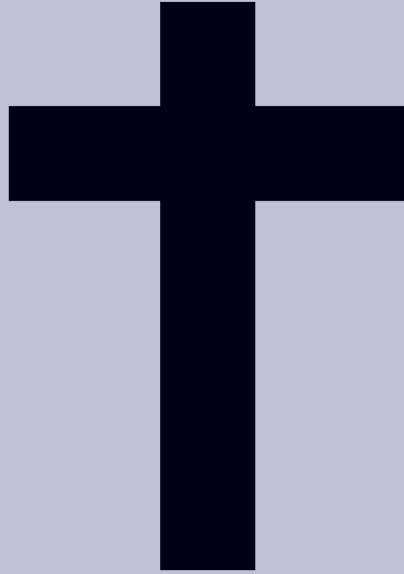

Udi Bible

Udi Scripture translation

Udi Bible
Udi Scripture translation

copyright © 2020 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Udi)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 22 Feb 2024 from source files dated 29 Jan 2022
174556f0-71b4-5f1c-b512-2117b07ebbf0

Contents

İona	1
Mark	4
Luk'a	37
İoan	90

Xavareçal İonay girk

İonay Q'ONÇUĞOXUN t'ist'un

¹ Amit't'ayi ğar İona * Q'ONÇUĞON metər sa əyite p'ap'esp'i: ² «Hayza Ninevina taki! T'e kala şəhərə bakala amdarxo car k'alpi p'ap'esp'a ki, içoğoy biq'ala pis əşurxo Za p'ap'ene». ³ İona isə Q'ONÇUĞOXUN t'ist'un çureşi hayzeri içü pi gala təə, Tarşişane yaq'a baft'i. Taşi Yafona çurpi gəmiğoxun Tarşişa tağalt'u bəğəbi, iz yaq'e tənginal tadi t'e gəminə areşi ki, Q'ONÇUĞOXUN t'it'ale.

⁴ Ama Q'ONÇUĞON dənizə ost'aar muşe yaq'abi. Dənizə t'etər sa tufane əqəşi ki, male manst'ay gəminə biyexun cöybane. ⁵ Gəminə bakalt'oğoy q'iyene haq'i, hərt'in bureqi iz buxaçuğoy k'alpi içü çark'est'eynak' xoyinşbsa. Gəminə bakala yükəl c'evki bot'unseri dənizə ki, gəmi suuk'bakeq'an.

İona isə şiri gəmin boş bakala otağxoxun sunt'u bask'i ost'aar nep'axeşi. ⁶ Gəmiçığoy kalo şot'ay t'öğöl hari pine: «K'ən bask'e? Hayza vi buxaçuğoy k'alp'a, bərkə şot'in yax gorox hari çark'esadi».

⁷ Gəmiçığonal suna pit'un: «Ekinan çöp bosen, me bələ beş bel şi görə eysuna avabaken!» Çöpə bot'unseri, çöpəl hari İonay loxole çurpi.

⁸ T'e vədə gəmiçığon şot'oxun xavart'un haq'i: «Şunu hun? Şi görəne me bələ beş bel hare? Vi əşlin s'i hik'e? Mayinen eysa, mayalunu? Mani azuk'axunnu?» ⁹ İonan şot'oğoy coğabe tadi: «Zu əbranizu. Dənizxo, oçalxo yaratmışi göynul bakala Buxaçuğoy, Q'ONÇUĞOZ bul k'os'bsa zu». ¹⁰ Şot'oğoy nak' izi Q'ONÇUĞOXUN t'ist'una exlətp'at'an isə gəmiçığoy q'iyene haq'i. Şot'oğon içoğoy bula biq'i pit'un: «Hun mo he əşen biq'i?!»

¹¹ Tufan taysun ost'aarebaksay, t'e vədə gəmiçığon p'urum pit'un: «İsə yan va k'ə ben? Me tufana hetər şip'ben?» ¹² İonan şot'oğoy "za ext'anan dənizə bosanan, şip'bakale dəniz t'e vədə, me tufani za görə əqesuna avazu" pine. ¹³ Ama gəmiçığon içoğoy axırnci zora laxi avar zapsat'un burqi. Taşi q'ariluğa c'eyseynak't'un çalışaksay, ama muşen t'etərə funey ki, içoğoy çabalayınşbsun ams'inane taysay.

¹⁴ T'e vədə şot'oğon Q'ONÇUĞO k'alpi pit'un: «Ay Q'ONÇUX, me amdari elmoğoy haq'suna görə Hunal beş elmoğoy ma haq'a! Me taxsırsuzi p'iya şipsuni cazina yax zapesmada! Axırı me bakiyorox bito Vi çuresunene baki, ay Q'ONÇUX!» ¹⁵ Hametər, şot'oğon İona ext'i dənizət'un boseri, dənizə əqəşi tufanal bot'ebaki. ¹⁶ Q'ONÇUĞOY kalaluğa ak'at'an q'iyene haq'i gəmiçığoy. Şot'aynak' q'urbanxot'un eçeri, elas tadi niyətt'unbi.

¹⁷ Q'ONÇUĞON isə t'etərə bi ki, İona kala sa çəlinene q'uc'p'i. Xib ği-xib şü şo t'e çəlin tapanene mandi. †

2

İonay afırı

¹ İonan çəlin tapanexun iz Buxaçuğoy bakala Q'ONÇUĞO k'alpi metərə afırıpı:

² «Bez t'ar ğine Q'ONÇUĞOZ k'alpi zu,

* 1:1 1:1 2 Padç. 14:25 † 1:17 1:17 Mat'. 12:40

Şot'inal za coğabe tadi.

T'e dünyəni bayinq'luğaxunez haraypi,

Huna! za inbaki.

³ Bəğəloyluğxon badi Hun za,

Dənizi tumaz ak'i.

Xenene taşeri za,

Bito Vi ləpoox, Vi dalğooxe

Hari bez loxolxun c'ovaki.

⁴ Fikirezbi ki, bisti zu Vi piyexun, ama təə!

Ak'oz zu hələ Vi İvel xrama, bul k'os'boz t'İya!

⁵ Xenen za q'uc'epi,

Zapi taneşeri za.

Dənizi ile bez bel ləc'üresi.

⁶ Xene oq'az taşi, buruxmoğoy tumaz ak'i zu,

İşiğ bitala gane həmişəluğ but'əsi bez baç'anexun!

Ama Hun, ay bez Buxaçux bakala Q'ONÇUX,

Za çark'esendi, za t'e dünyənexunen zapi c'evk'i!

⁷ Bez elmux bez boş't'an c'eğat'an,

Q'ONÇUĞOZ eyex badi zu,

Bez afırıyal hari Va,

Vi İvel xrama p'anep'i.

⁸ Əfçi buxaçuxxo bul k'os'balt'oğoy

Şaat'luği k'ə baksunaxun xavar butene!

⁹ Ama zu Vi s'İya alabala məğur məğbsun

Vaynak' q'urbanxo eçoz!

Bez elasp'i niyətp'it'oğoy bitova bex p'ap'esp'oz.

Çark'esun Vaxune eysa, ay Q'ONÇUX!»

¹⁰ T'e vədə Q'ONÇUĞON t'e kala çəlinə əmirebi, şot'inal İona izi jomoxun qaydi q'ariluğane boseri.

3

İonay Ninevina taysun q'a ninevaluğoy toobabsun

¹ Q'ONÇUĞON İonaynak' p'əmcı kərəmə! İz əyitə p'ap'esebi. ² «Hayza Ninevina taki! T'e kala şəhərə Bezi va pit'oğoy car k'alp'i bayanba!»

³ İonal hayzeri Q'ONÇUĞOY əyiten Ninevina yaq'ane baft'i. Nineva isə kala şəhərey, şot'ay sa belxun başi t'e belxun c'eyseynak' xib ğiney lazım.

⁴ Ama İonay hələ süft'in ğine şəhərə başi "Nineva q'ırx ğinaxun oşa oçalen sa bakale!" upsun bəsebaki. ⁵ Ninevaluyox Buxaçuğoy vət'unbaki, ğurux efi busat'un çurpi. Kala-mis'ik', bitot'in çul lapi içoğoy heq'ədər pəşman baksunat'un ak'est'i.

⁶ Me exlət taşi Ninevin padçağı ümögö p'ap'at'an şo iz taxt'e loxolxune hayzeri, şot'inal iz padçağı paltara c'evk'i çul lapi jeq'e boşe arşi. *

⁷ İzi s'İyen əmir c'evk'i bayanbesedi: «Şuk'kalen iz jomo nə ukun, nə üğün maq'an duği. Heyvanxoval nə ot't'ağa, nəəl xe üğsa maq'at'un taşeri. ⁸ Barta amdarxon içoğoy loxol çul lapi, içoğoy eğel belığoy loxolal çul lapest'i üşə-ğena Buxaçuğoyat'un k'alpi. Pis yaq'en tağalo, şər eş biq'alo iz əməlxoxun kul haq'eq'an! ⁹ Avabakes tenebakon, bərkə t'e vədə Q'ONÇUĞON yax goroxe hari, İzi bok'osp'i şikala əcuğoy bask'est'i yax tene əfçibi».

* **3:6** 3:6 çul lapi jeq'e boşe arşi - Me hərəkəten yas efi toobabsunane ak'est'a.

¹⁰ T'e vədə Buxaçuğon şot'oğoy me bit'oğō, içoğoy pis yaq'axun c'eri toobabsuna anek'i. Şot'oğō gorox hariyal yaq'absun çureğala bəlinə tene yaq'abi.

4

Buxaçuğoy ük' bok'ospsuna ak'i İonay əcuğon biq'sun

¹ İonay isə me əşur sal xoşel tene hari, şot'ay əcuğone biq'i. ² Afırıpı Q'ONČUĞO metərə pi: «Ay Q'ONČUX, zu hələ bez oçalin boş bakat'an me əşlin metər çark'suna avazuy! Şot'o görəz Tarşişa t'it'eri. Avazuy, Hun ük' bok'osp'al, gele səbürü, çuresun gele bakala Buxačuxnu, bələ yaq'absunal Vi kul tene tağal! * ³ İsə haq'a bez elmoğō, ay Q'ONČUX! Zaynak' ene manst'axunsa bisun saat'e». ⁴ Q'ONČUĞON isə xavare haq'i: «Va gelene laft'i me əş?»

⁵ İonan şəhərin bel k'ə eysuna tamaşabsune çuresay, şot'o görəl şəhərexun c'eri bəğ c'eğalaç içeynak' sa tərəjə düzbi şot'ay xojina areşi. ⁶ Q'ONČUX Buxaçuğon isə t'etərə bi ki, düz İonay best'a sa xode əq'eşi. Şo kalabaki xojine sak'i, İonaynak' sərınluğ eçeri şot'o eğariğoxune q'orişi. İonal me xoda görə gelene müqbaki. ⁷ Əyc'ındəri işiğ bitat'an isə Q'ONČUĞON me xodin tumeynak' sa meqe yaq'abi. Meqen xoda tumexun k'as'epi, şoval şerenebaki. ⁸ Bəğ əqesit'uxun oşa, Buxaçuğon bəğ c'eğala tərəfəxun eğala gam muşe yaq'abi, bəğenal İonay bula t'etərə cərdi ki, şo tamam halnuxune biti. Bisun çuresi metərə pi: «Manst'axunsa biyayiz şo saat'e».

⁹ Buxaçuğon İonaxun xavare haq'i: «Me xode dərden metər əcuğon biq'suna lafest'a?» İonanal "hoo, lafest'a, həysə zaynak' bisun mot'oxun saat'e!" pine.

¹⁰ T'e vədə Q'ONČUĞON metərə coğab tadi: «Sa xodeynak' vi ük'e boksa - vi nu kalabi, iz loxol əzyət nu ak'i, sa ğiin boş kalabaki oşin ğineyal q'aribaki sa xodeynak'! ¹¹ P'oy Bez ük' hetər maq'an bok'i Ninevineynak'? Sabaç q'a hazar tanaxun gele iz yaq'a açesp'i amdar, sahəkətal heyvan bakala t'e kala şəhəreynak' bez ük' hetər maq'an bok'i?»

* 4:2 4:2 C'eys. 34:6

Mark'en şampi Mũq Xavar Běşin əyit

Me girkə şampi Mark'en süft'ə ap'ost'ol P'avelane İsusı Mũq Xavara yəymişbsuna köməybey. Oşa isə şo Rima köçp'i miya İsusı c'ək'p'i p'as's'e şagirdaxun soğo bakala Pet'eraxune sagala əşbsa burqı. Axırı Q'onçux İsusen göynul əqeğat'an İz şagirdxo dirist' dünyəne karoozbi Mũq Xavara yəymişbsunane tapşurbey. P'et'eri Mark'eynak' İzi İsusaxun bakala vədine ak'it'oğo, t'e hadisoğo exlət'bsuni me girke bex c'eysunast'a gele köməye bake. Mark'en me girkə Rima, təxminən 57-60-ci usenxone şampe.

Mark'en şampi girk t'iyəmi Mũq Xavarxo bəğat'an boxoy tene zap'e. Girke boş İsusı zombsuni barada bakala hadisoox t'ema gele tene, şot'aynak' ki, Mark'en gelo İsusı biq'i əşurxo q'a Şot'ay hər şeyə amdar k'inək' hisbsunane ak'est'un çuresa. Şot'ay hələ İsayə xavareçalen pi "Buxaçuğoy yaq'abi, me dünyəne əzyət zap'k'ala sa K'ul" baksunane ak'est'a.

Girk İsusı nanaxun baksunaxun təə, ama Şot'ay k'unuk'baksunaxune burqesa. Oşa Şeytanen Şot'o şinəyınşbsunaxun, mot'oxun oşa isə İsusen İz q'ulluğa burqsunaxune exlətesa. İsusen dirist' Galileyina tarapi Buxaçuğoy Padçağluği baradane karoozbsa, ak'est'ala möcüzöğon İzi Buxaçuğoy C'ək'p'iyo baksunane ak'est'a. Axırda İsus xaçane t'əqt'esa, xib gi oşa isə p'uri ganuxun bəyinebaksə. Axırncı bəndurxost'a İsusı İz şagirdxo ak'esuni q'a Şot'ay göynul əqesuni baradane exlətesa.

İsus İzi saturbəş avabakest'i k'inək'e bisa. Metər xavareçalxon piyorox bito hari bex p'anep'sa. Şo amdarxoy günaxa İz p'iyen os'kseynak' yaq'abaki sa Çark'est'al, Buxaçuğon amdarxo əyit tadi sa Q'urbaney. Me Mũq Xavara qəbulbsunenə yan hələ me dünyəne Buxaçuğoy Padçağluğa yaynak' ga həzirbiyan baksə.

Girke boş bakalorox:

- 1:1-13 İsusı eyseynak' həzirluğ
- 1:14-9:50 İsusı Galileyina bakala q'ulluğ
- 10:1-52 Galileyinaxun Yerusalisa eysun
- 11:1-15:47 İsusı Yerusalisa baki axırncı ğimxo
- 16:1-8 İsusı bəyınbaksun
- 16:9-20 Bəyınbaki Q'onçuğoy İzi şagirdxo ak'esun saal göynul əqesun

*K'unuk'bal İoani yaq' həzirbseynak' eysun
(Mat'. 2:1-12; Luk'. 3:1-18; İoan. 1:19-28)*

¹ Buxaçuğoy Ğar İsus Xrist'osi Mũq Xavar metərə burqesa.

² Xavareçal İsayə girke boş şameşi k'inək':

«Mone, Vaxun bəş Bez elçinaz yaq'absə.

Şot'in Vi yaq'a həzirbale». *

³ «Çöle car sak'alt'ay səse eysə:

"Q'onçuğoy yaq'a həzirbanan,

* 1:2 1:2 Mal. 3:1

Şot'ay c'ovakala ganxo düzbanan"». †

⁴ Şameşi k'inək'əl, K'unuk'bal İoan meydane c'eri amdarxo içoğoy günaxxoy bağışlayınşakseynak' toobabsuna, mot'ay nişan k'inək'əl k'unuk'baksunane çöle karoozbsay. ⁵ Bütüm İudeyin oçala bakalorox saal Yerusalama yəşəyinşala amdarxo şot'ay t'öğölt'un eysay. Şot'oğon içoğoy günaxxo ozanet'un exst'ay, İoanenal şot'oğö İordan oqe boş k'unuk'ebsey.

⁶ İoanen buşe xayaxun paltare layey, iz bİYex t'olaxun q'ayinşe ğaçey. Çərtk'ən saal cir uç'e uksay. ‡

⁷ Şot'in metəre karoozbsay: «Zaxun oşa zaxun gele Zorbone eysa. Zu sal k'os'baki şot'ay torok'ali bağa şadbsuna layiğ tezu. ⁸ Zu vəx xenenez k'unuk'bsa, ama şot'in vəx İvel Urufen k'unuk'bale».

İsusi k'unuk'baksun saal sinəyinşaksun

(Mat'. 3:13-4:11; Luk'. 3:21-22; 4:1-13)

⁹ T'e ğimxo İsus Galileya oçali Nazaret' şəhərexun hare. İoanenal Şot'o İordan oqe boş k'unuk'ebi. ¹⁰ İsus xenaxun c'eğat'an hat'e saad göyurxoy qayesuna saal Urufi göyərçin k'inək' İz loxol şiysunane ak'i. ¹¹ Göynuxun sa səse hari: «Hun Bez gele çureğala Ğarnu, Vaxun irəzizu». §

¹² Mot'o uk'ala k'inək' Urufen Şot'o çöləne zapi taşeri. ¹³ Şo çöle q'ırx ği manedi. Me q'ırx ğinast'a Şeytanen Şot'o sinəyinşebi, Şot'o əqne heyvanxoy aranene efi. Angelxon isə Şot'o q'ulluğt'unbsay.

İsusi İz q'ulluğa burqsun

(Mat'. 4:12-17; Luk'. 4:14-15)

¹⁴ İoan biq'eşit'uxun oşa İsusen Galileyina hari Buxaçuğoy Mıq Xavaranekaroozbsay. ¹⁵ Şot'in nexey: «Vaxt' ene p'ap'ene, Buxaçuğoy padçağluğ İşabakene. Toobabanan, Mıq Xavara vəbakanan!» *

Samci şaqirdxo

(Mat'. 4:18-22; Luk'. 5:1-11)

¹⁶ İsus Galileya göle t'öğen c'ovakat'an xena tor bosala Simona q'a iz viçi Andreyane ak'i. Me amdarxo çəlibiq'alxoney. ¹⁷ İsusen şot'oğö pine: «Bez baç'anexun ekinan, Zu vəx amdar biq'ala çəlibiq'alxo booz». ¹⁸ Şot'oğon hat'e saad torurxo boşeri Şot'ay baç'anexunt'un taşi. ¹⁹ İsus samal bəş taşi Zavday ğar İak'ova q'a şot'ay viçi İoanane ak'i. Şot'oğon lodk'in boş arşi torurxot'un yamaluq'bsay. ²⁰ İsusen hat'e saad şot'oğö k'alepi. Şot'oğonal içoğoy bava Zavdaya əyiteşi əşp'alxoxun lodk'ina efi Şot'ay baç'anexunt'un taşi.

İsusi amdaraxun murdar urufa c'evksun

(Luk'. 4:31-37)

²¹ Şorox K'efernaumat'un hari. Şamat' ği eğat'an İsusen sinagoga başi zombsane burqi. ²² Şot'ay zombsuna bütüm məət't'əlt'un manst'ay, şot'aynak' ki, şot'oğö k'anun zombalxo k'inək' təə, Buxaçuğon ext'iyər tadi sa amdar k'inək'e zombsay. † ²³ Hame vədə me sinagoga içust'a murdar uruf bakala sa amdare başi. ²⁴ Murdar urufen harayepi: «Ay nazaret'lu İsus, yaxun k'ən çuresa? Yax əfçibseynak'en hare? Zu avazu Hun Şunu! Hun - Buxaçuğoy İvelonu!» ²⁵ Ama İsusen murdar urufa əmirebi: «Şip'

† 1:3 1:3 İsa. 40:3 ‡ 1:6 1:6 2 Padç. 1:8 § 1:11 1:11 İvel məğ. 2:7; İsa. 42:1; Mat'. 3:17; 12:18; Mrk'. 9:7; Luk'. 3:21-22 * 1:15 1:15 Mat'. 3:1-2 † 1:22 1:22 Mat'. 7:28-29

çurpa, me amdaraxunal c'eki!» ²⁶ Murdar urufen me amdara jik'p'i ost'aar haraypsun şot'oxun c'ere. ²⁷ Bütüm q'ıya baft'i sun-sunaxun xavart'un haq'i: «Mo hik'ə? Maninesa təzə sa zombsune! İz ext'iyərəl t'etərə ki, murdar urufxo əmirebsa, şoroxal İçu tabit'unbaksa».

²⁸ İsusı barada bakala exlət Galileya oçali hər tərəf usum yöymişaksane burqi.

İsusı gele amdarxo q'olaybsun
(Mat'. 8:14-17; Luk'. 4:38-41)

²⁹ Şo sinagogaxun c'eğala k'inək' İak'ovaxun q'a İoanaxun sagala Simoni q'a Andreyi k'oyane taşi. ³⁰ Şorox t'ıya bağat'an avat'unbaki ki, Simoni q'aynako q'ızdırmin boş bask'ene. ³¹ İsusen şot'ay t'öğöl taşi iz kulaxun biq'i alanebi, çuğoy q'ızdırmal hat'e saad şire. Çuğon şot'oğö q'ulluğbsane burqi.

³² Biyəsin bəğ batk'it'uxun oşa bütüm azariğö saal içöğoy boş murdar uruf bakalxo İsusı t'öğölt'un eçeri. ³³ Bütüm şəhəri amdarxo çomoy t'öğölt'un gireşi. ³⁴ Şot'in cürbəcür azar baft'i gele amdarxone q'olaybi, gele murdar urufxone şəp'esi. Ama murdar urufxo əyitpsuna icaza tene tadi, şot'aynak' ki, şot'oğon İsusı Şu baksuna avat'unıy.

İsusı İz q'ulluğa davamsun
(Luk'. 4:42-44)

³⁵ Savaxt'an üşenen hələ işiğ bitinut' İsus hayzeri k'oyaxun c'ere, Şo amdar nu bakala sa gala taşi t'et'ıya afırınepi. ³⁶ Simonen q'a iz t'öğx bakalt'oğon isə İsusı qəvesat'un burqi. ³⁷ Şot'o bəğəbi pit'un: «Bitot'in Vane qəvesa». ³⁸ İsusen şot'oğö pine: «Ekinan q'erəz ganxo - hərrəmine bakala ayizmoğö tağen, t'et'ıyal karoozbaz, şot'aynak' ki, Zu mot'aynak'ez hare».

³⁹ Hametər, İsusen taşi bütüm Galileyina, t'ıya bakala sinagogxokaroozebsay, murdar urufxone şəp'esay. †

İsusı cuzam azara baft'i amdara q'olaybsun
(Mat'. 8:1-4; Luk'. 5:12-16)

⁴⁰ Sa ği cuzam azara baft'i Ş sa amdaren İsusı t'öğöl hari İz bəş çökt'i xoyinşebi: «Axırı Hun çureğayın za təmizbes bankon». ⁴¹ İsusı şot'o goroxe hari. İz kula boxodi şot'ay loxol laxi pine: «Çurezsa, təmizbaka!» ⁴² Mot'o uk'ala k'inək' t'e amdar cuzamaxun təmizbaki q'olayebaki. ⁴³ İsusen hat'e saad şot'o yaq'abadi ⁴⁴ möhk'əm tapşurebi: «Bəğa, me barada şuk'k'ala sa əyit ma upa, ama taki va bəyinşen bəğəq'an. Mot'o bitot'in ak'seynak'al vi cuzamaxun təmiz baksuna görə Moiseyen bürmişi q'urbanxo eça». *

⁴⁵ Ama t'e amdaren c'eri me bakit'oğö bitot'aynak' exlətp'i hər gala yöymişebi. Şot'aynak'al İsus ene şəhərə qay bayes tene baksay. Şo şəhərexun t'öğx, şuk'k'al nu bakala galane manst'ay, amdarxo isə hər tərəfəxun İz t'öğölt'un eysay.

† 1:39 1:39 Mat'. 4:23; 9:35 § 1:40 1:40 cuzam azara baft'i - iz bədən yara baft'i. Me azari s'i - cuzamey. * 1:44 1:44 Lev. 14:1-32

2

İsusi p'araliçen duğit'u q'olaybsun (Mat'. 9:1-8; Luk'. 5:17-26)

¹ Sa hema ği oşa İsus p'urum K'efernaumane hari. Şot'ay k'oya baksuni xavaryl dirist' şəhərə yəymişebaki. ² Şot'ay t'öğöl t'eq'ədər gele amdare hari ki, sal c'öş çomoy bəş çurk'alal ga tene mandey. İsusen şot'oğoynak' Buxaçuğoy əyitəne karoozbsay.

³ Me vədine bip tanen p'araliçen duği sa amdara Şot'ay t'öğöl eşt'unt'un çuresi. ⁴ Ama gele amdaxoy topbaksuna görə şot'o İsusi t'öğöl eçes tet'un baki. Şot'aynak'al İsus bakala k'ojin belxun ga qaypi, t'e p'araliçen duği amdara nasilk'in boş t'et'iin oq'at'un şivk'i. ⁵ İsusen şot'oğoy vələğa ak'i p'araliçen duği amdara pine: «Bez ğar, vi günaxxo bağışlayinşebaki».

⁶ Ama t'et'iya arsi sa hema k'anun zombalen* içoğoy ük'e boş fikirt'unbsay: ⁷ "Me amdaren k'ə əyite? Axiri mo Buxaçuğoy tərsinəne! Tək Buxaçuğoxun başq'a günaxxo şina bağışlayinşes bakon?" ⁸ İsusen hat'e dayğa şot'oğon içoğoy ük'e boş k'ə fikirbsuna İz urufen q'amışaki pine: «Mo hetər fikirxone ef beyne eysa? ⁹ Manu hasande? P'araliçen duğit'u "vi günaxxo bağışlayinşebaki" upsun, yoxsa "hayza, vi nasilk'ina ext'a taki" upsun? ¹⁰ Ama vən avabakanan ki, Amdari Ğare oçali çoye günaxxo bağışlayinşala ext'iyər bune».

Oşa p'araliçen duğit'u pine: ¹¹ «Va nexzu, hayza, vi nasilk'ina ext'a k'oya taki!» ¹² Azariyal hat'e saad hayzeri iz nasilk'ina ext'i bütümt'ay piin bəş c'eri taneşi. Bütüm mat mant'undi. Camaaten Buxaçuğoy alxışp'i next'uniy: «Yan hələ metər əş teyan ak'ey».

İsusi günaxkərxo düz yaq'a k'alpsun (Mat'. 9:9-13; Luk'. 5:27-32)

¹³ İsus p'urum göle t'öğölə taşi. Şot'ay t'öğx gele amdare eysay, Şot'inal camaata zomebsay. ¹⁴ Yaq' c'ovakat'an naloggirbala gala arsi Halfay ğar Levina (şot'ay s'iya Mat't'al next'uniy) ak'i şot'o pine: «Bez baç'anexun eki». Şoval hayzeri İsusi baç'anexune taşi.

¹⁵ İsusi baç'anexun tağalxo geleney. Şot'aynak'al İsus Levin k'oya sulfin bel arsi şum uk'at'an gele naloggirbalxo q'a q'erəzəl günaxkərxo hari Şot'oxun q'a İz şagirdxoxun sagala şumt'un kəyi. ¹⁶ Fariseyxoxun† bakala k'anun zombalxon İsusi günaxkərxoxun q'a naloggirbalxoxun sagala şum uksuna ak'i, Şot'ay şagirdxo pit'un: «Mot'in het'aynak'e naloggirbalxoxun q'a günaxkərxoxun sagala şum uksa?» ¹⁷ İsusen mot'o ibakat'an şot'oğoy pine: «Sağlamt'oğoy tene, azarit'oğoye doxt'ura eht'iyəc bu. Zu düzgün amdaxo təə, günaxkərxo k'alpseynak'ez hare».

Ğuruxi əmxun bakala sual (Mat'. 9:14-17; Luk'. 5:33-39)

¹⁸ İoani şagirdxon q'a fariseyxonğuruxt'un efsay. Sa ği bəzi amdaxo İsusi t'öğöl hari xavart'un haq'i: «Het'aynak' İoani q'a fariseyxoy şagirdxon ğurux et'unfsa, ama Vi şagirdxon ğurux tet'un efsa?» ¹⁹ İsusen şot'oğoy coğabe tadi: «Bəy içoğoy t'öğöl bakat'an iz q'onağxon ğurux et'unfon? Heq'ədər ki, bəy içoğoy t'öğölə, şot'oğoy ğurux efsuna eht'iyəc

* **2:6** 2:6 k'anun zombal - Moiseyi k'anunxo saat' avabakala, şot'oğoy məninə q'andırışala, t'e k'anunxo hetər əməlsuna zombala amdax. † **2:16** 2:16 farisey - iudeyxoy dini icmoğoy nəəl ki sekt'oğoy üzvi

butene. ²⁰ Ama bəyə içoğoy t'öğölxun taşala ğimxo eğale, hat'e vədəl ğurux efalt'un. ²¹ Şuk'k'alən bisi paltara təzə parçınaxun yamaluq' duteneğon. Tene, təzə yamaluq' bisi paltaraxun çukeğon, zıǵbaki gaal samalal pise ak'eğon. ²² Şuk'k'alən təzə fina bisi tuluğxo batenekon. Tene, finen tuluğxo t'öpəvək'on, ham fi, hamal tuluğxo zayebakon. Təzə fina təzə tuluğxoy boşt'un bakon».

Şamat' ğine əmxun zombsun
(Mat'. 12:1-8; Luk'. 6:1-5)

²³ Sa Şamat' ğine İsus əkini boşt'ane c'ovaksay. T'et'iin c'ovakat'anal İz şagirdxon sünbülxo həvq'sat'un burqi. † ²⁴ Mot'o ak'ala fariseyxon Şot'o pit'un: «P'oy mot'oğon het'aynak't'un Şamat' ğine q'adağan bakala əşurxo biq'sa?» ²⁵ İsusen şot'oğoy coğabe tadi: «Davidi q'a iz t'öğöl bakalt'oğoy busa, içoğoy köməyə eht'iyəc bakat'an k'ə bsuna sal k'altenanpe ki? ²⁶ Şo samci bəyinş Evyatari vədinešt'a irəzilüği çadıra başı bəyinşoxun başq'a şuk'k'ala uksuna icaza nu tadeğala, Q'onçuğoy həsrbaki şumurxone kəyi, iz t'öğöl bakalt'oğoval tanedi». §

²⁷ Oşa İsusen şot'oğoy pine: «Şamat' ği amdareynak'e yaranmışake, amdar Şamat' ğineynak' təə. ²⁸ Amdari Ğar isə Şamat' ğineyalq'onçuxe».

3

İsusi kul p'araliç amdara Şamat' ğine q'olaybsun
(Mat'. 12:9-14; Luk'. 6:6-11)

¹ İsus p'urumal sinagogane başı. T'et'iya kul p'araliç sa amdare buy. ² Bəzi amdarxoy pul İsusi loxoley, şot'aynak' ki, şot'oğon yaqt'unbəğsay bəyn İsusen me amdara Şamat' ğine q'olaybala, yoxsa təə. ³ İsusen kul p'araliç amdara pine: «Bəş c'eki!» ⁴ Oşa isə hərrəmine bakalt'oğoy loxole bəği pi: «Mat'uva icaza bu: Şamat' ğine şaat'luğ yoxsa pisluğ bsuna? Şinesa elmoğoy çark'est'una, yoxsa bespsuna?» Ama şorox şip' çurpet'unıy. ⁵ İsusen me amdarxoy loxol bəği şot'oğoy pulmoğon lazım bakalt'u nu aksun çuresunane ak'i. T'e vədə Şot'in azarina pine: «Vi kula boxoda!» Şot'in iz kula boxonedi, kulal q'olayebaki.

⁶ Fariseyxon t'et'iin c'erit'uxun oşa hat'e saad İrodi tərəf bakalt'oğoxun sagala İsusa hetər əfçibsunı barada maslaatsat'un burqi.

İsusi baç'anexun eğalt'oğoy gelebaksun
(Mat'. 4:24-25; Luk'. 6:17-19)

⁷ İsus İz şagirdxoxun sagala göle t'öğxe taşı. Şot'ay baç'anexun isə Galileyinaxun gele camaate eysay. ⁸ İsusi biq'i əşurxo ibaki, Şot'ay t'öğöl İudeyinaxun, Yerusolimaxun, İdumeyinaxun, İordan oqe t'iyəmi tərəfəxun, Sure saal Sidoni hərrəminəxunal et'unsay. ⁹ Amdar t'eq'ədər geleney ki, İsusen İçu maq'at'un sıxışt'ırışi pi, İz şagirdxoxun İçeynak' sa lodk'a həzir efsunane xaişbi. ¹⁰ Axırı Şot'in gele amdarxone q'olaybey, isəəl bütüm azari bakalt'oğon Şot'o lafst'eynak' içoğoy best'unbsay. * ¹¹ Murdar urufxon isə İsusa ak'at'an Şot'ay bəş past'eşi ost'aar harayt'unney: «Hun Buxaçuğoy Ğarnu!» ¹² Ama İsusen şot'oğoy İzi şu baksuna bayanbsuna q'adağanəbsay.

† 2:23 2:23 K'an. 23:25 § 2:26 2:26 Lev. 24:9; 1 Şam. 21:1-6 * 3:10 3:10 Mrk'. 4:1; Luk'. 5:1-3

P'as's'e şagirdi təyinbaksun
(*Mat'. 10:14; Luk'. 6:12-16*)

¹³ Sa ği İsus buruğo laşi İz c'ək'p'i amdarxo İz t'öğöle k'alpi, şoroxal hart'un. ¹⁴ Şot'in p'as's'e tana c'ək'p'i apost'ole təyinbi ki, şorox həmişə İz t'öğöl bakat'un. Me amdarxon Buxaçuğoy padçağluği barada karoozbalt'uniy. ¹⁵ İsusen şot'oğoy murdar urufxo c'evksuni ext'iyərəl tanedi.

¹⁶ Metərluğen, İsusen me p'as's'e tanane təyinbi: P'et'er s'i tadeşi Simon, ¹⁷ Benerageş s'i tadeşi Zavdayi ğar İak'ov saal şot'ay viçi İoan - Benerageş «S'əq'e ğarmux» upsune - ¹⁸ Andrey, Filip', Varfolomey, Mat'fey, T'omas, Halfay ğar İak'ov, Tadday, Kənançi † Simon ¹⁹ saal oşa İsusə xəyanətbi İuda İsk'ariot'.

İsus saal Baal-Zevul
(*Mat'. 12:22-32; Luk'. 11:14-23*)

²⁰ Sa ği İsus sa k'oyane başi. Camaat p'urumal şot'ay bel giresane burqi, İsusen q'a iz şagirdxon sal şum ukala vaxt' tet'un bəğəbsay. ²¹ İsusi ailinen me barada ibakat'an şot'o eşt'eynak' yaq'ane baft'i. Şot'aynak' ki, fikirt'unbsay ki, Şot'in İz haq'ilane açesp'e.

²² Yerusolimaxun hari k'anun zombalxon isə next'uniy: «Şot'ay boş murdar urufxoy kalo bakala Baal-Zevule başe! Baal-Zevuli zorene murdar urufxo c'evksa». † ²³ İsusen k'anun zombalxo İz t'öğöl k'alpi şot'oğoy pit'oğoy barada məsələğon exlət'p'sane burqi: «Şeytanen Şeytana hetərə şəp'əses bakon? ²⁴ Əğər sa padçağluğ iz boş cöyebaksasa, t'e padçağluğ vərəne bakon. ²⁵ Əğər sa k'oj iz boş yaq'ax tene taysasa, t'e k'oj şareğon. ²⁶ Əğər şeytanenal iç iz əleyinə əqəsi için-içuxun düşmənluğəbsasa, şot'in porttenebon, şot'ay axire eğon. ²⁷ Axiri şuk'k'alən zorba amdari k'oya başi süft'ə t'e amdari kul-tura ğaç'p'inut' şot'ay k'oja fūq'p'es batenekon.

²⁸ Vəx düzinəz nex: amdarxoy bütüm günaxxo q'a Buxaçuğoy bihi tağala əyitmux şot'oğoy bağışlayınşakes banekon. ²⁹ Ama İvel Urufa nu çalxala əyitmux sal sa amdara tene bağışlayınşakal, şot'ay günaxal iz ozane həmişəluğ mandale». §

³⁰ İsusen mot'o şot'oğon "şot'ost'a murdar uruf" upsuna görəne exlətp'i.

İsusi Buxaçuğoy əyitə əməlbalt'oğoy İz ailə hesabbsun
(*Mat'. 12:46-50; Luk'. 8:19-21*)

³¹ Hame vədə İsusi Nana q'a viçimux hari p'at'unp'i. Şot'oğon çölin tərəf çurpi şot'o k'alpseynak' amdart'un yaq'abi. ³² Kala sa top amdar İsusi hərrəmine arşeney. Şot'o p'ap'est'unbi: «Vi Nana q'a viçimux çölin tərəf çurpet'un, Vat'un k'ale». ³³ İsusen şot'oğoxun xavare haq'i: «Bez nana q'a viçimux şuva?» ³⁴ Oşa İz hərrəmine arşit'oğoy loxol bəği pine: «Mone, Bez nana q'a viçimux miyane. ³⁵ Şot'aynak' ki, şiin Buxaçuğoy əyitə əmələbsasa, Bez viçi, xunçi saal nana şone».

4

Şareğala şile barada məsələ
(*Mat'. 13:1-23; Luk'. 8:4-15*)

† **3:18** 3:18 Kənançi - rimluğoy əleyinə əq'əşit'oğoy tadeşi s'i. † **3:22** 3:22 Mat'. 9:34; 10:25
§ **3:29** 3:29 Luk'. 12:10

¹ İsusen p'urumal göle t'öğöl amdarxo zombsane burqi. İz hərrəmine t'eq'ədər amdare giresey ki, İç laşi lodk'inane arşi, amdarxo isə göle t'öğöl, q'ariluğat'uniy. *

² İsusen şot'oğö geले şeyə məsələğone zombsay. Şot'in pine: ³ «Ümüx laxanan: sa əkinçi şil şarpsane c'eysa. ⁴ Şark'ala vədine şilurxoy sa hemo yaq'e t'öğöle bist'a, q'uşurxonal hari şot'oğö t'uk'ti ut'unksa. ⁵ Sa hemo k'ul geले nu bakala - jəluğ galane bist'a. K'ul mal baksuna görəl usum göyünebaksa. ⁶ Ama bəğ c'eğat'an iz tum bəğəloy nu baksuna görə usum şerebaki q'arinebaksa. ⁷ Sa hemo şaşurxoy aranene bist'a. Şaşurxon kalabaki şot'oğö haq'layınşt'unbsa, me şilurxonal bar tet'un tast'a. ⁸ T'iyəmiyoroş isə bərəkətlu oçalat'un bist'a. Şot'aynak'al göyünbaki, kalabaki avuzt'unbaksa, şot'oğöy bəzit'oğon otuz, bəzit'oğon altmış, bəzit'oğonal sabaç q'at geले bart'un tast'a». ⁹ Oşa İsusen pine: «İbakseynak' ümüx bakalt'in ibakeq'an».

¹⁰ Camaat şaresit'uxun oşa İz p'as's'e şagirden q'a İz baç'anexun tağalt'oğon Şot'oxun məsələğoy baradat'un xavar haq'i. ¹¹ İsusen pine: «Buxaçuğoy padçağluği sir vəynak'e qayeşe, ama t'iyəmint'oğoynak' hər şey məsələğone exlətesa ki,

¹² "Bəğəq'at'un, ama maq'at'un ak'i,

İbakeq'at'un, ama maq'at'un q'amışaki.

Tene, Buxaçuğöç fıripi bağışlayınşt'unbakon"». †

¹³ Oşa İsusen şot'oğoxun xavare haq'i: «Vən me məsəlinə tenan q'amışaksasa, t'e vədə t'iyəmi məsələğö hetər q'amışakalnan?

¹⁴ Əkinçinin şark'alo Buxaçuğoy əyite. ¹⁵ Bəzi amdarxo yaq'e t'öğöl bit'i şilurxo k'inək'e. Şot'oğon əyitə it'unbaksa, ama Şeytanen hat'e saad hari içoğoy boş bit'eşi əyitə ext'i taneşt'a. ¹⁶ Bəziyoroş jəluğ gala şaresi şilurxo k'inək'e. Şot'oğon əyitə ibaki şot'o hat'e saad müqlüğən q'abult'unbsa, ¹⁷ ama içoğost'a tum nu baksuna görə porttet'unbsa, əyitə görə təgibbaksuna q'a içoğö əzyət baksuna ak'ala k'inək' t'e əyitəxun qoşt'unbaksa. ¹⁸ Şaşurxoy arane biti şilurxo moroxe: şot'oğon əyitə it'unbaksa, ¹⁹ ama me dünyəni narahatçiluğxo, var-dövlətə feret'baksun q'a q'erəz şeymoğö bakala tamax arane başi əyitə q'əq'ənnə, əyitenal bar tene eşt'a. ²⁰ Bəzi amdarxo isə bərəkətlu oçala şaresi şilurxo k'inək'e. Şot'oğon əyitə ibaki q'abult'unbsa, oşaal otuz, altmış, nəəl ki lap sabaç q'at geले bart'un eşt'a».

Çıraği barada məsələ

(Luk'. 8:16-18)

²¹ İsusen q'erəzəl sa məsəl şot'oğö exlətebi: «Ef zənden, çırağa q'ave nəəl ki taxt'e oq'a laxseynak' et'unçon? Təə! Şo çıraği q'ave loxolt'un laxsa. ‡ ²² T'etər c'əp'k'in sa şey tene bu ki, əşk'ərə nu c'eğane, t'etər but' sa şeyal tene bu ki, nu qayeğane. § ²³ İbakseynak' ümüx bakalt'in ibakeq'an!»

Usk'uni barada məsələ

(Mat'. 7:2; Luk'. 6:38)

²⁴ İsusen şot'oğö sa məsələl exlətebi: «Ef ibakalt'oğoy barada yönbəri fikirbanan: mani usk'unen usk'aynan, vəynak'al hat'e usk'unen usk'eğale, hələ avuzal tadeğale. * ²⁵ Şot'aynak' ki, şii bunesa, şot'o samalal geले

* 4:1 4:1 Luk'. 5:1-3 † 4:12 4:12 İsa. 6:9-10; İoan. 12:39-40; Ap'ost'. 28:26-27 ‡ 4:21 4:21 Mat'. 5:15; Luk'. 11:33 § 4:22 4:22 Mat'. 10:26; Luk'. 12:2 * 4:24 4:24 Mat'. 7:2; Luk'. 6:38

tadeğale, ama şii tene busa, iz bakaloval içuxun haq'eğale». †

Zoğ duği şile barada mäsälə

²⁶ İsusen saal pine: «Buxaçuğoy padçağluğ het'uva oşq'ar? Mone, sa amdaren şile şare. ²⁷ Şo basek'sa, hayest'a, şil isə zoğ duği kalanebaksa. Əkinçinen mot'ay hetər bex c'eysuna sal avatenebaksa, ²⁸ axırı oçalen içine mot'oğ bsa. Süft'ə zoğ c'eysa, oşa sünbül, samal oşal sünbülü dənooxe kalabaki ap'sa. ²⁹ Əkin neşum bakat'an isə əkinçinen usumluğen mixane exst'a, şot'aynak' ki, exe vədə p'ap'ene». ‡

Xardali şile barada mäsälə (*Mat'. 13:31-32,34; Luk'. 13:18-19*)

³⁰ Oşa İsusen p'urum pine: «Buxaçuğoy padçağluğa het'uxun sa biq'en? Şot'o mani mäsəlinen ak'est'en? ³¹ Şo xardali şiləne oşq'arst'a: oçali çoyel bit'eğala şilurxoy ən mis'ik'o baalkayin, ³² kalabaki bütüm bost'ani bitk'iğoxun alloye baksa. İz taymuxal t'e boydane baksa ki, göynul purk'ala q'uşurxon şot'ay xojina mese biq'sa».

³³ İsusen mot'oxun q'erəzəl gele mäsəlooxe exlətp'i. Şot'in me cürəne karoozbsay ki, şot'oğon İçu q'amışakes bakat'un. ³⁴ Şot'oğ mäsəlsuz hik'k'al nexteney, ama İz şagirdxoxun tək mandat'an şot'oğ hər şeyə q'andırışbsay.

İsusi tufana bask'est'un (*Mat'. 8:23-27; Luk'. 8:22-25*)

³⁵ Hat'e gi biyəbakat'an İsusen İz şagirdxo pine: «Ekinan göle t'e tərəf c'ovaken». ³⁶ Şagirdxoval camaataxun cöybaki İsus bakala lodk'ina arşi tat'unşi. İçoğoxun sagala q'erəz lodk'oxal enesay.

³⁷ Bürdən zorba sa tufane eşeşi. Ləpoğon lodk'ina t'etərə duğsay ki, xe iz boşe buybaksay. ³⁸ İsus lodk'in baç'anin tərəf İz bula bera laxi bask'enedey. Şagirdxon Şot'o muğurbi pit'un: «Məəlim, yan həysə batk'alyan! Yəni mot'in Va naraat tene bsa?» ³⁹ İsusen hayzeri muşa q'adağanebi, gölə isə "çurpa, şip'baka!" pine. Muş çurepi, bəğəloy sa şip'luğə baki.

⁴⁰ İsusen şot'oğ pine: «Het'aynak'nan meq'ədər q'İbsa? Hələ vət'a vəlğ tene bu?» ⁴¹ Şagirdxo q'İyen haneq'i. Şot'oğon sunaxun "mo hetər Amdare ki, muşal, göləl İçu tabinebaksa?" pi xavart'un haq'say.

5

İz boş murdar uruf bakala amdari q'olaybaksun (*Mat'. 8:28-34; Luk'. 8:26-39*)

¹ Şorox göle t'e soğ tərəf bakala gadaraluğoy oçalat'un taşi. ² İsus lodk'inaxun şigala k'inək' gərəmzəluğaxun iz boş murdar uruf bakala sa amdare şot'ay bəş c'eri. ³ Şo gərəmzəluğane yəşəyinşbsay, şuk'k'alən şot'o lap zincirləyinşiyal efes tene baksay. ⁴ Hema kərəm şot'o k'andallayinşiyal gəçp'et'uniy, ama şot'in k'andalxoval xoxep'say, zincirxoval k'as'enedey. Şuk'k'ali şot'o şip'p'ala zor aytenesay. ⁵ Həmişə, üşə-ğena gərəmzəluğa, buruxmoğ harayenedey, için İçu jəlayinşbsay.

⁶ Şot'in İsusa əxiləxun ak'i t'it'eri Şot'ay bəş bineti, ⁷ harayk'a pine: «Ay İsus, Ala Arşit'ay Ğar, zaxun k'ən çuresa? Hun bakan vi Buxaçux, za əzyət

ma tada!» ⁸ Şot'aynak' ki, İsusen şot'o "ay murdar uruf, me amdaraxun c'eki!" peney.

⁹ İsusen şot'oxun xavare haq'i: «Vi s'i hik'ə?» Şot'in coğabe tadi: «Bez s'i Q'oşune, şot'aynak' ki, yan geleyan». ¹⁰ Şot'in İsusa içoğö t'e oçalaxun maq'an şəp'eşi pi xoyinşbsane burqi. ¹¹ T'et'iya - buruğoy döşel kala sa bəq'e sürünene otarişbsay. ¹² Murdar urufxon İsusa xoyinşt'unbi: «Yax me bəq'ürxoy boş yaq'aba, barta şot'oğoy boş bağen». ¹³ İsusen icaza tanedi. Murdar urufxoval amdaraxun c'eri bəq'ürxoy boşt'un başi. P'ə hazar bul bəq'ə İša bakala sürü hat'e saad q'ayinaxun oq'a, gölə baft'i q'əq'əneşi.

¹⁴ Bəq'bəğalxon t'it'eri me barada şəhərmoğö q'a ayizmoğö exlətt'unbi. Camaatal me baki əşurxo tamaşabseynak'e hari. ¹⁵ Şot'oğon İsusi t'öğöl hari mot'oxun bəş içust'a sa q'oşun murdar uruf bakala amdari paltar lapi saal haq'ullayınşaki arst'una ak'i q'it'unbi. ¹⁶ Me əşurxo ak'it'oğon isə camaata iz boş murdar uruf bakala amdari bel harit'oğö q'a bəq'ürxoy barada exlətt'unbi. ¹⁷ T'e vədə t'e oçali amdarxon İsusa xoyinşbsat'un burqi ki, içoğoy oçalaxun c'eğane.

¹⁸ İsus lodk'ina arsat'an murdar urufxoxun təmizbaki amdaren İsusa xoyinşebi ki, içuval ext'ane. ¹⁹ İsusen tene barti, ama pine: «Vi k'oya, vi İşat'oğoy t'öğöl taki, Q'onçuğon vaynak' bit'oğö saal vaynak' hetər ük' bok'ospsun ak'est'una şot'oğö exlətp'a». ²⁰ Me amdarenal taşi İsusen içeynak' bit'oğö dirist' Dek'ap'olis bölginə exlətəpsane burqi, bitoval məət't'əlt'un mandı.

*Çuğoy q'olaybaksun saal mis'ik' xuyəri bəyinbaksun
(Mat'. 9:18-26; Luk'. 8:40-56)*

²¹ İsus lodk'inen p'urum göle me tərəf bakala q'ariluğa c'erit'uxun oşa İz bel gele amdare gireşi. ²² Me vədə sinagogi kalat'oğoxun soğö, Yair s'iyen sa amdare hari. Şot'in İsusa ak'i Şot'ay turinoq'a bineti. ²³ Şot'o gele xoyinşbi pine: «Bez xuyər elmoğoy loxole. Eki vi kulmoğö şot'ay loxol laxa ki, q'olaybaki yəşəyinşeq'an».

²⁴ İsusal şot'oxun sagala taneşi. Şot'ay baç'anexun t'eq'ədər amdare eysay ki, Şot'o male manst'ay çaxçuxk'at'un. ²⁵ T'et'iya içust'a p'as's'e usene ki, p'i taysuni azar bakala sa çuuxe buy. ²⁶ Şo cürbəcür doxt'urxone tarapey, şot'oğoy loxol iz bakalt'u laxeney, ama p'urumal şaat' tene baksay. İz vəzyət taysun samalal pise baksay. ²⁷ Me çuğon İsusi barada ibakeney, şot'o görəl şot'in amdarxoy boşt'an c'ovaki baç'anexun taşi İsusi paltara lafedi. ²⁸ Şot'aynak' ki, metərə fikirbsay: «Hik'k'al tene, Şot'ay paltara laft'ayiz q'olaybakoz». ²⁹ Hat'e saad şot'ay p'i taysun bot'ebaki, içinal hisebi ki, azaraxun q'olayebaki. ³⁰ İsusen isə avanebaki ki, İçuxun sa zore c'eri, amdarxoç fıripi xavare haq'i: «Bez paltara laft'iyo şuvay?» ³¹ Şagirdxon Şot'o coğabt'un tadi: «Amdarxoy kiyelxun galk'ala tene. Me camaati boş Va şin lafst'una hetərə avabakes bakon?» ³² Ama İsusi piin hələl mot'o bit'une qəvesay. ³³ Çuğon içu k'ə baksuna avaney. Şo iz q'iyexun t'ut'upsun hari İsusi turinoq'a biti bütümə Şot'o exlətebi. ³⁴ İsusenal şot'o pine: «Bez xuyər, vi vəbaksunen va çark'esedi. Arxayin taki, eneyal azarayınşmabaka!»

³⁵ İsusen hələ əyiteney, hame vədine sinagogi kalat'ay k'oyaxun amdarxo hari şot'o pit'un: «Vi xuyər p'ure. Ene məəlimə het'aynak'en

naraat'bsa?» ³⁶ Ama İsusen me əyitə fikir tene tadi. Şot'in sinagogi kalat'u pine: «Ma q'iba, təkc'ə vëbaka!»

³⁷ Şot'in P'et'eraxun, İak'ovaxun saal şot'ay viçi İoanaxun başq'a şuk'k'ala İz baç'anexun eysa tene barti. ³⁸ Şorox sinagogi kalat'ay k'oya p'ap'at'an İsusen hay-küy balxo q'a ost'aar öñök'alxone ak'i. ³⁹ İsus bona başi şot'oğə pine: «Het'aynak'nan hay-küy bi öñöne? Əyel p'uritene, hat'etər basek'e». ⁴⁰ Şot'oğon İsusi loxol axşumt'unpi. İsusen isə bütümə c'öş c'evk'it'uxun oşa əylin bava-nanaxun saal İçuxun harit'oğoxun sagala əyel bask'i galane başi. ⁴¹ İsusen əylin kiyexun biq'i şot'o pine: «T'alit'a k'um!» Mo "ay mis'ik' xuyər, va nexzu: hayza!" upsune. ⁴² Xuyərənal hat'e saad hayzeri tarapsane burqi. Şot'ay p'as's'e yəşe buy. T'et'iya bakalorox mat mant'undi. ⁴³ İsusen şot'oğə tapşurebi ki, me barada şuk'k'alən maq'an avabaki, oşa isə əylə ukunq'at'un tadi pine.

6

İsusi İz yurdnu nu q'abulbaksun (Mat'. 13:53-58; Luk'. 4:16-30)

¹ İsus t'et'iin c'eri İz doğma yurdnune hari. İz şagirdxoval İçuxuney. ² Şamat' ği eğat'an Şot'in sinagoga karoozbi zomebsay. Şot'o ümüxlaxala amdarxoy gelet'in məət't'əl mandi nexey: «Me amdarast'a me şeyurxo mayina? Mo hetər haq'ıla kot'o tadeşe? Me cürə möcüzəğə hetərə bsa? ³ Yəni mo hat'e iz nana Mariya, iz viçimuxal İak'ov, İosif, İoan saal Simon bakala ust'a tene ki? Hələ iz xunçimuxal memiya, beşi aronet'un yəşəyinşsa!» Hametər şot'oğon İsusə tet'un q'abulbsay.

⁴ Ama İsusen şot'oğə pine: «Xavareçal saycə iz yurdnu, q'oomxoy arane saal ailin boş hörmətlü tene. Mandi hər gala!» *

⁵ Metərluğən, Şot'in t'et'iya sa hema azarin loxol İz kula laxi q'olaybsunaxun başq'a sal sa möcüzə ak'est'es tene baki. ⁶ İsus şot'oğost'a vëluğ nu baksuna ak'i məət't'ələ manst'ay.

İsusi İz p'as's'e şagirdə q'ulluğeynak' yaq'absun (Mat'. 10:1-15; Luk'. 9:1-6; 10:1-12)

Oşa İsusen zombsun hərrəminə bakala ayizmoğə tarapi-fırınepi.

⁷ İsusen p'as's'e şagirdə İz t'öğöl k'alpi şot'oğə p'ə tan-p'ə tan karoozbsane yaq'abi. Şot'oğə murdar urufxo c'evksuni ext'iyərəl tanedi. ⁸ Şot'oğə tapşurebi ki, yaq'a çombağaxun başq'a hik'k'al - nə şum, nə toray, nəəl təngə maq'at'un ext'i. ⁹ İçoğoy turel torok'ala lapeq'at'un, ama badalbseynek' paltar maq'at'un ext'i. ¹⁰ İsusen şot'oğə pine: «Maya sa k'oya bağaynan, t'e şəhərexun c'eğamin hat'e k'oya mandanan. ¹¹ Maya vəx nu q'abulbi, vəx ümüxlaxsun nu çureğayt'un, t'et'iin c'eğat'an ef turin tozal şap't'anan. Barta mo şot'oğəynak' sa nişanq'an baki!» †

¹² Metərluğən, şagirdxo yaq'at'un baft'i. Şot'oğon karoozbi amdarxo toobabsunat'un k'aley, ¹³ murdar urufxot'un c'evksay, c'əyin ləəmdi gele azariğot'un q'olaybsay. ‡

* **6:4** 6:4 Mat'. 13:57; Luk'. 4:24; İoan. 4:44 † **6:11** 6:11 T'e vaxt' iudeyxo t'iyəmin ölkənəxun qaybakat'an içoğoy turel arşi tozal şap't'unst'ay. Me hərəkətə içoğoy azuk'axun bakalt'oğəynak' bsunen isə şot'oğoval Buxaçuğə nu çalxalt'oğoxun sa biq'sunane ak'est'ay. Luk'. 10:4-11; Ap'ost'. 13:51 ‡ **6:13** 6:13 İak'. 5:14

Me əşurxo biq'ala amdar şuva?
(*Mat'. 14:1-12; Luk'. 9:7-9*)

¹⁴ Hametər bütüm me əşurxo hari padçağ İrodi ümüğü p'anep'i, şot'aynak' ki, jomo bakalt'in İsusaxune əyitey. Bəzi amdarxon next'uniy: «Mo K'unuk'bal İoane p'uri ganuxun bəyinbake, şot'o görəne içust'a me cürə zor bu». ¹⁵ T'iyəmint'oğon isə "mo İlyane", bəzit'oğonal "t'evaxt'in xavareçalxollarik' sa xavareçale" next'uniy. § ¹⁶ Ama İroden mot'o ibakat'an pine: «Mo, zu iz bula bot'est'i İoane. Şo bəyinebake!»

¹⁷ Me İroden iz viçi Filip'i çuux İrodiya görə İoana biq'est'i zindanane badest'ey. Şot'in İrodiya içeynak' çuuxe haq'ey, ¹⁸ İoanen isə şot'o "viçey çuğu haq'sun Buxaçuğoy k'anunaxun düz etenesa" peney. ¹⁹ Mot'oxun oşa İrodiyan İoani loxol kin efi şot'o besp'est'uni q'ərarane hari. Ama iz kiyexun hik'k'al aytenesay, ²⁰ şot'aynak' ki, İroden İoani düzgün saal İvel sa amdar baksuna avaney, şot'oxun q'ibi şot'o q'orişəbsay. Düze, İoani exlətxoxun oşa İrod içul etenesay, ama p'urumal şot'ay exlətxon içü zapeney.

²¹ Sa ği İrodiyay kiyel saat' fürsəte koft'i. İroden iz nanaxun baki ğine sarayi amdarxo, q'oşuni kalat'oğō saal Galileyin şilə amdarxo q'onaxluğē tadi. ²² Q'onaxluğē vədine İrodiyay xuyəren bona başı əçinēpi. Mo İrodi q'a q'onağxoy xoşel t'eq'ədərə hari ki, padçağen xuyərə pine: «Vi ük'en balt'u zaxun çureki, zu va tadaz». ²³ Oşa elasp'i p'urumal pine: «Zaxun k'ə çureğayin, lap bez padçağluğē q'it'oval çureğayin, va tadoz». ²⁴ Xuyəren isə c'eri iz nanaxune xavar haq'i: «Zu k'ə çureğaz?» Şot'in coğabe tadi: «K'unuk'bal İoani bula». ²⁵ Xuyərenal hat'e saad padçaği t'öğöl t'it'eri pine: «Çurezsa ki, həysə sa sinin boş K'unuk'bal İoani bula za tadan». ²⁶ Padçağ beyköfe baki, ama iz elasa q'a q'onağxo görə xuyəri əyitə oq'a saksun tene çuresi. ²⁷ Şot'in hat'e saad içü q'orişalt'oğoxun sunt'u yaq'abi İoani bula eşt'unane əmirbi. T'e amdarenal zindana taşi İoani bula ozanaxun duği ²⁸ şot'o sa sinin boş xuyəreynak' eneçeri. Xuyərenal şot'o iz nanane tadi.

²⁹ İoani şagirdxon mot'o ibakat'an hari şot'ay meydə ext'i mağarinat'un laxi.

İsusi qo hazar tana boşevksun
(*Mat'. 14:13-21; Luk'. 9:10-17; İoan. 6:1-14*)

³⁰ Ap'ost'olxo İsusi t'öğölt'un qaybaki. Şot'oğon içoğō tadi tapşuruğxo bex p'ap'epsuni q'a camaata zombsuni barada şot'aynak' exlətt'unbi. ³¹ İsusen pine: «Ekinan isə şuk'k'al nu bakala sa gala tağen, cöycə samal dincəyişəken». Axiri eğal-tağal gele baksunaxun sal şum ukala vaxt' tet'un bəğəbsay.

³² Şoroxal lodk'ina laşi içan-ıçoğoynak' şuk'k'al nu bakala sa galat'un taşi. ³³ Ama tağat'an camaaten şot'oğō anek'i, gelet'inal çalexı. T'e vədə bütüm şəhərmoğoxun amdarxo turin axışaki t'e gala içoğoxun bəş p'at'unp'i. ³⁴ İsus q'ariluğa c'eri kala sa top amdarxo ak'at'an şot'oğoynak' İz ük'e bok'i, şot'aynak' ki, çobansuz eğelxo k'inək't'uniy. İsusenal şot'oğō gele şeymoğoy barada zombsane burqi. *

§ **6:15** 6:14-15 Mat'. 16:14; Mrk'. 8:28; Luk'. 9:19 * **6:34** 6:34 Ams'i oç. 27:17; 1 Padç. 22:17; 2 Hadis. 18:16; Yez. 34:5; Zək. 10:2; Mat'. 9:36

³⁵ Biyənebaksay. Şagirdxon hari İsus pit'un: «Mo çöle, hamal ene c'əyine. ³⁶ Camaata tərba, barta taşi me hərrəmine bakala ayizmoğoxun, ganxoxun içoğoynak' sa şey haq'i kəyeq'at'un». ³⁷ Ama İsusen şot'oğoy pine: «Şot'oğoy ukun vən tadanən». Şagirdxon pit'un: «Bərkə taşi p'əbaç dinaren † şum haq'ayan ki, mot'oğoyan ukest'a?» ³⁸ Ama İsusen şot'oğoy pine: «Takinan, bəğanan bəyn hema şumvəx bu?» Şot'oğonal bəgi pit'un: «Qo şum saal p'ə çəliyəx bu».

³⁹ İsusen şot'oğoy əmirebi ki, amdarxo dəst'ə-dəst'ə göyün oye loxol arşevk'eq'at'un. ⁴⁰ Amdarxo baç-baç, əlli-əlli art'unşi. ⁴¹ İsusen qo şuma q'a p'ə çəlinə ext'i göynul bəğsun şükürbi afırınepi. Oşa şuma cöybi İz şagirdxone tadi ki, camaata paybeq'at'un. P'ə çəlinəl bitot'aynak' cöyebi. ⁴² Bitot'in kəyi bot'unşi, ⁴³ hələ avuzin mandi şume saal çəlin k'ot'orxoxun p'as's'e zənbiləl buyt'unbi. ⁴⁴ Şum kəyit'oğoxun saycə işq'arxoy say isə qo hazar taney.

İsusi xene çoyel tarapsun

(Mat'. 14:22-33; İoan. 6:15-21)

⁴⁵ Mot'oxun hat'e saad oşa İsusen amdarxo k'oya yaq'abadat'an, İz şagirdxoval məcburebi ki, lodk'ina laşi İçuxun bəş t'e tərəf - Bet'sayda c'ovakat'un. ⁴⁶ İç isə camaata yaq'abadit'uxun oşa afırıpseynek' buruğone laşi.

⁴⁷ Üşe lodk'a göle biyexey, İsus isə q'ariluğa tək çurpeney. ⁴⁸ İz şagirdxon zorink'ət'un avar zap'ey, şot'aynak' ki, muşen içoğoy çoyele fuyey. Mot'o ak'at'an, üşeni bip'imci saadast'a ‡ İsus göle çoyelxun şot'oğoy t'öğölə taşi, şot'oğoxun c'ovaksune çuresi. ⁴⁹ Ama şagirdxon İsusi göle çoyelxun tarapsuna ak'at'an şot'o sa ak'esun avabaki harayt'unpi, ⁵⁰ Şot'o ak'i içoğoy q'iyen haq'eney. İsusen hat'e saad şot'oğoxun əyit'p'i pine: «Ük'lü bakanan, Zuzu, ma q'ıbanan!» ⁵¹ Oşa şot'oğoy t'öğöl lodk'inane laşi, muşal şip'e baki. Şorox lap məət't'əl mant'undi. ⁵² Axırı şot'oğon t'ema amdara uk'est'uni möcüzinəl tet'un q'amışakey, içoğoy pulmux hələ k'aç'iney.

İsusi Ginesara azariğoy q'olaybsun

(Mat'. 14:34-36)

⁵³ İsus q'a İz şagirdxo gölə c'ovaki Ginesarat'un hari. Q'ariluğa c'eri lodk'ina gəçt'unpi. ⁵⁴ Şorox lodk'inaxun c'eğala k'inək' camaaten İsus çalexı. ⁵⁵ T'e pervare bakala amdarxon İsusi maya baksuna ibakat'an içoğoy azariğoy nasilk'in boş şot'ay t'öğöl eşt'at'un burqi. ⁵⁶ İsusi tağala hər gala - ayizmoğoy, şəhərmoğoy, bölgöğoy azariğoy eçeri meydana lat'unxsay ki, şot'ay paltari c'ot'aq'a bakayin lafteq'at'un. Şot'o laft'alorox bitoval q'olayebaksay.

7

Amdara murdar balo hik'ə?

(Mat'. 15:1-20)

¹ Sa ği İsusi t'öğöl fariseyxo q'a Yerusolimaxun bakala sa hema k'anun zombalxone hari. ² Şot'oğon at'unk'i ki, İsusi şagirdxoy bəzit'oğon murdar

† **6:37** 6:37 P'əbaç dinar - Sa dinar sa ğiin əşlin haq'q'e. ‡ **6:48** 6:48 Üşeni bip'imci saadast'a - Həysət'in vaxt'en üşe saad xibaraxun üqəray arane.

kulmoğon, yəni pakbaksuni ədətə əməlbınut'tun şuma arst'a. ³ Axırı fariseyxon içan bütüm iudeyxollarik' içoğoy bavoğoxun mandi ədətə tam dəgig əməlt'unbsay. İçoğoy kulmoğos'k'i pakbinut' şuma artet'unsoy, ⁴ bazarexun harit'uxun oşa kulmoğos'k'i pakbinut' hik'k'al utet'unkoy. Şot'oğon hələ q'erəzəl gele ədətxot'un əməlbsay. Metər ki, şot'oğon içoğoy ədətə görə lap camurxo, vedroğos, tuncce levet'xoval os'k'i pakt'unbsay.

⁵ Fariseyxon q'a k'anun zombalxon İsusaxun xavart'un haq'i: «Het'aynak' Vi şagirdxon bavoğoxun mandi ədətxo tet'un əməlbsa? Şumat'un arst'a, ama kulmoğos tet'un os'k'i pakbsa». ⁶ İsusen şot'oğos pine: «İsaya xavareçalen vəxlarik' p'əçolat'oğoynak', he şaat'e şampe!

"Me azuk'en içoğoy muzine Za hörmətbsa, Ama içoğoy ük' Zaxun əxile.

⁷ İçoğoy Za bul k'os'bsunal ams'ine,

Bez k'anunxo içoğoy c'evk'i k'anunxont'un əvəzbsa". *

⁸ Vən Buxaçuğoy əmirə t'öğxbi amdarxoy c'evk'i ədətxonnan taysa».

⁹ İsusen saal şot'oğos pine: «Ef c'evk'i ədətxo əməlbseynek' Buxaçuğoy əmirə t'öğx bost'una hetərəl şaat' bacarnanbsa! ¹⁰ Moiseyen k'ə pey? "Nana-bava hörmətba", "nana nəəl bava təhk'irbala amdara bəsp'anan"!

† ¹¹ P'oy vən k'ənan bsa? Sunt'in c'eri uk'ayin ki, "bezi nana-bava tadala bakalt'u Buxaçuğos q'urbanbsa", ¹² vən t'e amdari iz eht'iyəci boş bakala nana-bava nu köməybsuna pis tenan bəğsa. ¹³ Metərлуğen vən vəxun c'evk'i ədəten taysunen Buxaçuğoy əyitə hik'k'alnanbsa! Hələ mot'o oşq'ar q'erəzəl gele əşurxonan biq'sa!»

¹⁴ İsusen p'urumal camaata İz t'öğöl k'alpi pine: «Bitot'in Za ümüxlaxanan ki, q'amışakanan. ¹⁵ Jomo tağala sal sa şeyen amdara murdar tene bon, ama amdara murdar balo jomoxun c'eğaloroxe». ¹⁶ ‡

¹⁷ İsus camaataxun cöybaki k'oya eğat'an, İz şagirdxon me əyitmoğoy məninə q'andırişbsunat'un Şot'oxun xaişbi. ¹⁸ İsusen şot'oğos coğabe tadi: «Vənal hələ tenan q'amışaki? Bex tenan bafst'a ki, amdari boş tağala sal sa şeyen amdara murdar bes tene bakon? ¹⁹ Şot'aynak' ki, jomo tağala şeymux şot'ay ük'e təə, tapanene taysa, t'iyal manteneşta». (İsusen me əyitmoğon bito ukunxoy təmiz baksunane ak'est'i.) ²⁰ İsusen İz əyitə davamebi: «Amdara murdar balo isə amdaraxun c'eğalone. ²¹ Şot'aynak' ki, amdarxoy boşt'an, ük'exune pis fikirxo, əxlagsuzluğ, oğriluğ, bespsun, ²² q'erəz çuğoy loxol bəğsun, tamaxkərluğ, şər bost'un, bic'luğ, pozğunluğ, paxilluğ, Buxaçuğoy əleyinə əyitpsun, loğaluğ saal haq'ılsuzluğ c'eğon. ²³ Bütüm me pis əşurxo amdari boşt'ane c'eri şot'o murdar bsa».

Finik'iyalu çuğoy vəbaksun
(Mat'. 15:21-28)

²⁴ İsus t'et'iin c'eri Sur oçalane taşi. Şo t'et'iya sa k'oyane mandi, İzi miya baksunal şuk'k'ala avabakeşun tene çuresay. Ama mot'o p'urumal c'ap' efes tene baki.

²⁵ T'et'iya sa çuğos hari p'anep'i ki, İsus içoğoy aranene. Şoval hat'e saad İsusi t'öğöl hari Şot'ay turinoq'a bineti. Şot'ay xuyərəst'a murdar urufe buy. ²⁶ Şo iç isə Siriin Finik'ina nanaxun baki sa grek' çuuxey. Şot'in İsusaxoyinşebi ki, iz xuyərəxun murdar urufa c'evk'ane. ²⁷ İsusen şot'o pine:

* **7:7** 7:7 İsa. 29:13 † **7:10** 7:10 C'eys. 20:12; 21:17; Lev. 20:9; K'an. 5:16 ‡ **7:16** 7:16 Bəzi kiinşamurxost'a me bənd butene: İbakseynek' ümüx bakalt'in ibaqeq'an!

«Barta süft'ə əyloxq'at'un boşi, şot'aynak' ki, əyloğoy şuma ext'i xəyoğə bost'un düz tene bakon». ²⁸ Çuğon isə Şot'o coğabe tadi: «Ay Q'onçux, axırı yan xəyoğonal əyloğoy sulfinaxun oq'a bari k'ot'orxoxunyan ukxa». ²⁹ İsusen çuğə pine: «Vi me əyitə görə arxayin taki! Vi xuyərəxun murdar uruf c'ere».

³⁰ Çuğon iz k'oya hari anak'i ki, iz xuyər gane boş bask'ene, murdar urufal şot'oxun c'erene.

Kar hamal lal bakala sa amdari q'olaybaksun

³¹ İsus p'urumal Sur oçalaxun c'ere, Sidonal c'ovaki, Dek'ap'olisi tərəfəxun Galileya göləne p'ap'i. ³² T'iya İsusi t'öğöl kar hamal lal bakala sa amdara eçeri xoyinšt'unbi ki, İz kula şot'ay loxolq'an laxi. ³³ İsusen t'e amdara t'öox taşeri, İz k'əşəmoğə me amdari ümüxxone laxi, oşa İz k'əşinə çupunaxp'i şot'ay muzane laft'est'i. ³⁴ Şot'in göynul bəği afırınepi, oşal bəğəloy sa mindəfə saki pine: «Effata!», yəni "qayey". ³⁵ Me amdari hat'e saad ham ümüxxo, hamal muz qayesi, şot'inal as'ar əyitpsane burqi.

³⁶ İsusen mot'o ak'it'oğə tapşurebi ki, me barada şuk'k'ala hik'k'al maq'at'un exlətpi. Ama heq'ədər gele tapşurebsaysa, t'eq'ədər geleyal bayant'unbsay. ³⁷ Camaat məət't'əl mandeney, şot'oğon next'uniy: «Me amdari bala əşlin toy butene! Şot'ay t'öğöl karurxonal inebaksa, lalurxonal əyitene!»

8

İsusi bip' hazar tanaxun gele amdara boşevksun (Mat'. 15:32-39)

¹ Hat'e ğimxo p'urumal gele camaate giresi. Şot'oğoy içoğoxun ukun butet'uxiy, İsusenal şagirdxo İz t'öğöl k'alpi pine: ² «Me amdarxo Bez goroxe eysa. Şorox xib ğine ki, Bez t'öğölt'un, içoğoxun ukala şeyal butet'ux. ³ Mot'oğə həysə içoğoy k'ojurxo yaq'abadayiz, yaq'a halnuxun bitalt'un, axırı bəziyoroş lap əxiləxunt'un hare». ⁴ Şagirdxon Şot'o coğabt'un tadi: «Meq'ədər amdara boşevk'seynak' me çölö mayina şum bəğəbes bakon?» ⁵ İsusen şot'oğoxun xavare haq'i: «Hema şumyax bu?» Şot'oğon pit'un: «Vüğ».

⁶ T'e vədə İsusen camaata pine ki, oq'a arseq'at'un. Şot'in vüğ şuma ext'i şükürebi, oşa cöybi İz şagirdxone tadi ki, camaata paybat'un. Şot'oğon şuma payt'unbi. ⁷ Şot'oğost'a sa hema dənə mis'ik' çəliyal buney, İsusen şükürbala afırına bit'uxun oşa mot'oğoval paybsunane əmirbi. Şagirdxonal camaata payt'unbi. ⁸ Amdarxon kəyi bot'unşi. Avuzin mandi k'ot'orxo girbat'an isə vüğ zənbile buybaki. ⁹ T'et'iya bip' hazar tana İša amdare buy.

İsusen şot'oğə yaq'anebadi, ¹⁰ İç isə İz şagirdxoxun sagala lodk'ina laşi Dalmanuta oçalane taşi.

Fariseyxoy İsusaxun sa nişan çuresun (Mat'. 12:38-39; 16:1-12)

¹¹ Fariseyxo İsusi t'öğöl hari Şot'oxun höcətbsat'un burqi. Şot'o sinəyinqbseynak' çurt'unşay ki, göynuxun eğala sa möcüzəlü nişanq'an ak'est'i. * ¹² Şot'in bəğəloy sa mindəfə saki pine: «Het'aynak'e me nəsilən

* 8:11 8:11 Luk'. 11:16

möcüzəlü nişan qəvesa? Vəx düzinəz nex: me nəsilə sal sa nişan tene tadeğal». †

Şagirdxoy nu q'amışaksun
(Mat'. 12:38-39; 16:1-12)

¹³ Oşa şot'oğoxun cöybaki p'urumal lodk'ina laşi göle t'e soğo tərəfe c'ovaki. ¹⁴ İz şagirdxon şum exst'una eyexun c'evk'et'unuy. Lodk'ina şot'oğoy tək sa dənə şume buy. ¹⁵ İsusen şot'oğoy tapşurbi pine: «Eht'iyət'lü bakanan, fariseyxoy əyinəxun q'a İrodi əyinəxun vəx bəğanan». † ¹⁶ Şagirdxon isə içoğoy arane exlətp'i next'unuy: «Mot'o beşi şum nu baksuna görəne nex». ¹⁷ İsusen mot'o avabaki şot'oğoy pine: «Het'aynak' şume nu baksunaxunnan əyite? Yəni hələ q'amışaki bex baftenanst'a? Het'aynak' ef ük' meq'ədər inadkəre? ¹⁸ Ef pulmux baksun-baksun tenan aksa? Ef ümüxxo baksun-baksun tenan ibaksa? Ef eyexun he usuma c'eri! ¹⁹ Zu qo şuma qo hazar tane arane cöybi paybat'an bəşt'an mandi k'ot'orxoxun hema zənbilnən buybi?» Şot'oğon pit'un: «P'as's'e». § ²⁰ «P'oy vüğ şuma bip' hazar tane arane cöybi paybat'an k'ot'orxoxun hema zənbilnən buybi?» Şot'oğon pit'un: «Vüğ». ²¹ İsusen şot'oğoy pine: «Ama vən hələ q'amıştenanbaki!»

Bet'sayda bakala k'aç'i amdari q'olaybaksun

²² Şorox Bet'saydat'un hari. Miya İsusi t'öğöl sa k'aç'i amdart'un eçeri, Şot'oxun me amdari loxol İz kula laxsunat'un xoyinşbi. ²³ İsusen k'aç'in kiyexun biq'i şot'o ayizaxun t'öğxe taşeri. Oşa şot'ay pulmoğoy çupunen şəyinbi, İz kulmoğoy şot'ay loxol laxi xavare haq'i: «Sa şey anksa?» ²⁴ K'aç'inen bəği pine: «Amdarxoz aksa, xodurxot'un oşq'ar, ama tarat'unne». ²⁵ T'e vədə İsusen İz kulmoğoy p'urumal me amdari pulmoğoy loxole laxi, k'aç'i amdari piyelal işiğə hari. Şo q'olayebaki, hər şeyal qay aksane burqi. ²⁶ İsusen şot'o k'oya yaq'abi pine: «Bəğa, sal ayize ma baki».

P'et'eri Xrist'osa çalxsun
(Mat'. 16:13-20; Luk'. 9:18-21)

²⁷ İsus İz şagirdxoxun sagala Filip'a bakala K'eyariin ayizmoğone yaq'a baft'i. Yaq'a İz şagirdxoxun xavare haq'i: «Amdarxoy upsuna görə Zu şuzu?» ²⁸ İz şagirdxon Şot'o metərt'un coğab tadi: «Bəzit'oğon next'un ki, K'unuk'bal İoan, t'iyəmit'oğon İlya, bəzit'oğon isə next'un ki, xavareçalxoxun soğonu». * ²⁹ İsusen şot'oğoxun xavare haq'i: «P'oy vən Za şunan hesabbsa»? P'et'eren Şot'o coğabe tadi: «Hun Xrist'osnu». † ³⁰ İsusen İz şagirdxo tapşurebi ki, İzi Xrist'os baksuni barada şuk'k'ala nu exlətp'at'un.

İsusi İz p'uri-bəyinbaksuni əmxun saturbəş avabakest'un
(Mat'. 16:21-23; Luk'. 9:22)

³¹ Mot'o pit'uxun oşa İsusen şot'oğoy zombsane burqi. Şot'in pine ki, Amdari Ğaren gele əzyət zap'k'alane. Ağsaq'q'alxon, samci bəyinşxon q'a k'anun zombalxon Şot'o tet'un çalxal, Şot'o bəsp'est'alt'un, ama xib ğinaxun oşa Şo bəyinbakale. ³² İsusen me əyitmoğoy qaye nexey. P'et'eren isə Şot'o t'öğx zapi Şot'ay əyite bonet'i. ³³ Ama İsusen fıripi İz şagirdxoy

† 8:12 8:12 Luk'. 11:29 † 8:15 8:15 Luk'. 12:1 § 8:19 8:18-19 İsa. 6:9-10; Yer. 5:21; Yez. 12:2; Mrk'. 4:12 * 8:28 8:28 Mrk'. 6:14-15; Luk'. 9:7-8 † 8:29 8:29 İoan. 6:68-69

loxol bëği P'et'era pine: «Aça Bezi piin bëšt'an, Şeytan! Hun Buxaçux k'inək' təə, amdar k'inək'en fikirbsa».

İsusi bač'anexun taysuni toy
(Mat'. 16:24-28; Luk'. 9:23-27)

³⁴ İsusen İz şagirdxo q'a camaata İz t'öğöl k'alpi metəre pi: «Əgər şunesa Bez bač'anexun eysun çuresasa, içuxun kulhaq'eq'an, iz xaçal ext'i Bez bač'anexunq'an hari. † ³⁵ Şiin iz elmoğo çark'est'un çuresasa, şot'o açesp'ale, ama şiin Zaxun baki Müq Xavari s'iyal iz elmoğo açesp'ayin, şot'o çark'est'ale. § ³⁶ Amdareynak' bütüm dünyənə q'azayınşı iz elmoğo açespsunaxun k'ə xeyirə bu? ³⁷ Amdaren iz elmoğoy əvəze k'ə teya tadon? ³⁸ Me ext'ibərsuz saal günaxkər nəsil arane şiin Zaxun q'a Bez əyitmoğoxun ot'p'ayin, Amdari Ğarenal İz Bavay tamtarağen İvel angelxoxun sagala eğat'an t'e amdaraxun ot'p'ale».

9

¹ İsusen şot'oğoy pine: «Vəx düzinəz nex: memiya bakalt'oğoy bəzit'oğon hələ içoğoy ömürə axıra p'ap'esp'inut' Buxaçuğoy padçağluği eysuni zora ak'alt'un».

İsusi ak'esuni badalbaksun
(Mat'. 17:1-13; Luk'. 9:28-36)

² Üq ği oşa İsusen içuxun P'et'era, İak'ova saal İoana ext'i alloy sa buruğone laşi. Şorox t'et'iyə təkt'unıy.

Bürdən şot'oğoy piin bəş İsusi ak'esun badalebaki. ³ Şot'ay paltar s'aldala, pula taşala mas'i irəngene baki. Oçali çoyel sal sa paltar təmizbalen şot'o metər mas'ibes batenekoy.

⁴ Oşa İlya q'a Moiseyal şot'oğoynak' ak't'unşi. Şot'oğon İsusaxun exlətt'unbsay. ⁵ P'et'eren İsusa pine: «Məəlim! He saat'e ki, yan memiyayan. Eki xib dənə mandala ga biq'en, soğoy Vaynak', soğoy Moiseyeynak', soğoval İlyaynak'». ⁶ Şot'in içinal avateney k'ə uk'ane, şot'aynak' ki, içoğoy q'iyen haq'enev.

⁷ Hame vədə sa asoyen içoğoy loxol xojine saki. Asoyi boş't'an sa səse hari: «Mo Bez çureğala Ğare, Kot'o ümüxlaxanan!» * ⁸ Fırıp'i saal bəğat'an isə içoğoy t'öğöl İsusaxun başq'a ene şuk'k'al tet'un ak'i.

⁹ Buruğoxun şiğat'an İsusen İz şagirdxo tapşurebi ki, Amdari Ğar p'uri ganuxun bəyinbakamin t'et'iyə ak'it'oğoy şuk'k'ala nu uk'at'un. ¹⁰ Şot'oğonal mot'o içoğoy ük'e boş et'unfi, ama içoğoy arane exlətp'at'an "p'uri ganuxun bəyinbaksun" əyitin məninə q'amışaksunt'un çuresay. ¹¹ Şot'oxun isə xavart'un haq'i: «K'anun zombalxon het'aynak't'un nex ki, süft'ə İlya eğalane?» † ¹² İsusen şot'oğoy metəre pi: «Düze, İlya süft'ə hari hər şeyə həzirbalane. P'oy Amdari Ğare əmxun het'aynak'e şameşe ki, amdarxon şot'o tet'un q'abulbal şot'oğoy kiyexunal şot'in gele əzyət zap'k'ale? ¹³ Ama Zu vəx nexzu: İlya ene hare. İz əmxun şameşi k'inək'əl, k'ə çurt'unşisa şot'ay bel et'unçeri».

İsusi iz boş murdar uruf bakala ğara q'olaybsun
(Mat'. 17:14-20; Luk'. 9:37-43)

‡ **8:34** 8:34 Mat'. 10:38; Luk'. 14:27 § **8:35** 8:35 Mat'. 10:39; Luk'. 17:33; İoan. 12:25 * **9:7** 9:2-7 Mat'. 3:17; Mrk'. 1:11; Luk'. 3:21-22; 2 P'et'. 1:17-18 † **9:11** 9:11 Mal. 4:5; Mat'. 11:14

¹⁴ Şorox içoğoxun nu taşi şagirdxoy t'öğöl eğat'an gele amdari topbak-suna saal sa hema k'anun zombalxoy şagirdxoxun höcətbsunat'un ak'i.

¹⁵ İsus ak'ala k'inək' amdarxo bütüm mət't'əl mant'undi, şot'ay bəş t'it'eri şot'o "xeyirq'an baki" pit'un.

¹⁶ İsusen xavare haq'i: «Şot'oğoxun het'ay əmxunnan höcətbsay?»

¹⁷ Amdarxoy aranexun sunt'in şot'o coğabe tadi: «Məəlim! Zu vi t'öğöl lalluği urufa biq'eşi bez ğaraz eçeri. ¹⁸ Urufen şot'o maya biq'ayın, oçalane saksa, t'e vədəl əylin jomo kəfunale baksa, şot'in uluxxo ğıric'esest'a, oşal iz bədən dirist' q'arinebaksa. Vi şagirdxoxun xaişezbi ki, me urufa c'evk'at'un, ama tet'un bacarbi».

¹⁹ İsusen isə şot'oğoxu pine: «Ay nu vəbakala nəsil! Hevaxt'al şirik' vəxun mandoz? Hevaxt'al şirik' vəx portp'oz? Əylə Bez t'öğöl eçanan!»

²⁰ Əylə şot'ay t'öğölt'un eçeri. Urufenal İsus ak'ala k'inək' əylə jik'epi. Əyel oq'a biti t'ik'ireney, iz jomoxun kəfe barst'ay. ²¹ İsusen şot'ay bavaxun xavare haq'i: «Me əyel hevaxt'inaxune metər baksa?» Əylin bavan pine: «Əyelluğaxun. ²² Me urufen bəspseynak' kot'o sa hema kərəm aruğox, xenane bose. Ama bacarenbsasa, yax köməyba, yax gorox eki!»

²³ İsusen şot'o pine: «"Bacarenbsasa" nexnu? Vəbakalt'aynak' hər şey mümkünel!» ²⁴ Əylin bavan hat'e saad harayepi: "Vəzu! Ama köməyba ki, bezi ük'e nuveluğeynak' ga maq'an mandil!"

²⁵ İsusen amdarxoy t'it'eri eysuna ak'at'an murdar urufa q'adağanbi pine: «Ay lalluği q'a karluği uruf, Zu va əmirezbsa, me əylin boşt'an c'eki, eneyal ma baki!» ²⁶ Urufen haraypi əylə ost'aar jik'psun c'ere. Əyel meyd k'inək' bineti, gelet'in pine: «Ko p'urenel!» ²⁷ Ama İsusen əylin kiyexun biq'i alanebi, şoval turele hayzeri.

²⁸ İsus k'oya basit'uxun oşa İz şagirdxon cöycə şot'oxun xavart'un haq'i: «P'oy het'aynak' t'e urufa yan c'evk'es teyan baki?» ²⁹ İsusen şot'oğoxu coğabe tadi: «Me cürə urufxo təkç'ə afırınene † c'evk'es baksa».

*İsusi İz p'uri-bəyınbaksuni əmxun p'urum avabakest'un
(Mat'. 17:22-23; Luk'. 9:43-45)*

³⁰ Şorox t'et'iin c'eri Galileyinaxunt'un c'ovaksay. İsusen çurtenesay ki, şinesa mot'oxun xavar bakane, ³¹ şot'aynak' ki, İz şagirdxone zombsay. Şot'oğoxu metərə nexey: «Amdari Ğara xəyanətbi amdarxoy kiyel tadalt'un, şot'oğonal şot'o bəsp'alt'un. Purit'uxun xib ği oşa isə Şo bəyınbakale».

³² Şagirdxon me əyitə q'amıştet'unbaki, ama şot'oxun xavar haq'sunal q'it'unbsay.

Ən kalo şuva?

(Mat'. 18:1-9; Luk'. 9:46-50; 17:1-2)

³³ Şorox K'efernaumat'un hari. K'oya bağat'an İsusen İz şagirdxoxun xavare haq'i: «Yaq' eğat'an het'ay əmxunnan höcətbsay?» ³⁴ Ama şuk'k'alən qaqtənepi, şot'aynak' ki, yaq' eğat'an içoğoy arane şi ən kalo baksuni əmxunt'un höcət'bey. § ³⁵ İsusen arşi p'as's'e şagirdə İz t'öğöl k'alpi pine: «Ef boşt'an şu samciyo baksun çuresasa, bitot'uxun axırınıci, bitot'ayal q'ulluğçiq'an baki». * ³⁶ Şot'in sa mis'ik' əylə ext'i şagirdxoy aranene çurdest'i, oşa əylə İz q'ujel ext'i şot'oğoxu pine: ³⁷ «Şiin Bez s'iyen

† 9:29 9:29 afırınen - Bəzi kiinsamurxost'a: afırınen q'a ğurux efsunen § 9:34 9:34 Luk'. 22:24

* 9:35 9:35 Mat'. 20:26-27; 23:11; Mrk'. 10:43-44; Luk'. 22:25-26

metər əyloğoxun sunt'u q'abulbayin, şot'in Za q'abulbale. Za q'abulbalt'in isə tək Za təə, Za Yaq'abit'uval q'abulbale». †

T'iyəmit'oğoy loxol alaxun oq'a ma bəğa

³⁸ İoanen Şot'o pine: «Məəlim, yan Vi s'iyen murdar urufa c'evk'ala sa amdaryan ak'i, ama beş baç'anexun eğalt'oğoxun nu baksuna görə şot'o q'adağanyanbi». ³⁹ İsusen şot'oğoxu pine: «Şot'o galmadanan! Bez s'iyen möcüzə ak'est'alo Bez əleyinə bakes batenekon. ⁴⁰ Beş əleyinə nu bakalo isə beş tərəfe. † ⁴¹ Şiin vəxun sunt'u Bez baç'anexun eğalt'oğoxun baksuna görə sa cam xe tadayin, vəx düzinəz nex: əvəzsuz tene mandal. §

T'iyəmit'u pis yaq'a ma taşa

⁴² Şinesa me xurit'oğoxun, yəni Za vəbakalt'oğoxun sunt'u pis yaq'a taşayin, şot'aynak' iz ozane kala sa jomok'ojin jə suruk'p'i içü dənizə bost'un kot'oxun saat'e bakon. ⁴³ Əgər vi kiine va pis yaq'a taşt'asa, şot'o bot'a. P'ə kulla baki, ama cəhənnəmə, t'e nu açala aruğox bafst'axunsa, sa kulla mandi cənnətə bafst'un saat'e. * ⁴⁴ † ⁴⁵ Əgər vi turene va pis yaq'a taşt'asa, şot'o bot'a. P'ə turla baki cəhənnəmə boşaxunsa, axsağ mandi cənnətə bafst'un saat'e. ⁴⁶ † ⁴⁷ Əgər vi pulene va pis yaq'a taşt'asa, şot'o c'evk'a. P'ə pulla cəhənnəmə baysunaxunsa, sa pulla Buxaçuğoy padçağluğa baysun saat'e. § ⁴⁸ Axırı cəhənnəmə bakalt'oğoxu k'aramk'ala meq tene bisa, t'iyenin bok'ala aruxal tene aşt'a. *

⁴⁹ Qurbaniyo el bakala k'inək' amdari təmizbaksunal şot'ay aruğoxun c'ovaksune. ⁵⁰ El saat' şeye, ama əgər elen iz elaxoyluğa açesp'ayin, şot'o het'ina t'ad tades bakon? Barta vəst'a elq'an baki. T'e vədə ef arane serluğal bakale». †

10

İşq'ar-çuğoy sunaxun cöybaksuni barada (Mat'. 19:1-12)

¹ İsus t'et'iin c'eri İudeyina, İordan oqe t'e tərəfe taşi. P'urumal amdaxo Şot'ay bel giresay, Şot'inal həmişənin k'inək' şot'oğoxu zomebsay.

² Sa hema farisey İsusi t'əğöl hari Şot'o İz əyitin loxol biq'seynak' metər sa sualt'un tadi: «Moiseyi k'anunen işq'ari iz çuğox c'evksuna icaza bune?»

³ İsusen şot'oğoxu pine: «Moiseyen vəx k'ə əmirbe?» ⁴ Şot'oğoxu coğabt'un tadi: «Moiseyi k'anunen işq'aren iz çuğox cöybaksuni kağız tadi c'evk'ayin, icaza bune». * ⁵ İsusen şot'oğoxu metərə pi: «Şot'in ke əmirə ef inadkər baksuna görə tade. ⁶ Ama burğesunast'a Buxaçuğon "şot'oğoxu işq'ar saal çuuxə yaratmışı". † ⁷ "Kot'o görəl işq'ar iz bava-nanaxun cöybaki iz çuğox gəçəgəle, ⁸ me p'əğö sa bədən bakale". Ene şorox p'ə tan təə, sa tane. † ⁹ Mot'aynak'al, barta Buxaçuğon çütt'əyinsit'oğoxu amdaren maq'an cöybi».

¹⁰ Şorox k'oya bakat'an şagirdxon İsusaxun me barada p'urum xavart'un haq'i. ¹¹ İsusen şot'oğoxu metərə coğab tadi: «İz çuğox c'evk'i q'erəzt'uxun

† **9:37** 9:36-37 Mat'. 10:40; Luk'. 10:16; İoan. 13:20 † **9:40** 9:40 Mat'. 12:30; Luk'. 11:23 § **9:41** 9:41 Mat'. 10:42 * **9:43** 9:43 Mat'. 5:30 † **9:44** 9:44 Bəzi kiinşamurxost'a me bənd butene: Cəhənnəmə bakalt'oğoxu k'aramk'ala meq tene bisa, t'iyenin bok'ala aruxal tene aşt'a. † **9:46** 9:46 - Bəzi kiinşamurxost'a me bənd butene: Cəhənnəmə bakalt'oğoxu k'aramk'ala meq tene bisa, t'iyenin bok'ala aruxal tene aşt'a. § **9:47** 9:47 Mat'. 5:29 * **9:48** 9:48 İsa. 66:24 † **9:50** 9:50 Mat'. 5:13; Luk'. 14:34-35 * **10:4** 10:4 K'an. 24:1-4; Mat'. 5:31 † **10:6** 10:6 Burq. 1:27; 5:2 † **10:8** 10:7-8 Burq. 2:24

lašk'oybakalt'in əxlagsuzluğebşa. ¹² İz işq'araxun c'eri q'erəzt'u tağala çuğonal əxlagsuzluğebşa». §

İsusi əyloğə xeyir-bərəkət tast'un
(*Mat'. 19:13-15; Luk'. 18:15-17*)

¹³ Amdarxon İsusi t'öğöl içoğoy əyloğot'un eşt'ay ki, Şot'in İz kula şot'oğoy loxol laxi xeyir-bərəkət tadane. Şagirdxon isə şot'oğə tet'un barey. ¹⁴ Mot'o ak'ala İsusen əcuğləyinşəki pine: «Bartanan əylux Bez t'öğöl hareq'at'un! Şot'oğə galmadanan! Şot'aynak' ki, Buxaçuğoy padçağluğ metərt'oğoye. ¹⁵ Vəx düzinəz nex: şiin Buxaçuğoy padçağluğa sa əyel k'inək' nu q'abulbayin, t'et'iyə sal sa vədə bayes tene bakon». *
¹⁶ Oşa əyloğə q'ujbi İz kulmoğə şot'oğoy loxol laxi xeyir-bərəkətə tadi.

Var-dövlət q'a Buxaçuğoy padçağluğ
(*Mat'. 19:16-30; Luk'. 18:18-30*)

¹⁷ İsus yaq' c'eğat'an sa amdar t'ist'un Şot'ay t'öğölə hari. İz bəş çökt'i xavare haq'i: «Ay saat' məəlim, zu k'ə saat'luğ baz ki, həmişəluğ yəşəyinşə bağaz?» ¹⁸ İsusen şot'o pine: «Za het'aynak'en saat' nexə? Buxaçuğoxun başq'a şuk'k'al saat' tene. ¹⁹ Şot'ay əmirxo avanu: "Besmaba. Əxlagsuzluğmaba. Başmaq'a. Şuk'k'ali əleyinə əfçidən şahidluğmaba. Şuk'k'ala feret'mada. Vi bava-nana hörmətba"». †
²⁰ Me amdaren isə İsusə pine: «Məəlim, mot'oğə bitova əyelluğaxun əməlezbsa». ²¹ İsusen şot'ay loxol bəneği, şo İz ük'el basek'i. İsusen pine: «Vi sa şey kame: taki hik'k'ə buvaxsa, toydi kəsibxo payba. T'e vədə göynul vi xəzinə bakale. Oşa qaybaka, ‡ Bez baç'anexun eki». ²² Mot'o ibakala t'e amdar pərt baki pəşman taneşi, şot'aynak' ki, iz var-dövlət gelenev.

²³ İsusen İz hərrəmine bakalt'oğoy loxol bəği İz şagirdxo pine: «Var-dövlət bakalt'oğoynak' Buxaçuğoy padçağluğa baysun heq'ədər çətine!»
²⁴ Şagirdxo Şot'ay əyitmoğoxun məət't'əlt'un mandı. Ama İsusen p'urumal şot'oğə pine: «Bez ğarmux, Buxaçuğoy padçağluğa baysun § heq'ədər çətine! ²⁵ Buşə bəke deşiyexun c'ovaksun dövlətlü amdari Buxaçuğoy padçağluğa baysunaxun hasande».

²⁶ Şorox lap məət't'əl mandı sun-suna pit'un: «Ketəresa, şuva çark'eşes bakon?» ²⁷ İsusen şot'oğoy loxol bəği pine: «Mo amdarxoynak' mümkün tene, Buxaçuğoynak' isə mümkünə. Şot'aynak' ki, Buxaçuğoynak' hər şey mümkünə».

²⁸ T'e vədə P'et'eren Şot'o metərə pi: «Ama yax bəğa, yan bitova bosı Vi baç'anexunyan hare». ²⁹ İsusen coğabe tadi: «Vəx düzinəz nex: t'etər sa amdar teno ki, Zaynak' q'a Mıç Xavareynak' iz k'oja, viçimoğə, xunçimoğə, iz nana, iz bava, iz əyloğə, iz əkinxo bosane, ³⁰ oşa isə me dünyəni koruğxoy boş mot'oxun sabaç q'at avuzin k'ojurxo, viçimux, xunçimux, nanoox, bavoox, əylux, əkinxo, gələcəyə isə həmişəluğ yəşəyinş nu haq'an. ³¹ Ama həysə samci bakalt'oğoy gelo axırncı, axırncı bakalorox isə samci bakalt'un». *

§ **10:12** 10:11-12 Mat'. 5:32; Luk'. 16:18; 1 K'or. 7:10-11 * **10:15** 10:15 Mat'. 18:2-3 † **10:19** 10:19 C'eys. 20:12-16; K'an. 5:16-20 ‡ **10:21** 10:21 qaybaka - Bəzi kiinsamurxost'a: qaybaka, vi xaça ext'a. Mrk'. 8:34 § **10:24** 10:24 Buxaçuğoy padçağluğa baysun - Bəzi kiinsamurxost'a: var-dövlətə umudbakalt'oğoynak' Buxaçuğoy padçağluğa baysun. * **10:31** 10:31 Mat'. 20:16; Luk'. 13:30

İsusi İz p'uri-bëyinbaksuni ämxun xibimci këräm xavar tast'un
(*Mat'. 20:17-19; Luk'. 18:31-34*)

³² Bëş İsuse taysay. Şorox Yerusalimat'un taysay, İsusi şagirdxonal içoğo naraatt'un hisbsay. Şot'oğoy bač'anexun tağalorox isə q'ïye boşt'uniy. İsusen p'as's'e şagirdə sa t'öõx zapi şot'oğoynak' oşa İz bel eğala eşurxoy ämxun exlətpsane burqi:

³³ «Mone, yan həysə Yerusalimayan laysa. T'iya Amdari Ğara samci bëyinşxoy q'a k'anun zombalxoy kiyel tadalt'un, Şot'aynak' bisuni q'ərar c'evk'i Şot'o Buxaçuğo nu çalxalxoy kiyel tadalt'un. ³⁴ Şot'oğon Amdari Ğara lağa haq'alt'un, Şot'ay loxol çuk'alt'un, tatarlayinşi oşa besp'alt'un. Ama Şo xib ğinaxun oşa bëyinbakale».

Şuva kalo?

(*Mat'. 20:20-28*)

³⁵ Zavdayi ğarmux İak'ov q'a İoan İsusa İşalayinşaki pit'un: «Məəlim, Vaxun sa xaişyax bu, çuryansa ki, şo əməlbavax». ³⁶ İsusen şot'oğoxun xavare haq'i: «K'ənan çuresa vəynak' baz?» ³⁷ Şot'oğon İsusa pit'un: «Vi padçağluğ tamtarağen eğat'an, barta yaxun soğo Vi yön tərəf, t'e soğo isə tərs tərəfq'an arşi». ³⁸ Ama İsusen şot'oğo pine: «Ef k'ə çuresuna sal vənal tenan q'amış. Bez üğələ camaxun † üğəs banankon? Zu k'unuk'baki k'inək' vənal k'unuk'bakes banankon?» ‡ ³⁹ Şot'oğon coğabt'un tadi: «Bayankon». İsusen şot'oğo pine: «Bez üğələ camaxun vənal üğəlnan, Zu k'unuk'baki k'inək' vənal k'unuk'bakalnan. ⁴⁰ Ama Bez yön nəəl tərs tərəf şi arst'una icaza tast'un Bez ext'iyərə tene. T'e ga şineynak' həzir bakenesa, şot'oğo tadeğale».

⁴¹ Mot'o ibakala mandi vis' şagirdi İak'ovi q'a İoani loxol əcuğone biq'i. ⁴² T'e vədə İsusen şagirdxo İz t'öğöl k'alpi pine: «Vən avanan ki, me dünyəne amdaxoy loxol padçağxon q'a kalaluğbalxont'un ağaluğbsa. ⁴³ Ef arane isə barta metər maq'an baki. Barta ef boşt'an kalo baksun çureğalo ef q'ulluğçiq'an baki, ⁴⁴ ef arane samci baksun çureğalo bitot'ay nökərq'an baki. § ⁴⁵ Axırı Amdari Ğaral İçu q'ulluğbat'un pi tene hare, harene ki, İçin q'ulluğbi gelet'u İz elmoğoy toyen çark'est'ane».

K'aç'i Bart'imaye pulmoğoy qayesun

(*Mat'. 20:29-34; Luk'. 18:35-43*)

⁴⁶ Şorox Yerixoyat'un hari. Oşa İsus İz şagirdxoxun q'a İz bač'anexun eğala camaataxun sagala Yerixoyaxun c'eğat'an Bart'imay s'iyen sa k'aç'i paygirbal yaq'e t'öğöl arseney. (Bart'imay s'i T'imayi ğar upsune.) ⁴⁷ Şot'in ibakat'an ki, Nazaret'lu İsuse t'et'iin c'ovaksa, harayepi: «Ay Davidi Ğar İsus! Za gorox eki!» ⁴⁸ Gelet'ine şot'o şip'sun çuresi, ama şot'in samalal ost'aar haraypsane burqi: «Ay Davidi Ğar! Za gorox eki!» ⁴⁹ İsusen çurpi pine: «Kot'o miya k'alpanan». Şot'oğonal k'aç'i amdara k'alpi pit'un: «Usum baka, hayza, Şot'in vane k'ale». ⁵⁰ Bart'imayen iz xələtə iz loxolxun c'eq'i bosu, iz ganuxun cupi İsusi t'öğölə taşi. ⁵¹ İsusen şot'oxun xavare haq'i: «K'ən çuresa vaynak' baz?» K'aç'i amdaren Şot'o coğabe tadi: «Ay bez Məəlim, bez pulmoğon ak'eq'an!». ⁵² İsusen şot'o pine: «Tayes

† **10:38** 10:38 cam - İsusi xaçe loxol bisuni nişan. ‡ **10:38** 10:38 Luk'. 12:50 § **10:44** 10:42-44 Mat'. 23:11; Mrk'. 9:35; Luk'. 22:25-26

bankon, vi vëbaksunen va q'olayebi». Me amdarenal hat'e saad aksane burqi, şo İsusı bač'anexune taşı.

11

İsusı Yerusalıma baysun

(*Mat'. 21:1-11; Luk'. 19:28-40; İoan. 12:12-19*)

¹ Şorox Yerusalıma İşalayınşaki Zeytun buruğoy döşe bakala Bet'fagena q'a Bet'anyına eğala vëdine İsusen İz şagirdxoxun p'ranna bësh yaq'abi ² şot'oğö pine: «Ef bësh bakala ayize takinan. T'ıya bağala k'inək' hələ şuk'k'al nu laşı, ğaç sa eleme bala ak'alnan. Şot'o şadbi miya eçanan. ³ Şiin vëxun xavar haq'ayın ki, "mot'o het'aynak'nan bsa?", şot'o upanan "me eleme bala Q'onçuğone lazım, şot'o usumluğen qaydale"».

⁴ Şorox tat'unşı. Sa k'ojın darvazın t'öğöl ğaç eleme bala ak'i, şot'o şadt'unbi. ⁵ T'et'ıya çurpi amdaron şot'oğoxun xavart'un haq'i: «K'ənan bsa? Me eleme balına het'aynak'nan şadbsa?». ⁶ Şagirdxon İsusen pi k'inək' şot'oğö coğab tadat'an t'e amdaron şagirdxo ıcaza tat'undi. ⁷ Şot'oğön eleme balına İsusı t'öğöl eçeri içoğoy xələtxo eleme balın loxolt'un past'i. İsus me eleme balın loxol areşı. ⁸ Gelet'in içoğoy xələtxo, bəzit'oğön q'oruğa bakala xodurxoxun bot'eşı tayurxo yaq'a past'unst'ay. ⁹ İsusaxun bësh tağalt'oğön q'a bač'anexun eğalt'oğön metərt'un harayey: «Hosanna! *

Q'onçuğoy s'ıyen Eğalt'u xeyir-bərəketq'an baki! †

¹⁰ Beş bava Davıda əyıt tadesı padçağluğ xeyir-bərəketluq'an baki! Ən alloyluğxo hosanna!»

¹¹ İsus Yerusalıma harıt'uxun oşa xramane başı. T'ıya hər şeyə İz piyexun c'ovakesedi. Ama ene bıyəney, şot'o görəl İz p'as's'e şagirdaxun sağala Bet'anyınane qaybaki.

İsusı barsuz incılne xoda ləənətsun

(*Mat'. 21:18-19; Luk'. 13:6-9*)

¹² Əyc'ındəri şorox Bet'anyınaxun c'eğat'an İsus busanebaki. ¹³ Əxil sa xazalla incılne xod ak'i şot'ay t'öğöle taşı ki, bəğane bəyn şot'ost'a meyvə bune yoxsa təə. Ama şot'o İşalayınşakat'an xodal xazalaxun başq'a incilə oşq'ardala hik'k'al tene bəğəbi. İncılı vədəl teney. ¹⁴ T'e vədə İsusen xoda pine: «Barta vaxun ene şuk'k'alən meyvə çuki maq'an kəyi!» Mot'o İz şagirdxonal it'unbaki.

İsusı haq'i-toydalxo xramaxun şəp'esun

(*Mat'. 21:12-17; Luk'. 19:45-48; İoan. 2:13-22*)

¹⁵ Şorox Yerusalıma hari p'at'unp'i. İsus p'urum xrame məəlne başı t'et'ıya bakala haq'i-toydalxo şəp'esane burqi. Təngə badalbalt'oğoy ist'olxo q'a q'urbanluğ göyərçinxo toydalt'oğoy arşala ganxo taranedi, ¹⁶ yük zap'k'alt'oğoxunal şuk'k'ala xrame məəlinexun c'ovaksa barteneti. ¹⁷ Şot'oğö metər zombsun pine: «Tene şameşe ki, "Bez k'oj bütüm azuk'xoynak' Afırıbseynak' bakala k'oj k'aleğale"? ‡ Ama vən şot'o "füq'k'alxoy mesanan" c'urevk'e!»

* **11:9** 11:9-10 hosanna - əbrani muzın "Buxaçuğö alxısq'anbaki" upsune. † **11:9** 11:9 İvel məğ. 118:25-26 ‡ **11:17** 11:17 İsa. 56:7; Yer. 7:11

¹⁸ Samci bëyinşxon q'a k'anun zombalxon mot'o ibaki İsus bespseynak' yaq' qəvesat'un burqi. Şot'aynak' ki, amdarxo şot'ay zombsuna məət'təl manst'una görə şot'oxun q'it'unbsay.

¹⁹ Biyəbakat'an isə İsus q'a İz şagirdxo şəhərexun c'ert'un.

Q'aribaki incilnə xod vëbaksuni zore nişane

(Mat'. 21:20-22)

²⁰ Savaxt'an üşenen şorox incilnə xode t'öğxun c'ovakat'an at'unk'i ki, incilnə xod tumexun q'aribakene. ²¹ P'et'eren sa ği bəş baki't'u eyex badi İsus pine: «Məəlim, bəğa! Vi ləənətbi incilnə xod q'aribakene».

²² İsusen coğab tadi şot'oğə pine: «Buxaçuğə ef vëbaksunq'an baki! ²³ Vəx düzinəz nex: şiin me buruğə "hayza, va dənizə bosa!" uk'ayin, iz ük'e boşal şüpineynak' ga efinut' iz uk'alt'ay bex p'apsuna vëbakayin, şo bakale. § ²⁴ Mot'o görəl vəx nexzu: afırık'at'an hik'k'ə çureğaynan vëbakanan ki, şot'o ene haq'enan, ef çureğaloval vëynak' bakale. ²⁵ Afırık'at'an şuxun ef nairəzilüğ bunesa, şot'o bağışlayinşanan ki, göynul bakala ef Bavanal ef günaxxo bağışlayinşane. * ²⁶ Əgər vən nu bağışlayinşayan, göynul bakala ef Bavanal ef taxsırxo tene bağışlayinşal». †

İsus tadeşi ext'iyər

(Mat'. 21:23-27; Luk'. 20:1-8)

²⁷ Şorox p'urum Yerusimat'un hari. İsus xrame məəlne taranney.

Me vədine samci bëyinşxo, k'anun zombalxo saal ağsaq'q'alxo şot'o işalayinşaki ²⁸ pit'un: «Hun me əşurxo mani ext'iyərenen bsa? Me əşurxo bseynak' Va me ext'iyərə şine tade?» ²⁹ İsusen şot'oğə metərə coğab tadi: «Zuval vəxun sa şey xavar haq'oz, şot'o coğab tadayan, Zuval mot'oğə mani ext'iyəren bsuna vəx uk'oz. ³⁰ İoani k'unuk'bsun göynuxuney ‡ yoxsa amdarxoxun? Za coğab tadanani!»

³¹ Şot'oğon isə içoğoy arane metərt'un maslaatbi: "əgər uk'ayan 'göynuxun', 'p'oy het'aynak' şot'o tenan vëbaki?' uk'ale". ³² Ama 'amdarxoxun' upsunal q'it'unbsay, şot'aynak' ki, bitot'in İoana seri xavareçale hesabbsay. ³³ Şot'aynak'al İsus metərt'un coğab tadi: «Avateyan». İsusenal "mot'oğə mani ext'iyəren bsuna Zuval vəx tez uk'al" pine.

12

Pis bağbanxoy barada məsələ

(Mat'. 21:33-46; Luk'. 20:9-19)

¹ T'e vədə İsusen şot'oğoxun məsələğon exlətpsane burqi: «Sa amdaren t'ulluğə lasaksa, şot'ay hərrəminə çəpərəbsa, bona ga kaşp'i t'ulq'aç'k'ale düzbsa, nəzərətbseynak' alloy sa q'alane biq'sa. Oşa isə t'e t'ulluğa bağbanxo kirinə tadi iç q'erəz ölkinəne taysa. * ² T'ule vədə hari p'ap'at'an, me amdaren bağbanxoy t'öğöl iz sa nökerə yaq'anebsa ki, içü p'ap'ala paya ext'ane. ³ Ama bağbanxon t'e nökerə biq'i t'ap't'unne, şot'o kulams'i yaq'at'unbsa. ⁴ T'ulluği q'onçuğon şot'oğoy t'öğöl p'urumal sa nökerə yaq'anebsa. Ama şot'ayal bula duği q'it'unbsa, içüval biyaburbi şəp't'unsa. ⁵ Q'erəzone yaq'absa, şot'o isə best'unbsa. Metərluğen, şot'in gele nökerə

§ **11:23** 11:23 Mat'. 17:20-21; 1 K'or. 13:2 * **11:25** 11:25 Mat'. 6:14-15; 18:35 † **11:26** 11:26 Bəzi kiinşamurxost'a bu bənd butene. ‡ **11:30** 11:30 yəni Buxaçuğoxun * **12:1** 12:1 İsa. 5:1-7

yaq'absa, ama baġbanxon şot'oğoy bəzit'oğo t'ap't'unne, bəzit'oğo isə best'unbsa.

⁶ T'e vədə yaq'abseynak' t'ulluği q'onçuğoy t'öğöl ene şuk'k'al tene manst'a, saycə izi gele çureğala, bakal nu bakal sa ġaraxun başq'a. Şot'inal axırda "bez ġaraq'a bakayin hörmətt'unbon" pi şot'o baġbanxoy t'öğöle yaq'absa. ⁷ Baġbanxon isə içoğoy arane next'un: "Mo varise! Ekinan kot'o besp'en, t'e vədə t'ulluğ yax mandale". ⁸ Hametər, şot'o biq'i best'unbsa, t'ulluğaxun c'evk'i bot'unst'a.

⁹ İsə ef zənden me t'ulluği q'onçuğon hari k'ə bale? Yəni şot'in hari me t'ulluğa əsp'est'alt'oğo tene əfçibal, t'ulluğal q'erəzt'oğo tene tadal ki?

¹⁰ Yəni me İvel Şama sal tenan k'alpe?

"Barizap'k'alxon t'öğx bosı jě

Ən vacib jěne baki.

¹¹ Mo Q'onçuğoy əşe,

Beş piin bəş baki mat mandala sa əşe"». †

¹² Samci bəyinşxon, k'anun zombalxon saal ağsaq'q'alxon ak'at'an ki, İsusen me məsəlinə exlətpsunen içoğone lafst'a, Şot'o biq'sunt'un çuresi, ama camaataxun q'it'unbi. Kot'o görəl Şot'o barti tat'unşi.

Şineynak'esa, şot'oval tadanən

(*Mat'. 22:15-22; Luk'. 20:20-26*)

¹³ T'e vədə şot'oğon İsusə İz əyitmoğoy loxol biq'seynak' fariseyxoxun q'a İrodi tərəf bakalt'oğoxun bəzit'oğo Şot'ay t'öğölt'un yaq'abi.

¹⁴ Şot'oğon hari İsusə pit'un: «Məəlim, yan avayan ki, Hun düzgün amdarnu, şuk'k'aleynak'al tərəfkəşluğ tenbsa. Şot'aynak' ki, bitot'ay loxol sa piinen bəğsa, Buxaçuğoy yaq'aal düzen zombsa. Upa bəyn, beşi imp'erat'ora nalog tast'un düzgünə? Yan nalog tadalayan, yoxsa təə?»

¹⁵ Şot'oğoy p'əçolaluğa avabakala İsusen pine: «Za Bez əyitmoğoy loxol biq'sunnan çuresa? Zaynak' sa dinar eçanan, bəğaz». ¹⁶ Şot'oğonal et'unçeri. İsusen xavare haq'i: «Təngin loxol bakala şikil saal s'i şiya?» Şot'oğon coğabt'un tadi: «İmp'erat'ori». ¹⁷ İsusen şot'oğoy pine: «T'e vədə imp'erat'oreynak' bakalt'u imp'erat'ora, Buxaçuğoy nak' bakalt'u Buxaçuğoy tadanən». Şorox İsusə me coğabi loxol məət't'əlt'un mandı.

Bəyinbaksuni barada sual

(*Mat'. 22:23-33; Luk'. 20:27-40*)

¹⁸ Bəyinbaksun tene bu uk'ala saduk'eyxoy‡ bəziyoroş İsusə t'öğöl hari Şot'oxun xavart'un haq'i: ¹⁹ «Məəlim, Moiseyen yaynak' metərə şampe: "Əğər sa amdari viçi p'urenesa, şot'ay çuuxal əyelsuzə süpür mandesa, şot'in iz p'uri viçey çuğoy haq'eq'an ki, şot'ay s'i maq'an açi". §

²⁰ Vüğ viçine baksa. Samcit'in sa çuuxə haq'sa, ama izi əyel bakinut' bisane. ²¹ T'e vədə me çuğoy p'əmcı viçene haq'sa, şot'inal içuxun oşa əyel bartinut' bisane. Xibimcit'inal, bip'imcit'inal, ²² lap vüğümcit'ival şirik' metərə baksa, şorox bütüm əyel bakinut' bisat'un. Bitot'uxun oşa me çuuxal bisane. ²³ İsə axırncı ġine p'uriyoroş bəyinbakat'an me çuux şot'oğoy mat'ay çuux bakale? Axırı vüğ viçey vüğəranal me çuğoy haq'eny».

† **12:11** 12:10-11 İvel məğ. 118:22-23 ‡ **12:18** 12:18 saduk'eyxo - Rime hökmətin tərəf bakala iudeyxoy p'art'iin üzviyox. Şot'oğon İvel Şamaxun tək Moiseyi qo girkət'un q'abulbsay. Bəyinbaksuna, angelxo saal axırncı ġina isə tet'un vəbaksay. § **12:19** 12:18-19 K'an. 25:5; Ap'ost'. 23:8

²⁴ İsusen şot'oğoy metəre coğab tadi: «Vən İvel Şamurxo saal Buxaçuğoy zora nu avabaksuna görənən sərfbaksa! ²⁵ Bəyinbakiyorox nə laşk'oy tet'un bakal, nə işq'ara tet'un tağal. Şorox göynul bakala angelxo k'inək' bakalt'un. ²⁶ P'urit'oğoy bəyinbaksuna mandat'an isə Moiseyi girke boş Buxaçuğon şot'o bok'ala şaşə boşt'an "Zu Avrahami Buxaçuşzu, İsaak'i Buxaçuşzu, İak'ovi Buxaçuşzu" upsuna tenan k'alpe ki? * ²⁷ Buxaçuş isə p'urit'oğoy təə, dirist't'oğoy Buxaçuşə. Metərлуğen, vən gele sərfnanbaksa».

Əmirxoy ən əsəso

(*Mat'. 22:34-40; Luk'. 10:25-28*)

²⁸ İçoğoy t'öğöl bakala k'anun zombalxoxun sunt'in me exlətə inebaki. Şot'in İsusi hetər saat' coğab tast'una ak'i Şot'oxun xavare haq'i: «Buxaçuğoy əmirxoxun ən əsəso manuva?» ²⁹ İsusen coğabe tadi: «Əmirxoy ən əsəso mone: "İbaka, ay İsrail! Tək beş Buxaçuş bakala Q'onçuşə - Q'onçuş. ³⁰ Q'onçuşə, vi Buxaçuşə vi bütüm ük'en, vi bütüm elmuğen, vi bütüm haq'ilen saal vi bütüm zoren çureki". † ³¹ P'əmciyoval mone: "Vi İşat'u hun va çureğalt'ullarık' çureki". ‡ Mot'oğoxun vacib əmir butene».

³² K'anun zombalen Şot'o pine: «Məəlim, Hun "tək beş Buxaçuşə, Şot'oxun q'erəzo tene bu" upsunen serinan pi. § ³³ Şot'o bütüm ük'en, bütüm haq'ilen saal bütüm zoren çuresun, İşat'u hun va çureğalt'ullarık' çuresunal bütüm bok'osp'akala q'a q'erəz q'urbanxoxun bəşə». ³⁴ T'e amdari metər bəğəloy coğab tast'una ak'ala İsusen şot'o pine: «Hun Buxaçuğoy padçağluğaxun əxil tenu».

Mot'oxun oşa şuk'k'alən İsusaxun sa şey xavar haq'suna ük' tene bi.

Xrist'os şı Ğara?

(*Mat'. 22:41-46; Luk'. 20:41-44*)

³⁵ İsusen xrama zombat'an metəre pi: «Het'aynak't'un k'anun zombalxonXrist'osa "Davidi ğar" nexə? ³⁶ Axiri İvel Urufen Davida içü metəre pest'ey:

"Q'onçuşə bez Q'onçuşə pine:
Zu Vi düşmənxo Vi turin oq'a sakamin
Bez yön tərəf arşa". *

³⁷ Daviden için Şot'o "Q'onçuş" pine k'ale, p'oy metəresa Şo hetəre Davidi ğar bakes bakon?»

Camaatenal Şot'o müq-müq ümüxelaxsay.

K'anun zombalxoxun vəx bəğanan

(*Mat'. 23:5-7; Luk'. 20:45-47*)

³⁸ İsusen zombsun pine: «K'anun zombalxoxun vəx bəğanan. Şot'oğon c'ək'eseynak' boxoy paltar lapi tarapsuna, bazarın meydanxo içəğə p'ə kiin kul-kiye biq'i "xeyirq'an baki" upsuna, ³⁹ sinagogxo, q'onaxluğxo best'a arst'unat'un çuresa. ⁴⁰ Şot'oğon süpür çupuğoy k'ojurxo, oçalxoy məhsula kəyi şart'unne, oşa isə içəğə ak'est'eynak' gele boxoy afirit'unne. Me amdaxoy caza lap bñhi bakale».

Süpür çuğoy nəziri q'utina təngə laxsun

(*Luk'. 21:1-4*)

* **12:26** 12:26 C'eys. 3:6 † **12:30** 12:29-30 K'an. 6:4-5 ‡ **12:31** 12:31 Lev. 19:18 § **12:32** 12:32 K'an. 4:35 * **12:36** 12:36 İvel məğ. 110:1

⁴¹ İsus xrame məəlnə bakala nəziri q'utiğoxun sunt'u İsa arseney. Şot'in t'et'iya amdarxoy hetər təngə laxsunane bəğsay. Dövlətlü amdarxoxun gelet'in t'iya kala təngət'un laxsay. ⁴² Sa kəsib süpür çuğon isə hari p'ə lep't'on, ən xuri təngəne laxi. ⁴³ İsusen İz şagirdxo İz t'öğöl k'alpi şot'oğ pine: «Vəx düzinəz nex: me kəsib süpür çuğon nəziri q'utina bitot'uxun gelene laxi. ⁴⁴ Şot'aynak' ki, bitot'in içoğoy bakala ganuxunt'un laxi, me çuğon isə iz kəsib ganuxun, iz xaşluğeynak' kiyel bakalt'une tadi».

13

Axırncı ğine nişanxo

(*Mat'. 24:1-28; Luk'. 21:5-24*)

¹ İsus xrame məəlnexun c'eğat'an İz şagirdxoy sunt'in pine: «Məəlim, bəğa he gözəl jəyurxo, he gözəl binooxe!» ² İsusen şot'o pine: «Me kala binoğon nexə? Şot'oğoxun hik'k'al tene mandal, bito şareğale».

³ Oşa İsus xramaxun çobaço bakala Zeytun buruğoy bel arşi vədine P'et'eren, İak'oven, İoanen saal Andreyen Şot'oxun tək mandat'an xavart'un haq'i: ⁴ «Yax upa, me Vi piyorox hevaxt' bakale? Me əşurxoy usumluğen bex p'ap'suna hetər avabakalyan? Mani nişanxo bakale?» ⁵ İsusen şot'oğ pine: «Bəğanan ki, vəx şuk'k'alen maq'an ferett'i! ⁶ Bez s'iyen gelet'in hari "Zu Şozu" pi, amdarxo feret't'ale. ⁷ Davoğoy q'a davin xavarxoy barada ibakat'an ma q'ıbanan: morox bakalane. Ama mo hələ axır tene. ⁸ Şot'aynak' ki, millət milləti, padçağluğ padçağluği loxol eşeğale. Gele ganxo oçal galbsun q'a busaluğ bakale. Morox hetər ki əyel bakala çuğoy q'aç'urxoy burqesune.

⁹ Vən isə ayığ bakanan. Amdarxon vəx divanbi sinagogxoy boş tatarlay-inşalt'un. Vən Za görə başçığoy q'a padçağxoy bəş çurpi şahidluğbalnan. ¹⁰ Ama axır eğalt'uxun bəş bütüm millətxo Müq Xavarkaroozbakalane. ¹¹ Vəx taşeri divanbat'an isə, ef k'ə upsuni əmxun saturbəş fikirmabanan, şot'aynak' ki, hat'e vədə k'ə upsun lazım bakalt'u vəx İvel Urufen avabakest'ale. Şot'aynak' ki, əyitk'alo vən təə, Şo bakale. * ¹² Viçen viçə, bavan əylə toydale. Əylux bava-nanay əleyinə c'eri şot'oğ besp'est'alt'un. ¹³ Za görə bitot'in vəx nifrət'alt'un. Ama axıral şirik' portbalo çark'eğale.

† ¹⁴ Vərənluğ eçala irit'p'un sa şey iz nu lazım bakala gala laxesuna ‡ vən ak'ala vədine - barta k'alk'alt'in mot'o q'amışakeq'an - İudeyina bakalorox buruxmoğoaq'at'un t'it'eri. § ¹⁵ K'ojin bel* bakalo k'oyaxun k'ənesa exst'eynak' oq'a şiri iz k'oya maq'an başi. ¹⁶ Çölö bakalo iz xələtə exst'eynak' k'oya maq'an taşi. † ¹⁷ T'e ğimxo bİhi çupuğoy q'a əylə dös tadalt'oğoy vay hala! ¹⁸ Afırıpnan ki, me əşurxo İjena maq'an baki. ¹⁹ Şot'aynak' ki, t'e ğimxo t'etər dəhşətlü bakale ki, Buxaçuğon yaratmışi me dünyəni burqesunaxun həysət'inəl şirik' metər bakitene, bakalaltene. ‡ ²⁰ Əgər Q'onçuğon t'e ğimxoxun nu bot'iniy, sal sa amdar çark'eşes

* **13:11** 13:11 Luk'. 12:11-12 † **13:13** 13:9-13 Mat'. 10:17-22; Luk'. 12:11-12 ‡ **13:14** 13:13-14 vərənluğ eçala irit'p'un sa şey iz nu lazım bakala gala laxesun - İsusen me əyiten "haram bakala sa şeye q'urban eçala gane loxol laxsuni" baradane nexə. İsusi me pit'oğ 70-ci usenast'a Yerusalisa bakala q'urban eçala gane belt'un eçerey. § **13:14** 13:14 Dan. 9:27; 11:31; 12:11 * **13:15** 13:15 k'ojin bel. - T'evaxt' İsraila k'ojurxoy bul düze bake. Metər k'ojurxoy bel amdarxon əşt'unbe, afirit'unpe, useni eğarix vədəmoğ t'et'iyat'un bask'e. † **13:16** 13:15-16 Luk'. 17:31 ‡ **13:19** 13:19 Dan. 12:1; Qay. əyit 7:14

batenekoy. Ama Q'onçuğon c'ək'ésit'oğō görə - İçin c'ək'p'i amdarxo görə - t'e ğimxoxun bonet'i.

²¹ Əgər şinesa vəx t'e ğimxo uk'ayin ki, "bëğa, Xrist'os memiyane" nələ ki, "bëğa, t'et'iyane", ma vëbakanan. § ²² Şot'aynak' ki, əfçi xrist'osxo q'a əfçi xavareçalxo əmələ eğale. Şot'oğon nişanxo saal möcüzoox ak'est'alt'un ki, əgər bacarbayt'un c'ək'ésit'oğoval feret't'at'un. ²³ Vən isə ayığ bakanan! Bëğanan, Zu vəx hər şeyə saturbëş exlətezbi.

²⁴ «Ama t'e ğimxo, t'e dəhşətaxun oşa "Bëğ biq'eğale, Xaşenal işiğtenebal.

²⁵ Muç'uliyox göynuxun barale, Göynul bakala p'lanet'xo jik'eğale". *

²⁶ T'e vədə Amdari Ğare asoyxoy loxol kala zoren q'a tamtarağen eysuna ak'alt'un. † ²⁷ Şot'in İz angelxo yaq'abale, şot'oğonal oçali çoyexun göye axıral şirik', dünyəni bip' t'öğxun İz c'ək'p'it'oğō topbalt'un.

²⁸ İncilnə xoda bëğanan: şo t'up'ullayinşaki xazallayinşakat'an avanan-baksa ki, yəy ene işane. ²⁹ Haketər vənəl, me əşurxoy burqesuna ak'at'an avabakanan ki, Amdari Ğar ene işane, lap çomost'ane. ³⁰ Vəx düzinəz nex: morox bito hələ me nəsil iz ömürü axıra p'ap'inut' bakale. ³¹ Oçal q'a göy açi tanəğon, ama Bez əyitmux tene açon!».

Nu avabakala ği saal saad

(*Mat'. 25:13-15; Luk'. 12:39-48*)

³² «Ama t'e ğine nələ t'e saadi hevaxt' eysuni barada şuk'k'alən tene ava: nə göye angelxon, nə Ğaren - saycə Bavane ava. ‡ ³³ Ayığ bakanan, nep'ax ma mandanan, şot'aynak' ki, tenan ava t'e ği hevaxt' eğale. ³⁴ Həysə ef piin bəş əxil yaq' c'eğala sa amdara eçanan. Şo k'oyaxun c'eri iz k'oja k'ulurxone tapşurbsa, şot'oğoy hər sunt'u sa əşe tast'a. Q'aroolçinal iz q'aroolast'a pula nu q'ic'bsunane əmirbsa. § ³⁵ Vəxal şot'o görəz nexə, ayığ bakanan, nepax ma mandanan! Şot'aynak' ki, k'ojin q'onçuğoy he vaxt' eysuna - biyəsin, şüneyarine, dadalxon elk'at'an yoxsa savaxt'an - tenan ava. * ³⁶ Barta şot'in bürdən hari vəx nep'ax maq'an ak'i. ³⁷ Həysə vəx uk'alt'oğō isə bütüməz nex: ayığ bakanan!»

14

İsusi bisuni işalayinşaksun

(*Mat'. 26:1-5; Luk'. 22:1-2; İoan. 11:45-53*)

¹ C'ovaksuni axsibayeynak' * saal Əyinsuz Şume axsibayeynak' † p'ə ğine mandey. Samci bëyinşxon q'a k'anun zombalxon İsusa c'əp'k'in biq'i besp'est'eynak' sa yaq't'un qəvesay, ² ama "mot'o axsibayast'a ma ben, tene amdarxoy arane gərgürçilüğe baft'on" next'unuy.

³ İsus isə me vədinə Bet'anyinaney. Şo cuzamaxun q'olaybaki Simoni k'oya sulfin bel arsat'an sa çuux alabast'er jənaxun düzbaki iz boşal gele toyexlu, nard s'iyen bitk'in c'əyin bakala q'av iz kiyel k'oya başi Şot'ay t'öğöle taşi. Me çuğon q'ave bula xoxp'i iz boş bakala c'əyinə İsusi bele şipi.

§ **13:21** 13:21 Luk'. 17:21,23 * **13:25** 13:24-25 İsa. 13:10; 34:4; Yez. 32:7; Yol. 2:10,31; 3:15; Qay. əyit 6:12-13 † **13:26** 13:26 Dan. 7:13; Qay. əyit 1:7 ‡ **13:32** 13:32 Mat'. 24:36 § **13:34** 13:34 Luk'. 12:36-38 * **13:35** 13:35 Mat'. 24:42 * **14:1** 14:1 C'eys. 12:1-14,21-27 † **14:1** 14:1 C'eys. 12:15-20

⁴ T'e vədə q'onağxoxun bəzit'oğon əcuğləyinşəki sun-suna pit'un: «Me toyexlu c'əyin het'aynak'e ams'i gala əşesa? ⁵ Axırı kot'o xibbaç dinaraxunal † toyex toydi tənginə kəsibxo paybese bakoy». Şot'oğon çuğə töhmətbsat'un burqi. ⁶ Ama İsusen pine: «Çuğoxun kulhaq'anan. Het'aynak'nan kot'o incitmişbsa? Kot'in Zaynak' saat' sa əşe biq'i. ⁷ Kəsibxo həmişə ef t'öğöle, ef çureğala vədineyal şot'oğə köməybes banankon. Zu isə həmişə ef t'öğöl tez bakal. § ⁸ Çuğon iz bacarbalt'une bi. Bez bədənə oçalaxpseynak' həzirbi c'əyinəne əşp'est'i. ⁹ Vəx düzinəz nex: dünyəni mani gala Müq Xavarkaroozbakalesa, me çuğə eyex badi iz biq'i əşlin baradal exlətp'alt'un».

İuday İsusə toyst'un

(Mat'. 26:14-16; Luk'. 22:3-6; İoan. 13:18-30)

¹⁰ Həme vədine p'as's'e şagirdaxun soğə bakala İuda İsk'ariot' İsusə samci bəyinşxoy kiyelel tast'uni niyəten şot'oğoy t'öğöle taşi. ¹¹ Samci bəyinşxo müqt'un baki, İuda təngə tast'unə əyitt'un tadi. Şot'inal İsusə şot'oğoy kiyelel tast'eynak' yaq' qəvesane burqi.

Axırnci kərəm C'ovaksuni axsibayi ukuna uksun

(Mat'. 26:17-30; Luk'. 22:7-23; İoan. 13:21-30; 1 K'or. 11:23-25)

¹² Əyinsuz Şume axsibayi* samci ğine, yəni C'ovaksuni axsibayi q'urbanluğ q'uzina şamk'ala ğine şagirdxon İsusaxun xavart'un haq'i: «C'ovaksuni axsibayi q'urbani ukuna maya həzirben?» ¹³ İsusenal şagirdxoxun p'ranna yaq'abi pine: «Şəhərə takinan, t'et'iyə ef bəş gamaten xə taşala sa amdər c'eğale. Şot'ay baç'anexun takinan. ¹⁴ Şo mani k'oya bağayin, t'e k'ojin q'onçuğə upanan: "Məəlimen xavare haq'sa: Bez şagirdxoxun sagala C'ovaksuni axsibayi q'urbana ukala otağ maya?" ¹⁵ K'ojin q'onçuğənal vəynak' ala həzirbaki sa otağ ak'est'ale. T'et'iyə yaynak' həzirbuğ bəğanan».

¹⁶ Şagirdxo yaq'at'un baft'i. Şəhərə hari hər şeyə Şot'in pi k'inək't'un ak'i, C'ovaksuni axsibayi ukunal həzirt'unbi.

¹⁷ Biyəbakat'an İsus p'as's'e şagirdaxun sagala hare. ¹⁸ Şorox sulfin bel arşi şum ukat'an İsusen pine: «Vəx düzinəz nex: vəxun sunt'in - həysə Zaxun şum ukalt'in - Za toydale». † ¹⁹ Şorox pist'unbaki, sunay baç'anexun "zu tezu ki?" pi Şot'oxun xavar haq'sat'un burqi. ²⁰ İsusen şot'oğə pine: «Ef p'as's'e tanaxun soğəne. Zaxun sagala şuma q'ava tork'alo şone. ²¹ Amdari Ğar İz əmxun samesi k'inək'e taysa. Ama vay t'e amdari hala ki, Amdari Ğara xəyanətebsa! T'e amdareynak' sal nanaxun nu bakiniy saat'e bakoy».

²² Şot'oğon ukat'an İsusen şuma exedi, şükürbala afırına pi, şot'o cöybi şagirdxo tadi pine: «Ext'anan! Mo Bezi bədəne». ²³ Oşa came ext'i, şükürbi şot'oval şagirdxone tadi, bitot'inal t'et'iin üt'ünği. ²⁴ İsusen şot'oğə pine: «Mo gelet'ay yəşəyinşeynak' barala Bezi p'ine, Təzə İrəzilüği p'i. † ²⁵ Vəx düzinəz nex: Zu Buxaçuğəy padçağluğa təzə fi üğələ ğinal şirik' c'ap'en tadala me meyvinoxun ene üğəletez».

²⁶ Şorox Buxaçuğə alxışp'ala məğurxo məğpit'uxun oşa c'eri Zeytun buruğəy tərəft'un taşi.

‡ 14:5 14:5 xibbaç dinar - Əşp'ali sa usenluğ haq'q'axun gele. § 14:7 14:7 K'an. 15:11 * 14:12 14:12 Əyinsuz Şume axsibay C'eys. 12:27 † 14:18 14:18 İvel məğ. 41:9 ‡ 14:24 14:24 C'eys. 24:8; Yer. 31:31-34

*P'et'eri danmişaksuna saturbëš avabakest'un**(Mat'. 26:31-35; Luk'. 22:31-34; İoan. 13:36-38)*

²⁷ İsusen İz şagirdxo pine: «Vën bitot'in Za bosı tağalnan, şot'aynak' ki, metərə sameşe:
"Çobana duğoz,

Eğelxo pərən-pərən bakalt'un". §

²⁸ Ama Zu bəyinbakit'uxun oşa vəxun bəš Galileyina taşi t'iya efi yaq'a bəğoz». *

²⁹ P'et'eren Şot'o pine: «Lap bitot'in Va bosı taalğayt'un, zu ketər tez bal!» ³⁰ İsusen coğabe tadi: «Va düzinəz nex: ğe, hame üşe dadalen p'ə kərəm elk'amin hun Zaxun xib kərəm danmişakalnu». ³¹ Ama P'et'eren iz uk'alt'ay loxol çurpi pine: «Əğər Vaxun sagala bez bisunal lazım bakayın, Vaxun tez danmişakal!» Mandi şagirdxonal bitot'in hametərt'un pi.

*İsusi Get'semani uk'ala ganu afırıpun**(Mat'. 26:36-46; Luk'. 22:39-46)*

³² Oşa şorox Get'semani uk'ala sa galat'un hari. İsusen İz şagirdxo pine: «Zu afırık'amin vën memiya çurpanan».

³³ Şot'in P'et'era, İak'ova saal İoana isə İçuxune ext'i. Şo gele narahatey, İçu kala sa q'iyene haq'ey. ³⁴ Şot'in pine: «Za t'etər sa dərdene haq'e ki, male manst'a biyaz. Vën həysə memiya çurpanan, ama nepaxmaekinən».

³⁵ İç isə samal bəš taşi çooq'a bitı afırınepi ki, mümkünesa, İz loxol eğala me əzyət İçu nu laft'ane. ³⁶ Şot'in metərə pi: «Ay Bava, axırı Vaynak' hər şey mümküne. Me əzyət üğəst'ala cama Zaxun əxilba. Ama Bez təə, Vi çureğaloq'an baki».

³⁷ Oşa İsus şagirdxoy t'öğölə qaybaki. Hariyal şot'oğö nep'axe ak'i. Şot'in P'et'era k'alpi pine: «Simon, nep'axnu? Sa saad muğur mandes batenkoy? ³⁸ Muğur mandi afırıpunan ki, Şeytanen vəx maq'an sinəyinşi. Şot'o görə ki, urufi niyət şaat'al bakayın, amdar zəife».

³⁹ İsus p'urumal t'et'iin əxilbaki hat'e əyitmoğon afırınepi. ⁴⁰ Qaybakat'an anek'i ki, şorox nep'axt'unsa, şot'aynak' ki, içoğoy pulmux q'ic'esay. Şot'oğon tet'un avay ki, İsusa k'ə uk'at'un.

⁴¹ İsus xibimci kərəm şot'oğoy t'öğöl qaybaki pine: «Hələl bask'i dincəyişnanbaksə? Bəsə! Vaxt' p'ap'ene! Həysə Amdari Ğar günaxkərxoy kiyel tadeğale! ⁴² Hayzanan tağen. Ene, Za toydiyobal enesal!»

*İsusi biq'esun**(Mat'. 26:47-56; Luk'. 22:47-53; İoan. 18:3-12)*

⁴³ İsusen İz jomo bakala əyitə hələ pi tene çark'ey, İz p'as's'e şagirdaxun soğö bakala İuda hari c'ere. Şot'ay t'öğöl samci bəyinşxon, k'anun zombalxon saal ağsaq'q'alxon yaq'abi kiye xançalla q'a sayballa sa dəst'ə amdare buy.

⁴⁴ İsusa toydi İudan şot'oğoxun saturbëš əyitpeney: «Zu şot'oğoxun mat'u muçk'ayiz, avabakanan ki, şone İsus. T'e vədə ef amdarxon şot'o biq'i taşereq'at'un».

⁴⁵ Hametər, İuda düz İsusi t'öğöl hari Şot'o "məəlim!" pi muçepi.

⁴⁶ Şot'oxun hari amdarxonal İsusa bit'unq'i. ⁴⁷ İsusi t'öğöl bakalt'oğoxun

sunt'in xançala zapi samci bëyinşi k'ula duği şot'ay ümõgo tumexun bonet'i.

⁴⁸ İsusen şot'oğõ pine: «Vën het'aynak'nan Bez baç'anexun amdarfüq'k'ali loxol eğala k'inæk' xançalla q'a sayballa hare? ⁴⁹ Hër ği xrama ef piin bësh zomezbsay, sal Za bitenanq'say. Ama barta İvel Şam bex p'ap'eq'an». † ⁵⁰ T'e vədə bitot'in İsusa bosı t'it'unt'eri.

⁵¹ Saycə kətan parçinen bəc'üresi sa cəyil ğar isə hələl İsusı baç'anexun tanesay. Əsk'ərşon şot'o bit'unq'i. ⁵² Ama şo parçin boşt'an c'eft'i çuplağ t'inet'eri.

İsus Kala Şurin bësh

(Mat'. 26:57-68; Luk'. 22:54-55,63-71; İoan. 18:13-24)

⁵³ İsusa samci bëyinşxoy kalat'ay bësh'tun taşeri. T'iya bütüm samci bëyinşxo, ağsaq'q'alxo saal k'anun zombalxone giresəy. ⁵⁴ P'et'er isə əxiləxun samci bëyinşxoy kalat'ay məəlinəl şirik' İsusı baç'anexun enesay. Şo məəlnə başı aruğoy t'õğõl bakala q'aroolçığoxun sagala arşı gamesane burqi.

⁵⁵ Samci bëyinşxon q'a Kala Şurina bakalt'oğoy bitot'in amdarxo eçest'i əyitp'est'unst'ay ki, Şot'o bəsp'est'eynak' mənə bəğəbat'un. Ama hik'k'al bəğəbes tet'un baksay. ⁵⁶ Şot'ay əleyinə əfçidən çoyel çurk'alxo geleney, ama şot'oğoy saycət'ay əyitmux sun-sunaxun düz etenesay. ⁵⁷ Bəzit'oğon isə əfçidən çoyel çurpi pit'un: ⁵⁸ «Yan Kot'ay metər upsunayan ibake: "Zu amdarxon biq'i me xrama şarpi xib ğiin boş kiin nu biq'es bakala q'erəz sa xram biq'oz"». ‡ ⁵⁹ Ama şot'oğoyal əyitmux sunaxun düz tene hari.

⁶⁰ T'e vədə samci bëyinşxoy kalo turel hayzeri İsusaxun xavare haq'i: «Vi me amdarxo tadala coğab butene? Axırı şot'oğon vi əleyinət'un əyite!»

⁶¹ Ama İsus şip' çurpeney, şot'in coğab tene tast'ay. Samci bëyinşxoy kalat'in p'urum Şot'oxun xavare haq'i: «Xeyir-bərəkətlu Bakalt'ay Ğar Xrist'os hunnu?» ⁶² İsusen şot'o pine: «Zuzu! Vën Amdari Ğare Zorba Bakalt'ay yön tərəf arst'una q'a göynul bakala asoyxoy loxol eysuna ak'alnan». §

⁶³ T'e vədə samci bëyinşxoy kalat'in iz loxol bakala paltara zığzığbi* pine: «Ene şahidxo k'ə ehtiyəcyax bu? ⁶⁴ Kot'in me əyitmoğon izi Buxaçuğõ nu çalxsunane ak'est'i! P'oy mot'o k'ənan nex?» Bitot'inal İsusı bisuni cazina layığ baksuna q'ərart'un tadi. †

⁶⁵ Bəzit'oğon Şot'ay loxol çupsat'un burqi, Şot'ay pulmoğõ ğaçp'i "xavareçalluğba bëyn!" pi Şot'o yumburuğlayınşt'unbsay. Mot'oxun oşa q'aroolçığont'un burqi Şot'o t'apsa.

P'et'eri İsusaxun danmişaksun

(Mat'. 26:69-75; Luk'. 22:56-62; İoan. 18:15-18; 18:25-27)

⁶⁶ P'et'er isə hələ məəlneney. Me vədine samci bëyinşxoy kalat'ay çuux nökərxoxun soğoval t'iyane hari. ⁶⁷ Şot'in aruğoy bel gameğala P'et'era ak'i şot'ay loxol bəği pine: «Hunal me Nazaret'lunaxun, İsusaxun sagalanuy». ⁶⁸ Ama P'et'eren mot'oxun danmişaki pine: «Nə avatez, nə q'amıştezbaksa hun het'uxunen əyite». Şo məəlin bağala ganuçe taşı, hame vədineyal dadalen elepi.

† **14:49** 14:49 Luk'. 19:47-48; 21:37 ‡ **14:58** 14:57-58 İoan. 2:19 § **14:62** 14:62 Dan. 7:13

* **14:63** 14:63 paltara zığzığbi - Me hərəkəten Buxaçuğõ bîhı tağala əyitmoğõ ibakala amdaren izi me əyitmoğõ nu q'abulbsunane ak'est'ay. † **14:64** 14:63-64 Lev. 24:16

⁶⁹ Çuux nökören P'et'era miyal ak'i iz t'öğöl bakalt'oğö p'urum pine: «Moval şot'oğoxune». ⁷⁰ P'et'er p'urumal danmişebaki.

Samal oşa t'et'iya çurpit'oğon p'urum içü pit'un: «Həgigiyal, hun şot'oğoxunnu, axırı hunal Galileyinaxunnu». ⁷¹ P'et'eren içü q'arğışsun elaspi pine: «Vən uk'ala t'e amdara tez çalxsa». ⁷² Hat'e dayğal dadalen p'əmci kərəm elepi.

P'et'eren İsusı «dadalen p'ə kərəm elk'amin hun Zaxun xib kərəm danmişakalnu» əyitə iz eyex badi önönepi.

15

İsus Rimen təyini başçı P'ilat'i bəş

(Mat'. 27:1-2,11-26; Luk'. 23:1-25; İoan. 18:28-19:16)

¹ Savaxt'an üşenen samci bəyinşxon, ağsaq'q'alxon, k'anun zombalxon saal Kala Şurin bütüm üzviğon maslaatbit'uxun oşa İsusı kula ğaç'p'i P'ilat'i t'öğöl taşeri şot'o təslimt'unbi.

² P'ilat'en Şot'oxun xavare haq'i: «İudeyxoy padçağ hunnu?» İsusen coğabe tadi: «Hunen metər nex».

³ Samci bəyinşxon Şot'o gele əşurxost'at'un taxsırkər c'evk'sa burqi. ⁴ T'e vədə P'ilat'en Şot'oxun p'urumal xavare haq'i: «Sal coğab ten tadal? Axırı va mema əşləst'a taxsırkərt'un c'evk'sa!» ⁵ Ama İsusen p'urumal şot'o coğab tene tadi, P'ilat'al mot'o lap məət't'əle mandi.

⁶ Hər C'ovaksuni axsibayast'a P'ilat'en sa ədət k'inək' biq'əsit'oğoy boş't'an amdaxoy çureğalt'oğoxun sunt'u terebsay. ⁷ Hame vədine biq'əsit'oğoy arane ölkinə gərgürcülüğ sakit'oğoxun sagala amdar bəsp'i, iz s'i Barabba bakala sa amdare buy. ⁸ Camaatenal P'ilat'i t'öğöl hari şot'oxun isəəl iz hər usen balt'u bşunane xaişbi. ⁹ P'ilat'en şot'oğö pine: «Çurnansa, vəynak' iudeyxoy padçağa tərbaz?» ¹⁰ Şot'in avaney ki, samci bəyinşxon İsusı paxıllığaxunt'un kiyel tast'un çuresa. ¹¹ Ama samci bəyinşxon amdaxo galt'undi ki, İsusı təə, Barabbin tərbsunaq'at'un çureşi.

¹² P'ilat'en p'urumal şot'oğoxun xavare haq'i: «P'oy k'ənan çuresa? Vən iudeyxoy padçağ uk'ala me amdara k'ə baz?» ¹³ Şot'oğonal harayt'unpi: «Kot'o xaçə loxol t'əq't'a!» ¹⁴ P'ilat'en xavare haq'i: «Axırı kot'in k'ə pısluğa be?» Şot'oğon isə "kot'o xaçə loxol t'əq't'a!" uk'a samalal ost'aart'un haraypi.

¹⁵ P'ilat'enal camaati səs bot'bakeq'an pi şot'oğoynak' Barabbina terebi. İsusı isə tatarlayınşest'it'uxun oşa xaçə loxol t'əq'st'eynak' əsk'ərxoy kiyele tadi.

Əsk'ərxoy İsusı lağa haq'sun

(Mat'. 27:27-31; İoan. 19:2-3)

¹⁶ Əsk'ərxon İsusı başçı P'ilat'i sarayin məəlnexun bona taşeri içoğoy bütüm dəst'inə topt'unbi. ¹⁷ Şot'o tünd ç'oc'a sa xələt lapest'i, oşa şaşaxun tac əldi İz belt'un laxi. ¹⁸ Şot'oğon İsusı "iudeyxoy padçağ dirist'q'an baki!" pi lağat'un haq'say. ¹⁹ Şot'ay bel gəşen dut'unğsay, İz loxol çut'unney, İz bəş çökt'i bult'un k'os'bsay. ²⁰ Boşşamin lağa haq'i axşumpit'uxun oşa, Şot'ay loxolxun tünd ç'oc'a xələtə c'eq'i İz paltara lapest'i Şot'o xaçə loxol t'əq'st'eynak't'un taşeri.

*İsusi xaçe loxol t'əq't'esun**(Mat'. 27:32-44; Luk'. 23:26-43; İoan. 19:17-25)*

²¹ Hame vədine ayizexun eğala Simon s'iyen sa K'irenalı hat'e yaq'ene c'ovaksay. Şo Aleksandri q'a Rufusi bavaney. Əsk'ərxon Şot'o biq'i İsusi xaça taşt'unat'un məcburbi. *

²² İsusı K'olgot'a uk'ala galat'un eçeri. «K'olgot'a» - «Kəllin ga» upsune. ²³ Şot'o q'aç' bot'ala dərmən gərbi fi tast'unt'un çureşi, ama Şot'in tene ũgi.

²⁴ Şot'oğon İsusı xaçe loxol t'əq't'undi. İz paltara isə "şu hik'ə kofedo-kofedo" pi çöp bosı içoğoy arane cöyt'unbi. †

²⁵ Şot'o xaçe loxol t'əq't'at'an xibimci saadey. ‡ ²⁶ Şot'ay best'a İz taxsıra ak'est'ala metər sáme buy: İudeyxoy PADÇAĞ. ²⁷ Şot'oxun sagala amdar fūq'suni loxol biq'əsi p'ə tanal xaçe loxol t'əq't'undi. Sunt'u İz yön tərəf, t'e sunt'u isə İz tərs tərəf. ²⁸ §

²⁹ Eğal-tağalxon içoğoy bula jik'p'sun Şot'o lağat'un haq'say, "k'ə baki, ay xrama sarpı xib giin biq'alo! ³⁰ İsə va çark'est'a, xaçaxun siki!" next'unıy. * ³¹ Samci bəyinşxon q'a k'anun zombalxonal Şot'o lağa haq'i next'unıy: «T'iyəmit'oğone çark'est'ay, ama içü çark'est'es tene baksa! ³² Barta isə "İsraili padçağ" bakala me "xrist'os" xaçaxun sireq'an, yanal ak'en vėbaken!» İsusaxun sagala xaçe loxol t'əq't'əsıt'oğonal Şot'o təhk'irt'unbsay.

*İsusi bisun**(Mat'. 27:45-56; Luk'. 23:44-49; İoan. 19:25-30)*

³³ ũqūmci saadaxun † vuyumci saadal sirik' ‡ dirist' oçalı çoyel bay-inq'luğə baki. ³⁴ Vuyumci saadast'a İsusen ost'aar səsen harayepi:

«Elohi, Elohi, lema sabaxt'ani?» §

Mo «ay Bez Buxaçux, Bez Buxaçux, het'aynak'en əxilbaki Zaxun?» upsune.

³⁵ T'et'ıya çurpit'oğoy bəzit'oğon mot'o ibaki pit'un: «İnanbaksa, İlyane k'ale!» ³⁶ Sa amdaren t'it'eri bisinə fine oq'oyen şəyinbi şot'o sa q'arğuni bel c'ovakest'i İsusane tadi ki, ũğəne. Şot'in pine: «İsə bəğen bəyn İlyan hari kot'o xaçe loxolxun sıvak'sa?» *

³⁷ İsusen ost'aar haraypi elmuxe tadi.

³⁸ Hat'e dayğa xrame pərdə alaxun oq'al sirik' p'ə gala zığəbaki. † ³⁹ İsusi bəş çurpi q'oşuni baçtani kalat'in Şot'ay axırınıci nəfəsə metər tast'una ak'at'an «seriyal, me Amdar Buxaçuğoy Garey» pine.

⁴⁰ T'et'ıya əxiləxun bəğala çupuxal buney. Şot'oğoy arane magdallu Mariya, İosifi q'a mis'ik' İak'ovi nana Mariya saal Salomit'e buy. ⁴¹ İsus hələ Galileyina bakat'an me çupux İz baç'anexun hari içü q'ulluğt'unbsay. T'et'ıya Şot'oxun Yerusallıma hari q'erəzəl gele çupuxe buy. ‡

* **15:21** 15:21 Rim. 16:13 † **15:24** 15:24 İvel məğ. 22:18 ‡ **15:25** 15:25 xibimci saad - Həysət'in vaxt'en savaxt'an saad vuy. § **15:28** 15:28 Bəzi kiinsamurxost'a me bənd butene - İvel Samurxost'a samesiyorox bex p'anep'i: «Üsyanbalxoy taye baki». Luk'. 22:37 * **15:30** 15:29-30 İvel məğ. 22:7; 109:25; Mrk'. 14:57-58; İoan. 2:19 † **15:33** 15:33 ũqūmci saad - Həysət'in vaxt'en berezəre saadin p'as's'e. ‡ **15:33** 15:33 vuyumci saad - Həysət'in vaxt'en berezərexun oşa saad xib. § **15:34** 15:34 İvel məğ. 22:1 * **15:36** 15:36 İvel məğ. 69:21 † **15:38** 15:38 C'ey. 26:31-33 ‡ **15:41** 15:40-41 Luk'. 8:2-3

*İsusa gərəmzinə laxsun**(Mat'. 27:57-61; Luk'. 23:50-56; İoan. 19:38-42)*

⁴² Ene biyəne baksay. T'e ği C'ovaksuni axsibayeynak' həzirluğ bəğala ğiney, yəni Şamat' ğine bəşin ği. ⁴³ Kala Şurin hörmətlü amdarxoxun soğo bakala, Buxaçuğoy padçağluğa yaq'bəğala Arimat'eyalu İosif P'ilat'i t'öğölə hari. Şot'in iz ük'ə çaxp'i İususi meydəne şot'oxun çureşi. ⁴⁴ P'ilat'en İususi metər usum bisuna ibaki məət't'əle mandi, baçtani kalat'u iz t'öğöl k'alpi xavare haq'i: «Şo ene p'urene?» ⁴⁵ Baçtani kalat'in "hoo" pit'uxun oşa şot'in İosifa meydə exst'una icazane tadi.

⁴⁶ İosifen taşi kətani parçane haq'i, şot'in meydə xaçaxun sıvk'i me parçına bəc'ürpi, taşeri q'ayani boş kaşesi mağarinane laxi. Şot'in mağarin jomo sa jəyal t'ik'iredi. ⁴⁷ Magdallu Mariyan q'a İosifi nana Mariyanal meydi maya laxsuna at'unk'i.

16*İsusi bəyinbaksun**(Mat'. 28:1-8; Luk'. 24:1-9; İoan. 20:1-10)*

¹ Şamat' ği c'ovakit'uxun oşa magdallu Mariyan, İak'ovi nana Mariyan saal Salomit'en saat' adeğala oyurxoxun düzbaki c'əyint'un haq'i ki, taşi İususi meydə ləəmdat'un. ² Şamat' ği c'ovaki, savaxt'an üşenen bəğ çərtk'at'an şorox mağarin t'öğölt'un hari. ³ Şot'oğon içoğoy arane "mağarin jomost'a bakala jəna yaynak' şin t'ik'irdale?" pi exlətt'unbsay. ⁴ Ama t'iya işalayınşakat'an at'unk'i ki, jə t'öğ t'ik'ireşene. T'e jə gele kala jəney.

⁵ Şorox mağarina bağat'an at'unk'i ki, yön tərəf mas'i xələt lapi sa cəyile arşe. Çupuxxo q'iyene haq'i. ⁶ Şot'in isə pine: «Ma q'İbanan! Avazu ki, xaçe loxol p'uri Nazaret'lu İususan qəvesa. Şo bəyinbakene! Memiya butene. Bəğanan, mo İçu laxi gane. ⁷ Həysə isə takinan, Şot'ay şagirdxo saal P'et'era metər upanan: "İsusen Galileyina vəxun bəş taşi ef yaq'ane bəğsa. Vəx pi k'inək' Şot'o t'et'iya ak'alnan"». *

⁸ Çupux gərəmzinaxun c'eri t'it'unt'eri. Şot'oğə sa dəhşətene haq'layınşey, mat mandet'unıy. İçoğoy q'iyexunal şuk'k'ala hik'k'al tet'un pi.

*İsusi İz şagirdxoynak' ak'esun**(Mat'. 28:9-10; Luk'. 24:13-35; İoan. 20:11-18)**(P'ə ən damna kiinsamurxost'a Mrk'. 16:9-20 tene bu.)*

⁹ Şamat' ği c'ovakit'uxun oşa, savaxt'an üşenen bəyinbaki İsus süft'ə magdallu Mariyaynak'e ak'esi. Mo hat'e İsusen içuxun vüğ murdar uruf c'evk'i Mariyaney. ¹⁰ Mariyanal taşi mot'o İsusaxun baki isəəl Şot'aynak' yas efi önök'alt'oğə xavare tadi. ¹¹ Ama şot'oğon İususi bəyinbaksuna q'a Şot'ay Mariyaynak' ak'esuna tet'un vəbaki.

¹² Mot'oxun oşa İsus p'urum İz şagirdxoxun p'rannat'aynak', şorox ayize tağat'an yaq'a şot'oğoy bəş q'erəz suraten ak'esi. ¹³ Şot'oğon qoş qaybaki me barada t'iyəmit'oğə exlətt'unbi, ama şot'oğoval tet'un vəbaki.

*İsusi İz şagirdxo ən vacib tapşuruğ tast'un**(Mat'. 28:18-20; Luk'. 24:36-49; İoan. 20:19-23; Ap'ost'. 1:6-8)*

* 16:7 16:7 Mat'. 26:32; Mrk'. 14:28

¹⁴ Oşa t'etərə baki ki, İzi sas's'e şagirden sagala arşi şum ukat'an İsus şot'oğoy nak'e ak'eşi. Şot'oğoy inadkər luğa görə, İçu bəyinbakit'uxun oşa ak'it'oğoy nu vėbaksuna görə şot'oğoy töhmətəbi.

¹⁵ Şot'in İz şagirdxo pine: «Dirist' dünyənə tarapanan, amdarxo bitova Mıç Xavarakarozbanan! ¹⁶ Vėbaki k'unuk'bakala amdar çark'eğale, içust'a vėluğ nu bakalt'u isə pis q'ərar tadeğale. ¹⁷ Vė bakalt'oğoy çalxest'alo isə şot'oğoy ak'est'ala möcüzəlü nişanxo bakale: şot'oğon Bez Şiyen murdar urufxo c'evk'alt'un, təzə muzurxon əyitk'alt'un, ¹⁸ dizik'xo içoğoy kiin biq'i besp'ala zəhərə l üğəyt'un, şot'oğoy təsir tene bal. Şot'oğon içoğoy kulmoğoy azariğoy loxol laxalt'un, şoroxal q'olaybakalt'un».

İsus göynul əqesun

(Luk'. 24:50-53; Ap'ost'. 1:9-11)

¹⁹ Me əyitmoğoy pit'uxun oşa Q'onçux İsus göynul əqesi Buxaçuğoy yön tərəf areşi. ²⁰ Şagirdxon isə taşi hər gala Mıç Xavara karoozt'unbsay. Q'onçuğonal şot'oğoy köməyəbsay, şot'oğoy karooza möcüzəlü nişanxon təst'iğəbsay.

Luk'an şampi Mûq Xavar Bëşin əyit

Me girkə şampi Luk'a İsus Xrist'osi Mûq Xavari yəymişaksunast'a gele əşur biq'i P'avelaxun sagalane bake. Şo hamal iz əşlə şaat' avabakala sa doxt'urey. Me girkə şot'in maya şamsuna avateyan, ama şamesuni tarix 60-62-ci usenxone hari c'eysa. Girke T'eofileynak' şamesunen isə ak'esest'a ki, T'eofil varlu amdare bake, bakes banekon me girke bex c'eysunast'a Luk'a tənqinen köməyibe. "Ap'ost'olxoy əşurxo" girkə şampiyoval hame Luk'ane.

Luk'a iç İsus Xrist'osi c'ək'p'i p'as's'e şagirdxoxun tene bake, şot'in İsusə oşane q'abulbe. Şot'o görəl girke boş Luk'an İsusi bütüm amdaxoy çark'eseynak' eysuna lap gelene ak'est'un çuresa. Girken ak'esest'a ki, İsus fağırxoynak' q'a içoğoy yaq'a açesp'it'oğoynak', varluğoynak' hamal kəsibxoynak', yəhudi bakala hamal nu bakalt'oğoynak'e hare. Luk'ay doxt'ur baksuna görə girke boş İsusi azariğə q'olaybsuni barada bakala hadisoox lap gelene.

T'iyəmi Mûq Xavar girkurxo bəğat'an Luk'ay girk samal q'erəze burqesa. Sa angelen K'unuk'bal İoani nanaxun baksuna iz bava saturbëş avabake-sest'a. Oşa İsusi nanaxun baksuni baradane exlətesa, oşa isə saycə Luk'ay Mûq Xavar girke boş bakala p'as's'e yəşt'ə İsusi Yerusalmi xrama taysuni barada.

Luk'an İsusi k'unuk'bak'suni, şeytanen Şot'o sinəyinşbsuni, Şot'ay İzi q'ulluğa burqsuni baradane exlətpsa. İsusi Galileya bölginə bi q'ulluği, Şot'ay Yerusalmi tağat'an bakala hadisəğoy baradal gelo saycə Luk'ay şamp'i girke boşə.

Axırda İsus fariseyxoy q'a k'anun zombalxoy kiyele tadesa, İzi saturbëş avabakest'i k'inək'əl p'uri bəyinebaksa. Axiri Şo hakot'aynak'al hareney: beş günaxxo İz ozane ext'i İz p'iyen şot'oğə os'kseynek'! Beşi çark'eseynak'! Me barada hələ Adam q'a Yevay günaxaxun burqi İsusi nanaxun baki vədinəl şirik' hema xavareçalene saturbëş avabakest'e. Amdaxoy içoğoy əşp'est'i günaxaxun təmizbakseynek', Buxaçuğoy piyes p'urum şaat'luğ bəğəbseynek' sa yaq'e bu! Moval Mûq Xavara vəkəki Buxaçuğoy yaq'abi Çark'est'ala q'abulbsun!

Hametər, Luk'an şampi Mûq Xavar girke axırinci bulurxo İsusi göynul əqesunen, Şot'ay İzi şagirdxo içoğoynak' İvel Urufa yaq'absuna əyit tast'unene çarksa.

Girke boş bakalorox:

1:1-4 Girke T'eofileynak' şamesun

1:5-2:52 K'unuk'bal İoani q'a İsus Xrist'osi nanaxun baksun

3:1-20 K'unuk'bal İoani q'ulluğ

3:21-4:13 İsusi k'unuk'bak'sun q'a sinəyinşaksun

4:14-9:50 İsusi Galileyina q'ulluğbsun

9:51-19:27 İsusi Galileyinaxun Yerusalmi taysun

19:28-23:56 İsusi Yerusalmi baki axırinci ğimxo

24:1-53 İsusi bəyimbaksun, t'iyəmit'oğə ak'esun q'a göynul əqesun

Girke T'eofileynak' samesun

¹ Hörmətlü T'eofil, gelet'ine beş arane baki əşurxoxun samsuna çalışake. ² T'e belxun həysət'inəl şirik' Müq Xavara içoğoy piin ak'i şot'o q'ulluğbit'oğon me əşurxo yax exlətp'i k'inək' ³ zuval t'e belxun bitova yönbəri fikir tadi mot'oğoy vaynak' belxun oşel samsuna lazımez avabaki. ⁴ Metər ki, hun vi zombakit'oğoy düz baksuna tam vėbakan.

K'unuk'bal İoani nanaxun baksuna saturbėş avabakest'un

⁵ İudeyin padçağ İrodi vėdınest'a Avia dəst'inəxun * bakala Zəkəriyə s'iyen sa bėyinşə buy, iz çuuxal Aaroni nəsiləxuney, şot'ay s'i Elizabet'ey. ⁶ Şorox p'öğəl Buxaçuğoy piyes düzgün amdarxoney, Buxaçuğon laxi buyruğxo q'a q'aydoğoy bitova əyitsuz bex p'ap'est'unbsay. ⁷ Ama Elizabet' ərəmik'† baksuna görə içoğoy əyel tene buy. Şot'oğoy p'rannayal yəş geleney.

⁸ Sa ği Zəkəriyən iz dəst'in navadast'a Buxaçuğoy bėş bėyinşluği q'ulluğane taşt'ay. ⁹ Xrama başı saat' adeğala buxur bok'ospsunal me dönüş içune koft'ey (bėyinşxoy ədəten mot'aynak' çöpt'un bost'ay). Zəkəriyə xramane başı, ¹⁰ amdarxon isə me vədine xrame məəlnə çurpi afırıt'unney.

¹¹ Me vədə q'urban eçala gane yön tərəf Zəkəriyəynak' Buxaçuğoy sa angele ak'eşi. ¹² Zəkəriyən şot'o ak'i q'inebi, içü açesebi. ¹³ Angelen isə şot'o pine: «Ma q'iba, Zəkəriyə! Buxaçuğon vi afırına inebaki. Vi çuux Elizabet'en vaynak' sa ğar eçale. Hunal iz s'iya İoan ‡ laxa. ¹⁴ Şot'in vaynak' müqluğ eçale, vi ük' müqluğen buy bakale. Amdarxoy geloval şot'ay dünyəne eysuna görə müq bakale, ¹⁵ şot'aynak' ki, şo Q'onçuğoy piyes kala ak'eğale. Şot'in sal sa vədə nə fi, nəəl q'erəz finağoybala üğünxo tene üğəl, hələ nanay tapane amaq'un İvel Urufen buy bakale. § ¹⁶ Şot'in israilluğoy gelet'u Q'onçuğoy, içoğoy Buxaçuğoy qaydale. ¹⁷ Şo xavareçal İlyay urufen q'a zoren Q'onçuğoy bėş tağale, bavoğoy içoğoy əyloğoy, tərst'oğoy düzgün yaq'aç yönbi, azuk'a Şot'ay eyseynak' həzirbale. *

¹⁸ Zəkəriyən angela pine: «P'oy zu mot'oğoy bex p'ap'suna hetərəz avabakon? Axırı zuval gele q'ojazu, bez çuğoyal ene yəş c'ovakene». ¹⁹ Angelen şot'o coğabe tadi: «Zu Buxaçuğoy bėş çurk'ala Gavriilzu, me müq xavaryl va upseynek'ez yaq'abake. † ²⁰ Həysə isə, hun bezi pit'oğoy nu vėbaksuna görə, me əyitmux bex p'ap'ala ğinal şirik' əyitp'es ten bakal, lal bakalnu».

²¹ Qavuna çurpi amdarxon isə Zəkəriyəy yaq'at'un bėğsay, şot'ay xramaxun het'u görə metər c'əyi c'eysuna tet'un q'amışaksay. ²² Şo xramaxun c'ere, ama amdarxoxun əyitp'es tene baki. Amdarxonal q'amışt'unbaki ki, şot'o xrama hik'ənesa ak'eşene. Şot'in amdarxoxun kiin-biine əyitey, şot'aynak' ki, laley.

²³ Zəkəriyəy q'ulluği vaxt' çark'at'an şo iz k'oyane qaybaki. ²⁴ Samal oşa isə iz çuux Elizabet' əyeləne mandı, qo xaşal iz k'oyaxun tene c'eri. ²⁵ Şot'in nexey: «Mot'o zaynak' Q'onçuğone bi. Şot'in za eyex badi amdarxoy arane çoməyin manst'axun çark'esedi». ‡

* **1:5** 1:5 Avia - Xrama q'ulluğbala bėyinşxoy 24 dəst'inəxun soğoney. Me dəst'oox bütüm Aaroni nəsiləxuney. Bėğa: 1 Hadis. 24:10 † **1:7** 1:7 ərəmik' - əyel eçes nu bakala çuux ‡ **1:13** 1:13 İoan - əbrani muzin Q'onçuğon ük'e bok'ospsausune. § **1:15** 1:15 Ams'i oç. 6:3 * **1:17** 1:17 Mal. 4:5-6 † **1:19** 1:19 Dan. 8:16; 9:21 ‡ **1:25** 1:25 1:25 - İşq'ara bakala çuğoy əyel nu baksun Buxaçuğon tadi kala sa cazane hesabbaksay.

İsus Xrist'osi nanaxun baksuna saturbëş ayabakest'un

²⁶ Elizabet' üq xaşin bihi bakat'an Buxaçuğon angel Gavriila Galileyina bakala Nazaret' şəhəre, ²⁷ iz s'i Mariya bakala ərgən sa xuyəri t'öğöle yaq'abi. Me xuyər Davidi nəsiləxun bakala İosif s'iyen sa amdaraxun nişanluney. §

²⁸ Angelen şot'ay t'öğöl hari pine: «Xeyirq'an baki, ay Buxaçuğoy piyes saat' ak'eğalo! Q'onçux vaxune». ²⁹ Mariya me əyitmoğon çəşt'irışebi, me əyitmoğoy k'ə upsuni baradane fikirbsa burqi.

³⁰ Angelen isə şot'o pine: «Ma q'iba, Mariya, şot'aynak' ki, hun Buxaçuğoy piyes saat'en ak'eşe. ³¹ Hun bihi baki sa ğar eçalnu. Şot'ay s'iya İsus laxalnu. * ³² Şo kala Amdar bakale, Ala Arşit'ay Ğar k'aleğale. Q'onçux Buxaçuğon Şot'o İz bava Davidi taxt'a tadale. ³³ Şo İak'ovi nəsili loxol həmişəluğ padçağ bakale. İz padçağluğiyal axır tene bakal». †

³⁴ Mariyan angela pine: «Mo hetəre bakes bakon? Axırı zu hələ işq'ara tezu». ³⁵ Angelen coğab tadi şot'o pine: «İvel Uruf vi loxol şığale, Ala Arşit'ay kala zoren vi loxol xoji sakale. Kot'aynak'al vaxun bakala Əyel Buxaçuğoy Ğar k'aleğale, Şo İvel bakale. ³⁶ Bəğa, vi q'oom Elizabet'al iz yəşlu vədine ğar əyeləne mande. Şot'o ərəmik't'un ‡ nexey, ama şo ene üqxaşin bihine. ³⁷ Şot'aynak' ki, Buxaçuğoynak' mümkün nu bakala şey tene bu». §

³⁸ T'e vədə Mariyan pine: «Zu Q'onçuğoy nökerzu, barta za vi pi k'inək'q'an baki».

Angelenal şot'o barti taneşi.

Mariyay q'a Elizabet'i suna aksun

³⁹ T'e vədə Mariya hayzeri kap İudeyani burux ganxo bakala sa şəhərene yaq'a baft'i. ⁴⁰ Şo Zəkəriyəy k'oyane hari. Başi Elizabet'a «Xeyirq'an baki!» pine. ⁴¹ Elizabet'en Mariyay əyitə ibakat'an, içust'a bakala körpə müq baki galepi. Elizabet'al İvel Urufen buybaki ⁴² alloy səsen harayepi: «Hun çupuğoy boş xeyir-bərəkət haq'iyonu, vast'a bakala əyeləl xeyir-bərəkət haq'iyone. ⁴³ Mo hetəre bakes bakon? Bez Q'onçuğoy Nana bez t'öğöle hare! ⁴⁴ Bəğa, vi əyitə ibakat'an zast'a bakala əyeləl müqluğaxun galepi. ⁴⁵ Q'onçuğon içü pi əyitmoğoy bex p'ap'suna vəbakala çuux he bəxt'əvərə!»

Mariyay alxışp'ala məğ

⁴⁶ Mariyan isə pine:

⁴⁷ «Bez ük'en Q'onçuğoy s'iyane alabsa, Bez elmuxal za Çark'est'ala Buxaçuğo görə müqebaksa,

⁴⁸ Şot'aynak' ki, Şot'in İzi me gorox k'ulane ak'i.

İsəəl bütüm nəsilxon za bəxt'əvər hesabale,

⁴⁹ Şot'aynak' ki, Bitova Başarbalen zaynak' kala sa əşe biq'i, Şot'ay s'i İvele!

⁵⁰ Şot'ay yaq'en tağalt'oğoynak'al

İz ük' bok'ospun nəsiləxun-nəsiləne c'ovakon.

⁵¹ Şot'in İz zorba kiin gele kala əşurxone biq'i,

İçoğə ala efalt'oğə oq'ane saki.

⁵² Kalaluğbalxo taxt'axune şivk'i,

§ 1:27 1:27 Mat'. 1:18 * 1:31 1:31 Mat'. 1:21 † 1:33 1:33 2 Şam. 7:12-16; İsa. 9:7 ‡ 1:36 1:36 əyel nu eçes bakala çuux § 1:37 1:37 Burq. 18:14

Goroxt'oğo isə alanebi.

⁵³ Busat'oğo neymət'xon boşevk'i,
Varlut'oğo isə kul ams'ine yaq'abadi.

⁵⁴⁻⁵⁵ Q'onçuğon Avrahama q'a şot'ay nəsilə

Həmişə İz ük' bok'ospsuna ak'est'i,
Beş bavoğoyal tadi əyitə eyex badi
İz nöker İsraila köməyebi». *

⁵⁶ Mariya Elizabet'i t'öğöl xib xaşa İša mandit'uxun oşa iz k'oyane qaybaki.

K'unuk'bal İoani nanaxun baksun

⁵⁷ Elizabet'i vaxt' hari p'anep'i, şot'in sa ğare eçeri. ⁵⁸ Şot'ay q'oom-q'onşığon Q'onçuğoy şot'aynak' me kala ük' bok'ospsuna ak'i, içuxun sagala müqt'un baksay.

⁵⁹ Muğumci ğine körpə sünnətbsat'un hari. Şot'ay s'iya iz bava k'inək' Zəkəriyət'un laxsun çuresay. † ⁶⁰ Əylin nanan isə pine: «Təə, kot'ay s'i İoan bakale». ⁶¹ Şot'o pit'un: «Axırı vi q'oomxoy arane metər s'i bakala sa amdar tene bu». ⁶² T'e vədə kiin-biin q'andrişi əylin bavaxunt'un şot'in iz ğare s'iya k'ə laxsun çuresuna xavar haq'i. ⁶³ Zəkəriyənəl sa daxt'ak'i k'ot'or çureşi iz loxol şamepi: «Kot'ay s'i İoane». ⁶⁴ Hat'e saad şot'ay muz qayeşi, şot'inal Buxaçuğə alxışpsane burqi.

⁶⁵ T'iya bakala q'onşığo isə kala qiyene haq'i, me baki əşurxoy barada exlətxoval İudeyani bito burux ganxo yəymişebaki. ⁶⁶ İbakalt'oğonal "axırı me əyel kala baki şu bakala?" pi fikirət'un taysay. Şot'aynak' ki, Q'onçuğoy kul şot'ay loxoley.

Zəkəriyəy xavareçalluğbsun

⁶⁷ Əylin bava Zəkəriyəy loxol İvel Urufe şiri, şot'inal metərə xavareçalluğbi:

⁶⁸ «Alxışq'an baki İsraili Buxaçux Q'onçuğə!

Şot'aynak' ki, İz azuk'a eyex badi şot'o çark'esedi,

⁶⁹ Şot'in İz nöker Davidi nəsiləxun

Yaynak' zorba Çark'est'ale p'ap'esp'i.

⁷⁰ Gele vaxt' mot'oxun bəş İz İvel xavareçalxoxun avabakest'i k'inək'

⁷¹ Beş düşmənşoy q'a yax aksun nu çureğalt'oy kiyexune çark'est'i.

⁷² Hametər beş bavoğə ük' bok'ospsuna ak'est'i

İz İvel irəzulüğəne eyex badi.

⁷³ Hətərə beş bava Avrahama elasp'i əyit tadey ki,

⁷⁴⁻⁷⁵ Yan beş düşmənşoy kiyexun çark'eşi

Beş yəşəyınşı axıral şirik' hik'k'alaxun q'İbinut'

Q'onçuğoy bəş İvellüğən q'a düzgünlüğən yəşəyınşı

Şot'o q'ulluğbes bakalyan.

⁷⁶ Hun isə, ay bez bala, Ala Arşit'in yaq'abi xavareçal k'aleğalnu,

Şot'aynak' ki, Q'onçuğoy bəş tağalnu,

Şot'ay yaq'a həzirbalnu,

⁷⁷ Şot'ay azuk'a içəğoy günaxxo bağışlayınşaksunen

Çark'esuni barada avabakest'alnu.

⁷⁸ Axırı beş Buxaçux ük' bok'osp'ale,

* **1:54-55** 1:46-55 Burq. 17:7; 1 Şam. 2:1-10 † **1:59** 1:59 Lev. 12:3

Şot'ay me ük' bok'ospsunen

Alloyaxun yaynak' t'etər sa Bəğ c'eğale ki,

⁷⁹ Bisuni xojina saal bayınq'luğa arsalt'oğoy çoyel işiğ sakane,

Beş turmoğə şip'luği yaq'a yönbane». †

⁸⁰ Körpəl kalabaksunen iz uruf zorbane baksay. Şo israilluğoy bəş c'eğala ğinal şirik' çölöne manst'ay.

2

İsusi nanaxun baksun

(Mat'. 1:18-25)

¹ T'e ğimxost'a imp'erat'or Avgust'en bütüm Rime oçalxo bakala amdarxoy siyəyinə haq'esuni barada əmire tadi. ² Mo samci siyəyinə haq'suney, manu ki K'irini Siriin kalo bakat'ane c'ovakey. ³ Bito siyəyinə haq'eseynak' iz şəhərəne yaq'a baft'i.

⁴ İosifal Davidi əsil-nəsiləxun baksuna görə Galileyin Nazaret' şəhərexun c'eri İudeyina, Davidi şəhər bakala Bet'lexemane taşi. ⁵ Şo t'et'iya siyəyinə haq'eseynak' iz nişanlı Mariyaxune taşi. Me vədine Mariya bihiney, əyeləl bakala vədəney.

⁶ Bet'lexema əyel bakala vaxt' hari p'anep'i, ⁷ Mariyanal iz süft'in ğarane eçeri. Əyelə q'ondağbi nəvəne laxi, şot'aynak' ki, q'onağxo mandala k'oya şot'oğoynak' ga tene bəğəyeşey.

Angelxoy eğel bəğalxo müq xavar tast'un

⁸ T'e oçala sürün t'öğöl üşə navad zap'k'ala eğel bəğalxonoy. Şot'oğon çölöt'un kəybsay. ⁹ Bürdən Q'onçuğoy sa angel şot'oğoy bəşe c'eri, Q'onçuğoy tamtarağen şot'oğoy çoyel işiğe saki. Eğel bəğalxo kala q'iyene haq'i.

¹⁰ Angelen şot'oğə pine: «Ma q'ıbanan! Zu vəynak' bütüm amdarxo müq't'ala sa xavarez eçere. ¹¹ Ğe Davidi şəhərə efi Çark'est'ale nanaxun baki. Mo Q'onçuxXrist'ose. ¹² Vəynak' nişan mo bakale: vən nəve boş bask'i q'ondağbaki Körpə əyel bəğəbalnan».

¹³ Bürdən angeli t'öğöl Buxaçuğə alxışp'ala kala göye q'oşune ak'eşi. Şot'oğon metərt'un nexey:

¹⁴ «Ən alloyluğxo Buxaçuğə alxış,

Şot'ay çureğala amdarxoynak' isə oçali çoyel serluğq'an baki!»

¹⁵ Angelxo qaybaki göynul əqeşit'uxun oşa eğel bəğalxon pit'un: «Ek-inan Bet'lexema tağen, Q'onçuğon yax avabakest'i me baki əşlə beş piin ak'en».

¹⁶ Şorox kap hayzeri tat'unşi, hariyal Mariya, İosifa saal nəve boş bask'i Əylə bəğət'unbi. ¹⁷ Eğel bəğalxon Əylə ak'at'an Şot'ay barada içoğə pit'oğə bitova exlətt'unbi. ¹⁸ Mot'o ibakalt'oğoy bitot'in eğel bəğalxoy me exlətə mət't'əlt'un manst'ay. ¹⁹ Mariyan isə bütüm me exlətxo iz ük'e boş efi me barada fikirebsay. ²⁰ Eğel bəğalxon bütüm içoğoy ak'it'oğə q'a ibakit'oğə görə Buxaçuğə alxışp'i tərifləyinşsun qoşt'un qaybaki. Şot'aynak' ki, hər şey angelen içoğə exlətp'i k'inək'e baki.

İsusi sünnət baksun

²¹ Muğumci ğine Əylin sünnət bakala vaxt' hari p'ap'at'an Şot'ay s'iya İust'un laxi. Me s'i Şot'o hələ Nanay tapane bakalt'uxun bəşe angeli tərəfəxun tadeşey. *

† 1:79 1:78-79 İsa. 9:2 * 2:21 2:21 Lev. 12:3; Luk'. 1:31

²² Moiseyi k'anuna görə təmiz bakala vaxt' çark'it'uxun oşa † İosifen q'a Mariyan Əylə Q'onçuğoy həsrəbseynak' Yerusəlimat'un eçeri, ²³ şot'aynak' ki, Q'onçuğoy k'anuna şameşene: «Bütüm süft'in ğar əylux Q'onçuğoy həsrəbakalane». ‡ ²⁴ Hamal şot'oğon q'urbant'un eçeri, hetər ki Q'onçuğoy k'anunast'a əmir bakeney: «P'ə giyə, nəəl ki p'ə göyərcini bala». §

Simeoni Buxaçuğoy alxışp'ala afırı

²⁵ T'e vədə Yerusəlima Simeon s'ila sa amdare buy. Şo düzgün hamal Buxaçuğoy və amdarey. Şot'in israilluğoy çark'esunane yaq'bəğsay, * İvel Urufal şot'oxuney. ²⁶ İvel Urufen şot'o saturbəş avabakest'ene ki, şo Q'onçuğon yaq'abi Xrist'osa ak'inut' biyalatene.

²⁷ Metərluğen, İvel Urufen Simeona xrame məəlinene eçeri. Me vədə körpə İsusə İz bava-nanan xramat'un eçeri. Şorox k'anuna laxesi ədətə əməlbseynak't'un harey. ²⁸ Simeonen şot'o iz q'ujel ext'i Buxaçuğoy alxışpsun metərə pi:

²⁹ «Ay bitot'ay Q'onçux, isə Vi pi k'inək' Me Vi nöker arxayin biyes banekon.

³⁰⁻³² Şot'aynak' ki, bütüm azuk'xoy ak'es bakal Vi həzirbi çark'esuna, Millətxoynak' həzirbi işığa, Vi azuk' İsrailəynak' bakala tamtarağa Bez piin azk'i». †

³³ İsusə nana q'a bava isə Simeoni içoğoy Əylin barada uk'ala me əyitmoğoxun məət't'əlt'un mandı. ³⁴ Simeonen şot'oğoy xeyir-bərəkət tadi Əylin Nana Mariya metərə pi: «Me Əyel İsrailə gelet'ay bist'uni q'a əqesuni səbəbkər bakale. Şo amdaxoy nu q'abulbala sa nişan bakseynak'e təyin bake. ³⁵ Morox bito gelet'ay boş bakala fikirxo çoyel c'evkseynak' bakale. Vi ük'e isə q'ılinc bağale».

Xannay xavareçalıluğbsun

³⁶ T'et'iya Aşer tayfinaxun bakala P'enueli xuyər Xanna s'ila çuux xavareçalal buney. Şo gele yəşluney. İzi cəyil vədine işq'ara taşi, vüğ usene işq'araxun yəşəyinişi. Oşa şo süpürə mandı. ³⁷ Mo səksən bip' yəşt'ə süpür sa çuuxey. Şo xramaxun c'etenesay, ğurux efi afırıpsun üşə-ğena Q'onçuğone q'ulluğbsay.

³⁸ İosif q'a Mariya xrama bakat'an, Xannal şot'oğoy İşalayınşaki Buxaçuğoy şükürəbi. Şot'in Yerusəlimi çark'esuna yaq'bəğala bütüm amdaxoynak' Körpə İsusə barada exlətpsane burqi.

Nazaret'a qaybaksun

³⁹ İosif q'a Mariya Q'onçuğoy k'anuna şameşit'oğoy bitova əməlbət'uxun oşa Galileyina - içoğoy şəhər bakala Nazaret'at'un qaybaki. ⁴⁰ Əyel isə kalabaksunen içust'a zor q'a müdrikluğ avuze baksay. Buxaçuğoy çuresunal İçuxuney.

P'as's'e yəşt'ə İsusə xrama eysun

† **2:22** 2:22 - Moisey k'anunen çuğoy təmiz baksun əyel bəkit'uxun oşa q'ırx ğiin bele çarksa. Bəğa: Lev. 12:2-8. ‡ **2:23** 2:23 C'eys. 13:1-2,12 § **2:24** 2:22-24 Lev. 12:6-8 * **2:25** 2:25 israilluğoy çark'esun - israilluğoy Buxaçuğoy padçağluğen eçala çark'esun. Mo israilluğoy içoğoy günaxxon hamal rimluğon içoğoy loxol bala kalaluğbsunaxun çark'esune. Bəğa: İsa. 40:1-2; 61:2-3. † **2:30-32** 2:30-32 İsa. 42:6-7; 49:6; 52:10

41 Hər usen C'ovaksuni axsibayast'a‡ İsusı bava-nana Yerusalmat'un taysay. 42 İsusı p'as's'e yəş bakaat'an şorox p'urum ədətə görə t'iyat'un taşi. 43 Axsibay çark'it'uxun oşa şorox qaybaki k'oya tayseynak' yaq'at'un baft'i. Ama İsus Yerusalma manedi. Şot'ay bava-nanay isə mot'oxun xavar buteney. 44 İsusı içoğoxun yaq' tağalt'oğoy arane baksunat'un fikirbsay. Ama sa ği dirist' yaq' taşit'uxun oşa Şot'o dost'urxoy q'a q'oomxoy arane qəvesat'un burqi. 45 Şot'o bəğətet'unbi, şot'aynak'al qəvesun-qəvesun Yerusalmat'un qaybaki.

46 Xib ğinaxun oşa Şot'o xramaxunt'un bəğəbi. İsus məəlimxoy t'öğöl arşi şot'oğoy ümüxelaxsay, şot'oğoxun k'ənesa exlətp'i xavare haq'say. 47 Şot'o ümüxaxalt'oğoy bito Əyləst'a bakala haq'ıla q'a Şot'ay tadala coğabxo matt'un manst'ay. 48 İosifen q'a Mariyan Şot'o ak'i məətt'əlt'un mandı. İsusı Nanan pine: «Ay bez Ğar, mo hik'ə beş bel ençeri? Axırı vi bavan q'a zu nigərən mandı vayan qəvesay». 49 İsusen şot'oğoy coğabe tadi: «Za het'aynak'nan qəvesay? Avatenaniy ki, Zu Bez Bavay k'oya bakalazu?» 50 Ama şot'oğon İsusı k'ə upsun çuresuna q'amış tet'un baki. 51 Oşa İsus İz nana-bavaxun sagala Nazaret'ane qaybaki. Şo şot'oğoy əyitəxun tene c'eysay. İz Nanan isə bütüm me əşurxo iz ük'e boş enefsay.

52 İsus kalanebaksay, kalabaksunenal iz müdriklüğ avuze baksay. Buxaçuğoy q'a amdarxoy Şot'o çuresunal ğiba-ğı avuzebaksay. §

3

K'unuk'bal İoani eysun

(Mat'. 3:1-12; Mrk'. 1:1-8; İoan. 1:19-28)

1 İmp'erat'or T'iberiin kalaluğbsuni qos's'emci useney. T'e vədinst'a P'ont'i P'ilat' İudeyani kaloney. İroden Galileyina, iz viçi Filip'en İt'ureyina q'a T'raxont'is oçalxo, Lisaniyanal Abileniyanane kalaluğbsay. 2 Xanan q'a K'ayafa isə samci bəyinxoy kalot'unıy. Hat'e vədə çölö Zəkəriyəy ğar İoana Buxaçuğoy əyite p'ap'i. 3 Şot'inal İordan oqe hərrəmine bakala bütüm oçalxo tarapsun amdarxo içoğoy günaxxo bağışlayınşakseynak' toobabi k'unuk'baksunane karoozbsay. 4 Hetər ki, xavareçal İsayay girke boş şameşeney:

«Çölö bayanbalt'ay ost'aar səse c'eysa:

"Q'onçuğoy yaq'a həzirbanan,
Şot'ay c'ovakala cığırxo düzbanan.

5 Hər dərə buybakale,
Hər burux, hər təpə oçalaxun barabar bakale,
Yaq'e k'ori ganxo düz bakale,
Ala-oq'a ganxo barabar bakale.

6 Bütüm amdarxonal Buxaçuğoy çark'est'una ak'alt'un"». *

7 İoanen k'unuk'bakseynak' iz t'öğöl eğala amdarxo nexey: «Ay dizik'i nəsil! Şina pi ki, vəynak' həzirbaki cazınaxun ef elmoğoy çark'est'es bakalnan? † 8 Toobina ef tadala barurxoxun ak'est'anan. Ef ük'e boş "Beş bava Avrahame" pi arxayin ma bakanan. Vəx nexzu, Buxaçuğon me jəyurxoxunal Avrahameynak' əyloxe yaratmışes bakon. ‡ 9 Ene tavar

‡ 2:41 2:41 C'eys. 12 § 2:52 2:52 1 Şam. 2:26; Məs. 3:4 * 3:6 3:4-6 İsa. 40:3-5 † 3:7 3:7 Mat'. 12:34; 23:33 ‡ 3:8 3:8 İoan. 8:33

xodurxoy tume bitene. Metərluğen, şaat' bar nu tadala hər xod bot'eşi aruğone boşesa». §

¹⁰ Camaaten şot'oxun xavare haq'say: «P'oy yan k'ə ben?» ¹¹ İoanen şot'oğə metərə coğab tadi: «İzi p'ə gurat' bakalt'in sunt'u nu bakalt'uq'an tadi. Haketərəl, iz ukun bakala amdaren nu bakalt'uxun t'e ukuna cöybeq'an».

¹² Naloggirbalxonal k'unuk'bakseynak' şot'ay t'öğöl hari xavart'un haq'say: «Məəlim, yan k'ə ben?» * ¹³ İoanen şot'oğə pine: «Vəx tapşurbi q'ədərəxun gele nalog ma girbanan».

¹⁴ Bəzi əsk'ərəxonal hari şot'oxun xavart'un haq'i: «P'oy yan k'ə ben?» İoanenal şot'oğə coğabe tadi: «Şuk'k'alaxun zoren təngə ma haq'anan, nahaq' gala şuk'k'ala taxsırkər ma c'evk'anan, ef haq'ala maşaxun irəziləyınşakanan».

¹⁵ Amdarxon umuden yaq'e bəğsay, bitot'inal İoani barada içoğoy boş fikirt'unbsay: «Mo Xrist'os bakes banekon?» ¹⁶ İoanen şot'oğə bütümə metərə coğab tadi: «Zu vəx xenenez k'unuk'bsa. Ama zaxun gele Zorbone eyasa. Zu şot'ay torok'ali bağa şadbsunal layiğ tezu. Şot'in vəx İvel Urufen q'a aruğon k'unuk'bale. ¹⁷ İz ec'a təmizbi taxıla ambara topbseynak' k'oda † İz kiyel həzire. Koloşa isə şot'in nu açala aruğoy boş bok'osp'ale». ¹⁸ Hametər, İoanen q'erəzəl gele ögüd-nəsyətxo tast'unen amdarxo Müq Xavarane p'ap'espsay.

¹⁹ Ama hari kalaluğbal İrodi iz viçey çuux İrodiya haq'suna q'a şot'ay mandiyal pis əşurxo pisləyınşat'an ²⁰ İroden şot'o biq'i zindanane boşest'i. Metərluğen, iz biq'i pis əşurxoy loxol soğoval avuzəbay. ‡

İsusi k'unuk'baksun
(Mat'. 3:13-17; Mrk'. 1:9-11)

²¹ Bitə amdarxo k'unuk'bakat'an, İsusəl k'unuk'ebaki. Şot'in afırık'at'an göy qayəşi. ²² İvel Urufal göyərçini bədənən baki Şot'ay loxole şiri. Göynuxunal sa səse hari: «Hun Bezi çureğala Ğarnu, Vaxun irəzizu». §

İsusi əsil
(Mat'. 1:1-17)

²³ İsusən İz q'ulluğa burqat'an təxminən otuz yəşt'əney. Amdarxoy fikiren, Şo Helin ğar bakala İosifi ğarey. ²⁴ Helinaxun bəş isə Şot'ay əsili boş bakalorox moroxey: Mat't'at', Levi, Melxi, Yannay, İosif, ²⁵ Mat't'atiya, Amos, Naum, Esli, Naggay, ²⁶ Maat, Mat't'atiya, Semeyin, İosex, İoda, ²⁷ Yoxanan, Resa, Zerubbabil, Şealt'iel, Neri, ²⁸ Melxi, Addi, Kosam, Elmadam, Er, ²⁹ Yesus, Eliyazar, Yorim, Mat't'at', Levi, ³⁰ Simeon, İuda, İosif, Yonam, Eliak'im, ³¹ Melea, Menna, Mat't'at'a, Nat'an, David, ³² Yesse, Oved, Boaz, Salmon, Naxşon, ³³ Amminadav, Admin, Arni, Xesron, P'eres, İuda, ³⁴ İak'ov, İsaak', Avraham, Tera, Naxor, ³⁵ Serux, Ragav, Falek', Ever, Şela, ³⁶ Kenan, Arp'ak'şad, Sam, Noy, Lemek', ³⁷ Met'uşelax, Xanok', Yered, Mahalalel, Kenan, ³⁸ Enoş, Şet', Adam - Buxaçuğoy ğar.

§ 3:9 3:9 Mat'. 7:19 * 3:12 3:12 Luk'. 7:29 † 3:17 3:17 k'oda - durut'i lap'at'k'a ‡ 3:20 3:19-20 Mat'. 14:3-4; Mrk'. 6:17-18 § 3:22 3:21-22 Burq. 22:2; İvel məğ. 2:7; İsa. 42:1; Mat'. 3:17; Mrk'. 1:11; Luk'. 9:35

4

*İsusi sinəyinşaksun**(Mat'. 4:1-11; Mrk'. 1:12-13)*

¹ İordan oqaxun qaybakit'uxun oşa İvel Uruf İsusi loxoley. Şot'in İsusa ams'i oçalane taşeri. ² T'et'iya iblisen İsusa q'ırx ği sinəyinşebi. Me q'ırx ğinast'a İsusen hik'k'al tene kəyi, ama axırda busane baki.

³ T'e vədə iblisen Şot'o pine: «Əgər Hun Buxaçuğoy Ğarnusa, me jəna əmirba ki, şumq'an baki». ⁴ Ama İsusen şot'o metərə coğab tadi: «"Amdar təkç'ə şumen tene yəşəyinşon", pine şameşe». *

⁵ Oşa iblisen İsusa alloy sa galane taşeri, Şot'o sa dayğinen dünyəni bito padçağluğxo ak'esedi. ⁶ İblisen İsusa pine: «Zu dirist' mot'oğoy kalaluğa q'a tamtarağa Va tadoz! Morox zane tadeşe, zuval şu çureğayiz, şot'o tades bazkon! ⁷ Bəğa, əgər Hun za bul k'os'bayin, morox bito Vi bakale». ⁸ İsusen isə metərə coğab tadi: «"Vi Q'onçux bakala Buxaçuğoy bul k'os'ba, təkç'ə Şot'o q'ulluğba" pine şameşe». †

⁹ Mot'oxun oşa iblisen İsusa Yerusolimane eçeri, Şot'o xrame bel sa gala efi pine: «Əgər Hun Buxaçuğoy Ğarnusa, Va memiin oq'a bosa. ¹⁰ Axırı "Buxaçuğon Va görə İz angelxo əmirebon ki, Va q'orişeq'at'un,

¹¹ Va içoğoy kiyel taşat'un, Vi tural sa jəna nu laft'ane" ‡

pine şameşe». ¹² Ama İsusen şot'o metərə coğab tadi: «"Vi Q'onçux bakala Buxaçuğoy sinəyinşmaba" pine şameşe». §

¹³ İblisen İsusa hər cürə sinəyinşit'uxun oşa samal vədə Şot'oxun kule haq'i.

*İsusi İz q'ulluğa burqsun**(Mat'. 4:12-17; Mrk'. 1:14-15)*

¹⁴ İsus Urufi zoren Galileyinane qaybaki. Şot'ay barada xavar bito t'e gala yəymişe baki. ¹⁵ Şot'in t'iyani sinagogxo zomebsay, bitot'inal İçu tərifləyinşebay.

*İsusi Nazaret'a nu q'abulbaksun**(Mat'. 13:53-58; Mrk'. 6:1-6)*

¹⁶ Sa ği İsus İz kalabaki Nazaret' şəhərene hari, Şamat' ği eğat'anal həmişənin k'inək' sinagogane taşi. T'iya Şo İvel Şamurxoxun k'alpseynak' turele hayzeri. ¹⁷ Şot'o İsayə xavareçali girkət'un tadi. İsusen girkə qaypi me əyitmux şameşi ganune bəğğəbi:

¹⁸ «Q'onçuğoy Uruf Bez loxole, Şot'aynak' ki, Şot'in Za c'ək'p'i *

Fağırxo Mıq Xavara avabakest'eynak'e yaq'abe.

Biq'esit'oğoy içoğoy çark'esuna,

K'aç'it'oğoy içoğoy pulmoğoy qayesuna,

Çətinluğa bakalt'oğoy içoğoy irəətluğa c'eyşuna,

¹⁹ Q'onçuğoy ük' bok'ospsuni vaxt' hari p'ap'suna bayanbseynak'e yaq'abe». †

* **4:4** 4:4 K'an. 8:3; Mat'. 4:4 † **4:8** 4:8 K'an. 6:13 ‡ **4:11** 4:10-11 İvel məğ. 91:11-12 § **4:12** 4:12 K'an. 6:16 * **4:18** 4:18 c'ək'p'i - ləəmdi † **4:19** 4:18-19 İsa. 61:1-3

20 Oşa İsusen girkə but'ek'i, şot'o q'ulluğçına tadi areşi. Sinagoga bakalt'oğoy bitot'in Şot'ay loxolt'un bəğsay. 21 «Vən ibaki me İvel Şam ğe bex p'anep'i» pi İsusen iz exlətəne burqi.

22 Me vədinə bitot'in Şot'ay barada saat't'un fikirbsay, İz jomoxun c'eğala saat' əyitmoğə məət't'əlt'un manst'ay, sunaxun "Mo yəni İosifi ğar tene ki?" pi xavart'un haq'say.

23 İsusen isə davamebsay: «Düze, vən həysə "doxt'urnusa, süft'ə va q'olayba!" məsəlinə Bez eyex badalnan. "K'efernauma bit'oğoy barada ibakeyan. İse memiya, Vi yurduval hat'e əşurxo ba!" uk'alnan. 24 Vəx düzinəz nex: sal sa xavareçal iz yurdu q'abul tene baksə. ‡ 25 Bəğanan, İlyay vədine, xibinq'ı usen ağala nu hari vədine, dirist' ölkinə kala busaluğ bəkat'anal, İsraila süpür çupux geleney. § 26 Ama Buxaçuğon İlya şot'oğoy saycət'ay t'öğöl təə, Sidoni Sarfat şəhərə bakala sa süpür çuğoy t'öğölə yaq'abi. * 27 Elişə xavareçali vədineyal İsraila cuzamlu amdar geleney. Ama şot'oğoy sayco təə, Siriyalu Naamane təmizbaki». †

28 Sinagoga bakala amdarxo bito me əyitmoğə ibaki əcuğləyinşt'unbaki. 29 Şot'oğon hayzeri İsusə şəp't'unşi. Şot'o şəhər çurpi buruğoy bel eçeri t'et'iin oq'a bost'unt'un çuresay, 30 ama İsus şot'oğoy aranexun c'eri taneşi.

İsusi K'efernaumi sinagogaxun murdar urufa c'evksun
(Mrk'. 1:21-28)

31 İsus Galileyin K'efernaum şəhərene hari. T'iya Şot'in Şamat' ğine amdarxone zombsay. 32 Bütüm Şot'ay zombsuna haq'eşi manst'unst'ay, şot'aynak' ki, Şot'in Buxaçuğon ext'iyər tadi sa amdar k'inək'e zombsay. ‡

33 Sinagoga isə me vədine içust'a murdar uruf bakala sa amdare buy. Bürdən şot'in ost'aar harayepi: 34 «Ay Nazaret'lu İsus, yaxun k'ən çuresa? Yax əfçibsan hare? Zu avazu Hun şunu: Buxaçuğoy İvelonu!» 35 Ama İsusen şot'o q'adağanbi pine: «Şip' çurpa! Me amdaraxun c'eki!» Murdar urufen me amdara bitot'ay bəş oq'a saki sal sa zərəl tadinut' şot'oxun c'ere.

36 Bito məət't'əl mandı suna pit'un: «Mo hik'ə? Me amdaren murdar urufxo kalaluğen q'a zorene əmirbsa, şoroxal c'et'unsa!» 37 İsusi barada bakala me exlət t'e oçali hər gala yəymişebaki.

İsusi gele amdarxo q'olaybsun
(Mat'. 8:14-17; Mrk'. 1:29-34)

38 İsus sinagogaxun c'eri Simoni k'oyane taşi. K'oya Simoni q'aynako q'ızdırmin boş boneksay, şot'aynak'al İsusaxun me çuğoynak' köməyt'un çuresi. 39 İsus şot'o işalayınşaki q'ızdırmina q'adağanebi, çuğoy q'ızdırmal şire. Çuux hat'e saad hayzeri içoğə q'ulluğbsane burqi.

40 Bəğ batk'at'an isə amdarxon içoğoy cürbəcür azariğə İsusi t'öğöl eşt'at'un burqi, Şot'inal İz kula t'e azariğoy hər sunt'ay loxol laxi şot'oğə q'olaybsay. 41 Gelet'oğoxun "Hun Buxaçuğoy Ğarnu!" harayk'a murdar urufxone c'aysay. Amma İsusen şot'oğə q'adağanbi şipebsay, axırı şot'oğon İsusi Xrist'os baksuna avat'uniy.

İsusi İz karoozbsuna davamsun
(Mrk'. 1:35-39)

‡ 4:24 4:24 İoan. 4:44 § 4:25 4:25 1 Padç. 17:1 * 4:26 4:26 1 Padç. 17:8-16 † 4:27 4:27 2 Padç. 5:1-14 ‡ 4:32 4:32 Mat'. 7:28-29

⁴² Kəybakat'an İsus c'eri amdar nu bakala sa galane taşi. Amdarxon Şot'o qəvesat'un burqi, bəğəbi isə içoğö barti maq'an taşi pi tərbsun tet'un çuresay. ⁴³ Ama İsusen şot'oğö pine: «Zu t'iyəmi şəhərmoğoval Buxaçuğoy padçağluği eysuni Müq Xavara yəymişiz buq'on, şot'aynak' ki, Zu kot'aynak'ez hare». ⁴⁴ Metərluğen, İsusen İudeyani sinagogxokaroozebsay.

5

Samci şagirdxo

(Mat'. 4:18-22; Mrk'. 1:16-20)

¹ Sa ği İsus Ginesar göle t'öğöl çurpeney. Camaaten Şot'ay hərrəmine çurpi Buxaçuğoy əyitəne ümüxlaxsay. ² İsusen göle t'öğöl çurpi p'ə dəne lodk'ane ak'i. Mo çəlibiq'alxoy lodk'ooxey, şot'oğon samal t'öğx içoğoy torurxot'un os'ksay. ³ İsusen Simoni lodk'ina arşi şot'oxun q'ariluğaxun samal əxilbaksunane xaişbi. Oşa isə arşi camaata lodk'in boşt'ane zombsa burqi. *

⁴ Şot'in İz əyitə çark'it'uxun oşa Simona pine: «Lodk'ina bəğəloyluğa taşeri çəli biq'ala torurxo xena bosa». ⁵ Simonen coğabe tadi: «Məəlim, yan üşe kəybakamin əşyanbe, ama hik'k'al biq'es teyan baki. Ama Hun metər upsuna görə zu saal bosoz». †

⁶ Hametərəl bit'un. Şot'oğon t'eq'ədər çəlit'un biq'i ki, içoğoy torurxo zığebaksay. ‡ ⁷ Şot'aynak'al t'iyəmi lodk'ina bakala yoldaşxo k'alt'unpi ki, hari içoğö köməybat'un. Şot'oğonal hari lodk'oğoy p'rannal çəlinen t'etərt'un buybi ki, lodk'oox batksane burqi. ⁸ Simon P'et'eren mot'o ak'i İsusi turin oq'a biti metərə pi: «Ay Q'onçux, zaxun əxil baka, axırı zu günaxkər sa amdarzu». ⁹ Şot'aynak' ki, şo içal, iz t'öğöl bakaloroxal içoğoy meq'ədər gele çəli biq'suna mat mandet'uniy. ¹⁰ Simonaxun ortağ bakala Zavdayi ğarmux İak'ov q'a İoanal me əşlin loxol məət't'əl mandet'uniy. Ama İsusen Simona pine: «Ma q'iba, isə ene çəlin gala amdar biq'alnu».

¹¹ Metərluğen, şot'oğon lodk'oğö q'ariluğa c'evk'it'uxun oşa bitova t'iya boseri İsusi baç'anexunt'un taşi.

İsusi cuzam baft'i amdara q'olaybsun

(Mat'. 8:1-4; Mrk'. 1:40-45)

¹² Sa ği şəhərmoğoy sunt'ust'a İsus dirist' iz bədən yara baft'i § sa amdarane irəst'hari. Me amdaren İsusa ak'i çooq'a past'eşi xoyinşebi: «Ay Q'onçux, çureğayin za təmizbes bankon». ¹³ İsusen İz kula boxodi şot'o laft'i pine: «Çurezsa, təmizbaka!» Hat'e saadal me amdar cuzamaxun təmize baki.

¹⁴ İsusen şot'o tapşurebi ki, şuk'k'ala me barada sa əyit maq'an exlətpi. Oşa pine: «Ama takı, va bəyinşa ak'est'a. Vi cuzamaxun təmizbaksuna görə Moiseyen bürüşü q'urbanxoval eça. Barta amdarxon vi q'olaybaksuna avabakeq'at'un». *

¹⁵ Ama İsusi barada samalal gelet'un exlətpsi. Amdarxo dəst'inen Şot'o ümüxlaxsa hamal içoğoy azarxoxun q'olaybakseynakt'un eysay. ¹⁶ İsus isə gele vədə şuk'k'al nu bakala ganxo taşi afırınney.

* 5:3 5:1-3 Mat'. 13:1-2; Mrk'. 3:9-10; 4:1 † 5:5 5:5 İoan. 21:3 ‡ 5:6 5:6 İoan. 21:6 § 5:12 5:12 iz bədən yara baft'i - me azari s'i - cuzamey * 5:14 5:14 Lev. 14:1-32

İsusi p'araliçen duğit'u q'olaybsun
(Mat'. 9:1-8; Mrk'. 2:1-12)

¹⁷ Sa ği İsusen zomebsay. Galileyay q'a İudeyin bito ayizmoğoxun saal Yerusalamaxun bakala fariseyxu q'a k'anun zombalxoval İz t'öğöl aršet'unıy. Azarit'oğö q'olaybseyınak' İsusast'a Q'onçuğoy zore buy.

¹⁸ Me vədə sa hema tanen nasilk'in boş bask'i sa p'araliçen duğı amdara eçeri bona İsusi bəş laxsunt'un çureşi. ¹⁹ Ama amdara gele baksuna görə, bona bayes tet'un baksay. T'e vədə şot'oğon k'ojin bel bakala k'irəmit'ə t'at'api p'araliçen duğı amdara nasilk'in boş alaxun oq'a İsusi bəş sıvt'unk'i. ²⁰ İsusen şot'oğoy vəluğa ak'i pine: «Ay bez viçi, vi günaxxo bağışlayınşebaki».

²¹ K'anun zombalxon q'a fariseyxon içoğoy ük'e boş metərt'un fikirbi: «Buxaçuğoy tərsinə əyitk'ala me amdara şuva ki? Buxaçuğoxun başq'a şına günaxxo bağışlayınşes bakon?» ²² İsusen şot'oğoy k'ə fikirbsuna q'amışaki coğabe tadi: «Het'aynak'nan ef ük'e boş metər fikirbsa?» ²³ Manu hasanda? "Vi günaxxo bağışlayınşebaki" upsun, yoxsa "hayza, tarapa" upsun? ²⁴ Ama vən avabakanan ki, Amdari Ğare oçali çoyel günaxxo bağışlayınşala ext'iyərə bu».

Oşa isə p'araliçen duğı amdaranə pi: «İsə va nexzu: hayza, vi nasilk'ina ext'a, vi k'oya taki!» ²⁵ Azariyal hat'e saad bitot'ay piin bəş turele hayzeri, iz nasilk'ina ext'i Buxaçuğö alxışpsun iz k'oyane taşi.

²⁶ Bito məət't'əl mandı, Buxaçuğot'un alxışpsay. Şot'oğon kala q'ıya baft'i metərt'un nexey: «Ğe nu ak'eşi əşurxoyan ak'i!»

Levin şagirdxo gərbaksun
(Mat'. 9:9-13; Mrk'. 2:13-17)

²⁷ Mot'oxun oşa İsusen c'eri Levi † s'iyen sa naloggirbalane ak'i. Şo nalog gireğala gala arseney. İsusen şot'o pine: «Bez baç'anexun eki». ²⁸ Şoval hayzeri bitova bosı, İsusi baç'anexune taşi.

²⁹ Oşa Levinen iz k'oya İsusa kala sa q'onaxluğə tadi. Sulfin bel şot'oğoxun sagala gele naloggirbalxo q'a q'erəz amdaxoval buney. ³⁰ Fariseyxon q'a k'anun zombalxon nairəzilugbsat'un burqı. Şot'oğon İsusi şagirdxo pit'un: «Het'u görənən naloggirbalxoxun q'a günaxkərxoxun sagala kəyi-üğsa?» ‡ ³¹ Ama İsusen şot'oğö metərə coğab tadi: «Azari nu bakalt'oğoy təə, azarit'oğoy doxt'ura eht'iyəcə bu. ³² Zu düzgün amdaxo təə, günaxkərxo toobabsuna k'alpsaz hare».

Ğurux efsuni barada exlət
(Mat'. 9:14-17; Mrk'. 2:18-22)

³³ T'e vədə şot'oğon İsusa pit'un: «İoani q'a farisəxoy şagirdxon usum-usum ğuruxt'un efsa, afirt'unne, vit'oğon isə kəyi-üt'unğsa». ³⁴ İsusen şot'oğö coğabe tadi: «Laşk'oybakala bəye t'öğöl arşi yoldaşxo ğurux efsuna məcburbes banekon?» ³⁵ Ama sa ği eğale, laşk'oybakala bəyə içoğoy aranexun taşalt'un, t'e vədəl şot'oğon ğurux efalt'un».

³⁶ İsusen şot'oğoyınak' sa məsələl eneçeri: «Şuk'k'alən təzə paltaraxun sa k'ot'or çuki bisi paltara yamaluq' tene duğon, tene, ham təzə paltare zığbakon, hamal təzə yamaluq' bisi paltara tene yarayınşon. ³⁷ Şuk'k'alən təzə fina bisi tuluğxoy boş batenekon. Şot'aynak' ki, təzə finen tuluğxo

† 5:27 5:27 Levi Levin t'ıyəmi s'i Mat'feyey. ‡ 5:30 5:30 Luk'. 15:1-2

t'öpëvëk'on, t'e vədə ham fine baron, hamal tuluğxone xarab bakon. ³⁸ Təzə fi təzə tuluğxone bayeğon. ³⁹ Şuk'k'alēn bisi fina ũğit'uxun oşa tətət'u çurteneğon. Şot'aynak' ki, "bisiyo şaat'e" unek'on».

6

Şamat' ğine barada zombsun (Mat'. 12:1-8; Mrk'. 2:23-28)

¹ Sa Şamat' ğine İsus taxılı əkini aranexun c'ovakat'an, İz şagirdxon burt'unqi sünbülxo çuki içoğoy məxine şarpi uksa. * ² Fariseyxoy bəzit'oğon pit'un: «Vən het'aynak'nan Şamat' ğine q'adağan baki eşurxo biq'sa?» ³ İsusen şot'oğoy coğabe tadi: «Daviden q'a iz t'öğöl baki't'oğon busa bakat'an k'ə bsuna k'altenanpe? ⁴ Şo Buxaçuğoy k'oyane başi; bəyinşoxun başq'a şuk'k'ali uksuna icaza nu bakala Q'onçuğoy həsr baki şumurxo ext'i kəye, iz t'öğöl bakalt'oğoval tanedi». † ⁵ Oşa pine: «Amdari ĞarŞamat' ğineyalq'onçuxə».

Kul p'araliç amdari q'olaybaksun (Mat'. 12:9-14; Mrk'. 3:1-6)

⁶ Q'erəz sa Şamat' ğine İsus p'urumal sinagoga başi zomebsay. T'et'iya yön kul p'araliç baki sa amdare buy. ⁷ K'anun zombalxon q'a fariseyxon İsusə taxsırkər c'evkseynek' məənət'un qəvesay, Şot'ot'un fikir tast'ay ki, bəyn Şamat' ğine azarina q'olaybala yoxsa təə. ⁸ Ama İsusen şot'oğoy k'ə fikirbsuna avaney, şot'aynak'al kul p'araliç baki işq'ara pine: «Turel hayza, biyex c'eki!» T'e amdaral hayzeri biyexe c'eri.

⁹ Oşa İsusen şot'oğoy pine: «Vəxun xavarez haq'sa, mat'uva icaza bu: Şamat' ğine şaat'luğ bsuna, yoxsa pislug bsuna? Şinesa elmoğoy çark'est'una, yoxsa şot'o əfçibsunə?» ¹⁰ İsusen t'iya bakalt'oğoy bitot'ay loxol bəği t'e amdara pine: «Vi kula boxoda!» Şot'in boxonedi, iz kulal q'olayebaki. ¹¹ K'anun zombalxo q'a fariseyxo isə gele əcuğləyinşəki «İsusə k'ə besyan bakon?» pi, maslaatbsat'un burqi.

İsusi İz p'as's'e şagirdə c'ək'psun (Mat'. 10:1-4; Mrk'. 3:13-19)

¹² T'e ğimxost'a İsus buruğone laşi ki, afırık'ane. Şot'in dirist' üşena Buxaçuğoy afırıpsunene c'ovakest'i. ¹³ Kəybakat'an isə İz şagirdxo İz t'öğöl k'alpi şot'oğoxun p'as's'e tana c'ək'p'i ap'ost'ol s'ine tadi: ¹⁴ morox P'et'er s'i tadi Simon, şot'ay viçi Andrey, İak'ov, İoan, Filip', Varfolomey, ¹⁵ Mat'fey, T'omas, Halfay ğar İak'ov, Kənançi ‡ Simon, ¹⁶ İak'ovi ğar İuda saal oşa xəyanətbi İuda İsk'ariot'.

İsusi azariğoy q'olaybsun (Mat'. 4:24-25; Mrk'. 3:7-12)

¹⁷ İsus şot'oğoxun sagala buruğoxun şiri, düzənluğa çurepi. T'et'iya İz baç'anexun tağala şagirdxoxun başq'a, İudeyinxun, Yerusolimaxun saal Sur q'a Sidona İša bakala oçalxoxun hari gele amdarxone buy. ¹⁸ Şorox İsusə ũmüxlaxsa hamal içoğoy azarxoxun q'olaybaksat'un harey. Memiya içoğost'a murdar uruf bakaloroxal q'olayt'unbaksay. ¹⁹ Amdarxoy

* **6:1** 6:1 K'an. 23:25 † **6:4** 6:4 1 Şam. 21:1-6; Lev. 24:9 ‡ **6:15** 6:15 Kənançi - rimluğoy əleyinə İvel davina həzirləyinşakala əbrani millətçi təşkilatı üzviğoy tadeğala s'i.

bitot'in İsusı lafst'unat'un çalışaksay, şot'aynak' ki, Şot'oxun c'eğala zoren bütümə q'olayebsey.

İsusi burux gala bi karooz
(Mat'. 5:1-12)

²⁰ İsusen isə İz şagirdxoy loxol bəği pine:
«He bəxt'əvərnən, ay kəsibxo!

Şot'aynak' ki, Buxaçuğoy padçağluğ efine.

²¹ He bəxt'əvərnən, ay həysə busa bakalorox!

Şot'aynak' ki, boşalnan.

He bəxt'əvərnən, ay həysə öñök'alxo!

Şot'aynak' ki, axşumk'alnan.

²² Amdari Ğara görə amdarxon vəx nifrətbat'an, vəx içoğoy aranexun şəp'eşi təhk'irbat'an, ef s'iya biyaburbat'an, he bəxt'əvərnən! § ²³ T'e ği müqbakanan, müqexun cupi-bitanan! Şot'aynak' ki, göynul ef mükəfət kalane. Axırı t'e amdarxoy bavogənal xavareçalxoxun hametərt'un hərəkətbe. *

²⁴ Ama vay ef hala, ay varluyorox!

Şot'aynak' ki, ene vəx lazım bakalt'oğə haq'enan.

²⁵ Vay ef hala, ay həysə boş bakalorox!

Şot'aynak' ki, busaluğ ak'alnan.

Vay ef hala, həysə axşumk'alorox!

Şot'aynak' ki, yas efi öñök'alnan.

²⁶ Amdarxoy bitot'in ef barada şaat' şeymux uk'at'an, vay ef hala! Axırı şot'oğoy bavağənal əfci xavareçalxoxun metərt'un hərəkətbe.

Ef düşmənxo çurekinan
(Mat'. 5:38-48)

²⁷ İse vəx nexzu, ay Za ibakalxo: ef düşmənxo çurekinan, vəx nifrətbalt'oğə şaat'luğbanan, ²⁸ vəx q'arğışbalt'oğə xeyir-bərəkət tadanən, vəx incit'mişalt'oğəynak' afırıpanan.

²⁹ Vi sa çoyel sillə duğit'aynak' t'iyəmin çoyal fırida, vi alin paltara ext'alt'u gurat'al tada. ³⁰ Şiin vaxun k'ənesa çureğayın tada, vi mala ext'alt'uxunal şot'o qaydi ma çureki. ³¹ Amdarxon vəxun mani yöndə rəft'ərbəsunə çurnansasa, vənal şot'oğoxun t'etər rəft'ərbənan. †

³² Əgər saycə vəx çureğalt'oğənan çuresasa, avuzin k'ə binan baksa ki? Şot'aynak' ki, günaxkərxonal içoğə çureğalt'oğə çurt'unsa. ³³ Əgər saycə vəynak' şaat'luğbalt'oğənan şaat'luğ bsasa, avuzin k'ə binan baksa ki? Axırı günaxkərxonal ketərt'un bsa. ³⁴ Əgər tənginə qaydi qoş ext'es bakala amdaranan bərc tast'asa, avuzin k'ə binan baksa ki? Axırı günaxkərxonal suna tənginə tam qaydi qoş ext'alt'un pi bərc tast'a.

³⁵ Ama vən ef düşmənxo çurekinan, şot'oğə şaat'luğ banan, borca qaydi qoş haq'suni umuden ma tadanən. T'e vədə ef mükəfət kala bakale, vənal Bitova-Başərbalt'ay ğarmux hesabakalnan, axırı, Şot'in saycə şaat't'oğəynak' təə, ama şaat'luğ nu q'amışakalt'oğəynak' q'a pist'oğəynak'al ük'e bok'ospəsa. ³⁶ Ef Bava ük' bok'osp'al bakalt'ullarik', vənal ük' bok'osp'al bakanan.

Divan mabanən
(Mat'. 7:1-5)

³⁷ Divan mabanan ki, vənal divan nu bakanan. Q'inəyişmabanan ki, vəxal q'inəyişmaq'at'un bi. T'iyəmit'oğə bağışlayınşanan ki, vəxal bağışlayınşeq'at'un. ³⁸ Tadanən - vəxal tadeğale. T'ap'k'a, j'ik'eşi, çaxk'a-çaxk'a jomol şirik' buy sa usk'unen vəx tadeğale. Şot'aynak' ki, mani usk'unen usk'alnansa, hat'e usk'unenal vəynak' usk'alt'un».

³⁹ İsusen şot'oğoynak' p'urumal sa məsələne eçeri: «Sa k'aç'inen t'iyəmi k'aç'ina taşes banekon? P'öğöl kurnu tene baft'on ki? † ⁴⁰ Şagird mələmənəxun ala tene, ama tam zombakit'uxun oşa hər şagird iz mələm k'inək' bakale. § ⁴¹ Hun het'aynak' t'iyəmint'ay piyel bakala çöpə anksa, ama vi piyel bakala maqa ten aksa? ⁴² Vi piyel bakala maqa nu ak'i viçə hetəren pes bakon: "Ay viçi! Barta vi piyel bakala çöpə c'evk'az!" Ay p'əçolo, süft'ə vi piyel bakala maqa c'evk'a ki, vi viçey piyel bakala çöpə c'evk'es bakavax».

Xode q'a bare barada məsələ

(Mat'. 7:15-20; 12:33-35)

⁴³ «Şaat' xoden pis bar tene eçon, pis xodenal şaat' bar tene eçon. ⁴⁴ Metərluğən, hər xod iz baraxune çalxesa. Axırı q'aratikənəxun incil həvtet'unq'o, şaşluğaxunal t'ul tet'un həvq'on. ⁴⁵ Şaat' amdaren iz ük'e bakala şaat' şeymoğoxune çoyel c'evk'on, pis amdaren isə iz ük'e bakala pis şeymoğoxun. Şot'aynak' ki, ük'e k'ə bunesa jomoxun şone c'eysa.

Haq'ullu bari zap'k'al q'a haq'ulsuz bari zap'k'al

(Mat'. 7:21; 24-27)

⁴⁶ Het'aynak'nan Za "ay Q'onçux, ay Q'onçux" pi k'ale, ama Bez pit'oğə bex tenan p'ap'espsa? ⁴⁷ Bez t'öğöl hari, Bez əyitmoğə ibaki şot'oğə əməlbala amdar avanan şuva oşq'arst'a? ⁴⁸ Şo oçala bəğəloy kaşp'i k'oja jəne binorin loxol laxala amdarane oşq'ar. Selen çaxk'at'anal k'oja zor bineton, ama şot'o şarpes tene bakon, şot'aynak' ki, k'ojin binora jəne loxole laxesə. ⁴⁹ Ama Bez əyitmoğə ibaki şot'oğə nu əməlbala amdar oçali loxol binorasuz k'oj biq'ala amdarane oşq'ar. Selen t'e k'oja çaxek'on, k'ojal hat'e saad baredon. T'e k'oje bist'un hər şeyi axire bakon».

7

Rime q'oşuni baçtani kalat'ay vėbaksun

(Mat'. 8:5-13)

¹ İsusen İçu ümüxlaxala amdarxo İz əyitmoğə pi çark'it'uxun oşa K'efernaumane p'ap'i. ² Memiya sa Rime q'oşuni baçtani kalat'ay gele dəyərlü nöker azarayınşaki bask'enev, şo elmoğoy loxoley. ³ Me baçtani kalat'in İsusi barada ibakat'an, hari iz nökerə q'olaybeq'an pi, İudeyin sa hema ağsaq'q'alxo Şot'ay t'öğölə yaq'abi. ⁴ Şorox İsusi t'öğöl hari Şot'o gele xoyinşbi metərt'un pi: «Me amdar Vi köməyə layiğə. ⁵ Şot'aynak' ki, şot'in beş azuk'a çuresa, yaynak' sinagoga biq'est'iyoval şone».

⁶ İsus şot'oğoxun sagala yaq'ane baft'i. Şo k'oja İşalayınşakat'an baçtani kalat'in iz dost'urxoxun Şot'aynak' metər xavare yaq'abi: «Ay Q'onçux, zəhmət ma zapa. Vi bezi k'oya baysuna layiğ tezu. ⁷ Kot'aynak'al bezi Vi t'öğöl eysunal za layiğ tez ak'i. Vi sa əyit upsunal bezi nökeri q'olaybakseynak' bəse. ⁸ Zuval tabi bakala sa amdarzu, ama beziyal kiin oq'a bakala əsk'ərxono. Şot'oğoy sunt'u uk'ayiz "taki!" - tanesa, uk'ayiz "eki!" - enesa; nökerə uk'ayiz "metər ba!" - bsane». ⁹ Mot'o ibakala İsusen

† 6:39 6:39 Mat'. 15:14 § 6:40 6:40 Mat'. 10:24-25; İoan. 13:16; 15:20

baçtani kalat'ay əyitmoğə məət't'əle mandı. Şot'in fıripi İz baç'anexun eğala amdarxo pine: «Vəx nexzu: sal İsrailal me cürə vëbaksun tez ak'e».

¹⁰ K'oya qaybakat'anal yaq'abaki amdarxon azari nökerə q'olaybak'it'un ak'i.

Süpür çuğoy ğare bëyinbaksun

¹¹ Mot'oxun samal oşa İsus Nain uk'ala sa şəhərene taşi. İçuxun İz şagirdxo saal q'erəzəl gele amdarxone buy. ¹² Şo şəhəri darvazına İşalayınşakat'an t'et'iin sa süpür çuğoy tək sa ğare meydət'un c'evksay. Şot'oxun sagala şəhərexun kala sa top amdare c'aysay. ¹³ Q'onçuğon t'e çuğə ak'at'an şot'o İz goroxe hari. Çuğə «ma önpa!» pi ¹⁴ İşalayınşaki İz kula sanduğane duği. Meyidə taşalorox çurt'unpi. İsusen isə pine: «Ay cəyil, va nexzu: hayza!» ¹⁵ P'uriyo hayzeri arşi bureqi əyitpsa. İsusen şot'o iz nanane qaydı.

¹⁶ Bitova q'iyen haneq'i. «Beş arane kala sa xavareçale bu!», «Buxaçuğon İz azuk'i loxole bëği!» pi Buxaçuğə alxışpsat'un burqi. ¹⁷ İsusi barada me xavar bütüm İudeyina q'a hərrəminə bakala oçalxo yəymişə baki.

İsus Xrist'os q'a K'unuk'bal İoan (Mat'. 11:2-19)

¹⁸ İoani şagirdxonal bütüm me əşurxoy barada içü xavart'un tadi. T'e vədə İoanen iz şagirdxoxun p'ranna iz t'öğöl k'alpi ¹⁹ Q'onçuğoy t'öğölə yaq'abi ki, Şot'oxun xavar haq'eq'at'un: «Eğala Bakalo Hunnu, yoxsa q'erəzt'ay yaq'a bëğen?»

²⁰ Şot'oğon İsusi t'öğöl hari pit'un: «K'unuk'bal İoanen yax Vi t'öğölə yaq'abi ki, xavar haq'ayan: "Eğala Bakalo Hunnu, yoxsa q'erəzt'ay yaq'a bëğen?"» ²¹ Hat'e vədə İsusen gele azariğə, içəğost'a murdar uruf bakala amdarxone q'olaybey, gele k'aç'iğoy pulmoğone qaypey. ²² İsusenal şot'oğə metərə coğab tadi: «Takinan, ef ak'i-ibakit'oğə İoana avabakest'anan:

K'aç'it'oğon at'unksa, axsağxo tarat'unne,

Cuzamluyox təmizt'unbaksə, karurxon it'unbaksə,

P'uriyorox bëyint'unbaksə, kəsibxoynak'al Müq Xavare bayanbaksə. *

²³ Zaxun nu şüpələinşakalo he bəxt'əvərə!»

²⁴ İoani yaq'abi amdarxo taşit'uxun oşa, İsusen amdarxo İoani barada exlətpsane burqi: «Vən çölö het'u bëğsanən taşey? Muşen galgaldala gəşa? ²⁵ P'oy t'e vədə het'u bëğsanən taşey? Toyexlu paltar lapi sa amdara? Ama gözəl paltar lapi tamtaraği boş yəşəyinşalorox padçağxoy sarayat'un baksə. ²⁶ P'oy het'u bëğsanən taşey? Sa xavareçala? Hoo, vəx nexzu, şo lap xavareçalaxunal üst'ün bakalone. ²⁷ Mo iz barada İvel Şame boş metər şameşiyone:

"Mone, Vaxun bəş Bez elçinaz yaq'absə.

Şot'in Vaxun bəş taşi Vaynak' yaq' həzirbale". †

²⁸ Vəx nexzu: nanaxun bakit'oğoy arane İoanaxun üst'ün bakalo tene bu. Ama Buxaçuğoy padçağluğa ən mis'ik'oval şot'oxun alane».

²⁹ İsusə ibakalt'oğoy bitot'in, lap naloggirbalxonal Buxaçuğoy yaq'e düz baksuna q'abulbi İoani t'öğöl taşi k'unuk't'unbakey. ³⁰ Ama fariseyxo q'a

* 7:22 7:22 İsa. 35:5-6; 61:1-3 † 7:27 7:27 Mal. 3:1

k'anun zombalxo İoani k'unuk'bsuna nu q'abulbsunen Buxaçuğoy yaq'al nu q'abulbit'un bakey. †

³¹ Oşa İsusen saal pine: «P'oy me döörin amdarxo şuxun barabar biq'az? Şorox şut'un oşq'ar? ³² Şorox bazari meydane arşi harayk'a suna "Yan vëynak' t'üt't'əyyan farpi, vën isə əçitenanpi, Yan önök'ala məğurxoyan məğpi, vën isə önötenanpi" uk'ala əyloğot'un oşq'ar.

³³ Mone, K'unuk'bal İoan hari nə şum tene kəy, nə fi tene ũği, ama pinan: "Şot'ost'a murdar urufo". ³⁴ Amdari Ğar hari ham kəye, ham ũneği - pinan: "Me tapanxora q'a ũğələ bəğanan! Naloggirbalxoxun q'a günaxkərxoxune dost' bake!" ³⁵ Ama Buxaçuğoy müdriklüğ şo içoğost'a bakalt'oğoy əməlxoxune təst'iğbaksa».

İsusi sa günaxkər çuğə bağışlayınşsun

³⁶ Sa fariseyen İsusa iz k'oya içuxun sagala şum uksane k'alpi. İsusul taşi şot'ay sulfin bel areşi.

³⁷ T'e səhərə günaxkər sa çuuxe yəşəyinşbsay. Şot'in İsusi fariseyi k'oya baksuna ibakat'an t'iyə mas'i mərməri sa q'ave boş saat' adeğala c'əyine eçeri. ³⁸ Çuux baç'anin tərəfəxun İsusi turmoğost'a önök'a areşi. Şot'ay neğur İsusi turmoğoy loxole barst'ay. Çuğon iz popen t'e neğurxo q'aribi, İsusi turmoğoy muçp'i, oşa isə şot'oğoy saat' adeğala c'əyin ləəms't'ane burqi. §

³⁹ İsusa iz k'oya k'alpi fariseyen mot'o ak'at'an iz boş metərə fikirbi: «Əgər me amdar xavareçal bakiniy, içü laft'ala çuğoy şu hamal he cürə baksuna avanebakoy, axırı şo günaxkərə». ⁴⁰ İsusen isə şot'o pine: «Simon, Bezi va əyite bu». Şot'inal pine: «Məəlim, bürüşa».

⁴¹ «P'ə tani hat'e sa amdara borce baksa. Sunt'ay qobaç dinar, t'e sunt'ay isə əlli dinar borce baksa. ⁴² Şot'oğoy borca qaydala imkan tenebaksa, borc tadalt'inal şot'oğoy p'rannayal borca içoğoy bağışlayınşbsa. Vi zənden t'e amdara mat'in gele çureğale?» ⁴³ Simonen coğabe tadi: «Zəndezbsa ki, mat'u gelene bağışlayınşakesa, şot'in». İsusen şot'o «düzen fikirbsa» pine.

⁴⁴ Oşa İsusen çuğoy tərəf bəği Simona pine: «Hun me çuğə anksa? Zu vi k'oyaz hari, ama hun Bez turmoğoy os'kseynak' Za xeyal ten tadi. Me çuğon isə Bez turmoğoy iz piin neğen os'k'i iz popene q'aribi. ⁴⁵ Hun Za muçaltenpi, me çuğon isə Zu k'oya başit'uxun mağay Bez turmoğoy muçe. ⁴⁶ Hun Bez bel zeytuni c'əyin ten ləəmdi, me çuğon isə Bez turmoğoy toyexlu adeğala c'əyine ləəmdi. ⁴⁷ Avanu het'u görə? Me çuğoy gele günaxxone bağışlayınşake, şot'o görə iz çuresunal gelene. Şu ki male bağışlayınşake, şot'ay çuresunal male».

⁴⁸ Oşa İsusen çuğone pi: «Vi günaxxo bağışlayınşebaki».

⁴⁹ T'e vədə İsusaxun sagala sulfin bel arşit'oğon içoğoy arane "me amdar şuva ki, günaxxoval bağışlayınşbsa?" pi əyitpsat'un burqi. ⁵⁰ Ama İsusen çuğoy pine: «Va vi vëbaksunene çark'est'i. Arxayin taki».

8

İsusi baç'anexun tağala çupux

1 Me əşurxoxun oşa İsus şəhərmoğə q'a ayizmoğə tarapsane burqi. Şot'in Buxaçuğoy padçağluği barada karoozbsun Mıç Xavarane yəymişbsay. Şot'oxun sagala İz p'as's'e şagird q'a 2 içəğoxun murdar urufxo c'eri saal q'erəz azarxoxun q'olaybaki sa hema çuuxe buy: içuxun vüğ murdar uruf c'eri Magdallu Mariya, 3 İrodi k'ojin əşurxo bəğala Xuzay çuux Yoxanna, Susanna, q'erəzəl gele çupux İsusaxunt'uniy. Me çupuğon İsus q'a Şot'ay şagirdxo içəğoy kisinəxunt'un köməybsay. *

Şareşi şilurxoy barada məsələ
(Mat'. 13:1-23; Mrk'. 4:1-20)

4 İsus t'öğöl bütüm şəhərmoğoxun amdarxone eysay. Sa ği lap gele camaat gireşi vədine İsusen şot'oğoynak' metər sa məsələne eçeri:

5 «Sa əkinçi şil şarp'sane c'eysa. Şark'at'an şilurxoy sa hemo yaq'e t'öğöl biti turinoq'a çaxçuxesa, q'uşurxonal şot'oğə t'uk't'i ut'unksa. 6 Sa hemo jəluğane bist'a, usumal göyünəbaks. Ama oçal mal baksuna görə xesuz mandi q'arinebaks. 7 Bəziyo şaşluğane bist'a, şaşurxonal şiləxun sagala kalabaki şot'oğə haq'layinşəbsa. 8 T'iyəminorox isə bərəkətlu oçalane bist'a, kalabakiyal sabaç q'at avuzin bare tast'a». Mot'o pit'uxun oşa ost'aar pine: «Ümüx bakalt'in ibakeq'an!»

9 İzi şagirdxon isə İçuxun xavart'un haq'i: «P'oy me məsəlin məənə hik'ə?» 10 Şot'in pine: «Buxaçuğoy padçağluği sirurxo avabaksun vəxe tadeşe, t'iyəmit'oğoynak' isə hər şeyə məsələğonez exlətpsa ki, "Bəğəq'at'un - ama maq'at'un ak'i, İbakeq'at'un - ama maq'at'un q'amişaki". †

11 Me məsəlin məənə mone: şil - Buxaçuğoy əyite. 12 Yaq'e t'öğöl biti şilurxo - mo əyitə ibakalxone. Şot'oğon əyitə it'unbaks, ama oşa iblisen hari əyitə içəğoy ük'exun ext'i taneşt'a ki, vəbaki çark'eşes nubakat'un. 13 Jeluğa biti şilurux - mo əyitə ibaki şot'o müqluğen q'abulbaloroxe. Ama içəğoy tum ost'aar tene, şot'aynak'al samal vədə vət'unbaks, ama hari çətinluğa bəft'ala k'inək' qoşt'unbaks. 14 Şaşluğa biti şilurux - mo əyitə ibaki, ama me dünyəni narahatçiluğxon (təngə q'azayinşbsun, kef zapsun) içəğə saat' bar tast'a nu bark'ala amdarxone. 15 Bərəkətlu oçala biti şilurux isə əyitə ibaki, şot'o içəğoy ük'e boş düzgünluğen q'a saat'luğen efi amdarxone. Şot'oğon hər şeyə portp'i bart'un tast'a.

Çiraği barada məsələ
(Mrk'. 4:21-25)

16 Şuk'k'alən çirağa bəc'ük't'i q'aven but'teneksa, nəəl ki taxt'e oq'a latenexsa. Ama çiraği q'ave loxole laxsa ki, bağalt'oğon ak'eçat'un. ‡ 17 Şot'aynak' ki, t'etər sa c'əp'k'in əş teno ki, qavuna nu c'eğane, t'etər sa but' əşəəl teno ki, iz çə nu qayeğane. § 18 Mot'aynak'al ef hetər ümüxlaxsuna fikir tadanən. Şot'aynak' ki, şi bunesa şot'o samalal gele tadeğale. Ama şi tenosa, izi baksuna zəndbi şeyal iz kiyexun c'eğale». *

İsus nana q'a viçimux şuva?
(Mat'. 12:46-50; Mrk'. 3:31-35)

19 Sa ği İsusi Nana q'a viçimux İz t'öğölt'un hari, ama amdarxoy geleluğaxun Şot'o İşalayinşakes tet'un baki. 20 İsus xavar tadi pit'un:

* 8:3 8:2-3 Mat'. 27:55-56; Mrk'. 15:40-41; Luk'. 23:49 † 8:10 8:9-10 İsa. 6:9-10; Ap'ost'. 28:26-27
‡ 8:16 8:16 Mat'. 5:15; Luk'. 11:33 § 8:17 8:17 Mat'. 10:26; Luk'. 12:2 * 8:18 8:18 Mat'. 25:29; Luk'. 19:26

«Vi Nana q'a viçimux c'öş çurpet'un, Va aksunt'un çuresa». ²¹ İsusen şot'oğö coğabe tadi: «Bez Nana q'a viçimux Buxaçuğoy əyitə ibaki şot'o bex p'ap'esp'aloroxe».

İsusi tufana bask'est'un
(*Mat'. 8:23-27; Mrk'. 4:35-41*)

²² Sa ği İsus İz şagirdxoxun lodk'ina laşi şot'oğö pine: «Ekinan göle t'e tərəf tağen». Şorox yaq'at'un baft'i. ²³ Şorox lodk'inen tağat'an İsusa nep'en taneşeri, Şoval nep'axeşi.

Birdən sa tufane əqeşi. Lodk'a xenen buybaksane burqi, şoroxal xatalu vəzyətət'un baft'i. ²⁴ Şagirdxon İsusa İşalayınşaki Şot'o muğurbi pit'un: «Məəlim, ay məəlim, yan əfçiyan baks!» İsusen hayzeri muşa q'a əqeğala xeyurxo q'adağanebi. Tufanal çurepi, şip'luge baki.

²⁵ Me vədine Şot'in İz şagirdxo pine: «Ef vëbaksun tene bu?» Şot'oğon isə q'İya baft'i hamal məət't'əl mandi sun-sunaxun xavart'un haq'say: «Me amdara hetər sa amdara ki, muşurxo q'a xenal əmirebsa, şoroxal tabit'un baks?»

İçust'a murdar uruf bakala amdari q'olaybaksun
(*Mat'. 8:28-34; Mrk'. 5:1-20*)

²⁶ Oşa şorox Galileyin bəş bakala gadaraluğoy oçalat'un hari. ²⁷ İsus lodk'inaxun q'ariluğa c'əğat'an şəhərexun bakala sa işq'are Şot'oxun irəst'hari. Me amdari boş murdar urufe başey, şot'in ene hema vaxt'e ki paltar tene laney hamal k'oya təə, gərəmzəluğxone yəşəyınşbsay. ²⁸ Şot'in İsusa ak'ala k'inək' haraypi Şot'ay bəş diz çökt'i ost'ar pine: «Zaxun k'ən çuresa, ay Ala Arşit'ay Ğar? Va xoyinşezbsa, za əzyət ma tada!» ²⁹ Şot'in metər şot'o görəne harayey ki, İsusen iz boş bakala murdar urufa c'eyusunane əmirbey. Murdar urufen gele vaxt'axune me amdara əzyət tast'ay. T'etərə baksay ki, lap şot'ay kula-tura zinciren ğaçt'unney, ama şot'in p'urumal t'e zincirxo k'as'p'i t'İnest'ay, murdar urufenal şot'o çölmoğone taşt'ay.

³⁰ İsusen şot'oxun xavare haq'i: «Vi s'i hik'ə?» Şot'in "Q'oşun" pi coğabe tadi, şot'aynak' ki, iz boş murdar uruf geleney. ³¹ Şot'oğon İsusaxun içoğö bəğəloyluğxo nu bost'unat'un xoyinşbsa burqi. ³² T'et'İya - buruğoy bel kala sa böq'e sürüne otarişaksay. Murdar urufxon İsusa xoyinšt'unbi ki, içoğö böq'ürxoy boş baysuna icaza tadane. İsusenal şot'oğö icaza tanedi. ³³ Murdar urufxo amdaxun c'eri böq'ürxoy boşt'un başi. Dirist' sürüyəl buruğoxun oq'a - gölə baft'i q'əq'əneşi.

³⁴ Böq' otarişalxon mot'oğö ak'i t'İt'eri me barada şəhərə q'a ayizmoğot'un exlətp'i. ³⁵ Camaatal k'ə baksuna tamaşabsane c'eri. Şorox İsusi t'öğöl hari iz boşt'an murdar urufxo c'eri amdara paltarla hamal iz haq'ıl iz bel İsusi turmoğost'a arşit'un ak'i. Şot'oğö q'İyene haq'i. ³⁶ Me əşurxo ak'it'oğon isə iz boş murdar urufxo başi amdari hetər q'olaybaksuna exlətt'unbi. ³⁷ T'e vədə bütüm gadaraluğon İsusa içoğoy oçalaxun c'eri taysunat'un xoyinşbsa burqi, şot'aynak' ki, gelet'un q'İbey. İsusal lodk'ina laşi qoşe qaybaki. ³⁸ İz boşt'an murdar urufxo c'eri işq'aren İsusi t'öğöl manst'eynak' Şot'o xoyinşebi. ³⁹ Ama İsusen şot'o metərə pi yaq'a badi: «Qaybaka vi k'oya, Buxaçuğon vaynak' bit'oğoval bitova exlətp'a». Me amdarenal taşi İsusi içeynak' bit'oğö dirist' şəhərə yəymişebi.

*Xuyəri bəyinbaksun q'a çuğoy q'olaybaksun
(Mat'. 9:18-26; Mrk'. 5:21-43)*

⁴⁰ İsus qoş qaybakat'an gele amdare Şot'ay bəş c'eri, şot'aynak' ki, bitot'in Şot'ay yaq'ane bəğsay. ⁴¹ Me vədə sinagogi kalo bakala Yair s'iyen sa işq'ar hari İsusi turmoğo biti Şot'o xoyinşebi ki, iz k'oyaq'an hari. ⁴² T'e amdari bakal nu bakal sa dənə p'as's'e yəşt'ə xuyərə buy, şoval elmoğoy loxoley. İsus t'iya tağat'an İz hərrəmine t'ema amdare buy ki, şot'oğoy aranexun satərene c'ovaksay.

⁴³ Me amdaxoy boş içust'a p'as's'e usen p'i taysuni azar bakala sa çuuxe buy. Şot'in izi bakalt'u doxt'urxone xaşlayinşey, ama şot'oğoy saycət'in içü q'olaybes tene bakey. ⁴⁴ Me çuux İsusi baç'anexun hari Şot'ay paltari ətəyə lafedi, hat'e saadal iz p'i taysun çurepi. ⁴⁵ İsusen pine: «Şuvay Za laft'iyə?» Ama şuk'k'alən iz ozane tene ext'i. T'e vədə P'et'eren pine: «Məəlim, axırı Vi hərrəmine amdar gelene!» ⁴⁶ Ama İsusen pine: «Təə, Za şunesa lafedi, şot'aynak' ki, Zaxun zor c'eysunaz hisp'i».

⁴⁷ T'e vədə çuğon izi c'ap' nu mandes baksuna ak'at'an t'ut'upsun hari İsusi turnoq'a bineti. Bütüm camaati bəş izi het'aynak' Şot'o lafst'una saal hat'e saad hetər q'olaybaksuna İsusə exlətebi. ⁴⁸ İsusen şot'o pine: «Bez xuyər, vi vəbaksunen va çark'esedi. Arxayin taki».

⁴⁹ İsusen me əyitmoğo uk'at'an sinagogi kalat'ay k'oyaxun sa amdar hari pine: «Vi xuyər p'urene, məəlimə ene naraat maba». ⁵⁰ Ama İsusen mot'o ibaki sinagogi kalat'u pine: «Ma q'İba, saycə vəbaka, Vi xuyər yəşəyinşale».

⁵¹ İsus şot'ay k'oya eğat'an P'et'eraxun, İoanaxun, İak'ovaxun saal xuyəri bava-nanaxun başq'a şuk'k'ala İçuxun k'oya baysa tene barti. ⁵² Bitot'in xuyəreynak' öñopi şivant'unbsay. Ama İsusen pine: «Öñömapanan, ko p'uritene, hat'etər basek'e». ⁵³ Şot'oğon isə İsusi loxol axşumsat'un burqi, şot'aynak' ki, xuyəri bisuna avat'uniy. ⁵⁴ İsusen isə xuyəri kiyexun biq'i pine: «Hayza, bez bala!» ⁵⁵ Xuyəri uruf iz bədənəne qaybaki, şoval hat'e saad turele hayzeri. Oşa İsusen pine ki, xuyərə ukunq'at'un tadi. ⁵⁶ Xuyəri bava-nana mat mandet'uniy. Ama İsusen şot'oğo tapşurebi ki, me əşlin barada şuk'k'ala maq'at'un exlətp'i.

9

*P'as's'e şagirdə tadeğala tapşuruğ
(Mat'. 10:1-15; Mrk'. 6:7-13)*

¹ İsusen İz p'as's'e şagirdə İz t'ögöl k'alpi şot'oğo bito murdar urufxo c'evkseynak' saal azarxo q'olaybseynak' zor q'a ext'iyərə tadi. ² Oşa şot'oğo Buxaçuğoy padçağluği barada karoozbsa, azariğo q'olaybsane yaq'abi. ³ Şot'oğo metərə pi: «Yaq'eynak' hik'k'al - nə çombağ, nə toray, nə şum, nə təngə, nəəl ki badalbseynak' gurat' ma ext'anan. ⁴ Mani k'oya bağaynan, t'et'iya mandanan, t'et'iinal yaq'a baft'anan. ⁵ Ama maya ki vəx nu q'abulbayt'un, t'e şəhərexun c'eğat'an ef turmoğoy tozal şap't'anan. Barta mo şot'oğoynak' sa nişanq'an baki». * ⁶ Metərлуğen, şorox yaq'a baft'i hər gala Müq Xavara yəymişbsun saal azarxo q'olaybsun ayizba-ayiz tarat'unpi.

* 9:5 9:3-5 Luk'. 10:4-11; Ap'ost'. 13:51

Me əşurxo biq'ala amdar şuva?
(Mat'. 14:1-2; Mrk'. 6:14-16)

⁷ Bütüm me exlətxo hari t'et'rarx † İrodiyal ümüğö p'anep'i, şot'inal tene avay ki, k'əq'an fikirbi. Şot'aynak' ki, bəzit'oğon "mo İoane p'uri ganuxun bəyinbake", ⁸ bəzit'oğon "İlyane hare", bəzit'oğon "mo damna xavareçalxoxun soğone bəyinbake" next'uniy. ‡ ⁹ İroden isə nexey: «İoani bula bot'est'ezu, p'oy iz barada me exlətxo tağala amdar şuva baki?» Şo İsusa ak'seynak' bisaney.

İsusi qo hazaraxun gele amdara boşevksun
(Mat'. 14:13-21; Mrk'. 6:30-44)

¹⁰ Ap'ost'olxon § İsusi t'öğöl qaybaki içoğoy biq'i əşurxoy barada Şot'o exlətt'unbi. Oşa İsusen şot'oğö İçuxun Bet'sayda uk'ala sa şəhərene taşeri. ¹¹ Ama camaaten me barada avabaki Şot'ay qoşt'ane baft'i. İsusen şot'oğö şaat'e q'abulbi, şot'oğoynak' Buxaçuğoy padçağluğaxune exlətp'i, q'olaybaksuna eht'iyəc bakalt'oğoval q'olayebi.

¹² Ene bəğ bateksay. P'as's'e şagirdal İsusi t'öğöl hari Şot'o pit'un: «Camaata tərba, barta hərrəmoğö bakala ganxo q'a ayizmoğö taşi içoğoy baskseynek' gaq'at'un bəğəbi, hamal sa şey haq'i kəyeq'at'un. Axırı yan miya çöl ganuyan». ¹³ Ama İsusen şot'oğö pine: «Kot'oğö ukun vən tadanan». Şagirdxon pit'un: «Yast'a qo şumaxun q'a p'ə çəlinəxun başq'a hik'k'al buteyax. Saycə taşi mema amdareynak' ukun haq'alane mande!» ¹⁴ T'et'iyə isə qo hazara İša işq'are buy. Ama İsusen İz şagirdxo pine: «Şot'oğö dəst'ə-dəst'ə, əlli-əlli arşevk'anan». ¹⁵ Şagirdxonal içoğö pi k'inək' arşevt'unk'i. ¹⁶ İsusen qo şuma q'a p'ə çəlinə ext'i göynul bəği şükərbala afırınane pi. Oşa şot'oğö cöybi İz şagirxone tadi ki, camaata paybeq'at'un. ¹⁷ Bitə kəyi-bot'unşi, avuzin mandala k'ot'orxoxun isə p'as's'e zənbile gireşi.

P'et'eri Xrist'osa çalxsun
(Mat'. 16:13-20; Mrk'. 8:27-30)

¹⁸ Sa ği İsusen tək afırınney. Şagirdxo Şot'o İşalayınşt'unbaki. İsusen şot'oğoxun xavare haq'i: «Camaaten k'ə nexə? Zu şuzu?» ¹⁹ Şot'oğon metərt'un coğab tadi: «Bəzit'oğon K'unuk'bal İoan, bəzit'oğon - İlya, bəzit'oğon isə next'un ki, damna xavareçalxoxun soğone bəyinbake». *

²⁰ T'e vədə İsusen xavare haq'i: «P'oy vən Za şunan hesabbsa?» P'et'eren coğabe tadi: «Hun Buxaçuğoy Xrist'osnu». † ²¹ Ama İsusen İz şagirdxo tapşurebi ki, me barada şuk'k'ala maq'at'un pi.

İsusi İz p'uri - bəyinbaksuni barada saturbəş avabakest'un
(Mat'. 16:21-28; Mrk'. 8:31-9:1)

²² Oşa Şot'in pine: «Amdari Ğara ağsaq'q'alxon, samci bəyinşxon q'a k'anun zombalxon gele əzyət tadalt'un, Şot'oxun çö taradalt'un, Şot'o bespalt'un. Ama p'urit'ay xibimci ğine Şo bəyinbakale».

²³ Oşa bitot'u pine: «Əğər şunesa Bez baç'anexun eysun çuresasa, içuxun kul haq'eq'an, hər ğiyal Bez baç'anexun iz xaça ext'iq'an hari. ‡ ²⁴ Şot'aynak' ki, şiin iz elmoğö efsun çureğayin, açesp'ale, ama

† 9:7 9:7 t'et'rarx - Rim imp'eriin sa hissın kalo. ‡ 9:8 9:7-8 Mat'. 16:14; Mrk'. 8:28; Luk'. 9:19 § 9:10 9:10 Luk'. 6:13 * 9:19 9:19 Mat'. 14:1-2; Mrk'. 6:14-15; Luk'. 9:7-8 † 9:20 9:20 Xrist'os - Ləəmeşiyo, c'ək'eşiyo upsune. ‡ 9:23 9:23 Mat'. 10:38; Luk'. 14:27

šiin iz elmoğo zaynak' açesp'i bakayin, şot'o efale. § 25 Axiri bito dünyənə q'azayinşi hələl vi elmoğo açespsaxun nəəl ki əfçibaksaxun ten çark'eğalsa, şot'ay k'ə xeyirə bu? 26 Şin Zaxun saal Bez əyitmoğoxun ot'p'ayin, Amdari Ğarenal İzi, İz Bavay saal İvel angelxoy tamtarağen eğat'an şot'oxun ot'p'ale. 27 Vəx düzinəz nex: memiya çurpit'oğoy bəziyoroş Buxaçuğoy padçağluği eysuna lap içoğoy piin ak'it'uxun oşa biyalt'un».

İsusi ak'esuni badalbaksun
(Mat'. 17:1-8; Mrk'. 9:2-8)

28 Me əyitmoğoxun oşa muğ ğine c'ovaki. İsusen İçuxun P'et'era, İoana saal İak'ova ext'i afırıpseynak' buruğone laşi. 29 İsusen afırık'at'an İzi ak'esun badalebaki, İzi paltari irəngəl map-mas'i, s'aldalane baki. 30 Hame vədine p'ə işq'ar hari İsusaxun exlətpsət'un burqi. Mot'oğoy soğo Moisey, t'e soğo isə İlyaney. 31 Şot'oğon tamtarağen hari İsusi Yerusalama İzi bisuni bex p'ap'epsuni baradat'un exlət'psay.

32 P'et'era q'a içuxun bakalt'oğoy isə bəğəloy nep'ene çaxp'ey. Ama muğurbaki şot'oğon İsusi tamtarağa saal İçuxun çurpi p'ə işq'arat'un ak'i. 33 İşq'arxo İsusaxun cöybakat'an P'et'eren Şot'o pine: «Məəlim, beşi memiya baksun he şaat'e! Eki xib dənə çadır biq'en: soğo Vaynak', soğo Moiseyeynak', soğoval İlyaynak'». Əslində şot'in içinal tene avay k'ə nex.

34 P'et'eren me əyitmoğoy uk'at'an, sa asoy hari şot'oğoy but'ek'i. İçoğoy loxol xoji bitat'an şot'oğon q'it'unbi. 35 Asoyi boş'tan isə sa səse hari: «Mo Bezi Ğare, Bezi c'ək'p'iyone! Kot'o ibakanan!». * 36 Səs bot'bakat'an şot'oğon İsusa savsat'un ak'i. Şagirdxon baki əşurxo sir k'inək' efi, me barada t'e vaxt' şuk'k'ala exlət tet'unbi.

Ğaraxun murdar urufi c'eysun
(Mat'. 17:14-21; Mrk'. 9:14-29)

37 Əyc'indəri, şoroş buruğoxun şığat'an, İsusi bəş kala sa top camaate c'eri. 38 Camaati aranexun sa işq'aren harayepi: «Məəlim, xoyinşezbsa, bez ğara bəğa, şo bez tək sa ğare. 39 Ərəbir kot'ay boş sa murdar urufe baysa, t'e vədə kot'in ost'aar harayene, iz kiin-turin t'ut'unne. Urufen kot'o iz jomoxun kəf baramin incit'mişebsa. Əylə gele əzyət tadit'uxun oşane iz boş'tan c'eysa. 40 Zu Vi şagirdxoxun şot'o c'evksuna xaişbezu, ama şot'oğon bacartet'unbi».

41 İsusenal pine: «Ay nu vəbakala q'a yaq'a açesp'i nəsil! Heq'ədər Zu vəxun mandi vəx portp'oz? Vi ğara Bez t'əğöl eça». 42 Əyel İsusa İşalayinşakat'an murdar urufen şot'o oq'a saki jik'epi. Ama İsusen murdar urufa q'adağanebi, ğaral q'olaybi iz bavane qaydi. 43 Bito Buxaçuğoy kalaluğa ak'i məət't'əlt'un manst'ay.

İsusi İzi bisuni barada p'urumal saturbəş avabakest'un
(Mat'. 17:22-23; Mrk'. 9:30-32)

Amdarxo hələl İsusi biq'i əşurxoxun içoğol tet'un harey. Hame vədine İsusen İz şagirdxo pine: 44 «Həysə bezi uk'alt'oğoy yənbəri ümüxlaxanan: Amdari Ğar amdarxoy kiyel tadeğale». 45 Ama şagirdxon me əyite

§ 9:24 9:24 Mat'. 10:39; Luk'. 17:33; İoan. 12:25 * 9:35 9:28-35 İsa. 42:1; Mat'. 3:17; 12:18; Mrk'. 1:11; 14:13-15; 2 P'et'. 1:17-18

q'amıştet'unbaki. Me əyitin məənə şot'oğoynak' c'ap'e mandı, Şot'oxun me əyiti k'ə upsuna xavar haq'suna isə zap't'unsay.

Ən kalo şuva?

(Mat'. 18:1-5; Mrk'. 9:33-40)

⁴⁶ Sa ği şagirdxon içoğoy arane ən kalo şu baksuni barada höcətbsat'un burqi. ⁴⁷ İsusen şot'oğoy ük'e boş bakala fikirxo avabaki, sa mis'ik' əylə eçeri İz t'öğöl çurdesedi. ⁴⁸ Oşa şot'oğoy pine: «Şin Bez s'iyen me əylə q'abulbayın, Zane q'abulbi baksa, Za q'abulbalt'in isə Za Yaq'abit'une q'abulbi baksa. Şot'aynak' ki, ef arane bitot'uxun mis'ik' bakalo ən kalone».

⁴⁹ İoanen pine: «Məəlim, yan Vi s'iyen murdar urufxo c'evk'ala sa amdaryan ak'i, ama yallarık' Vi baç'anexun tağalt'oğoxun nu baksuna görə şot'o q'adağanyanbi». ⁵⁰ Ama İsusen şot'o pine: «Şot'o mane ma bakanan! Efi əleyinə nu bakalo ef tərəfe».

Samariyaluğoy İsusı nu q'abulbsun

⁵¹ İsusı dünyənexun cöybaksuni vaxt' işalayınşaksunen Şot'in Yerusalıma taysunane q'ərara hari. ⁵² İsusen İçuxun bəş İz elçigone yaq'abi. Şorox İsusı eysuni həzirluğa bəğseynak' taşı samariyaluğoy sa ayizet'un başı. ⁵³ Ama samariyaluğon İsusı q'abul tet'unbi, şot'aynak' ki, Şo Yerusalımane taysay.

⁵⁴ İz şagirdxo bakala İak'oven q'a İoanen mot'o ak'i pit'un: «Çurensa, ay Q'onçux, İlyan bi k'inək' yanal mot'oğoy əfçibseynak' göynuxun arux barst'una əmirben?» † ⁵⁵ Ama İsusen fıripı şot'oğoy q'adağanebi. ⁵⁶ Şoroxal q'erəz sa ayizet'un taşı.

İsusı şagird baksun k'ə upsuna

(Mat'. 8:19-22)

⁵⁷ Şorox yaq' tağat'an sunt'in İsusı pine: «Hun maya tağayın, zu Vi baç'anexun eğoz». ⁵⁸ İsusen şot'o pine: «Tülküğoyal, göynul purk'ala q'uşurxoyal mese bu. Ama Amdari Ğare bul laxala sa gaal tene bu».

⁵⁹ Q'erəz sunt'u isə pine: «Bez baç'anexun eki». Şot'inal coğabe tadi: «Ay Q'onçux, za icaza tada, süft'ə tağaz bez bava oçalaxbaz». ⁶⁰ İsusen şot'o pine: «Barta p'urit'oğonq'an içoğoy p'urit'oğoy oçalaxbi. Hun isə taki Buxacığoy padçağluği barada bayanba».

⁶¹ P'urum q'erəz sunt'in pine: «Ay Q'onçux, zu Vi baç'anexun eğoz, ama süft'ə icaza tada tağaz bez k'ojint'oğoxun dirist'oğonbaz». ⁶² Ama İsusen şot'o pine: «Kötən əsp'est'i, ama qoş bəğalo Buxacığoy padçağluğa yarayınş tenebsa».

10

İsusı yetmiş tana karoozbsa yaq'absun

(Mat'. 10:5-16; 11:21-24; Mrk'. 6:7-13; Luk'. 9:1-6)

¹ Mot'oxun oşa Q'onçuğon q'erəz sa yetmiş tan c'ək'p'i, şot'oğoval p'ə tan-p'ə tan İz tağala şəhərmoğoy q'a ayizmoğone yaq'abi.

² Şot'oğoy pine: «Məhsul gelene, əsp'al isə mal, şot'aynak'al məhsuli Q'onçuğoy xoyinşbanan ki, İz məhsula girbseynak' əsp'alxoq'an yaq'abi. *

³ Takinan! Zu vəx q'uziğoy canavarxoy boş yaq'abala k'inək'ez yaq'absa.

† 9:54 9:54 2 Padç. 1:10 * 10:2 10:2 Mat'. 9:37-38; İoan. 4:35

† 4 Vəxun nə toray ma ext'anən, nə zənbil, nəəl ki torok'al. Yaq'al şuk'k'alaxun savaxeyir-aabatxeyir ma banan.

5 Şinesa k'oya bağat'an süft'ə "vəynak' xeyirq'an baki!" upanan. 6 T'et'iya xeyir-bərəkətə layiğ sa amdar bakayin, efi şot'aynak' çureşi xeyir-bərəkət şot'ay loxol bakale. Nu bakayin isə şo vəynak' qaybakale. 7 Ef başi k'oyal mandanan, vəx tadalt'uxun ukanan-üğənan, şot'aynak' ki, əşp'al iz haq'q'a layiğ. K'oyaxun k'oya ma c'ovakanan.

8 Maninesa sa şəhərə bağat'an vəx q'abult'unbsasa, ef bəş laxalt'u ukanan. 9 T'iya bakala azariğoval q'olaybanan, şot'oğə "Buxaçuğoy padçağluğ vəx ene işalayınşakene" upanan. 10 Ama maninesa şəhərə vəx nu q'abulbayt'un, t'e şəhəri küçəmoğə c'ekinan, metər upanan: 11 "Ef şəhərə beş turmoğə arşi tozal şap't'i vəxyan qayst'a, ama mot'oval avabakanan ki, Buxaçuğoy padçağluğ ene işabakene." 12 Vəx nexzu, axırnci ğine t'e şəhəri hal Sodomaxun betər bakale.

13 Vay vi hala, ay Xorazin, vay vi hala, ay Bet'sayda! Vəst'a baki möcüzoox Sur q'a Sidona bakiniy, şot'oğon gele vaxt'axun çul lapi içoğoy bel jeq' şipi †toobabet'uniy. 14 Şot'aynak'al, axırnci ğine ef hal Sur q'a Sidonaxun betər bakale. 15 P'oy hun, ay K'efernaum? Fikirenbsa ki, va göynul əqevk'alt'un? Təə! Vi bula oçala badalt'un!

16 Metərлуğən, vəx ümüxlaxalo Za ümüxlaxine baksa, vəx t'öğxbalo za t'öğxbine baksa. Za t'öğxbalo isə Za Yaq'abit'une t'öğxbi baksa». §

Yetmiş şagirdi qaybaksun

17 Yetmiş şagird müq-müq qaybaki, pit'un: «Ay Q'onçux! Vi s'iyen əmirbat'an murdar urufxoval yax tabit'un baksa!»

18 İsusen şot'oğə metərə coğab tadi: «Zu Şeytani s'əq' k'inək' göynuxun bist'una ak'ezu. 19 Mone, Zu vəx dizik'xo q'a sk'arp'ionxo, düşməni k'ə zor bunesa vən zərəl zapinut' turin oq'a laxi çaxçuxpsuna ext'iyərez tadi. *

20 Ama urufxoy vəx tabi baksuna təə, ef s'iyurxoy göynul şamesuna müq bakanan».

İsusi müqluğ

(Mat'. 11:25-27; 13:16-17)

21 Metər upsun q'a İvel Urufi müqluğ İsusi loxol şiysun sane baki, Şoval müqluğən buybaki pine: «Ay göyə q'a oçali Q'onçux bakala Bava! He şaat'a ki, mot'o içoğə haq'ullu, kamallu hesabbalt'oğoxun c'ap'bi xuri əyloğoynak'en qaypi! Hoo, ay Bava, mo Vi şaat' niyətey. 22 Bez Bavay tərəfəxun hər şey Zane tadeşe. Ğare Şu baksuna İz Bavaxun başq'a şuk'k'alən tene ava. Bavay Şu baksunal İz Ğaraxun q'a İz Ğaren avabakest'un çureğala amdarxoxun başq'a şuk'k'alən tene ava». †

23 Oşa İsus şagirdxoç fırpı şot'oğə cöycə pine: «He bəxt'əvərə t'e pulmux ki, ef ak'alt'oğone aksa! 24 Vəx nexzu: xavareçalxoy q'a padçağxoy gelet'ine ef ak'alt'oğə aksun çureşi, ama tet'un ak'i, ef ibakalt'oğoval ibaksun çurt'unşi, ama tet'un ibaki».

Xeyirxax samariyalı barada bakala məsələ

25 Sa k'anun zombalen İsusa sinəyınşbseyinak' hayzeri pine: «Məəlim, zu k'ə şaat'luğ baz ki, həmişəluğ yəşəyınşə haq'az?»

† 10:3 10:3 Mat'. 10:16 ‡ 10:13 10:13 çul lapi jeq'e boş arşi - Damna israilluğon çul lapi içoğoy bel jeq' şit'unney ki, içoğoy yaslu baksuna nəəl toobabsuna ak'est'at'un. § 10:16 10:16 Mat'. 10:40; Mrk'. 9:36-37; Luk'. 9:47-48; İoan. 13:20 * 10:19 10:19 İvel məğ. 91:13 † 10:22 10:22 İoan. 1:18; 3:35; 10:15

²⁶ İsusenal şot'oxun xavare haq'i: «K'anuni boş k'ə sameşe? K'alpi hetəren q'amışaksa?» ²⁷ Şot'in coğabe tadi: «Q'onçuğö, Vi Buxaçuğö vi bütüm ök'en, vi bütüm elmuğen, vi bütüm zoren, saal vi bütüm haq'ilen çureki". Saal "vi İşat'u hun va çureğalt'ullarik' çureki"». ²⁸ İsusen şot'o pine: «Hun düz coğaben tadi. Haketərəl ba - yəşəyinşalnu». †

²⁹ Ama k'anun zombalen içü təmizə c'evkseynak' p'urum İsusaxun xavare haq'i: «P'oy bez işoo şuva?» ³⁰ İsusen metərə coğab tadi:

«Sa amdar Yerusalimaxun Yerixoya tağala yaq'e loxol amdar fūq'k'alxoy kiyene kofst'a. Fūq'k'alxon şot'ay paltara c'eq'i, şot'o t'api, oşa isə elmoğoy loxol barti tat'unsa.

³¹ T'etərə baksa ki, t'e yaq'en sa bəyinşe c'ovaksa. Şot'in me amdara ak'at'an c'ovaki yaq'e t'e soğö tərəfene taysa. ³² Sa leviluyal t'et'iya İşalayınşakat'an t'e amdara ak'i c'ovaki yaq'e t'e soğö tərəfene taysa.

³³ Samal oşa isə hat'e yaq'en sa samariyalune c'ovaksa. Şot'in me amdara ak'at'an şot'o iz goroxe eysa, ³⁴ şot'ay yaroğö c'əyinen q'a finen os'k'i gəçene. Oşa me amdara iz elema arşevk'i q'onağxo mandala galane eş't'a, şot'ay q'ulluğene çure. ³⁵ Əyc'indəri şot'in q'onağ mandala k'ojin kalat'u c'evk'i p'ə dinar § tadi nexə: "Me amdara şaat' bəğə, əgər mot'oxunal gele vi xarc c'eğayin, zu qoş qaybakat'an va tadoz."

³⁶ Vi zənden, me xib tanaxun fūq'k'alxoy kiyel baft'i amdari işoo manuva?»

³⁷ K'anun zombalen coğabe tadi: «Şot'aynak' ök' bok'osp'iyö». İsusenal şot'o pine: «T'e vədə taki, hunal haketər ba».

İsus Mart'ay q'a Mariyay k'oya

³⁸ İsus İz şagirdxoxun yaq' tağat'an şorox yaq'e loxol bakala sa ayizet'un başi. Memiya Mart'a s'iyen sa çuğon şot'o iz k'oyane k'alpi. ³⁹ Şot'ay Mariya s'iyen sa xunçine buy. Şö Q'onçuğoy turmoğost'a arşi şot'ay əyitmoğone ümüxlaxsay. * ⁴⁰ Mart'ay isə bul əşlə gərgürey. Şö İsus İşalayınşaki pine: «Ay Q'onçux! Ten aksa ki, bez xunçen əşurxo bütümə bez loxole boşe? Kot'o upa ki, za köməybeq'an!» ⁴¹ Q'onçuğon isə şot'o metərə coğab tadi: «Mart'a, Mart'a, hun gele şeyaxunen fikirbi naraat baksa, ⁴² ama lazım bakalo tək sa şeye. Mariyan həgigi lazım bakalt'une içeynak' c'ək'p'e. Moval iz kiyexun tene haq'eğal».

11

Afırpsuni barada zombsun (Mat'. 6:9-13; 7:7-11)

¹ Sa ği İsusen afırınney. Afırıpı çark'it'uxun oşa İz şagirdxoy sunt'in şot'o pine: «Ay Q'onçux, İoanen iz şagirdxo zombi k'inək' Hunal yax afırpsuna zomba».

² İsusen şot'oğö pine: «Afırık'at'an metər upanan:
Ay göynul bakala beş Bava,
Vi s'i İvelq'an baki,
Vi padçağluğq'an hari.
Göynul bakala k'inək'
Oçalal Vi əyitq'an baki.

³ Beşi ğiluğ şuma yax hər ği tada.

† **10:28** 10:25-28 Lev. 19:18; 18:15; K'an. 6:5; Mat'. 22:35-40; Mrk'. 12:28-34 § **10:35** 10:35 dinar
- t'e gala manst'uni sa ğine toy 1/12 dinarey * **10:39** 10:38-39 İoan. 11:1

4 Yax borclu bakala amdarxo yan bağışlayınşala k'inək' Hunal beş günaxxo bağışlayınşa. Yax sinəyinşmaba, Ama yax şərəxun çark'est'a».

5 Oşa İsusen şot'oğə pine: «Məsələ, ef boşt'an sunt'ay dost'e bu. Üşenin yariness't'a t'e dost'e t'öğöl taşi nexnu: "Bez dost', za xib dənə borc şum tada, 6 şot'aynak' ki, bez k'oya amdare hare, iz bəş laxala hik'k'al tezax bu". 7 Dost'enal k'oyaxun metərə coğab tast'a: "Za naraat ma ba. Çomo ene kirit'e, əyloxal bez t'öğöl bask'et'un, zu həysə hayzeri va hik'k'al tades tez baksa". 8 Vəx nexzu, me amdara iz dost' baksuna görə nuval tadayin, şot'ay inaden çuresuna görəl bakayin hayzeri şot'ay çureğalt'u tadale.

9 Şot'o görəl vəx nexzu: çurekinan - vəx tadeğale, qəvekinan - bəğəbalnan, çomo t'apanan - vəynak'al qayeğale. 10 Şot'aynak' ki, hər çureğalt'in haq'ale, hər qəveğalt'in bəğəbale, hər çomo t'ap'k'alt'aynak'al çomo qayeğale.

11 Ef arane t'etər sa bava bune ki, iz gəren içuxun çəli çureğane, ama çəlin gala şot'o dizik' tadane? 12 Nəəl ki, qoq'la çureğayin, şot'o sk'arp'ion tadane?

13 Metərлуğen, əgər vən pis baksun-baksun ef əyloğə şaat' şeymux tades bananksasa, göynul bakala Bavan İçuxun çureğalt'oğə İvel Uruf tene tadon ki?»

İsus q'a Baal-Zevul

(Mat'. 12:22-30; Mrk'. 3:20-27)

14 Sa ği İsusen lal sa amdaraxun murdar urufane c'evk'i. Murdar uruf c'erit'uxun oşa lale muz qayesi. Camaat mat manedi. 15 Ama şot'oğoy bəzit'oğon next'uniy: «Kot'in murdar urufxo şot'oğoy kalo bakala Baal-Zevuli zorene c'evksa». * 16 T'iyəmit'oğon isə İsusə sinəyinşbseynak' Şot'oxun göynuxun eğala sa möcüzə ak'est'unat'un tələbbsay. †

17 Ama şot'oğoy k'ə fikirbsuna avabakala İsusen şot'oğə pine: «İz boş dava bakala padçağluğ vərəne bakon. İz boş dava bakala k'ojal şareğon. 18 Əgər Şeytanal iç-içuxun davinane c'eysasa, şot'ay padçağluğ hetərə portp'on? Vən nexnan ki, Zu murdar urufxo Baal-Zevuli zorenez c'evksa. 19 Ama əgər Zu murdar urufxo Baal-Zevuli zorenez c'evk'sasa, t'e vədə ef amdarxon şi zorene c'evksa? Kot'aynak'al şorox içan vəynak' divanbal bakalt'un. 20 Ama əgər Zu murdar urufxo Buxaçuğoy zorenez c'evk'sasa, mo şo upsune ki, Buxaçuğoy padçağluğ ef aranene.

21 Əgər zorba sa amdar belxun-oşe silaxlayınşaki iz k'oja q'orişesbasa, şot'ay var-dövləteynak' q'ı butene. 22 Ama şot'oxun zorbat'in içü hücümübi q'alib eğayin, t'e vədə şot'ay güvəyinşəki silaxxo iz kiyexun exedon, talayınşı şeyurxoval cöyebon. 23 Zaxun sagala nu bakalo Bez əleyinəne, Zaxun sagala nu girbalt'in şarene. ‡

24 Murdar uruf amdaraxun c'eğat'an xesus ganxone tarak'on, içeynak' irəətlüğe qəveğon. Şot'o nu bəğəbat'an isə unek'on: "Bezi c'eri k'oya qaybakaz". 25 K'oya qaybakat'anal şot'o şameşi giresine ak'on. 26 Me vədə şot'in taşi içuxun samalal betər bakala vüğ murdar urufe eçon. Şoroxal t'iya başi mant'undon. T'e vədə me amdari hal süft'int'uxunal pise bakon».

* **11:15** 11:15 Mat'. 9:34; 10:25 † **11:16** 11:16 Mat'. 12:38; 16:1; Mrk'. 8:11 ‡ **11:23** 11:23 Mrk'. 9:40

²⁷ İsusen mot'o uk'at'an sa çuğon amdarxoy boşt'an alloy səsən Şot'o pine: «Va iz tapane taradiyo, va dös tadiyo he bəxt'əvərə!» ²⁸ Ama İsusen pine: «Buxaçuğoy əyitə ibaki şot'o əməlbəloroxe bəxt'əvər!»

Xavareçal İonay nişan
(Mat'. 12:38-42)

²⁹ Camaat Şot'ay hərrəminə gelene baksay. İsusenal pine: «Həysət'in nəsil gele pise. Şot'oğon möcüzət'un qəvesa, ama şot'oğə İonay möcüzənaxun başq'a sal sa möcüzə tene tadeğal. § ³⁰ Şot'aynak' ki, İona Ninevin camaateynak' hetər sa möcüzə bakenesa, Amdari Ğaral me nəsiləynak' hat'etər bakale. * ³¹ Güney tərəfin çuux-padçağenal † axırnci ğine me nəsilə amdarxoxun sagala bəyinbaki şot'oğə taxsırkər c'evk'i pisləyinqə. Axırı şo dünyəni t'e t'öğölxun hayzeri Solomoni müdrik əyitmoğə ümüxlaxsane harey. Ama memiya Solomonaxunal ala Bakalono. ³² Ninevin amdarxonal axırnci ğine me nəsiləxun sagala bəyinbaki şot'oğə taxsırkər c'evk'alt'un. Axırı şot'oğon İonay karooza ibaki toobabet'uniy. Ama həysə ef t'öğöl Bakalo İonaxunal üst'üne! ‡

Bədəni çirağ
(Mat'. 6:22-23)

³³ Şuk'k'alən şama bəc'ük't'i şot'o c'əp'k'in gala, nəəl ki q'ave oq'a latenexo. Ama şama çirağı q'ave boşə laxon ki, bona bağalt'oğon işiğə ak'at'un. §

³⁴ Amdara işiğlu balo isə izi pule. Əgər vi pul sağlam bakayın, dirist' vi bədənəl işiğlu bakale. Ama piin zəif ak'ayın, bədənəl bayinq'une bakon.

³⁵ Metərluğen, bəğə ki, vast'a bakala "işiq" bayinq'un maq'an baki. ³⁶ Şot'aynak' ki, dirist' vi bədən işiğlu baki sal sa ga bayinq'un nu mandayın, vast'a bakala işiq şamen vi loxol sakala işiq k'inək' bakale».

Vay ef hala, ay fariseyxo!
(Mat'. 23:1-36)

³⁷ İsusen mot'oğə pit'uxun oşa fariseyxoy sunt'in Şot'o iz k'oya şum uksane k'alpi. Şoval şot'ay k'oya taşi sulfin bel areşi. ³⁸ İsusi şum ukalt'uxun bəş İz kulmoğə nu os'ksuna ak'ala farisey məət't'əle mandi. *

³⁹ T'e vədə Q'onçuğon şot'o pine: «Vən, ay fariseyxo, ef t'alik'i, boşq'avi baç'anal os'nank'sa, ama ef bonaxun tamaxkərluğen q'a pislüğen buynan.

⁴⁰ Ay haq'ılsuzxo, q'amıştenanbaksə ki, qavuna bakalt'u Yaratmışalt'ine bona bakalt'uval yaratmışe. ⁴¹ Vəx isə ef q'ave boş bakalt'oğə kəsibxo tast'une manst'a, t'e vədə vəynak' hər şey təmizə bakon.

⁴² Ama vay ef hala, ay fariseyxo! Şot'aynak' ki, vən irəəni q'a q'erəzəl göyüni vis' paye sunt'u tast'una ən vacib hesabbi, insafa q'a Buxaçuğə çuresuna isə t'öğxnan bost'a! Ama sunt'u bat'an, t'e sunt'uval gərəy eyexun nu c'evk'an! †

⁴³ Vay ef hala, ay fariseyxo! Axırı vən sinagogxo ən hörmətlü gala arst'una, bazarin meydanxo amdarxon vəxun p'ə kiin kul-kiye biq'i "xeyirq'an baki" upsunanən çuresa.

§ **11:29** 11:29 Mat'. 16:4; Mrk'. 8:12 * **11:30** 11:30 İon. 3:4 † **11:31** 11:31 güney tərəfi çuux-padçağ - yəni, Səbaxun Solomoni t'öğöl hari çuux-padçağ. 1 Padç. 10:1-13; 2 Hadis. 9:1-12 ‡ **11:32** 11:32 İon. 3:5 § **11:33** 11:33 Mat'. 5:15; Mrk'. 4:21; Luk'. 8:16 * **11:38** 11:38 - T'e vaxt' iudeyxon sa ədət k'inək' şum ukalt'uxun bəş içoğoy kula oşk'alat'uniy. Me hərəkəten içoğə pakbsunat'un ak'est'ay. † **11:42** 11:42 Lev. 27:30

⁴⁴ Vay ef hala! Şot'aynak' ki, vën insanxoy nu avabaki iz looxun çaxp'i c'ovakala açi gërəmzoğxonan oşq'arst'a».

⁴⁵ T'e vədə k'anun zombalxoy sunt'in İsusə coğabe tadi: «Məəlim, hun mot'oğə upsunen yaxal təhk'irenbsa». ⁴⁶ İsusenal metərə pi: «Vay efiyal hala, ay k'anun zombalxo! Şot'aynak' ki, amdarxo bİhi yŷken yŷkləyinqnanbsa, ama vën ef k'eşinal me yŷkŷrxo tenan duğsa.

⁴⁷ Vay ef hala! Şot'aynak' ki, ef bavoğon bəsp'i xavareçalxoynak'nan məğbərəx† biq'sa. ⁴⁸ Metərluğen, ef bavoğon, kalboğon bit'oğə təst'iğnanbsa. Şot'aynak' ki, şot'oğont'un xavareçalxo bəsp'e, vənəl şot'oğoynak' məğbərəxnan biq'sa. ⁴⁹ Mot'aynak'al Buxaçuğoy əyit metərəy: "Zu şot'oğoynak' xavareçalxo q'a ap'ost'olxo yaq'aboz, ama şot'oğon bəzit'oğə bəsp'alt'un, bəzit'oğə şəp'eğalt'un". ⁵⁰ Mot'aynak'al me nəsilən dŷnyənİ binora laxeşit'uxun mağay ⁵¹ bari bŷtŷm xavareçalxoy p'iyə gərə coğab tadale: Aveli p'iyaxun burqİ q'urban eçala gane q'a xrami arane bəsp'i Zəkəriyəy p'iyal şirik'. Hoo, Zu vəx nexzu, me əşŷrxo gərə coğab tadalo me nəsil bakale. §

⁵² Vay ef hala, ay k'anun zombalxo! Şot'aynak' ki, avabaksuni çomoy açara exnandi, ama nə vën bağalo tenan baki, nəəl t'iyə baysun çureğalt'oğə tenan barti».

⁵³ İsus t'et'iin c'eğat'an, k'anun zombalxon q'a fariseyxon Şot'o p'əbulla sualxo tadi çətinluğa bast'unt'un çuresay ki, ⁵⁴ İz jomoxun c'eğala sa sərf əyiten Şot'o təlinə badat'un.

12

Ma q'İbanan

(Mat'. 10:26-33)

¹ Me vədə İsusİ hərəminə hazarxon amdarxone gireşi. Şorox t'eq'ədər gelet'uniy ki, sun-sunay loxolt'un laysay. İsusen süft'ə İz şagirdxoxun exlətə burqİ pine: «Fariseyxoy əyinəl ma vəbakanan! Şot'aynak' ki, şorox p'əçolat'un. * ² T'etər c'ap' sa şey teno ki, əşk'ərə nu c'eğane, t'etər c'əp'k'in sa şeyal teno ki, nu avabakeğane. † ³ Mot'o gərə vən bayinq'una pit'u ğene işiğa İbakalt'un, t'e bonin otağa ŷmŷğoy tume pi hər əyitəl ŷğŷlxun bayan bakale.

⁴ Ay Bez dost'urxo, vəx nexzu: bədənə bəsp'i şot'oxun oşa q'erəz hik'k'al nu bes bakalt'oğoxun ma q'İbanan. ⁵ Ama şuxun q'İbsun lazım baksuna vəx uk'az: amdara bəsp'it'uxun oşa, şot'o cəhənnəmə boses bakala Buxaçuğoxun q'İbanan! Hoo, vəx nexzu, Şot'oxun q'İbanan. ⁶ Qo çoval tene ki, p'ə xuri tənginə toyəğalo? Ama şot'oğoyal sayco Buxaçuğoy eyexun tene c'eysa. ⁷ Ef bel bakala popurxoval isə bəq'əleşene! Ma q'İbanan, vən bəq'əlpİ çark'es nu bakala çovalxoxun gele dəyərlunan!

⁸ Zu vəx mot'oz nex: şiin Za amdarxoy bəş çalxayin, Amdari Ğarenal şot'o Buxaçuğoy angelxoy bəş təmiz ŷk'en çalxale. ⁹ Ama şiin Za amdarxoy bəş nu q'abulbayin, şoval Buxaçuğoy angelxoy bəş q'abul tene bakal. ¹⁰ Amdari Ğare əleyinə k'ənesə uk'ala amdar bağışlayinqakale, ama İvel Urufİ əleyinə uk'alo tene bağışlayinqakal. ‡

‡ **11:47** 11:47 məğbərə - but' gala bakala gərəmzəluğ § **11:51** 11:50-51 Burq. 4:8; 2 Hadis. 24:20-21 * **12:1** 12:1 Mat'. 16:6; Mrk'. 8:15 † **12:2** 12:2 Mrk'. 4:22; Luk'. 8:17 ‡ **12:10** 12:10 Mat'. 12:31-32; Mrk'. 3:28-29

11 Vəx sinagogxo, kalaluğbalxoy bəş eçat'an vəx hetər çark'est'uni, k'ə upsuni barada naraat ma bakanan. 12 İvel Urufen vəx t'e dayğınast'a k'ə upsuna zombale». §

Dövlətlü q'ammazi barada məsələ

13 Amdarxoy boşt'an sunt'in İsusa pine: «Məəlim, bez viçə upa ki, bavaxun mandi mirasa zaxun cöybeq'an». 14 İsusen şot'o metərə coğab tadi: «Ay viçi, Za şına ef loxol divanbal, nəəl ki, mal cöybal laxe?» 15 Oşa İsusen şot'oğə pine: «Diggətlü bakanan, hər cür tamaxkərлуğaxun əxil bakanan, şot'aynak' ki, amdari saat' yəşəyişbsun dövləti geļuğaxun asulu tene».

16 T'e vədə İsusen şot'oğə me məsəlinəne exlətp'i: «Sa varlu amdari oçalen bol məhsule tast'a. 17 Me amdarenal iz ük'e boş fikirebsa: "Me məhsula bez laxala ga butezax. İsə k'ə baz?" 18 Oşa pine: "Metər booz: bez bütüm ambarxo şark'oz. Oşa samalal kalo biq'i bez bütüm taxıla q'a mala t'iya bak'oz. 19 Oşa isə bez elmux irətluğa c'eğale. Bez yəşəyişi axıral şirik' bəs bakala var-dövlətzax bu. Kəyi-üği kef booz!" 20 Ama Buxaçuğon şot'o pine: "Ay axmağ, me üşə vi elmoğə vaxun haq'alt'un. P'oy vi girbiyo şu mandale?"

21 Hametər içeynak' dövlət girbi, ama Buxaçuğoy bəş dövlətlü nu bakala hər sunt'ay axır metər bakale».

Hik'k'ali fikirə ma zapanan!

(Mat'. 6:20-21; 25-34)

22 Oşa İsusen iz şagirdxo metərə pi: «Kot'aynak'al Zu vəx nexzu: "K'ə ukalyan?" pi, ef elmoğoy, "K'ə lak'alyan?" pi, ef bədəni fikirə ma zapanan.

23 Elmux uksunaxun, bədən isə lapsunaxun vacibe.

24 Ğəynoğə bəğanan: şot'oğon nə bitet'unst'a, nə extet'unbsa, nə ambarxo tet'ux bu, nə kururxo. Ama Buxaçuğon şot'oğə ukesest'a. Vən isə q'uşurxoxun heq'ədər dəyərlunan! 25 Ef mat'ine fikirbsunen iz ömürə malcəəl bakayin boxoy bes bakan? 26 Əğər vən me mis'ik' şeyə bes tenan baksasa, ene q'erəz şeyurxoy fikirə zap'suni he məənə bu?

27 İsə vardurxoy hetər kalabaksuna bəğanan! Şot'oğon nə zəhmət tet'un zap'e, nə əltet'unst'a. Ama vəx nexzu, lap Solomonenal bütüm iz var-dövləti boş me vardurxoy saycət'ullarik' tene lapey. * 28 Ay vəluğ mal bakalxo, Buxaçuğon çölə ğə baki, əyc'ə isə aruğə boşəgala oya metər lapesest'asa, yəni vəx tene lapest'on ki?

29 Şot'o görəl "k'ə ukalyan?", "k'ə üğəlyan?" pi fikir ma banan, mot'aynak' naraat ma bakanan. 30 Şot'aynak' ki, mo Buxaçuğə nu çalxalt'oğoy əsəs fikire. Ef Bavan isə efi het'u eht'iyəc baksuna avane. 31 Vən isə tək Buxaçuğoy padçağluğa qəveynan, t'e vədə mandi şeymuxal vəx avuzin tadeğale.

32 Ma q'iba, ay mis'ik' sürü! Şot'aynak' ki, ef Bavan padçağluğa vəx tast'unane çureşi. 33 Ef bakalt'u toydanan, kəsibxo paybanan. Vəynak' isə nu bisibakala kisoox, göynul nu çark'ala dövlət həzirbanan. T'et'iya nə oğri tene eğon, nə şot'o miğmıgen tene k'as'k'on. 34 Şot'aynak' ki, ef dövlət mayanesa, ef ük'əl t'et'iya bakale».

Ayiğ bakanan

(Mat'. 10:34-36; 24:42-51; Mrk'. 13:32-36)

§ 12:12 12:11-12 Mat'. 10:19-20; Mrk'. 13:11; Luk'. 21:14-15 * 12:27 12:27 1 Padç. 10:4-7; 2 Hadis. 9:3-6

³⁵ «Bëğanan ki, ef bığ həmişə gəç, çirağxo isə bəc'ük't'i həzirq'an baki. ³⁶ Laşk'oyaxun qaybakala ağay yaq'a bəğala, şot'in çomo t'ap'sun q'a qaypsuna həzir bakala nöker k'inək' bakanan. † ³⁷ He bəxt'əvərə t'e nökerxo ki, içoğoy ağa qaybakat'an şot'oğoy muğure aksa! Vəx düzinəz nex: t'e vədə şot'in içine iz bığa gəçp'i nökerxo sulfin bel arsest'on, şot'oğoy q'ulluğebon. ³⁸ Ağan içoğoy lap üşenin yarine, nəəl ki kəykəymoğoy hari muğur ak'ala nökerxo he bəxt'əvərt'un!

³⁹ Avabakanan ki, əgər k'ojin q'onçuğon oğrin mani vədine eysuna avabakiniy, iz k'oj fūq'teneğoy. ⁴⁰ Hametər, vənal həzir bakanan, şot'aynak' ki, Amdari Ğar vən nu yaq'bəğala vədine eğale».

⁴¹ P'et'eren pine: «Ay Q'onçux, me məsəlinə tək yaynak'en exlətpsə, yoxsa bitot'aynak'?» ⁴² Q'onçuğon coğabe tadi: «Ağan iz nökerxoy loxol kalo laxi, şot'oğoy iz vədineş't'a şum tast'una tapşurbi ext'ibərli q'a haq'ullu nöker şuva p'oy? ⁴³ He bəxt'əvərə t'e nöker ki, iz ağan k'oya qaybakat'an içü əşlin bele aksa! ⁴⁴ Vəx düzinəz nex, ağan me nökerə iz bito var dövləti loxol kalo laxale. ⁴⁵ Ama əgər t'e nökerən iz ük'e boş "bez ağa c'əyi eğale" pi, t'iyəmi nökerxo q'a çuux-nökerxo t'ap'k'ayin, kəyi-üği finağoyluğbayin, ⁴⁶ t'e nökeriəğə şot'in nu yaq'bəğala ğine, sal iz haq'ile nu eğala vədineş't'a eğale. Hariyal şot'o bīhi caza tadale, oşal ext'ibərsuzt'oğoxun sa biq'ale.

⁴⁷ İz q'onçuğoy çureğalt'u avabaksun şot'ay çureğalt'u əməl nu bala nöker gele t'ap'eğale. ⁴⁸ Ağay çureğalt'u nu avabaki cazina layiğ əş biq'alo isə mal t'ap'eğale! Şu gelene tadeşesa, şot'oxun geleyal haq'eğale. Şu gele əşe tapşurbakesə, şot'oxun tələb bakaloval gele bakale.

Dünyəni p'ə gala cöybaksun

⁴⁹ Zu dünyəne arux şip'saz hare. K'ə bakoy me arux bəc'ük'eşi bok'i bakiniy! ⁵⁰ Ama Zu gele əzyət ak'i biyalazu. Za tapşurbaki əşləl bex p'ap'esp'amin Zu çətinluği boş bakalazu! ‡ ⁵¹ Vən fikirnanbsa ki, Zu oçali çoyel şip'luğ eşt'az hare? Təə, vəx nexzu ki, Zu cöybaksun eşt'az hare! ⁵² Şot'aynak' ki, mot'oxun oşa sa k'oya qo tan yəşəyinşəbsasa, şorox sunsunaxun cöybaki xib tan p'ə tani loxol, p'ə tan xib tani loxol eçəğale. ⁵³ Bava ğaraxun, ğar bavaxun, nana xuyərəxun, xuyər nanaxun, q'aynako binaxun, bin q'aynakoxun cöybakalt'un». §

Nişanxo q'amışaksun

(Mat'. 16:2-3)

⁵⁴ Oşa İsusen bütüm camaata mot'oval pine: «Vən bəğ batk'ala tərəfəxun eğala asoya ak'at'an hat'e saad "ağala eğale" nexnan, düzəl c'enesa. ⁵⁵ Güney tərəfəxun muşe fupsuna ak'at'an "gele gam bakale" nexnan, düzəl c'enesa. ⁵⁶ Ay p'əçolorox, oçali q'a göye nişanxon k'ə upsuna q'amışakes bananksa, ama həysət'in vaxt'en k'ə upsuna q'amışakes tenan baksa?

⁵⁷ Vəynak' het'ay düz baksuna het'u görə q'amışakes tenan baksa? ⁵⁸ Axırı əgər hun va taxsırkər balt'uxun sagala divanbali t'öğöl tağayin, vaynak' saat'e bakon ki, şot'oxun yaq'acə barişakavax. Tenesa, şot'in va divanbali t'öğöl xork'ale, divanbalen isə va zindani kalat'ay kiyel tadale. Şot'inal va zindana bosale. ⁵⁹ Vəx nexzu: t'et'iin axırinci köpiyal şirik' tadinut' ten c'eğal». *

† **12:36** 12:35-36 Mat'. 25:1-13 ‡ **12:50** 12:50 Mrk'. 10:38 § **12:53** 12:51-53 Mat'. 10:34-36; Mik'. 7:6 * **12:59** 12:58-59 Mat'. 5:25-26

13

Amdarxo toobabsuna k'alpsun

¹ Me vaxt' t'et'iya bakala bəzi amdarxon İsusə xavart'un tadi ki, P'ilat'en sa hema Galileyluğə bəsp'i şot'oğoy p'iya içəğoy eçala q'urbanxoy p'iyanə gərbe. ² İsusen kot'o metərə coğab tadi: «Vən penanp'oy me Galileyluyox mandi Galileyluğoxun betər günaxkərt'uniy ki, me cürət'un p'uri? ³ Təə! Ama Zu vəx nexzu: əgər tooba nu baynan, vənal bito şot'oğollarik' əfçibakalnan. ⁴ Nəəl ki, Siloami q'ala muğes's'e tane bel bitı şot'oğə besebi, fikirnanbsa ki, şorox mandi Yerusalimluğoxun gele taxsırkərt'uniy? ⁵ Təə! Ama Zu vəx nexzu: əgər tooba nu baynan, vənal bito şot'oğollarik' əfçibakalnan».

Bar nu tadala incilnə xod (Mat'. 21:18-19; Mrk'. 11:12-14)

⁶ Oşa İsusen me məsəlinəne eçeri: «Sa amdari ganu incilnə xode baksə. Me amdaren hari xodin loxol meyvəne qəvesə, ama tene bəğəbsə. ⁷ Şot'in bağbana nexə: «Mağay bəğa, xib usene ki, hari me incilnə xodin loxol meyvəz qəvesə, ama bəğətezbsə. Bot'a kot'o, het'aynak' ams'i gala ga biq'ane?» ⁸ Bağbanen isə metərə coğab tast'a: "Ağa, sa usenal kot'o ma galda. Zu iz tuma kaşezkon, peyinez şik'on. ⁹ Eğala usen meyvə tadayin, lap şaat'; nu tadayin, t'e vədə bont'on"».

Azari çuğoy Şamat' ğine q'olaybaksun

¹⁰ İsusen Şamat' ğine sa sinagoga zomebsay. ¹¹ T'et'iya sa çuuxə buy. Şot'o muğes's'e useney ki, murdar urufen azari boş efi iz baç'ana k'os'beney. Şot'in iz baç'ana sal düzbes tene baksay. ¹² İsusen me çuğə ak'at'an şot'o k'alpi pine: «Ay çuux, hun vi azaraxun çarenk'i». ¹³ İsusen İz kula şot'ay loxol lanexi, şoval hat'e saad düzbaki bureqi Buxaçuğə alxışpsa.

¹⁴ Ama sinagogi kalat'in İsusi azarina Şamat' ğine q'olaybsuna görə əcuğon biq'i camaata metərə pi: «Əş biq'seynak' üq ğino, hat'e üq ğimxoy sunt'ust'a q'olaybakseynek' ekinan, Şamat' ğine təə». * ¹⁵ İsusen isə şot'o metərə coğab tadi: «Ay p'əçolorox! Şamat' ğine pi ef öküzə nəəl ki elema xe üğəst'inut', ağıla ğaç enanfsa? ¹⁶ İz bava Avraham bakala me çuğə Şeytanen muğes's'e usene ki, iz kula-tura ğaçp'i efene. P'oy isə Şamat' ğine pi, me çuğə çark'est'un lazım tene?»

¹⁷ İsusen me əyitmoğə uk'at'an İçuxun nu irəziləyişakalt'oğoynak' əyibe baki, camaat isə şot'ay biq'ala şaat' əşurxo görə müqəbaksay.

Xardali şile q'a əyini barada bakala məsələlox (Mat'. 13:31-33; Mrk'. 4:30-32)

¹⁸ Oşa İsusen pine: «Buxaçuğə padçağluğ het'uva oşq'ar? Şot'o het'u oşq'ardaz? ¹⁹ Şə amdaren ext'i iz ganu bit'i sa xardali şiləne oşq'ar. T'e şil kalabaki xode baksə. Göyə q'uşurxonal şot'ay taymoğəy loxol mest'un biq'sa».

²⁰ İsusen saal pine: «Buxaçuğəy padçağluğ het'uva oşq'ar? Şot'o het'u oşq'ardaz? ²¹ Şə çuğon ext'i xib tay xarin boş bapi sa əyin k'inək'e. Şot'in dirist' boq'oyane ayevkon".

* **13:14** 13:14 C'eys. 20:9-10; K'an. 5:13-14

*Q'ac' çomo**(Mat'. 7:13-14; 21-23)*

²² İsusen şəhərmoğoxun, ayizmoğoxun c'ovaki zombsun Yerusolimane taysay. ²³ Sa amdaren şot'oxun xavare haq'i: «Ay Q'onçux, yəni mal amdar çark'eğale?» İsusen şot'oğö metəre coğab tadi:

²⁴ «Çalışakanan q'ac' çomoxun bakinan. Vəx nexzu: gelet'in çalışakale me çomoxun bağane, ama bayes tene bakal. ²⁵ K'ojin q'onçuğon hayzeri çomo but'k'it'uxun oşa isə vən c'öşin tərəf mandi çomo t'ap'k'alnan, xoyinşbi uk'alnan: "Ağa, çomo qaypa!", ama şot'in "nə vəx çaltezaxsa, nə efi mayin eysuna tez ava" pi coğab tadale. † ²⁶ T'e vədə vən "yan vaxun sagala kəyi-üyanğə, hun beş küçəmoğö zomenbsay" uk'alnan. ²⁷ Ama şot'in vəx uk'ale: "Ay şər bakalorox, Zu nə efi şu baksuna, nəəl efi mayin eysuna tez ava! Zaxun əxilbakanan bito!" pi coğab tadale. ‡

²⁸ T'e vədə Avrahama, İak'ova, İsaak'a saal bütüm xavareçalxo Buxaçuğoy padçağluğa, vəx isə c'öş boşesi ak'at'an ef arane önöp'sun, uluxxo ğıric'est'un bakale. ²⁹ Ama me vədine dünyəni bip' t'öğölxun q'erəz amdarxo hari Buxaçuğoy padçağluğa, q'onaxluği sulfin bel arsalt'un. § ³⁰ Metərluğen, həysə axırnci bakalorox samci, samci bakalorox isə axırnci bakalt'un». *

*Yerusalimi axır**(Mat'. 23:37-39)*

³¹ T'e vədə İsusi t'öğöl bəzi fariseyxo hari pit'un: «C'eki taki memiin, şot'aynak' ki, İrod padçağen Va bespsune çuresa». ³² İsusen şot'oğö pine: «Takinan t'e tülkünə upanan: "Metəre, Zu ğe q'a əyc'ə murdar urufxo c'evk'i amdarxo q'olayboz, xibimci ğine isə Bez əşlə çark'est'oz". ³³ Ama ğe, əyc'ə saal oşin ği Bez yaq'a davambiz buq'on. Axiri bakes tene bakon ki, xavareçala Yerusolimaxun əxil besp'at'un!

³⁴ Ay Yerusolim, Yerusolim! Xavareçalxo besp'ala, t'iya yaq'abakit'oğö jəlayinşala şəhər! Zu vəx hema kərəmez q'urten iz s'irik'xo q'ənədxoy oq'a girbala k'inək' girbsun çuresi? Ama vən çurtenansı! ³⁵ İse mone, ef k'oj vərəne manst'a. Vəx mot'oz nex: vən "Q'onçuğoy s'iyen Eğalt'u alxışq'an baki!" uk'amin Za ene tenan ak'al». †

14*İsus q'a fariseyxoy kalo*

¹ Sa Şamat' ğine İsus fariseyxoy kalat'oğoy sunt'ay k'oya şum uksane taşi. Bitot'in İçune fikir tast'ay. ² İçuxun çobaço içust'a bədənə xe giresuni azar bakala sa amdare buy. ³ İsusen fariseyxoxun q'a k'anun zombalxoxun xavare haq'i: «Şamat' ğine amdarxo q'olaybsun k'anunen düze yoxsa təə?» ⁴ Ama şot'oğon qaqtet'unpi. İsusen isə t'e amdari kula biq'i şot'o q'olaybi yaq'anebi. ⁵ İsusen şot'oğö pine: «Əğər efi mat'aysa ğar, nəəl ki öküz Şamat' ğine kərizə baft'ayin, şot'o hat'e saad c'evtenank'on?» * ⁶ Şot'oğonal İsusi me suala coğab tades tet'un baki.

*Q'onağxoy barada məsələ**(Mat'. 22:1-10)*

† **13:25** 13:25 Mat'. 25:11-12 ‡ **13:27** 13:27 İvel məğ. 6:8 § **13:29** 13:28-29 Mat'. 8:11-12; 22:13; 25:30 * **13:30** 13:30 Mat'. 19:30; 20:16; Mrk'. 10:31 † **13:35** 13:35 İvel məğ. 118:26; Yer. 12:7; 22:5; 26:6 * **14:5** 14:5 Mat'. 12:11

7 Oşa İsusen k'alesit'oğoy içoğoynak' best'a ga c'ək'psuna ak'at'an şot'oğoynak' metər sa məsələnə exlətp'i: 8 «Əgər sunt'in va laşk'oy k'alpenesa, mərəkəyə taşi best'a ma arsa. Bərkə k'ojin q'onçuğoy vaxunal hörmətlü sa q'onağə bu? 9 T'e vədə vəx p'rannal laşk'oy k'alpit'in hari va "me amdara ga tada" uk'ayin, hun ot'psun taşi oq'a gala arsala bakalnu. 10 Ama maninesa mərəkəyə tağat'an ən oq'a gala arsa ki, va k'alpi amdaren hari va "dost', t'e bel c'ovaka" peq'an. T'e vədə vaxun sagala arsit'oğoy bitot'ay bəş hörməten q'azayınşon. † 11 Şot'aynak' ki, içü ala biq'alo oq'a, içü oq'a biq'alo isə ala bakale». ‡

12 İçü q'onağ k'alpit'u isə İsusen metərə pi: «Berezərin nəəl ki biyəsin ukun tadat'an vi dost'urxo, viçimoğə, q'oomxo, dövlətlü q'onşığə ma k'alpa, şot'aynak' ki, oşa şot'oğonal va k'alpi t'e q'onaxluğə əvəzə c'eğalt'un. 13 Ama q'onaxluğ tadat'an kəsibxo, mayifxo, axsağxo, k'aç'ığə k'alpa. 14 T'e vədə hun bəxt'əvər bakalnu, axiri şot'oğost'a t'e q'onaxluğə əvəzə c'eyseynak' hik'k'al butene. Şot'aynak' ki, hun düzgün amdaxoxun sagala bəyinbakat'an va şot'ay əvəz tadeğale».

15 Sulfin bel arsit'oğoy sunt'in mot'o ibaki İsusə pine: «Buxaçuğoy padçağluğa şum ukalo he bəxt'əvərə!» 16 İsusen isə şot'o metərə coğab tadi: «Sunt'in gele amdar k'alpi kala sa q'onaxluğə həzirluğə bəğsa. 17 Şuma arsala vədə hari p'ap'at'an iz nökerə k'alpit'oğoy t'öğöl yaq'abi nexə ki, "bürüşanan, hər şey həzire".

18 Ama şot'oğoy bitot'in sa məənə bəğəbi hərt'in sa əyite nexə. Sunt'in "za bağışlayınşa, oçalez haq'e, taşi şot'o bəğalazu" nexə. 19 T'iyəmint'in "za bağışlayınşa, qo çüt öküzəz haq'e, taşi şot'oğoy hetər əşbsuna bəğalazu" nexə. 20 Xibimcit'in isə nexə: "Zu təzəz laşk'oybake, kot'aynak'al eyes tez bakon".

21 Nökərənal qaybaki bitova iz ağa exlətebsa. T'e vədə k'ojin q'onçux əcuğləyinşəki nökerə nexə: "Usumluğən taki, şəhəri küçəmoğə, dönboğə bakala kəsibxo, mayifxo, axsağxo, k'aç'ığə miya eça".

22 Oşa nökerən hari nexə: "Ağa, vi əmirbit'u biyan, hələ avuzin gaal manedi". 23 Ağan isə iz nökerə metərə əmirbsa: "Taki, bütüm yaq'moğə, çəpərxo tarapi şu ak'ayin bez k'oya eça. Barta bez k'oj q'onağxon buybeq'an. 24 Vəx nexzu: süft'ə k'alesit'oğoxun sayco bez sulfin bel tene arsal!"»

Şagird baksuni toy (Mat'. 10:37-38)

25 İsusəxun sagala gele amdare taysay. İsusen şot'oğoc fıripı pine: 26 «Bez t'öğöl hari, ama iz bava-nana, çuğə-əyloğə, viçə-xunça nəəl ki lap iz elmoğə Zaxun üst'ün biq'alo Bezi şagird bakes batenekon. 27 İz xaça için iz əmna bel taşeri Bez baç'anexun nu eğaloval Bez şagird bakes tene bakon. §

28 Ef boşt'an sunt'in sa q'ala biq'sun çureğayin, süft'ə arşi xaşlayınşakala tənğinə tene bəq'əlk'on ki, bəyn me əşlə çark'est'eynak' iz tənğə p'oyesa yoxsa təə? 29 Axiri şot'in q'alın binorına laxi əşlə çark'est'es nu bakayin, mot'o ak'alt'oğoy bitot'in şot'o lağa haq'i uk'alt'un: 30 "Biq'sa burqene, çark'est'es tene baksa".

31 Nəəl ki, sa padçağ t'iyəmi padçağaxun davina c'eğat'an şot'in iz vis' hazar əsk'əri içoğoy loxol eğala q'a hazar əsk'əri bəş çurpes baki-nu

† 14:10 14:7-10 Məs. 25:6-7 ‡ 14:11 14:11 Mat'. 23:12; Luk'. 18:14 § 14:27 14:27 Mat'. 16:24; Mrk'. 8:34; Luk'. 9:23

baksuna saturbëš fikirtenebon ki? ³² Nu bacarbes baksunal ak'ayin, t'iyömi padçağ hëlə əxil amaq'un elçiğə yaq'abi şot'oxun barişaksune çureğon.

³³ Hametərəl, ef boş't'an sayco iz bakala hər şeyaxun kul nu haq'ayin, Bez şagird bakes tene bakan.

³⁴ El saat' şeye, ama elen iz elaxoyluğa açesp'ayin, şot'o het'ina elaxp'es bakan? ³⁵ Şo nə oçaleynak' tene lazım bakan, nəəl peyin k'inək' tene yarayınşon. Şot'o hat'etər bot'unson. Ümüx bakalt'in ibaqeq'an!» *

15

Açi eğeli barada bakala məsələ (Mat'. 18:12-14)

¹ Bütüm naloggirbalxo q'a günaxkərxo İsusə ümüxlaxseynek' İz t'öğölt'un eysay. ² Fariseyxon q'a k'anun zombalxon isə "me amdaren günaxkərxone q'abulbsa, şot'oğoxun şume ukxa" pi t'ot'ot'unney. *

³ T'e vədə İsusen şot'oğoynek' me məsəlinəne eçeri: ⁴ «Sa amdari sabaç eğele bu, sa ğiyal şot'oğoy sunt'u açesebsa. Ef zənden, şot'in doxsan vuy eğela çölə barti, t'e açi eğela bəğəbamin şot'o qəvteneğon ki? ⁵ Bəğəbiyal şot'o müq-müq iz əmna bel laxi, ⁶ k'oya hari isə iz dost'urxo, q'onşiğə k'alpi tene uk'on ki, "ekinan, bezi müqluğa şərik bakanan, açesp'i bez eğela bəğəbezu"?

⁷ İsə avabakanan ki, göynulal sa toobabi günaxkərə görə doxsan vuy toobina eht'iyəc nu bakala düzgün amdara görə müqbaksunaxun gele müqbakalt'un.

Açi təngin barada bakala məsələ

⁸ İsə vəynak' sa məsələl exlətp'az. Sa çuğoy vis' draxmane † bu, sa ğiyal şot'in şot'oğoy sunt'u açesebsa. Ef zənden, şot'in t'e sa draxmina bəğəbamin şama bəc'ük't'i k'ojin bip' dönbinə şampi şot'o tene qəveğon ki? ⁹ Bəğəbiyal iz işat'oğə, q'onşiğə k'alpi tene uk'on ki, "ekinan, bezi müqluğa şərik bakanan, açesp'i tənginə bəğəbezu"?

¹⁰ İsə avabakanan ki, Buxaçuğoy angelxoval toobabi sa günaxkərə görə müqt'unbaksa».

Açi ğare barada bakala məsələ

¹¹ İsusen mot'oval exlətebi: «Sa amdari p'ə ğare bu. ¹² Sa ği ğarmoğoy mis'ik't'in iz bava nexə: "Ay bava, vi var-dövlətəxun bez paynu koft'alt'u za tada". Bavanal iz var-dövlətə iz p'ə ğare arane cöyebə.

¹³ Sa hema ği oşa mis'ik' ğaren iz bakalt'u girbi əxil sa oçala yaq'ane bafst'a. Şot'in t'iya p'ap'it'uxun oşa pozğun yəşəyiş c'ovakest'i iz var-dövlətə çark'esest'a. ¹⁴ Ğaren iz bakala hər şeyə xaşlayınşebə.

Samal oşa, t'e ölkinə kala sa busaluğə baksa. Şot'in çətinluğ aksane burqsa. ¹⁵ Mot'aynak'al ğaren t'e ölkin amdaxoy sunt'ay t'öğöl əşbalane baksa. T'e amdaren şot'o iz oçalxo bəq' bəğsane yaq'absa. ¹⁶ Şo t'ema busane manst'a ki, bəq'urxon ukala yemenal tapana boşevksuna irəzine baksa, ama haşot'oval tadal tene baksa.

¹⁷ Ğaren iz taxsıra q'amışakat'an isə nexə: "Bez bavay heq'ədər tənginen əyiteşi əşp'ale bu, bitot'ayal boşamin ukala şume bu. Zu isə memiya busa bisaz! ¹⁸ Hayzeri bavay t'öğöl taşi şot'o uk'oz: "Ay bava, zu göyə ‡ q'a vi

* **14:35** 14:34-35 Mat'. 5:13; Mrk'. 9:50 * **15:2** 15:2 Luk'. 5:29-30 † **15:8** 15:8 draxma - gümüş təngə ‡ **15:18** 15:18 göy - yəni, Buxaçux

běš günaxezbe. ¹⁹ Zu ene vi ġar k'alesuna layiğ tezu. Za tənġinen əyitp'i sa əşp'al k'inək' hesabba".

²⁰ Metərluğen, ġar hayzeri iz bavay t'öğölə taysa. Şo hələ əxil amaq'un iz bavan şot'o ak'i goroxe eysa. İz ġare bēš t'it'eri şot'o q'ujbi muçene.

²¹ Ğaren nexə: "Ay bava, zu göye q'a vi bēš günaxezbi. Zu ene vi ġar k'alesuna layiğ tezu." ²² Bavan isə iz nökrəxo nexə: "Usum bakanan, ən gözəl xələt eçeri şot'o lapest'anan. İz k'əşine boğoçal lavk'anan, iz turel torok'al lapest'anan. ²³ Kökbi mozinal eçeri şampanan. Ekinan uken-üğən müqluğben! ²⁴ Şot'aynak' ki, bezi me ġar p'ureney - qayebaki, açeney - bəğəneşi". Metərluğen, me müqluğa c'ovakest'at'un burqsa.

²⁵ Bavay kala ġar isə çölönəy. Şo k'oya qaybakat'an fare, eçin səsurxo ibaki ²⁶ nökrəxoy sunt'u iz t'öğöl k'alpi xavare haq'sa: "Mo hik'ə?"

²⁷ Nökrənen şot'o nexə: "Vi viçine qaybake. Vi bavanal şot'ay salamat qaybaksuna görə kökbaki mozinane şampe".

²⁸ Kala ġar t'eq'ədər əcuğləyinşebaksa ki, bona baysunal tene çuresa. Bavan isə c'öş c'eri şot'o xoyinşebşa. ²⁹ Ama ġaren iz bava metərə coğab tast'a: "Bəğə, hema usene ki, vaynak' nökrə k'inək' əşezbsa. Sal sa vədəl vi əyitəxun tez c'ere. Ama zaynak' sa keçin balal ten q'iymişi ki, bez dost'urxoxun kəyi-üğəz. ³⁰ Me vi ġaren isə vi bütüm var-dövlətə tarak'ala çupuxxoynak' xaşlayinşi çark'esedi. Ama şo qaybakat'an hun içeynak' kökbi mozinan şame". ³¹ Bavan şot'o nexə: "Ay bez ġar, axırı hun həmişə zaxunnu, bez bakaloval bito vine. ³² Ama yan həysə müq bakalayan, müqluğ c'ovakest'alayan! Axırı, vi me viçi p'ureney - qayebaki, şo açeney - bəğəneşi!"».

16

Yön bəğəbala kalaluğbali barada məsələ

¹ İz şağirdxo isə İsusen mot'oğone pi: «Dövlətlü sa amdari iz əşurxo bəğala sa amdare baksa. Şot'o xavart'un tast'a ki, t'e amdaren iz var-dövlətə şarene. ² Dövlətlü amdarenal şot'o iz t'öğöl k'alpi nexə: "Mo hik'ə, vi barada zu k'əz ibaksa? Za hər şeyi hesaba tada. Hun ene kalo bakala ten".

³ T'e vədə əşurxo bəğala amdaren için içeynak' nexə: "İsə zu k'ə booz? Ağan kalaluğbsuna bez kiyexun exest'a. Nə kaşp'sun kaşk'alt'oğoxun tezu, nə dilənçiluğbalt'oğoxun. ⁴ Ama avazu k'ə booz! Gərəy t'etər baz ki, me əşləxun c'erit'uxun oşa za içoğoy k'ojurxo q'abulbala amdar bakane".

⁵ Şot'aynak'al iz ağa borclu bakalt'oğə soğə-soğə k'alpi nexə: "Bez ağa heq'ədərən borclu?" ⁶ Sunt'in nexə "sabaç bat' * zeytuni c'əyin". Əşurxo bəğalen şot'o pine: "Vi q'əbizə ext'a, arsa usum şampa: əlli". ⁷ Oşa t'iyəmint'une nexə: "P'oy vi heq'ədər borcvax bu?" Şot'in coğabe tast'a: "Sabaç k'or † arum". Əşurxo bəğalt'in şot'o nexə: "Vi q'əbizə ext'a şampa: səksən".

⁸ Dövlətlü amdarenal t'e haq'suzluğbala əşp'ala iz yön bəğəbsuna görə tərifləyinşebşa. Axırı me dünyəni amdarxon içoğollarikt'oğoxun bakala əşurxost'a işiğa tarak'ala amdarxoxun gelet'un q'amış. ⁹ Zuval vəx nexzu: me dünyəne bakala var-dövləten vəynak' dost' q'azayınşanan ki, oşa me dövlət çark'at'an vəx həmişəluğ dünyəne q'abulbal bakane.

* **16:6** 16:6 sabaç bat' - təxminən 3950 lit'ir † **16:7** 16:7 sabaç k'or - təxminən 39500 lit'ir

¹⁰ Mis'ik' sa əşləst'a ext'ibərliu bakalo, kala əşləst'al ext'ibərlune. Mis'ik' sa əşləst'a haq'suz bakalo isə kala əşləst'al haq'suze. ¹¹ Metərluğen, əgər me dünyəni var-dövlətə vəx ext'ibərbes tene baksasa, əsil var-dövlətə vəx şina ext'ibərbon? ¹² Əgər q'ert'ay bakalt'u ext'ibərliu tenan c'eysasa, efi bakalt'u vəx şina tadon?

¹³ Sal sa nökrən p'ə ağa q'ulluğbes batenekon. Şot'aynak' ki, nə sunt'u nifrətbi t'iyəmint'u çureğale, nəəl ki sunt'u gəçesi t'iyəmint'u pis piin bəğale. Vənal ham Buxaçuğo hamal var-dövlətə q'ulluğbes batenankon».

¹⁴ Təngəpərəst' fariseyxon bütüm me əyitmoğo ibaki İsusi loxol axşumt'unney. ¹⁵ İsusen isə şot'oğon pine: «Vəx amdaxoy bəş düzgünnan ak'est'a, ama Buxaçuğon ef ük'əne aksa. Ama avabakanan ki, amdaxon üst'ün biq'alt'uxun Buxaçuğon irit'ene.

Buxaçuğoy padçağluğ q'a K'anun

¹⁶ K'anuni q'a xavareçalxoy girkurxo İoan eğaminey. Şot'oxun oşa isə Buxaçuğoy padçağluği Müq Xavare yəymişaksa, bütüməl t'iya baysunt'un çuresa. § ¹⁷ Ama göye q'a oçali əfçibaksun K'anuni girke boş bakala sa gis'e aşt'unaxun hasande. *

¹⁸ İz çuğon c'evk'i q'erəz çuğoxun laşk'oybakalo pozğune. İşq'araxun c'eri çuğon haq'aloval pozğune. †

Dövlətlün q'a kəsibi barada məsələ

¹⁹ Sa dövlətlü amdare baksa. Şot'in həmişə iz loxol toyexlu tünd ç'oç'a irəngen paltar q'a nəzik' kətani parçinen paltare layey, izi hər giyal köfe boşe c'ovaksay. ²⁰ Saal Lazar s'iyen sa kəsibe baksa. Şot'ay bədən dirist' yara baft'ine baksa. Şo t'e dövlətlü amdari çomoy tume bask'i ²¹ iz pul şot'ay sulfinaxun barala k'ot'orxoy loxole baksa. Xəyoğonal hari şot'ay yaroğone lamey.

²² Mone, kəsib bisane, angelxonal şot'o lap Avrahami t'öğölt'un taşt'a. Dövlətlü amdari vaxt'al p'anep'sa, şoval bisane. Şot'o oçalaxt'unbsa. ²³ Me amdaren cəhənnəmə koruğ ak'at'an, iz pulmoğon alabi əxil bakala Avrahama, saal iz t'öğöl Lazarane aksa. ²⁴ Şot'in ost'aar nexə: "Ay bez bava Avraham, za gorox eki! Lazara yaq'aba, iz k'əşin bula xena badi bez muza şəyinbeq'an, me aruğoy boş koruğez aksa". ²⁵ Ama Avrahamen nexə: "Bez gər, vi eyex bada ki, hun vi yəşəyınşast'a saat' şeymux, Lazaren isə pis şeymuxə ak'e. İşəəl şot'in miya irəətlüğe bəğəbe, hun isə koruğen aksa. ²⁶ Hamal ef q'a beş arane t'etər sa bəğəloyluğe laxesə ki, nə memiin ef tərəf, nəəl kekiin me tərəf şinesa çuralğayin, c'ovakes tene baksa".

²⁷ Dövlətlü amdaren nexə: "Ay bava, t'e vədə va xoyinşezbsa, Lazara bez külfəti t'öğöl yaq'aba. ²⁸ Axiri qo viçizax bu. Barta şot'oğon metər sa ga baksuna avabakest'eq'an ki, şorox me koruğ ak'ala gala maq'at'un hari. ²⁹ Avrahamen şot'o nexə: "Şot'oğost'a Moiseyi q'a xavareçalxoy girkurxonon, barta t'iya şameşit'oğonq'at'un əməlb'i". ³⁰ Dövlətlü amdaren isə nexə: "Təə, ay bez bava Avraham, şot'oğon t'öğöl p'urit'oğoxun soğon nu tağayin, toobabalo tet'un". ³¹ T'e vədə Avrahamen şot'o nexə: "Əgər şot'oğon Moiseya q'a xavareçalxo tet'un ümüxlaxsasa, p'urit'oğoxun soğon bəyinalbakayin tet'un vəbakal"».

‡ **16:13** 16:13 Mat'. 6:24 § **16:16** 16:16 Mat'. 11:12-13 * **16:17** 16:17 Mat'. 5:18 † **16:18** 16:18 Mat'. 5:32; 19:19; Mrk'. 10:11-12; 1 K'or. 7:10-11

17

Günax, vëluğ saal vëzifə
(*Mat'. 18:6-7; Mrk'. 9:42*)

¹ Oşa İsusen İz şagirdxone pi: «İnsanxo pis yaq'a taşala şeymux müt'lək' bakale. Ama t'iyəmint'u yaq'nuxun c'evksuni səbəb bakalt'ay vay hala! ² Şiin me mis'ik' hesabbakalt'oğoxun sunt'u pis yaq'a zap'k'ayin, t'e amdareynak' iz q'oq'exun kala sa jomok'ojin jë suruk'bi dənizə bosesun saat'e bakon. ³ Şot'o görə vëx fikir tadanan.

Əgər vi viçen günax əşp'est'i va pislugbenesa, şot'o töhmətba. Ama şot'in toobabayin, şot'o bağışlayınşa. * ⁴ Əgər lap sa ğinast'a vüğ kərəm günax əşp'est'i va pislugbayin, oşa vüğ kərəməl vi t'ögöl hari "toobazbi" uk'ayin, şot'o bağışlayınşa». †

⁵ Sa ği ap'ost'olxon Q'onçuğo pit'un: «Yast'a bakala vëluğa avuzba!» ⁶ Q'onçuğon şot'oğox metərə pi: «Əgər vëst'a sa xardali şile hama vëluğ bunesa, me tutna xoda "va tumexun c'evk'i taşə dənizə bit'a" unank'on, şot'inal ef əyitə bənəğon. ‡

⁷ Ef boşt'an mat'ina iz kötən zap'k'ala nəəl ki eğel bəğala nökerə çölöxun qaybakat'an "usum baka, arsa şum uka" uk'on? ⁸ Şuk'k'alən! Şot'o "bezi biyəsin şuma həzirba, zu kəyi-üğəminal vi bığa ğaç'p'i za q'ulluğba, oşa hun unkon" uk'alnan? ⁹ Oşal hayzeri t'e nökerə iz bit'oğox görə "dirist'bakal" ten uk'al. Axırı şot'in iz borcane bi. ¹⁰ Vənal haketər, vëx bürüşit'oğox bitova bex p'ap'esp'it'uxun oşa upanan: "Yan tərifə layiğ nu bakala nökerxoyan, şot'aynak' ki, k'ə beyansa beş borce"».

Vis' tani cuzam azaraxun q'olaybaksun

¹¹ İsus Yeruslima tağala yaq'e loxol Samariin q'a Galileyin arane bakala zahmani t'ögölxune c'ovaksay.

¹² Ayizmoğoy sunt'u bağat'an şot'o vis' cuzamlu amdare irəst'hari. Şorox əxil çurpi ¹³ ost'aar harayt'unpi: «İsus! Ay məəlim, yax gorox eki!»

¹⁴ İsusen şot'oğox ak'i «takinan, vëx bəyinşxo ak'est'anan» pine. Şoroxal tat'unşi. Tet'ərə baki ki, şorox hələ yaq'a amaq'un təmizt'unbaki. § ¹⁵ Şot'oğoxun sunt'in izi q'olaybaksuna ak'at'an Buxaçuğox ost'aar alxışpsun qayebaki. ¹⁶ Şo İsusi turin oq'a biti şot'o dirist'bakane pi. Me amdar isə sa samariyaluney.

¹⁷ T'e vədə İsusen pine: «Q'olaybakiyorox vis' tan teney ki? P'oy mandı vuy tan maya? ¹⁸ Yəni me samariyalunaxun başq'a qoş qaybaki Buxaçuğox alxışp'al batene ki?» ¹⁹ Oşa t'e amdara pine: «Hayza, taki, vi vëbaksunen va çark'esedi».

Buxaçuğox padçağluğ hevaxt' eğala?

²⁰ Sa ği fariseyxon İsusaxun «Buxaçuğox padçağluğ hevaxt' eğala?» pi xavart'un haq'i. İsusenal şot'oğox metərə coğab tadi: «Buxaçuğox padçağluğ ef piin aksunen tene eğal. ²¹ Şuk'k'alən şot'o "bəğa, şo memiyane" nəəl ki "t'et'iyane" tene uk'al, şot'aynak' ki, Buxaçuğox padçağluğ ene ef aranene». *

²² İz şagirdxo isə İsusen mot'oğone pi: «T'etər ğimxo eğale ki, Amdari Ğare ef arane bakala ğimxoy sunt'u aksun çureğalnan, ama ak'alatanan. ²³ Amdarxon vëx "bəğa, şo t'et'iyane" nəəl ki, "memiyane" uk'alt'un. T'it'eri

* 17:3 17:3 Mat'. 18:15 † 17:4 17:4 Mat'. 18:21-22 ‡ 17:6 17:5-6 Mat'. 17:20 § 17:14 17:14 Lev. 14:1-32 * 17:21 17:21 Mat'. 24:23; Mrk'. 13:21

bəmağanan! ²⁴ Şot'aynak' ki, s'əq'en göye sa tərəf duği t'iyəmi tərəfəl şirik' hetər işigəbsasa, Amdari Ğaral İz qaybakala ğine hat'etər bakale. † ²⁵ Ama süft'ə Şot'in gele əzyət zap'k'alane, həysət'in nəsili amdarxoy tərəfəxun t'öox boseğalane.

²⁶ Noye döörəst'ə hetərə bakesa, Amdari Ğar eğala ğimxost'al hat'etər bakale. ²⁷ Noy gəminə başi ğinal şirik' insanxon kəyi-üt'ünğsay, laşk'oyt'un baksay, işq'arat'un taysay. Oşa sel hari bitova əfçinebi. ‡ ²⁸ Lut'e ğimxost'al hametərey. İnsanxon kəyi-üt'ünğsay, haq'i-toyt'unst'ay, bit'unst'ay, bit'unq'say. ²⁹ Ama Lut' Sodonaxun c'eri ğine göynuxun arux q'a kükürde bari, bitoval əfçinebaki. § ³⁰ Amdari Ğare eğala ğiyal hametər bakale.

³¹ T'e ği iç k'ojin bel, iz şeymux isə k'ojin boş bakala amdar * şot'oğə ext'eynak' bona maq'an başi. Çölö bakaloval qoş maq'an qaybaki. † ³² Lut'e çuğə ef eyex badanan! ‡ ³³ İz elmoğə çark'est'un çureğalt'in şot'o açəsp'ale, ama şiin iz elmoğə açəsp'ayin, şot'in iz elmoğə efale. § ³⁴ Vəx nexzu: t'e üşe sa gane boş bakala p'ə tanaxun sunt'u ext'alt'un, t'e soğə isə mandale. ³⁵ Sagala dən berxala p'ə çuğəoxun sunt'u ext'alt'un, t'e soğə isə mandale. * ³⁶ Çölö bakala p'ə tanaxun sunt'u ext'alt'un, t'e soğə isə mandale».

³⁷ Şot'oxun xavart'un haq'i: «Ay Q'onçux, me əşurxo maya bakala?» Şot'in isə pine: «Cəmdəy mayanesa, q'irğiyoxal t'iya gireğale». †

18

Süpür çuğoy q'a insafsuz divanbali barada məsələ

¹ İsusen İz şagirdxoynak' həmişə afırıp'i urufaxun maq'at'un bit'i pi sa məsələne eçeri: ² «Sa şəhərə sa divanbale baksa. Şot'in nə Buxaçuğə tene çalxsay, nə amdarxo tene hörmətbsay. ³ Hat'e şəhərə sa süpür çuuxal baneksa. Çuğon t'e divanbali t'öğöl hari nexə: "Bez rəgibəxun bakala məhk'əmin əşlə hun bəğa". ⁴ Ama divanbalen sa heq'ədər vaxt' mot'o əməlsun çurtenesa, oşa isə için içeynak' metərə fikirbsa: "Düze, zu nə Buxaçuğə tez çalxsə, nə amdarxo tez hörmətbsə, ⁵ ama me çuğon bez zəhlə şipsuna görə iz əşlə bəğoz, tene bez ümüğə taşale"».

⁶ Oşa Q'onçuğon pine: «İnanbaksa me haq'suz bakala divanbalen k'ə nex? ⁷ Kot'in ketərə bsasa, t'e vədə Buxaçuğon hetərə bon? Yəni İz c'ək'p'it'oğoy, üşe-ğena İçuxun köməy çureğalt'oğoy əşlə bəği düzgün q'ərar tene c'evk'on ki? Şot'oğə gele yaq'bəğesədon ki? ⁸ Vəx nexzu: şot'oğoy əşlə usumluğən bəğale. Ama Amdari Ğar eğat'an oçali çoyel Buxaçuğə vəluğ bəğəbale?»

Farisey q'a naloggirbali barada məsələ

⁹ İçoğə düzgün hesabbi, t'iyəmit'oğə isə oq'a sakala amdarxoynak' İsusen me məsəlinəne eçeri:

† **17:24** 17:23-24 Mat'. 24:23,26-27; Mrk'. 13:21 ‡ **17:27** 17:26-27 Burq. 6:5-8; 7:6-24; Mat'. 24:37-39 § **17:29** 17:28-29 Burq. 18:20-19:25 * **17:31** 17:31 k'ojin bel - Filist'inə k'ojurxoy bul hamavare bake. T'iya c'öşin tərəfi k'as'k'alent'un laşe. Amdarxon içoğoy gele vaxt'a k'ojin belt'un c'ovakest'e: əşt'unbe, afırıt'unpe, useni eğarix vədəmoğə t'et'iya bast'unke. † **17:31** 17:31 Mat'. 24:17-18; Mrk'. 13:15-16 ‡ **17:32** 17:32 Burq. 19:26 § **17:33** 17:33 Mat'. 10:39; 16:25; Mrk'. 8:35; Luk'. 9:24; İoan. 12:25 * **17:35** 17:34-35 Mat'. 24:40-41 † **17:37** 17:37 İov. 39:30; Mat'. 24:28

¹⁰ «Sa ği p'ə tan afırıpseyrak' xramat'un baysa. Soğo farisey, t'iyəmino isə naloggirbal.

¹¹ Fariseyen turel çurpi iz barada metəre afırıp sa burqi: "Ay Buxaçux, Va şükürəzbsa ki, zu nə t'iyəmit'ogollarik' amdarfıq'k'al, haq'suz, q'ert'ay çuğoy loxol bəğal tezu, nəəl ki me naloggirbalt'ullarik'. ¹² Şamat'e p'ə kərəm ğuruxez efsa, bütüm bez q'azanci vis' paye sunt'uval tast'a".

¹³ Naloggirbal isə əxil çurpi, iz pulmoğo göynul alabsunal q'inebsa. Saycə iz bel t'api nexey: "Ay Buxaçux! Za günaxkərə gorox eki!"

¹⁴ İse Zu vəx nexzu: t'e farisey təə, naloggirbale Buxaçuğoy piyes düzgün ak'eşi iz k'oya taşi. Şot'aynak' ki, için içü ala biq'alo oq'a bakale, içü oq'a biq'alo isə ala». *

*İsusi əyloğo xeyir-bərəkət tast'un
(Mat'. 19:13-15; Mrk'. 10:13-16)*

¹⁵ Amdarxon İsusi t'öğöl körpə əyloğoval et'unşt'ay ki, Şot'in xeyir-bərəkət tast'eynak' İz kula şot'oğoy loxol laxane. Şagirdxon isə mot'o ak'i şot'oğo İsa tet'un barti. ¹⁶ Ama İsusen əyloğo İz t'öğöl k'alpi pine: «Bartanan əylux Bez t'öğölq'at'un hari. Şot'oğo galmadanan! Şot'aynak' ki, Buxaçuğoy padçağluğ metərt'oğoye. ¹⁷ Vəx serinaz nex: şiin Buxaçuğoy padçağluğa sa əyel k'inək' nu q'abulbayin, t'iya sal sa vədine bayes tene bakon».

*Var-dövlət q'a Buxaçuğoy padçağluğ
(Mat'. 19:16-30; Mrk'. 10:17-31)*

¹⁸ Sa kalaluğbalen İsusaxun xavare haq'i: «Ay saat' Məəlim, zu k'ə baz ki, həmişəluğ yəşəyinşə miras k'inək' haq'az?» ¹⁹ İsusen şot'o pine: «Za het'aynak'en saat' nexə? Saat' bakalo tək Buxaçuxə. ²⁰ Şot'ay əmirxo avanu: "Əxlagsuzluğ ma ba, bəsmaba, başmaq'a, əfçidən şuk'k'ali əleyinə şahidluğ ma ba, bava-nana hörmətba"». †

²¹ Şot'in isə pine: «Mot'oğo bitova əyelluğaxun əmələzbsa». ²² Mot'o ibakat'an İsusen şot'o pine: «Vi sa şey kame: hik'k'ə buvaxsa toydi kəsibxo payba. T'e vədə göynul vi var-dövlət bakale. Oşa qaybaka, Bez baç'anexun eki». ²³ Şot'in isə me əyitmoğo ibaki pərte baki, şot'aynak' ki, gele dövlətlüney.

²⁴ İsusen şot'ay pərt baksuna ak'i pine: «Var-dövlət bakalt'oğoyrak' Buxaçuğoy padçağluğa baysun heq'ədər çətine! ²⁵ Serine ki, buşə bəke deşiyexun c'ovaksun dövlətlü amdari Buxaçuğoy padçağluğa baysunaxun hasande». ²⁶ Mot'oğo ibakalt'oğon pit'un: «Ketəresa, şuva çark'eşes bakon»? ²⁷ Şot'in isə pine: «İnsanxoynak' mümkün nu bakala əşurxo Buxaçuğoyrak' mümkün».

²⁸ T'e vədə P'et'eren pine: «Mone, yan hər şeyə bosu vi baç'anexunyan hare». ²⁹ İsusen şot'oğo pine: «Vəx serinaz nex: Buxaçuğoy padçağluğeynak' iz k'oja, iz çuğo, iz viçimoğo, iz bava-nana, nəəl ki əyloğo efi t'etər sa amdar tene bakal ki, ³⁰ me dünyəne şot'oxun hema q'at gele, gələcəyə isə həmişəluğ yəşəyinş nu haq'ane».

*İsusen İz p'uri-bəyinbaksuni barada xibimci kərəm xavare tast'a
(Mat'. 20:17-19; Mrk'. 10:32-34)*

* **18:14** 18:14 Mat'. 23:12; Luk'. 14:11 † **18:20** 18:20 C'eys. 20:12-16; K'an. 5:16-20

³¹ İsusen İz p'as's'e şagirdə t'öǝx zapi şot'oǝo pine: «Mone, yan Yerusalimayan taysa, xavareçalxonAmdari Ğare barada şampiyoroxal bito bex p'ap'ale. ³² Şot'o Buxaçuǝo nu vėbakalxoy kiyel tadalt'un, laǝa haq'alt'un, təhk'irbalt'un, Şot'ay çoyel çuk'alt'un. ³³ Şot'o tatarlayinşi oşa bəsp'alt'un. Xib ğinaxun oşa isə Şo bėyinbakale».

³⁴ Ama şagirdxon me əyitmoǝoxun hik'k'al q'amış tet'unbaki. Me əyitmoǝoy məənə c'ap'e mandi, şot'oǝonal Şot'ay pit'oǝo tet'un q'amışaki.

İsusi k'ač'i amdari pulmoǝo qaypsun

(Mat'. 20:29-34; Mrk'. 10:46-52)

³⁵ İsus Yerixoya İşalayinşakat'an sa k'ač'i amdar yaq'e t'öǝl arşi dilənçilüǝəbsay. ³⁶ K'ač'i amdaren iz t'öǝlxun gele amdar c'ovaksuna ibaki xavare haq'i: «K'ə bake?» ³⁷ Şot'o pit'un: «Nazaret'lu İsusə memiin c'ovaksa».

³⁸ T'e vədə şot'in harayepi: «Ay Davidi Ğar İsus, za gorox eki!» ³⁹ Bėş taǝalt'oǝon şot'o q'adaǝanbi şipbsunt'un çuresay, ama şot'in samalal ost'aare haraypi: «Ay Davidi ğar! Za gorox eki!» ⁴⁰ İsusen çurpi əmirebi ki, şot'o İz t'öǝlq'at'un eçeri. Amdar İşalayinşakat'an İsusen şot'oxun xavare haq'i: ⁴¹ «K'ən çuresa vaynak' baz»? Şot'in pine: «Ay Q'onçux, bez pulmoǝon ak'eǝ'an». ⁴² İsusen şot'o pine: «Vi pulmux qayeşeq'an, vi vė baksunen va çark'esedi». ⁴³ Hat'e saad me amdari pulmux qayeşi, şot'inal Buxaçuǝo alxışp'i İsusi bač'anexune taşi. Amdarxonal mot'o ak'i bitot'in Buxaçuǝo alxışt'unbi.

19

İsus q'a Zak'k'ay

¹ İsus Yerixoya başi t'et'iin c'ovaneksay. ² T'et'iya naloggirbalxoy kalo bakala Zak'k'ay s'ila sa dövətlü işq'are buy. ³ İsusə ak'seynak' içü besebsay. Ama iz boy oq'oloy baksuna görə amdarxoy kiyexun Şot'o ak'es tene baksay. ⁴ Şot'o görəl bėş t'it'eri sa incilnə xodane laşi ki, İsus t'et'iin c'ovakat'an ak'ane.

⁵ İsus t'e gala p'ap'at'an ala bėǝi pine: «Zak'k'ay, usum oq'a şiki. Ğe Zu vi k'oya mandalazu». ⁶ Şoval usum oq'a şiri İsusə müqlüǝen q'abulebi. ⁷ Amdarxon mot'o ak'i t'ot'opsat'un burqı: «Taşi sa günaxkəri k'oyane q'onaǝ baki!»

⁸ Zak'k'ay isə turel hayzeri Q'onçuǝo metərə pi: «Ay Q'onçux, bez var-dövləti qıt'u kəsibxo payboz, şuxunal haq'suz sa şey ext'ezsa, bip' q'at avuz qaydoz». ⁹ İsusen şot'o pine: «Ğe me k'oya çark'esune hari, şot'aynak' ki, me amdaral Avrahəmi ğare. ¹⁰ Axırı Amdari Ğar ačit'oǝo qəveşi çark'est'eynak'e hare».

Amanat təngin barada məsələ

(Mat'. 25:14-30)

¹¹ İsusen amdarxoynak' sa məsələl exlətebi, şot'aynak' ki, Şo ene Yerusalima İşalayinşakeney, amdarxonal t'etərt'un fikirbsay ki, Buxaçuǝoy padçaǝluğu eyseynak' male mande. ¹² İsusen pine: «Sa s'ila amdar əxil sa ölkinə yaq'ane bafst'a ki, t'iya iz padçaǝ baksuna təst'ıǝbi qaybakane.

* 13 Tağalt'uxun bəş iz nökerxoxun vis' tana k'alene, şot'oğoy vis' mina † tənqinə tadi nexə: "Zu eğamin me tənqinen alverbanan".

14 Ama t'e ölkin amdarxon şot'o nifrətbsuna görə şot'ay baç'anexun elçiğoy yaq'abi pest'unst'a: "Me amdari beş padçağ baksuna çurteyansa".

15 Ama me amdar padçağ baneksa. Qaybakat'an isə tənqə tadi nökerxo izi t'öğöl k'alpest'i şot'oğoy heq'ədər q'azayınşbsunane avabaksun çuresa.

16 Samcit'in hari nexə: "Ağa, vi sa minan vis' minane eçere". 17 Ağan şot'o nexə: "Dirbaşnu, bez şaat' nöker. Ən mis'ik' sa əşləst'a ext'ibərli c'eysuna görə va vis' şəhəri loxol kalaluğbsunaz ext'ibərbsa". 18 P'əmcit'in hari nexə: "Ağa! Vi sa minan qo minane eçere." 19 Ağan şot'o "vaal qo şəhəri kaloz laxsa" nexə.

20 T'iyəmint'in isə hari nexə: "Ağa! Mo vi vis' mina, kot'o dəsmərə bəc'ürpi ezfe. 21 Şot'aynak' ki, vaxun q'ızbe. Axırı hun gorox nu eğala sa amdarnu. Nu laxi ganuxun exenst'a, nu ezbi ganuxun exenbsa". 22 Ağan şot'o nexə: "Ay pis nöker, va vi jomoxun c'eğala əyitmoğon biq'oz! Huncə nexnu ki, bezi q'əddar baksuna, nu laxi ganuxun exst'una, nu bit'i ganuxun exbsuna avanuy. 23 P'oy t'e vədə het'u görə bez tənqinə faizen ten tade ki, zu eğat'an bez laxit'uxun avuzin ext'az?"

24 Oşa iz t'öğx bakalt'oğoy nexə: "Me amdari kiyexun tənqinə ext'i vis' mina bakalt'u tadanan!" 25 Şot'o next'un: "Ağa, axırı şot'ay ene vis' mina bune!" 26 Ama şot'in coğabe tast'a: "İsə ibakanan, vəx nexzu: şust'a bune, şot'o samalal gele tadeğale, şust'a tenosa, iz kiye bakaloval haq'eğale. † 27 Bezi içoğoy loxol padçağ baksuna nu çureğala bez düşmənxo isə miya eçanan, bez piin bəş içoğoy bula bot'an!"»

İsusi Yerusalisa baysun

(Mat'. 21:1-11; Mrk'. 11:1-11; İoan. 12:12-19)

28 İsusen me məsəlinə exlətp'it'uxun oşa p'urum bəş baft'i Yerusalisaçe taşi. 29 Zeytuni buruğoy döşel bakala Bet'fagen q'a Bet'anya uk'ala ayizmoğoy işalayınşakat'an, şot'in İz şagirdxoxun p'ranna bəş yaq'abi pine: 30 «Ef bəş bakala ayize takinan. T'iya bağat'an hələ şuk'k'alən nu c'idi, gəç sa elemi bala bəğəbalnan. Şot'o şadbi miya eçanan. 31 Şiin vəxun "het'aynak'nan me elemi balina şadbsa?" xavar haq'ayin, upanan: "Q'onçuğone lazım"».

32 Şagirdxonal taşi bitova içoğoy pi k'inək' at'unk'i. 33 Şot'oğon elemi balina şadbat'an şot'ay q'onçuğon xavare haq'i: «Me elemi balina het'aynak'nan şadbsa?» 34 Şot'oğon coğabt'un tadi: «Mo Q'onçuğone lazım». 35 Şot'oğon elemi balina İsusi t'öğöl et'unçeri, oşal t'e elemi loxol içoğoy paltara lap't'i İsusə şot'ay loxol arşevt'unk'i. 36 Şo tanesay, amdarxonal şot'ay tağala yaq'a içoğoy paltarxot'un past'st'ay.

37 İsus hari Zeytun buruğoy döşel p'ap'at'an t'iya bakala şagirdxon içoğoy ak'i bito möcüzöğoy görə müq baki, Buxaçuğoy ost'aar səsen alxışpsat'un burqı:

38 «Q'onçuğoy s'iyen eğala padçağa xeyir-bərəkətq'an baki!

Göynul şip'luğ, ən alloyluğxo alxışq'an baki!» §

* 19:12 19:12 T'e döörəst'ə Rime İmperiin sa bölgün padçağ c'ək'eşi amdar iz kalaluğa burqşunaxun bəş süft'ə Rima taşi iz padçağluğa təstiğbakalaney. † 19:13 19:13 mina - 100 dirhəmə barabar, 100 gılığ maşey. ‡ 19:26 19:26 Mat'. 13:12; Mrk'. 4:25; Luk'. 8:18 § 19:38 19:38 İvel məğ. 118:26

³⁹ Amdarxoy arane bakala bəzi fariseyxon Şot'o pit'un: «Məəlim, vi şagirdxoy səsə bot'a!» ⁴⁰ Ama İsusen şot'oğö metərə coğab tadi: «Vəx nexzu, əgər korox şip' çurk'ayin, jəyurxo muzal bakale!»

İsusi Yeruslimeynak' önöpsun

⁴¹ İsus Yeruslima İşalayınşakat'an şəhərə ak'i şot'aynak' önönepi. ⁴² Şot'in pine: «K'ə bakoniy, hun gəq'a bakayin va serluğa taşala yaq'a q'amışakinuy! Ama me yaq' hələ ki vaynak' c'ap'e. ⁴³ İşəəl, va t'etər sa gımxone yaq'bəsa ki, vi düşmənixon va haq'seynak' eçeri vi q'alın tume k'ul şipi oçala şot'oxun barabar balt'un. Şot'oğon vi bip' t'öğə biq'i va hər tərəfəxun sıxışt'ırışalt'un. ⁴⁴ Vaal, vi boş bakala amdarxoval əfçibalt'un. Vast'a sa jəna jəne loxol tet'un bark'al, şot'aynak' ki, Buxaçuğoy va İşalayınşakala vədinə ten q'amışaki».

İsusi alverçiğö xramaxun şəp'esun

(*Mat'. 21:12-17; Mrk'. 11:15-19; İoan. 2:13-22*)

⁴⁵ Oşa İsus xrame məəlnə başi t'et'iya alverbaltöğö şəp'esane burqi. ⁴⁶ Şot'oğö metərə pi:

«"Bez k'oj afırıbseynak' bakala k'oj bakale" *
pine şameşe. Ama vən şot'o fūq'k'alxoy mesanan c'urevk'e!»

⁴⁷ İsusen hər gi xrama zomebsay. Samci bəyinşxon, k'anun zombalxon q'a azuk'i sanballu amdarxon isə Şot'o bespseynak' yaq't'un qəvesay.

⁴⁸ Ama mot'o hetər balt'un avatet'uniy, şot'aynak' ki, amdarxo dim İz hərrəminet'un baksay, şot'ay jomoxun c'əğala sa əyitəl tet'un c'ovakest'ay.
†

20

İsusa tadeşi ext'iyər

(*Mat'. 21:23-27; Mrk'. 11:27-33*)

¹ Gımxoy sa gi İsusen xrama amdarxo zombi hamal Mūq Xavara yəymişat'an samci bəyinşxo, k'anun zombalxo saal ağsaq'q'alxo Şot'o İşalayınşaki ² pit'un: «Upa bəyn, Hun me əşurxo mani ext'iyərenen bsa? Va me ext'iyərə şina tade?» ³ İsusen şot'oğö metərə coğab tadi: «Zuval vəx metər sa sual tadoz. Za upanan: ⁴ İoanen k'unuk'bseynak' ext'iyərə mayına haq'ey? Göynul bakala Buxaçuğoxun, yoxsa amdarxoxun?»

⁵ Şot'oğonal içoğoy arane maslaatp'i metərt'un pi: «Əgər uk'ayan "Buxaçuğoxuney", t'e vədə "p'oy het'aynak' şot'o vətənanbaki?" uk'ale.

⁶ Uk'ayan "amdarxoxuney", dirist' azuk'en yax jəlayınşəbon. Şot'aynak' ki, amdarxon İoani xavareçal baksuna vət'un».

⁷ Axırdal Şot'o "yan avateyan mayına" pit'un coğab tadi. ⁸ İsusen isə şot'oğö pine: «T'e vədə Zuval vəx me əşurxo mani ext'iyəren bsuna uk'alatez».

Pis bağbanxoy barada məsələ

(*Mat'. 21:33-46; Mrk'. 12:1-12*)

⁹ Mot'oğö pit'uxun oşa İsusen amdarxoynak' metər sa məsələne exlətpsa burqi: «Sa amdaren t'ulluğə lasaksa. Oşa t'e t'ulluğa bare vədine içü p'ap'ala paya tast'uni şərten bağbanxo tadi q'erəz ölkinəne taysa. Şo t'et'iya boxoy vaxt' manst'uni s'iyene taysa. * ¹⁰ Hari t'ul p'ap'i vədine

* **19:46** 19:46 İsa. 56:7; Yer. 7:11 † **19:48** 19:47-48 Luk'. 21:37 * **20:9** 20:9 İsa. 5:1-7

t'e baġbanxoy t'öğöl iz nökerəne yaq'absa ki, izi paya şot'oğoxun ext'ane. Ama t'ulluġi əşp'alxon t'e nökerə t'api kul ams'i yaq'at'unbsa. ¹¹ T'ulluġi q'onçuġon q'erəzəl sa nökerə yaq'absa, ama baġbanxon mot'oval t'api biyaburt'unbsa, kul ams'i qoşt'un yaq'absa. ¹² T'ulluġi q'onçuġon xibimci nökerəl yaq'anebsa, ama baġbanxon şot'oval yaralayınşı şəp't'unbsa. ¹³ T'e vədə t'ulluġi q'onçuġon nexə: "İsə k'ə baz? Barta bez bakal nu bakal sa ġara yaq'abaz, bərkə şot'o hörmətbat'un". ¹⁴ Ama baġbanxon şot'o ak'i içoġoy arane exlətp'i next'un: "Mo varise! Ekinan kot'o besp'en ki, miras yaxq'an mandi". ¹⁵ Haketərəl bsat'un, şot'o t'ulluġaxun c'evk'i best'unbsa.

İsə ef zənden, t'ulluġi q'onçuġon şot'oğoy k'ə bale? ¹⁶ Şot'in hari me baġbanxo əfçibale, t'ulluġa isə q'erəzt'oğoy tadale». Amdarxon mot'o ibaki "Buxaçuġon maq'an bi!" pit'un.

¹⁷ Ama İsusen şot'oğoy piin boş bəġi pine: «P'oy me Şam k'ə upsuna? "Barizap'k'alxon bosı jé Ən vacib t'öġin jəne baki". †

¹⁸ Me jəne loxol bitalo sərəġale, jé mat'ay loxol bitayin isə şot'o č'ak'k'ale».

¹⁹ K'anun zombalxon q'a samci bəyinşxon q'amışt'unbaki ki, İsusen me məsələnə içoġoy baradane exlətp'i. İmkan bakiniy Şot'o hat'et'iya bit'unq'oy, ama amdarxoxun q'it'unbsay.

Hər tani iz haq'q'

(*Mat'. 22:15-22; Mrk'. 12:13-17*)

²⁰ K'anun zombalxon q'a samci bəyinşxon İsusi baç'anexun bus-mışt'unbsay. Şot'ay t'öğöl sa hema amdaral yaq'abet'unıy. T'e amdarxon içoġo təmiz ak'est'i dim İsusi t'öğöl bakalat'unıy, İz jomoxun sa sərf əyit c'eġala k'inək' isə Şot'o biq'i Rimen təyinbi kalat'ay kiyel tadalat'unıy.

²¹ Şot'oğon İsusaxun xavart'un haq'i: «Məəlim, yan avayan ki, Hun düzen əyitp'i zombsa, şuk'k'aleynak'al tərəfkəşluġ tenbsa. Buxaçuġoy yaq'a düzen zombsa. ²² İsə upa bəyn, beşi Rime imp'erat'ora nalog tast'un düze, yoxsa təə?»

²³ Ama İsusen şot'oğoy bic'luġa q'amışaki metərə pi: ²⁴ «Za sa dinar ak'est'anan. Şot'ay loxol bakala şikil q'a s'i şiya?» Şot'oğon coġabt'un tadi: «İmp'erat'ori». ²⁵ İsusen şot'oğoy pine: «T'e vədə imp'erat'ori haq'q'a imp'erat'ora, Buxaçuġoy haq'q'a isə Buxaçuġo tadan».

²⁶ Metər, İsusə amdarxoy bəş əyiti loxol biq'es tet'un baki. Şot'ay coġabal mat mandi şip' çurt'unpi.

Bəyinbaksuni barada sual

(*Mat'. 22:23-33; Mrk'. 12:18-27*)

²⁷ Bəyinbaksun tene bu uk'ala sa hema saduk'eyen‡ İsusi t'öğöl hari xavare haq'i: ²⁸ «Məəlim, Moiseyen yaynak' metərə şampe: "Əgər sa amdari laşk'oy baki viçi əyelsuz biyayin, şot'in t'e viçey süpür mandi çuġo haq'i p'uri viçey nəsilə davam beq'an".

Ş ²⁹ Məsələn, vüġ viçine baksə. Samcit'in sa çuuxe haq'sa, içoġoy əyel bakinut' bisane. ³⁰ Oşa p'əmcı viçene me çuġo haq'sa, ama şoval içoġoy əyel bakinut' bisane. ³¹ Oşa xibimcit'inal şot'o haneq'sa. Haketər vüġ viçey vüġəranal me çuġo haq'i, ama içoġoy əyel bakinut' bisat'un. ³² Axırda me

† **20:17** 20:17 İvel məġ. 118:22 ‡ **20:27** 20:27 saduk'eyen - Rime hökmətəxun ġaç bakala arist'ok'rat p'art'iya. İvel Şamaxun tək Moiseyi qo girkət'un q'abulbsay, nə bəyinbaksuna, nə angelxo, nəəl axırncı ġine tet'un vəbaksay. § **20:28** 20:27-28 K'an. 25:5; Ap'ost'. 23:8

çuux içal bisane. ³³ P'oy isə p'uriyorox bəyinbakat'an me çuux şot'oğoy mat'ay çuux bakale? Axırı, vüğ viçey vüğəranal me çuğə haq'enev».

³⁴ İsusen şot'oğə metərə coğab tadi: «Me döörin amdarxo laşk'oyt'un baksa, işq'arat'un taysa. ³⁵ Ama p'urit'oğoy bəyinbakit'uxun oşa həmişəluğ yəşəyinşə layiğ hesabkalorox isə nə laşk'oy tet'un bakal, nə işq'ara tet'un tağal. ³⁶ Ene biyalatet'un, şot'aynak' ki, angelxo oşq'ardalt'un, bəyinbakala ğarmux baksuna görəl şorox Buxaçuğoy ğarmuxt'un. ³⁷ Moiseyenal şaşe barada bakala hadisinə şamk'at'an Q'onçuğə "Avrahami Buxaçu, İsaak'i Buxaçu saal İak'ovi Buxaçu" nexə. Metər, Moiseyen içinal p'urit'oğoy bəyinbaksunane ak'est'a. * ³⁸ Buxaçu p'urit'oğoy tene, dirist't'oğoy Buxaçu, axırı Şot'aynak' bito dirist'e».

³⁹ K'anun zombalxoy bəzit'oğon metərt'un pi: «Məəlim, Hun he gözəlen pi». ⁴⁰ Eneyal İsusaxun sa şey xavar haq'suna zap't'unşi.

Xrist'os şı Ğara?

(Mat'. 22:41-46; Mrk'. 12:35-37)

⁴¹ T'e vədə İsusen şot'oğə pine: «Het'aynak't'un nex ki, Xrist'os Davidi Ğare? ⁴²⁻⁴³ Axırı Daviden için "İvel məğurxo" girke boş "Q'onçuğon bez Q'onçuğə pine: Zu Vi düşmənxo Vi turin oq'a sakamin Bez yön tərəf arşa" † pene.

⁴⁴ Metərluğen, Daviden Şot'o "Ağa" pine k'ale. T'e vədə Şo hetərə Davidi ğar bakes bakon?»

K'anun zombalxoxun vəx bəğanan

(Mat'. 23:5-7; Mrk'. 12:38-40)

⁴⁵ Amdarxon bitot'in me əyitmoğə ümüxlaxat'an, İsusen İz şagirdxo pine: ⁴⁶ «K'anun zombalxoxun vəx bəğanan. Şot'oğoy çureğalo boxoy paltar lapi tarapsun, amdarxoy içoğə bazarin meydanxo ak'i p'ə kiin kulkiye biq'i "xeyirq'an baki" upsun, sinagogxo q'a q'onaxluğxo best'a arst'une. ⁴⁷ Şot'oğon süpür çupuğoy dövlətə ut'unksa, oşa isə içoğə ak'est'eynak' boxoy afirit'unne. Me amdarxoy caza lap bihi bakale».

21

Süpür çuğoy nəzir

(Mrk'. 12:41-44)

¹ İsusen xrama bakala nəziri q'utin t'öğöl nəzir laxala dövlətlü amdarxone bəğsay. ² Şot'in sa kəsib süpür çuğoyal nəziri q'utina p'ə lep'ton * təngə laxsuna anek'i.

³ İsusen pine: «Vəx düzinəz nex: me kəsib süpür çuğon bitot'uxun gele təngəne laxi. ⁴ Şot'aynak' ki, bitot'in içoğoy bakala ganuxunt'un laxi, me çuğon isə iz kəsib ganuxun, iz xaşluğeynak' kiyel bakalt'une tadi».

Dünyəni axırı işalayınşaksuni nişanxo

(Mat'. 24:1-28; Mrk'. 13:1-23)

⁵ T'iya bakalt'oğon xrame q'əşəng jəyurxoxun, Buxaçuğoy s'iyal laxəsi payurxoxun exlətp'at'an İsusen pine: ⁶ «T'etər ğimxo eğale ki, vən

* **20:37** 20:37 C'eys. 3:6 † **20:42-43** 20:42-43 İvel məğ. 110:1 * **21:2** 21:2 lep'ton - ən mis'ik' təngə

memiya ak'alt'oğoxun hik'k'al tene mandal. Jëne loxol jë tene mandal, bito oçalaxun barabar bakale».

⁷ Şot'oxun xavart'un haq'i: «Məəlim, me Vi piyoroş hevaxt' bakale? Me əşurxoy İşalayınşaksuna mani möcüzəlü nişanxon ak'est'ale?» ⁸ İsusen pine: «Eht'iyat'lu bakanan, feret' ma bakanan! Şot'aynak' ki, Bez s'iyen gele amdaren hari "zu Şozu", "vaxt' İşalayınşakene" uk'ale. Şot'oğoy baç'anexun ma baft'anan. ⁹ Davoğoy q'a amdaxoy eqesuni s'iya ibakat'an ma q'ıbanan. Şot'aynak' ki, morox süft'ə bakalane. Ama mo hələ axır tene».

¹⁰ Oşa şot'oğoy metərə pi: «Azuk' azuk'i, padçağluğ padçağluği loxol eqeğale. ¹¹ Ost'aar oçal galpsunxo, hər gala busaluğ, pis azarxo saal dəşətlü əşur bakale, göyənəl yax möcüzəlü nişanxo ak'est'ale.

¹² Ama bito me əşurxoxun bəş Za görə vəx biq'alt'un, təqıbbalt'un, zindanxo badalt'un. Vəx sinagogxo q'a padçağxoy saal kalaluğbalxoy bəş coğab tast'eynak' taşalt'un. ¹³ Morox vəynak' Mıç Xavara yəymışbseynek sa fürsət bakale. ¹⁴ Vənal saturbəş k'ə coğab tast'uni barada ma fikirbanan. ¹⁵ Şot'aynak' ki, Zu vəx t'etər sa exlətpsuni yönə avabaksun q'a haq'ıl tadoz ki, ef bəş c'eğalt'oğoy saycət'in nə ef sa əyitə p'ə bes tene bakal, nəəl ki şot'ay bəş çurpes tene bakal. † ¹⁶ T'etər bakale ki, vəx lap ef nanoğon, bavoğon, viçimoğon, q'oomxon q'a dost'urxonəl biq'est'alt'un, vəxun bəzit'oğoy bəsp'esaldalt'un. ¹⁷ Za görə bitot'in vəx nifrət balt'un. ‡ ¹⁸ Ama ef belxun sa popal kam tene bakal. ¹⁹ Hər şeyə portbsunen ef elmoğoy çark'est'alnan.

²⁰ Q'oşunxoy Yerusalmi bip' t'öğə haq'layınşbsuna ak'at'an avabakanan ki, şot'ay vərən baksuni vaxt' İşalayınşakene. ²¹ T'e vədə İudeyina bakalorox bito buruxmoğoy q'at'un t'it'eri, barta şəhərə bakalorox t'et'iin c'ereq'at'un, şəhərəxun t'öğx bakalorox isə t'et'iya maq'at'un başı. ²² Şot'aynak' ki, me ğimxo həyif haq'ala ğimxo bakale, bito şameşiyorox bex p'ap'ale. § ²³ T'e ğimxost'a bñhi çupuğoy q'a döş tadala çupuğoy vay hala! Şot'aynak' ki, me ölkın bel kala bələ eğale, Buxaçuğoy əcuğal me azuk'i bel barale. ²⁴ Şorox q'ılıncaşun biyalt'un, q'erəz millətxonal şot'oğoy kiyel badi içoğoy əsir balt'un. Hametərəl, Yerusalm q'erəz millətxoy kiyel bakala vaxt' çark'amin, şəhər şot'oğoy turin oq'a çaxçuxegale.

Amdari Ğare eysun

(Mat'. 24:29-35; Mrk'. 13:24-31)

²⁵ Göynul bakala bəğen, xaşen, muç'uliğon möcüzəlü nişanxo ak'est'alt'un. Millətxo oçali çoyel bakala dənizi gürultınaxun q'ıya baft'alt'un, şot'oğon koruğ ak'alt'un. * ²⁶ Oçali loxol eğala bəlinəşun amdaxon içoğoy açesp'alt'un, şot'aynak' ki, göynul bakala p'lanet'xo jlk'eğale. ²⁷ T'e vədə şot'oğon Amdari Ğare asoyxoy loxol tamtarağen q'a İz kala zoren eysuna ak'alt'un. ²⁸ Me əşurxo bex p'ap'sa burqat'an tikbaki ef bula alaban, şot'aynak' ki, ef çark'esun ene İşane».

²⁹ Oşa İsusen şot'oğoynak' sa məsələl eneçeri: «İncilnə xoda q'a mandi xodurxo bəğanan: ³⁰ şot'oğon xazal qayk'at'an vən mot'o ak'i avananbaksa ki, yəy ene İşane. ³¹ Haketərəl vən me şeymoğoy burqesuna ak'at'an avabakanan ki, Buxaçuğoy padçağluğ İşane. ³² Vəx düzinəş nex: hələ

† 21:15 21:14-15 Luk'. 12:11-12 ‡ 21:17 21:12-17 Mat'. 10:17-22 § 21:22 21:22 Yer. 5:29; Hos. 9:7 * 21:25 21:25 İsa. 13:10; Yez. 32:7; Yol. 2:31; Qay. əyit 6:12-13

me nəsil c'ovaki tağamin morox bito bex p'ap'ale. ³³ Göy q'a oçal c'ovaki taneğon, ama Bezi əyitmux sal sa vədə c'ovaki tene tağon.

³⁴ Bəğanan ki, ef fikir tarapsuni, uğsuni saal hetər yəşəyinşbsuni loxol maq'an baki, tene t'e ğinen vəx bürdən biq'ale, sal ef xavaral tene bakal!
³⁵ Axırı t'e ği oçali çoyel yəşəyinşala amdarxoy bitot'aynak' eğale. ³⁶ Vənal ef bel eğala me bəloğoxun çark'eşi Amdari Ğare bəş çomas'i çurpes bakseynak' afırıpsunaxun çurmapanan».

³⁷ İsusen hər ği xrama amdarxo zomebsay, üşena isə taşi Zeytuni burux uk'ala galane c'ovakest'ay. † ³⁸ Savaxt'an üşenen isə camaat İsusə ümüxlaxseynak' Şot'ay t'öğöl, xramat'un eysay.

22

İsusə bespseynak' həzirluğ bəğsun

(*Mat'. 26:1-5; Mrk'. 14:1-2; İoan. 11:47-53*)

¹ Əyinsuz Şume axsibay İşalayinşebaksay. Me axsibayi s'iya C'ovaksuni axsibayal next'uniy. * ² Samci bəyinşxon q'a k'anun zombalxon camaati İsusə baç'anexun taysunaxun q'it'unbsay, şot'aynak'al Şot'o bespseynak' sa yaq't'un qəvesay.

İuday İsusə toyst'un

(*Mat'. 26:14-16; Mrk'. 14:10; İoan. 13:18-30*)

³ Hame vədə Şeytan p'as's'e şagirdaxun soğo bakala, İsk'ariot' k'aleğala İuday boşe başi. ⁴ Şot'inal taşi samci bəyinşxoxun q'a xrame q'aroolçığoy kalat'oğoxun İsusə şot'oğoy kiyel mani yönen tast'uni barada exlətebi. ⁵ Şorox müqt'unbaki, şot'o təngə tast'unat'un əyit tadi. ⁶ İudal irəzine baki. Şot'in İsusə camaataxun c'əp'k'in şot'oğoy kiyel tast'eynak' yaq'e qəvesa burqi.

Axırnci biyəsin ukun

(*Mat'. 26:17-30; Mrk'. 14:12-26; İoan. 13:21-30; 1 K'or. 11:23-25*)

⁷ Əyinsuz şume axsibayi C'ovaksuni axsibayi q'urbanluğ q'uzina şamk'ala ği hare. † ⁸ İsusen P'et'era q'a İoana bəş yaq'abi pine: «Takinan, yaynak' axsibayi ukuneynak' həzirluğ bəğanan». ⁹ Şot'oğon isə İsusaxun xavart'un haq'i: «P'oy həzirluğa maya bəğen?» ¹⁰ İsusen şot'oğon pine: «Bəğanan, vən şəhərə bağat'an ef bəş gamaten xe taşala sa amdar c'eğale. Şot'ay baç'anexun takinan, şo bağala k'oya bakinan. ¹¹ T'e k'ojin q'onçuğon upanan: "Məəlimen vaxun xavare haq'sa: <Bez şagirdxoxun sagala C'ovaksuni axsibayi ukuna ukseynak' q'onaği otağ maya?>" ¹² K'ojin q'onçuğon vəx alin k'oya həzirbaki sa otağ ak'est'ale. T'et'iya həzirluğ bəğanan». ¹³ Şot'oğon taşi hər şeyə İsusen pi k'inək't'un ak'i, C'ovaksuni axsibayi ukuneynak' həzirluğa bət'unği.

¹⁴ Ukuni vədə hari p'ap'at'an İsus ap'ost'olxoxun sagala sulfin bel areşi. ¹⁵ İsusen şot'oğon pine: «Zu koruğ aksa burqamin me C'ovaksuni axsibayi ukuna vəxun sagala uksuna gelez çuresay. ¹⁶ Vəx mot'oz nex: Buxaçuğoy padçağluğa C'ovaksuni axsibay k'ə upsuni tam çoyel c'eğamin, Zu me axsibayi ukuna ene ukalatezu».

† **21:37** 21:37 Luk'. 19:47-48 * **22:1** 22:1 C'eys. 12:1-27 † **22:7** 22:7 C'eys. 12:1-27

17 Oşa İsusen cama ext'i şükürbi pine: «Mot'o ext'anan, ef arane cöybanan. 18 Vəx nexzu: Buxaçuğoy padçağluğ eğamin Zu t'ulen tadala me baraxunal üğalatez».

19 Oşa İsusen şumal ext'i şükürebı. Şot'o cöybi İz şagirdxo tadi pine: «Mo vəynak' q'urban tadeğala Bez bədəne. Za eyex bast'eynak' metər banan».

20 Haketərəl biyəsin ukunaxun oşa camane ext'i pi: «Me cam vəynak' barala Bez p'iyen gəçesi Təzə İrəzilüğe. † 21 Ama mone, Za xəyənətbalt'in Zaxun sagala iz kula me sulfinane boxost'a. § 22 Amdari Ğar İçeynak' hetər şameşenesa t'etərə taysa, ama Şot'o xəyanətbala amdari vay hala!» 23 Şagirdxon me amdari içoğoy boşt'an şuva bakes bakon pi sun-sunaxun xavar haq'sat'un burqi.

24 Oşa içoğoy arane ən kalo şu hesabbaksuni baradal sa exləte baki. * 25 Ama İsusen şot'oğoy pine: «Q'erəz millətxoy padçağxonal q'a kalaluğbalxonal amdaxoy loxol kalaluğt'unbsa, oşal içoğoy şot'oğoy havadart'un † hesabbsa. 26 Ama vəñ metər ma bakanan! Barta ef arane ən kalo ən mis'ik'o k'inək'q'an baki, kalaluğbaloval q'ulluğçı k'inək'q'an baki. † 27 Axırı şuva kalo, sulfin bel arşiyo, yoxsa q'ulluğ balo? Sulfin bel arşiyo tene ki? Ama Zu ef arane q'ulluğçı k'inək'zu. §

28 Zu sınaşoxun c'ovakat'an Zaxun sa gala bakiyoroş vəñnan. 29 Bez Bavan Za padçağluğa tapşurbi k'inək', Zuval vəxəz padçağluğ tapşurbsa ki, 30 vənal Bez padçağluğast'a Bez sulfin bel arşi köyi-üğəñnan, hamal İsraili p'as's'e tayfına divanbşeynak' taxt'urxo arşanan.

P'et'eri danmişaksuna şaturbēš avabakeş'un

(*Mat'. 26:31-35; Mrk'. 14:27-31; İoan. 13:36-38*)

31 «Simon, Simon! Şeytanen vəx arum k'inək' xaxalaxun c'ovakeş'teynak' ene icazına haq'ene. 32 Ama Zu vast'a bakala vəluğ maq'an açi pi vaynak' afırızpi. Oşa hun p'urum Zaç qaybakat'an vi viçimoğoy ük' tada». 33 Şot'in İsusə coğabe tadi: «Ay Q'onçux, zu Vaxun zindanal, bisunal taysuna həzirzu». 34 Ama İsusen pine: «P'et'er, va nexzu: gə dadalen elk'amin hun Za çalxsunaxun xib kərəm danmişakalnu».

35 Oşa şagirdxoxun xavare haq'i: «Zu vəx tənğəsuz, toraysuz, torok'alsuz yaq'abat'an sa şeyaxun koruğ ak'enan?» Şot'oğon coğabt'un tadi: «Sal sa şeyaxun». * 36 T'e vədə İsusen şot'oğoy pine: «Həysə isə şı ki tənğə q'a toray bune şot'o ext'eş'an. Q'ilinc nu bakalt'inal iz paltara toydi q'ilincq'an haq'i. 37 Şot'aynak' ki, vəx nexzu: İvel şamast'a bakala "k'anuna pozmişalt'oğoxun taye baki" † əyitə tam bex p'ap'esp'iz buq'on. Şot'aynak' ki, Bez barada şameşiyoroş bito bakale». 38 Şot'oğon pit'un: «Ay Q'onçux, mone, memiya p'ə q'ilince bu». Şot'in isə şot'oğoy pine: «Bəş».

İsusə Zeytun buruğoy bel afırıpsun

(*Mat'. 26:36-46; Mrk'. 14:32-42*)

‡ 22:20 22:20 Yer. 31:31-34 § 22:21 22:21 İvel məğ. 41:9 * 22:24 22:24 Mat'. 18:1; Mrk'. 9:34; Luk'. 9:46 † 22:25 22:25 havadar - t'iyəmint'oğoy köməybala amdər. Kalaluğbalxoynak' q'a c'ək'eşi amdərşo tadeğala şı. † 22:26 22:25-26 Mat'. 20:25-27; 23:11; Mrk'. 9:35; 10:42-44 § 22:27 22:27 İoan. 13:12-15 * 22:35 22:35 Mat'. 10:9-10; Mrk'. 6:8-9; Luk'. 9:3; 10:4 † 22:37 22:37 İsa. 53:12

³⁹ İsus c'eri həmişənin k'inək' Zeytun buruğone laşi. İz şagirdxoval İz baç'anexunt'un taşi. ⁴⁰ T'iya p'ap'at'an İsusen şot'oğö pine: «Afırıpanan ki, sinəyişaksun vəxun əxilq'an baki».

⁴¹ İsus İç isə şot'oğoxun sa jë boses bakala q'ədər aralayınşaki, oşa diz çökt'i afırinepi. ⁴² Şot'in metərə pi: «Ay Bez Bava, əgər mümkünesa, me cama † Zaxun əxilba. Ama Bez təə, barta Vi çurəğala k'inək'q'an baki». ⁴³ T'e vədə göynuxun sa angel İsusə ak'əsi İçu zore tadi. ⁴⁴ İsusen əzyət aksun samalal ük'en afırınney. Şot'ay ap' oq'a bitala piye k'at'punxo k'inək'ey.

⁴⁵ İsus afırıpit'uxun oşa hayzeri İz şagirdxoy t'öğöle hari, ama şot'oğö nep'axe ak'i. ⁴⁶ Şot'in İz şagirdxo pine: «Het'aynak'nan bask'e? Hayzeri afırıpanan ki, sinəyişaksun vəxun əxilq'an baki».

İsusi biq'esun

(*Mat'. 26:47-56; Mrk'. 14:43-50; İoan. 18:3-12*)

⁴⁷ Mone, İsusen metər əyitk'ala vədine, bürdən sa dəst'ə amdare ak'əsi. P'as's'e şagirdxoxun soğö bakala, İuda uk'ala şagird isə t'e dəst'in bəşe taysay. Şo işalayınşebaki ki, İsusə muçk'ale. ⁴⁸ Ama İsusen şot'o pine: «İuda, yəni Amdari Ğara sa muçbsunenən toyst'a?»

⁴⁹ İsusi hərrəmine bakalt'oğon isə me əşurxo ak'at'an Şot'o pit'un: «Ay Q'onçux, bərkə beş q'ılincxo ext'en?» ⁵⁰ Hat'e dayğal şot'oğoy sunt'in q'ılincen duği samci bəyinşxoy kalat'ay nökeri yön ümöğö tumexun bonet'i. ⁵¹ Ama İsusen "bəsp'anan!" pi İz kula nökeri ümoğoy loxol laxi şot'o q'olayebi.

⁵² Oşa İsusen İz baç'anexun hari samci bəyinşxo, xrame q'aroolçiğoy kalat'oğö saal ağsaq'q'alxo pine: «Zu amdard fūq'k'alzu ki? Q'ılincen q'a maqen het'aynak'nan hare Bez baç'anexun? ⁵³ Zu hər ği vəxun sagala xramazuy, t'e vədə Za galtenanst'ay. Ama həysə ef vaxt'e hare - bayinq'luği Ş kalaluğbala vaxt'!» *

P'et'eri İsusaxun danmişaksun

(*Mat'. 26:57-58; 26:67-75; Mrk'. 14:53-54; 14:65-72; İoan. 18:13-18; 18:25-27*)

⁵⁴ İsusə biq'i tat'unşeri, Şot'o samci bəyinşxoy kalat'ay k'oyat'un eçeri. Samal aralu isə P'et'eral şot'oğoy baç'anexun tanesay. ⁵⁵ Məəlin biyex eçeri aruxt'unbi. P'et'eral hari t'e aruğoy hərrəmine arşit'oğoy arane areşi.

⁵⁶ Aruğoy işığ P'et'eri loxole biti, t'iya bakala çuux nökerxoy sunt'inal şot'o anek'i. Şot'in P'et'eri loxol saal bəği pine: «Moval İsusaxun sagalaney». ⁵⁷ Ama P'et'eren "ay çuux, zu t'e amdara çaltezxsə!" pi danmişebaki.

⁵⁸ Samal oşa q'erəz sa amdarenal şot'o ak'i pine: «Hunal şot'oğoxun soğonu». Ama P'et'eren pine: «Təə, ay işq'ar!»

⁵⁹ Sa saadaxun oşa q'erəz sa amdarene ak'i pi: «Həgigiyal, me amdard şot'oxun sagalaney! Atenank'sa ki, mo galileyalune?» ⁶⁰ Ama P'et'eren pine: «Ay işq'ar, hun het'uxunen əyite avatez».

Mot'o uk'ala vədine dadalen elepi. ⁶¹ T'e vədə Q'onçuğon fırtıpi P'et'eri loxole bəği. P'et'eriyal Q'onçuğon içü "ğə dadalen elk'amin hun Zaxun xib

† **22:42** 22:42 cam - İsusi xaçe loxol bisuni nişan § **22:53** 22:53 bayinq'luği - yəni, şeytani

* **22:53** 22:53 Luk'. 19:47-48; 21:37

kərəm danmişakalnu" pi əyit eyexe baft'i. ⁶² Şoval t'et'iin c'eri hönkür-hönkür önönepi.

⁶³ İsus q'aroola zap'k'ala amdarxon isə Şot'o lağa haq'i t'ap't'unney. ⁶⁴ Şot'ay pulmoğə ğaç'p'i xavart'un haq'say: «Sa xavareçalluğba bëyn, va şina duği?» ⁶⁵ Şot'o q'erəzəl gele əyitmux pi lağat'un haq'say.

İsus Kala Şurine bəş

(Mat'. 26:57-66; Mrk'. 14:53-64; İoan. 18:19-24)

⁶⁶ Kəybatat'an azuk'i ağsaq'q'alxoy, samci bëyinşxoy saal k'anun zombalxoy Kala Şurane gireşi, İsus q'aroola içoğoy bəşt'un c'evk'i. ⁶⁷ Şot'oğon pit'un: «Yax düz upa, hun Xrist'osnu?» İsusen şot'oğon pine: «Vəx uk'ayiz, tenan vëbakal, ⁶⁸ vəxun xavar haq'ayiz isə Za coğab tenan tadal. ⁶⁹ Ama mone, mot'oxun oşa Amdari Ğar zorba Buxaçuğoy yön tərəf arsale». ⁷⁰ Şot'oğoy bitot'in xavare haq'i: «İsə Hun Buxaçuğoy Ğarnu?» İsusen şot'oğon coğabe tadi: «Vënnan nexə ki, Zu Şozu». ⁷¹ T'e vədə şot'oğon pit'un: «Əne q'erəz şahidluğa k'ə eht'iyəcə bu ki? Me əyitə İz jomoxunyan ibaki!»

23

İsus Rimen təyinbi başçı P'ilat'i q'a Galileyin kalo İrodi bəş

(Mat'. 27:1-2; 11-26; Mrk'. 15:1-15; İoan. 18:28-19:16)

¹ T'e vədə Kala Şurine üzviyox bito hayzeri İsus q'aroola P'ilat'i t'öğölt'un taşeri. ² Şot'o taxsırkər c'evksun çureşi pit'un: «Yan q'ərarayan hari ki, me amdaren beş millətə yaq'nuxune c'evksa. Amdarxo imp'erat'ora nalog tast'una tene bare, içü isə Xrist'os pi padçağə hesabbsa».

³ P'ilat'en Şot'oxun xavare haq'i: «Hun iudeyxoy padçağnu? İsusen coğab tadi şot'o pine: «Hunen metər nex». ⁴ P'ilat'en samci bëyinşxo q'a camaata pine: «Zu me amdarast'a sal sa taxsır atezak'sa». ⁵ Ama şot'oğon içoğoy əyitin loxol çurpi pit'un: «Me amdaren Galileyinaxun burqı me oçalxol şirik' dirist' İudeyina İz zombsunen camaata yaq'nuxune c'evksa».

⁶ P'ilat'en Galileyin s'iya ibaki xavare haq'i: «Me amdar galileyalune ki?» ⁷ İsus İroden kalaluğbala oçalaxun baksuna avabakiyal Şot'o İrodi t'öğölə yaq'abi. Şot'aynak' ki, t'e vədə İrodal Yerusolimane.

⁸ İroden İsus ak'i gele müqəbaki. Şot'aynak' ki, Şot'ay barada t'ema ibakeney ki, Şot'o gele vaxt'axun aksune çuresay. Şot'in İsus içeynak' sa möcüzə ak'est'unane çuresay. ⁹ İroden Şot'o gele sualxone tadi, ama İsusen şot'o sal sa coğab tene tadi.

¹⁰ Samci bëyinşxon q'a k'anun zombalxon hayzeri gele əyitmux pi Şot'o taxsırkərt'un c'evksay. ¹¹ İroden q'a iz əsk'ərxon isə İsus loxol boşşamin axşumpi lağa haq'it'uxun oşa Şot'o padçağ k'inək' lapest'i qaydi P'ilat'i t'öğölt'un yaq'abi. ¹² Süft'ə sunaxun düşmən bakala P'ilat' q'a İrodal t'e ğinaxun oşa dost't'un baki.

¹³ T'e vədə P'ilat'en samci bëyinşxo, kalaluğbalxo saal camaata topbi ¹⁴ şot'oğon pine: «Vən me amdara bez t'öğöl şot'aynak'nan eçere ki, kot'in amdarxo yaq'nuxune c'evksa. Mone, zu ef piin bəş me məsəlinə bəği q'əraraz hari ki, me amdarast'a ef uk'ala əşurxost'a saal sa taxsır butene. ¹⁵ İrodenal sa taxsır tene ak'i, şot'aynak'al beş loxole qaydi. İsus vəncə ananksa ki, me amdaren bisuna layiğ bakala sal sa əş tene biq'e. ¹⁶ Şot'aynak'al kot'o saycə t'apsuni caza tadi tərboz». ¹⁷ Hər usen P'ilat'en

me axsibaya görə sa biq'ésit'u tərbəsay. ¹⁸ Ama camaaten harayepi: «P'ureq'an, p'ureq'an! Yaynak' Barabbina tərba!» ¹⁹ Barabba isə şəhərə amdarxo hökmətə q'arşi əqevksuna görəne zindana boşəsey.

²⁰ P'ilat'en İsusə tərbəsunı tərəf baki p'urum amdarxoxun əyitepi. ²¹ Ama şot'oğon «kot'o xaçə loxol t'əq't'a, xaçə loxol t'əq't'a!» uk'a harayt'unney.

²² P'ilat'en xibimci kərəm xavare haq'i: «Axiri me amdaren k'ə pislüğa be? Zu kot'o bəsp'est'una layiğ bakala sal sa taxsır tez aksa. Mot'o görəl Kot'o saycə t'apsuni caza tadi tərbəz». ²³ Ama şot'oğon p'urum içoğoy əyiti loxol çurpi harayk'a Şot'ay xaçə loxol t'əq'tesunat'un tərbəbsay. Camaaten uk'aloval baneki.

²⁴ P'ilat'en şot'oğoy çureğalt'u bine: ²⁵ şot'in amdar bəsp'suna görə, amdarxo hökmətə q'arşi əqevksuna görə biq'əsi amdara tərbəbi. İsusə isə şot'oğoy kiyele tadi.

İsusə xaçə loxol t'əq't'esun

(*Mat'. 27:32-44; Mrk'. 15:21-32; İoan. 19:17-25*)

²⁶ Əsk'ərxon İsusə t'əq't'a taşat'an, hame vədine ayizexun eğala Simon s'iyen k'irenalı sa amdara biq'i xaçə şot'ay baç'ane lat'unxi. Şot'in İsusə baç'anexun taşi xaçə taşalaney.

²⁷ İsusə baç'anexun gele amdarxo, Şot'aynak' önöpi neğ şik'ala çupuxe taysay. ²⁸ İsusen fıripı şot'oğon pine: «Ay Yerusalmi xuyərmux, Bez dərden ma önöpanan. Vəynak' q'a ef əyloğoynak' önöpanan. ²⁹ Şot'aynak' ki, t'etər ğimxone eysa ki, "he bəxt'əvərə songsuzxo, me dünyəne əyel nu eçeri q'a döş nu tadi çupuxxo!" uk'alt'un. ³⁰ Me vədə "buruxmoğon <bəş loxol bitanan!>, təpoğon <yax but'k'anan!> uk'alt'un". * ³¹ Şot'aynak' ki, əgər göyün xode bel me əşurxo et'unşt'asa, t'e vədə q'ari xoda k'ət'un bon?» †

³² İsusaxun sagala p'ə cinəyətəkərəl bəsp'sat'un taşt'ay. ³³ Şorox "Kəllə" uk'ala gala hari p'at'unp'i. T'iyə Şot'oval t'e p'ə cinəyətəkərəl - sunt'u İz yön, t'e sunt'u isə İz tərş tərəf xaçə loxol t'əq't'undi. ³⁴ İsusen pine: «Ay Bava! Me amdarxo bağışlayınşa, şot'aynak' ki, içoğoy k'ə bsuna içanal tet'un ava!» Əsk'ərxon isə çöp bosı İsusə paltara içoğoy arane cöyt'unbi. ‡

³⁵ Camaaten çurpi tamaşanebsay. T'iyə samci bəyinşxon q'a k'anun zombalxonal İsusə lağa haq'i next'unıy: «Mot'in q'erəzt'oğonə çark'est'ay. Əgər Buxaçugon c'ək'p'i Xrist'osesa, t'e vədə İcuval çark'est'eq'an!» ³⁶ Əsk'ərxonal işalayınşaki Şot'o lağat'un haq'say. Şot'o fine oq'oy tadi ³⁷ next'unıy: «Əgər hun iudeyxoy padçağnusa, va çark'est'a!» ³⁸ Şot'ay best'a xaçə loxol "me amdar iudeyxoy padçağə" şame buy. § ³⁹ Xaçə loxol t'əq't'əsi cinəyətəkərxoy sunt'inal Şot'o tək'irbi pine: «P'oy Xrist'osnu, t'e vədə vaal, yaxal çark'est'a!»

⁴⁰ T'iyəmi cinəyətəkəren isə şot'o q'adağanbi pine: «Hun sal Buxaçugoxun q'itenbsa? Axiri hunal xaçə loxolnu!» ⁴¹ Yan bəş əməlxo görəyan cazına zap'e, me Amdari isə sal sa taxsır butene». ⁴² Oşa İsusəne pi: «Ay İsus, Vi padçağluğa padçağ k'inək' eğat'an za eyex bada!» ⁴³ İsusen şot'o pine: «Va düzinəz nex, ğe hun Zaxun sagala cənnətə bakalnu».

* **23:30** 23:30 Hos. 10:8; Qay. əyit 6:16 † **23:31** 23:31 - Memiya İsusen İçu "göyün xod" upsunen İzi düzgünluğa, günaxkərxo "q'ari xod" upsunen isə şot'oğoy günaxi boş batk'sunane ak'est'a.

‡ **23:34** 23:34 İvel məğ. 22:18 § **23:38** 23:38 şameşey - bəzi kiinsamurxost'a grek'i, lat'ini saal əbrani t'arurxone şameşey.

*İsusi bisun**(Mat'. 27:45-56; Mrk'. 15:33-41; İoan. 19:25-30)*

⁴⁴ Üqümci saadey, * ama dirist' oçali çoyel vuyumci saadal şirik' † bayinq'luğe baki. ⁴⁵ Bëgen iz işığa satenek'say, xrame pərdəəl bİYexun cöyebaki. ‡ ⁴⁶ İsusen ost'aar «ay Bava! Bez Urufa Vaz tapşurbsa» Ş pi elmuxe tadi. Şo pure.

⁴⁷ Me əşurxo ak'i q'oşuni baçtani kalat'in «həgigiyal, me Amdar düzgün amdarey» pi Buxaçuğo alxışebi. ⁴⁸ Tamaşabseynak' t'iya gireşi amdarxonal bütüm me əşurxo ak'i içoğoy bel t'ap'sun qoşt'un qaybaki.

⁴⁹ İsusa çalxalt'oğon isə Galileyinaxun İz baç'anexun hari çupuxoxun sagala bütüm me baki əşurxo t'ödxun çurpi bət'unğsay. *

*İsusa oçalaxbsun**(Mat'. 27:57-61; Mrk'. 15:42-47; İoan. 19:38-42)*

⁵⁰⁻⁵¹ T'iya İosif s'iyen sa amdare buy. Şo Kala Şurin üzviney, ama şot'ay c'evk'i q'əraraxun irəzi teney, şot'aynak' ki, düzgün, xeyirxax hamal Buxaçuğoy padçağluği eysuna yaq'bəğala sa amdarey. Şo İudeyin Arimat'eya şəhərexuney. ⁵² Şot'in P'ilat'i t'öğöl taşi İsusi meydəne çureşi. ⁵³ Meyidə xaçe loxolxun şivk'i parçına bəc'ürep. Oşa q'ayane kaşesi, hələ memaçəğ şuk'k'al nu oçalaxeşi sa mağarina lanexi. ⁵⁴ T'e ği Həzirluğ bəğala ğiney, †Şamat' ğiyal İşalayinşebaksay.

⁵⁵ İsusaxun sagala Galileyinaxun hari çupuxal İosifi baç'anexun taşi mağarina q'a Şot'ay meydə t'iya hetər laxsuna at'unk'i. ⁵⁶ Şot'oğon k'oya taşi şaat' adeğala oyurxoxun toyexlu c'əyinxot'un həzirbi. Şamat' ğine isə Buxaçuğon bürüşü k'inək' hik'k'al əştet'unbi. ‡

24*İsusi bəyinbaksun**(Mat'. 28:1-10; Mrk'. 16:1-11; İoan. 20:1-18)*

¹ Şamat'i samci ğine* savaxt'an üşenen, çupuğon içoğoy həzirbi adeğala oyurxo ext'i mağarin t'öğölt'un taşi. Şot'oğoxun sagala q'erəzəl sa hema amdar buney. ² Şot'oğon hari mağarin çomost'a bakala jəna t'ödx t'ik'irəşit'un ak'i. ³ Bona başi isə Q'onçux İsusi meydə tet'un bəğəbi.

⁴ Şorox çəşmişəki mandet'unıy. Bürdən içoğoy bəş s'əq'e işiq k'inək' s'aldala paltarla p'ə işq'are c'eri. ⁵ Çupuxxo q'iyene haq'i. Şorox çooq'a past'unşi. İşq'arxon isə xavart'un haq'i: «Vən het'aynak'nan dirist' Bakalt'u p'urit'oğoy arane qəvesa? ⁶ Şo memiya butene, Şo bəyinbakene! Hələ Galileyina bakat'an Şot'in vəx pit'u ef eyex badanan: ⁷ "Amdari Ğar günaxkərxoy kiye tadeğalane, şot'oğonal Şot'o xaçe loxol t'əq't'alt'un. Xibimci ğine isə Şo bəyinbakalane"». † ⁸ Çupuğonal İsusi əyitmoğoy eyext'un badi.

⁹ Şot'oğon t'et'iin qaybaki bütüm me baki əşurxo İsusi sas's'e şaqirdə q'a t'iyəmin amdarxo exlətt'unbi. ¹⁰ Me xavara ap'ost'olxo p'ap'esp'alorox

* **23:44** 23:44 üqümci saad - həysət'in vaxt'en berezəre saad p'as's'e. † **23:44** 23:44 vuyumci saad - həysət'in vaxt'en berezərexun oşa saad xib. ‡ **23:45** 23:44-45 C'ey. 26:31-33 § **23:46** 23:46 İvel məğ. 31:5 * **23:49** 23:49 Luk'. 8:2-3 † **23:54** 23:54 Həzirluğ bəğala ği - yəni iudeyxost'a İvel hesabakala Şamat' ğineynak' həzirluğ bəğəğala qomci ği. ‡ **23:56** 23:56 C'ey. 20:10; K'an. 5:14 * **24:1** 24:1 şamat'i samci ği - yəni bazarın ği † **24:7** 24:6-7 Mat'. 16:21; 17:22-23; 20:17-19; Mrk'. 8:31; 9:31; 10:32-34; Luk'. 9:22; 18:31-33

Magdallu Mariya, Yoxanna, İak'ovi nana Mariya saal sa hema q'erəz çupuxey. ¹¹ Ama ap'ost'olxo şot'oğoy əyitmoğo tet'un vëbaki, bütüm me əşurxo içoğoynak' vëbakala tene ak'esay. ¹² Ama P'et'er t'it'eri mağarina bəğsane taşi. Şot'in hari bona bəği t'iya saycə meydə bəc'ürpi parçoğone ak'i. Me əşlə gele məət't'əl mandiyal iz k'oyane qaybaki.

İsusi p'ə şagirdə ak'esun
(Mrk'. 16:12-13)

¹³ Hat'e ği şagirdxoxun p'öğö Yerusolimaxun altmış st'adi † əxil bakala Emmaus uk'ala ayizet'un taysay. ¹⁴ Şot'oğon bito me əşurxoy barada içoğoy arane exlətt'unbsay. ¹⁵ Şot'oğon exlətp'ala, sun-suna içoğoy fikirxo uk'ala vədineyal İsus İç işalayınşaki şot'oğoxun sagala yaq' taysane burqi. ¹⁶ Ama şot'oğon İsusa tet'un çalxi, içoğoy pulmux ğaçesəney.

¹⁷ İsusen şot'oğoxun xavare haq'i: «Mo het'ay baradanan metər yaq' taysun exlətpsa?» Şorox beyköf çurt'unpi. ¹⁸ Şot'oğoy boşt'an K'leop'a s'iyen bakalt'in pine: «Yerusalima baksun-baksun me baki əşurxoxun xavar nu bakalo saycə hunnu unko p'oy?» ¹⁹ İsusen «mani əşurxoxun?» pine. Şot'o coğabt'un tadi: «Nazaret'lu İsusi bel hari əşurxoxun. Şo Buxaçuğoy q'a amdarxoy piyes İz uk'ala əyitmoğon q'a əməlxon c'ək'eğala sa xavareçaley. ²⁰ Beşi samci bəyinşxon q'a kalaluğbalxon Şot'o bespsuni caza tadi xaçe loxol t'əq't'est'undi. ²¹ Yanal umudyanbaksay ki, me amdar gələcəyə İsraila çark'est'alone. Hamal, me əşur xib ği bəşe bake, ²² ama beş çupuxoxun bəzit'oğon yax mat mandala əşurt'un exlətpsa. Şorox savaxt'an üşenen meyd laxesi mağarina taşi ²³ bəğət'un ki, t'iya meyd butene. Next'un ki, içoğo t'et'iya angelxone ak'eşe, şot'oğon İsusi dirist' baksunat'un pe. ²⁴ Oşa beşt'oğoxun bəziyoroşal mağarina taşi hər şeyə çupuğon içoğo exlətpi k'inək't'un ak'e. Ama İsusa İçu ak'itet'un».

²⁵ T'e vədə İsusen şot'oğo pine: «Ay haq'ılsuzxo! Xavareçalxoy pit'oğo vëbaksun vəx heq'ədər çətine tadesa! ²⁶ P'oy tenan k'alpe ki, Xrist'osen İz kala s'iya bütüm me koruğxoxun c'ovaki q'azayınşalaney?» ²⁷ Oşa Şot'in İvel Şame boş Moiseyi girkurxoxun burqi xavareçalxoy girkurxol şirik' İz barada şameşi bito ganxo q'andırışebi.

²⁸ Şorox içoğoy tağala ayıza hari p'ap'at'an, İsusen İçu t'etərə taşeri ki, güvə hələ t'et'iinal t'ağay tağale. ²⁹ Ama şot'oğon İsusa "eki, yaxun manda! Ene biyəne, bəğal batksaxe" pit'un. Şoval içoğoxun sagala k'oyane başi.

³⁰ Hari şum ukala vədine, İsusen şuma ext'i şükürbala afırınal pit'uxun oşa cöybi şot'oğone tadi. ³¹ Hame vədə şot'oğoy pulmux qayeşi, şot'oğonal İsusa çalt'unxi. Ama İsus şot'oğoy piyexun aneçi. ³² Şot'oğon pit'un: «Şot'o görəne Şot'in yaxun yaq'a exlətp'i İvel Şama q'andırışat'an beş ök' metər bəc'ük'eşi boksay!»

³³ Şorox hat'e saad hayzeri Yerusalimat'un qaybaki. Hariyal sas's'e şagirdə q'a şot'oğoxun sagala bakalt'oğo giresit'un ak'i. ³⁴ Şot'oğonal içoğo Q'onçuğoy həgigiyal bəyimbaksuna saal Simona ak'esunat'un exlətpi. ³⁵ T'e vədə harit'oğonal yaq'a içoğoy bel hari əşurxo q'a İsusa şum cöybat'an hetər çalxsunat'un exlətp'i.

İsusi sas's'e şagirdə ak'esun

(Mat'. 28:16-20; Mrk'. 16:14-18; İoan. 20:19-23; Ap'ost'. 1:6-8)

† 24:13 24:13 altmış st'adi - təxminən 11 k'ilometr

³⁶ Mot'oğon me barada exlətp'ala vədine bürdən İsus İç şot'oğoy arane curpi pine: «Vəynak' xeyirq'an baki!» ³⁷ Şorox çəşmiş't' unbaki, içoğoy q'iyen haneq'i, fikirt'unbi ki, içoğoy piyese ak'esa. ³⁸ Ama İsusen şot'oğoy pine: «Het'aynak'nan q'İbsa? Het'u görənən ef ük'e metər fikirxo eşt'a? ³⁹ Bez kulmoğoy q'a turmoğoy bəğanan. Mo Zuzu! Za kuldanan bəğanan! Axırı urufi nə bədən tene baksa, nə üq'ən, ama Zast'a bune». ⁴⁰ İsusen mot'o pi şot'oğoy İz kulmoğoy q'a turmoğoy ak'est'i. ⁴¹ Şorox içoğoy müqexun hələl vətət' unbaksay, mat mandet'uniy. T'e vədə İsusen pine: «Ukala şey buvəx?» ⁴² Şot'o sa tikə ap'esp'i çəli q'a sa k'ot'or uç'e şamt'un tadi. ⁴³ İsusenal ukuna ext'i şot'oğoy piin bəş kəye.

⁴⁴ Oşa İsusen şot'oğoy pine: «Vəxun sagala bakat'an Bez pi əyitmoğoy məənə money: Moiseyi k'anunast'a, xavareçalxoy girkurxost'a q'a İvel məğurxost'a Bez barada sameşiyorox bex p'ap' alane».

⁴⁵ Oşa İsusen İvel Şama hetər düzgün q'amışaksunane şot'oğoy zombi. ⁴⁶ Şot'in pine: «Metərə sameşe: Xrist'os koruğ zapi biyalane, xib ği oşa isə bəyinbakalane. ⁴⁷ Yerusalamaxun burqi bütüm millətxoynak' içoğoy günaxxo toobinen bağışlayınşaksun Şot'ay s'iyen karooz bakalane. ⁴⁸ Vən bütüm me əşurxoy şahidxonan. ⁴⁹ Mone, Zu Bez Bavan vəx əyit tadi Bakalt'u yaq'aboz. Vən isə, göynuxun eğala zora haq'amin, Yerusalamaxun c'emakinan». §

İsusi göynul əqesun

(Mrk'. 16:19-20; Ap'ost'. 1:9-11)

⁵⁰ Oşa İsusen şot'oğoy şəhərexun c'evk'i Bet'anyanal şirik' eneçeri, İz kula alabi şot'oğoy xeyir-bərəkəte tadi. ⁵¹ Xeyir-bərəkət tast'unal şot'oğoxun əxilbaki göynule əqəsi. ⁵² İz şagirdxon Şot'o bult'un k'os'bi, müq-müqal Yerusalamat'un qaybaki. ⁵³ Metər luğen, şorox həmişə Buxaçuğoy alxışpsun xramat'un baksay.

İoanen şampi Műq Xavar Běšin əyit

Me girke şampiyo ap'ost'ol İoane. İçal me girke boş şampi hadisoğoy sahide. Şot'in ham əbraniğoy ədətə q'a şot'oğoy fikirə, hamal İsraili coğrafiina şaat'e avay. Metər sa fikire bu ki, İoanen me girke beş erin 50-70 ci usenxoy aranene şampe.

İoanen iz girke məksədə qay tət'iğəbsa: «Ama memiya bakalorox şot'aynak'e şameşe ki, vən İsusı Xrist'os, Buxaçuğoy Ğar baksuna vėbaki Şot'ay s'iyen yəşəyinq haq'es bakanan» (20:31).

«İoanen şampi Műq Xavar» girken İsusı Buxaçuğoy həmişəluğ Əyit k'inək'e ak'est'a: «Əyit Amdar baki beş aranene yəşəyinq. Şo ük' bok'ospsunen q'a seriluğen buyey». (1:14). İsusı Buxaçuğoy həmişəluğ Əyit k'inək' ak'est'ala samci bəndurxoxun oşa «Műq Xavarast'a» İsusı cürbəcür möcüzəğoy ak'est'uni baradane exlətesa. Me möcüzəğon İsusı əyit tadesi Çark'est'al saal Buxaçuğoy Ğar baksunane ak'est'a. Morox ak'est'i möcüzəğoy q'andırışala əyitmoğone tət'iğəbaksı. Girke me hissinen bəzi amdarxoy İsusı hetər vėbaksuna q'a İz baç'anexun taysuna, t'iyəmit'oğoy isə Şot'ay əleyinə baki nu vėbaksunane ak'est'a. 13-17-ci bulurxost'a isə İsusı biq'əsi biyəsin İz şagirdxoxun sagala baksuna q'a içəğoy hərtərəflu exləti baradane şamesa. İsusen xaça t'əq't'esunaxun bəş şagirdxo ük'e tast'a. Axırncı bulurxon isə İsusı biq'esuna, divanbaksuna, bəyinbaksuna, bəyinbakit'uxun oşal İz şagirdxo ak'esunane ak'est'a.

İoanen me girke boş Xrist'osi tərəfəxun amdarxo tadeğala həmişəluğ yəşəyinq haq'suni yaq'ane ak'est'a. Me həmişəluğ yəşəyinq İsusı yaq'a, düzluğa, Şot'ay yəşəyinqə vėbakala amdarxone tadesa. İoanı Műq Xavari t'iyəmi girkurxoxun c'ək'esun şone ki, İsusen İçu "xe", "şum", "çoban", "eğəlxo", "c'ap' saal iz zoğurux" əyitmoğon İzi "Həmişə Bakalo" baksunane ak'est'a.

Girke boş bakalorox:

1:1-18 P'rolog: İsus - Buxaçuğoy Əyite

1:19-51 İsusı q'ulluği burqesun: K'unuk'bal İoanı şahidluğ saal İsusı samci şagirdxo

2:1-11:57 İsusen amdarxoynak' bi q'ulluğ

12:1-19:42 İsusı axırncı ğimxo

20:1-29 İsusı bəyinbaksun saal amdarxoynak' ak'esun

20:30-31 İoanı girke məksəd

21:1-25 Ep'ilog: Q'onçuğoy Galileyina p'əmci kərəm ak'esun

Buxaçuğoy Əyit Amdare baksı

¹ Burqesunast'a Əyit buney. Əyit Buxaçuğoxun sagalaney, Əyit Buxaçuxey. ² Şo burqesunast'a Buxaçuğoxun sagalaney. ³ Hər şeyə Şot'ine yaratmışı, yaranmışaki şeyurxoxun sal soğə Şosuz tene yaranmışaki. ⁴ Şo yəşəyinq orayiney, me yəşəyinqal amdarxoy işiğey. ⁵ İşiğen bayinq'luğa s'alest'a, bayinq'luğen şot'o bəc'ürpes tene baki.

⁶ Buxaçuğoy tərəfəxun yaq'abaki sa amdare hari, şot'ay s'i İoaney.
* ⁷ Şo şahidluğbseynek'e harey ki, işiği barada şahidluğbane, bütüm amdarxonal me şahidluğa ibaki və bakat'un. ⁸ Şo iç işiğ teney, ama işiği barada şahidluğbseynek'e harey.

⁹ T'e işiğ seri işiğey, şo dünyəne harit'oğoy hər sunt'u işiğlune bsay. ¹⁰ Şo dünyənəney, dünyənə Şot'ine yaratmışi, ama dünyənən Şot'o tene çalxi. ¹¹ Şo İzt'oğoy t'öğölə hari, ama İzt'oğon İçu tet'un q'abulbi. ¹² Ama Şot'in İçu q'abulbi İz s'iya vëbakit'oğ bitova Buxaçuğoy əylux baksuni ext'iyərə tadi. ¹³ Şorox nə sa amdari əsiləxun, nə bədəni nəəl insani çuresunen tet'un baki, ama Buxaçuğoxunt'un baki.

¹⁴ Əyit Amdar baki beş aranene yəşəyinşi. Yan Şot'ay kalaluğa q'a zora ayank'i. Şot'in mot'oğ İz Bavaxun Şot'ay tək sa Ğar baksunene haq'i. İzi eysunen Şot'in yax ük' bok'ospsuni q'a het'ay seri baksunane ak'est'i.

¹⁵ İoanen Şot'ay barada şahidluğbi ost'aar pine: «"Zaxun oşa Eğalo zaxun üst'üne, şot'aynak' ki, zaxun bəş buney" pi, İz barada bez exlətp'i Amdar mone». ¹⁶ Yan bitot'in Şot'ay bakalt'uxun hayanq'i, Şot'in İz ük' bok'ospsunen yax bol xeyir-bərəkəte tadi. ¹⁷ Buxaçuğon İz k'anuna Moiseyaxune avabakest'i, ük' bok'ospsuna q'a seri bakala yaq'a ak'est'una isə İsus Xrist'osane tapşurbi. ¹⁸ Buxaçuğə şuk'k'alən sal sa vədə tene ak'e, ama Bavay t'öğöl bakala tək sa Ğaren Buxaçuğə yax çalxesedi.

İoan Xrist'os tene

(*Mat'. 3:1-12; Mrk'. 1:1-8; Luk'. 3:1-18*)

¹⁹ İudeyxoy kalat'oğon İoanaxun "hun şunu?" pi xavar haq'seynak' Yerusalimaxun bəyinşxo q'a leviğə şot'ay t'öğölt'un yaq'abi. T'e vədə İoanen şahidluğbi ²⁰ düzə pi c'ap'tenebi, şot'in qay pine: «Zu Xrist'os tezu». ²¹ Şot'oğon İoanaxun xavart'un haq'i: «P'oy hun şunu? İlyanu?» İoanen "təə, şo tezu" pine. T'e vədə şot'oğon xavart'un haq'i: «Bərkə yan yaq'bəğala xavareçalnu?» İoanen "təə" coğabe tadi. † ²² Şot'oxun saal xavart'un haq'i: «P'oy hun şunu? Yax yaq'abit'oğə k'ə coğab taden? Vi barada k'ən pes bakon?» ²³ İoanen İsayə xavareçali pi əyitmoğone coğab tadi:

«"Q'onçuğoy yaq'a düzbanan" pi ams'i oçala bayanbalt'ay səszu». ‡

²⁴ T'e vədə bəzi yaq'abaki fariseyxon ²⁵ İoanaxun xavart'un haq'i: «P'oy hun Xrist'os, İlya nəəl yan yaq'bəğala xavareçal tenusa, het'aynak'en xena badi k'unuk'bsa?» ²⁶ İoanen şot'oğə coğabe tadi: «Zu xenenez k'unuk'bsa, ama ef arane vən nu çalxala sa Tano. ²⁷ Şo zaxun oşa eğale. Zu Şot'ay sal torok'ali bağa şadbsunal tez lafst'a».

²⁸ Me əşurxo İordan oqe t'e soğə tərəf - Bet'anyina, İoanen xena badi k'unuk'bala galane bakey.

K'unuk'bal İoani şahidluğbsun

²⁹ Əyc'indəri İoanen İsusi şot'ay t'öğöl eysuna ak'i pine: «Dünyəni günaxa İz loxol ext'ala Buxaçuğoy Q'uzi mone! ³⁰ "Zaxun oşa Eğalo zaxun üst'üne, şot'aynak' ki, zaxun bəş buney" pi İz barada bez exlətp'i Amdar mone. ³¹ Zu Şot'o tez çalxsay, ama Şot'o İsrailə çalxest'eynak'ez xenen

* **1:6** 1:6 Mat'. 3:1-2; Mrk'. 1:4; Luk'. 3:1-2 † **1:21** 1:21 K'an. 18:15,18; Mal. 4:5 ‡ **1:23** 1:23 İsa. 40:3

k'unuk'bsa hari». ³² İoanen şahidluğbi pine: «Azk'i ki, Uruf göynuxun göyərçin k'inək' şiri Şot'ay loxole çurpi. ³³ Zu Şot'o tez çalxsay, ama xenen k'unuk'bseynak' za Yaq'abit'in İçin za peney: "Uruf şı loxol şiri manst'una ak'ayin, İvel Urufen k'unuk'baloŞ Şone". ³⁴ Zuval mot'o ak'i şahidluğezbsa ki, "Buxaçuğoy Ğar mone"».

İsusi samci şagirdxo

³⁵ Əyc'indəri İoan iz şagirdxoxun p'öğö iz t'öğöl p'urum t'et'iyə çurpeney. ³⁶ Şot'in içoğoy t'öğölxun c'ovakala İsusa ak'i pine: «Bəğanan, Buxaçuğoy Q'uzi mone!»

³⁷ Me p'ə şagirdal şot'ay əyitə ibaki İsusi baç'anexunt'un taşi. ³⁸ İsusen fıripi İz baç'anexun eğalt'oğə ak'i şot'oğə pine: «Vəx k'ə lazım?» Şot'oğon İsusa pit'un: «Ravvi, Hun mayan manst'a?» ("Ravvi" "Məəlim" upsune.) ³⁹ İsusen şot'oğə pine: «Zaxun ekinan, ak'alnan». Şoroxal taşi İsusi maya manst'una at'unk'i, t'e ği vis'imci saadal şirik'əl * Şot'oxunt'un baki.

⁴⁰ İoanaxun ibaki İsusi baç'anexun taşi p'ə tanaxun soğə Simon P'et'eri viçi Andreyey. ⁴¹ Şot'in süft'ə taşi iz viçi Simona bəğəbi şot'o pine: «Yan Xrist'osa bəğəyanbi!» ("Xrist'os" "İləməsi, yəni c'ək'əsi amdar" upsune.) ⁴² Andreyen şot'o İsusi t'öğöle taşeri. İsusen Simoni loxol bəği pine: «Hun İoani ğar Simonnu, ama K'efa k'aleğalnu». (K'efa isə grek'i muzin P'et'er, yəni je upsune.)

⁴³ Əyc'indəri İsus Galileyina taysune çureşi. Şot'in Filip'a bəğəbi şot'o pine: «Bezi baç'anexun eki». ⁴⁴ Filip'al, Andrey q'a P'et'er k'inək' Bet'sayda şəhərexuney.

⁴⁵ Filip'en Nat'anaila bəğəbi şot'o pine: «Moiseyi k'anuna şameşi, xavareçalxonal pi Amdara bəğəyanbi. Mo nazaret'lu İosifi ğar İsuse». ⁴⁶ Nat'anailen şot'o pine: «Nazaret'axun şaat' sa şey c'eneğon ki?» Filip'en isə "eki, huncə ak'alnu" pine.

⁴⁷ İsusen Nat'anaili İçuç eysuna ak'i şot'ay barada metərə pi: «Mo iz ük'e bic'luğ nu bakala əsil sa israillune». ⁴⁸ Nat'anailen "Hun za k'ən çalxsə?" pi Şot'oxun xavare haq'i. İsusen şot'o coğabe tadi: «Filip'en va k'alk'alt'uxun bəş va incilnə xodin oq'a ak'ezuy». ⁴⁹ Nat'anailen Şot'o pine: «Ravvi, Buxaçuğoy Ğar Hunnu, İsraili padçağ Hunnu!» ⁵⁰ İsusen pine: «Bezi va incilnə xodin oq'a azk'i upsuna görən Za və baki? Hun kot'oxunal kala şeyurxo ak'alnu». ⁵¹ Oşa p'urum şot'o pine: «Serina, serinaz vəx nex: göye qayesuna saal Buxaçuğoy angelxo Amdari Ğare t'öğöl laşi-şiysuna ak'alnan». †

2

İsusi xena fina tarast'un

¹ P'ə ği oşa Galileyin Gana ayize sa laşk'oye baki. İsusi Nana t'et'iyaney. ² İsusa q'a İz şagirdxoval laşk'oya k'alpet'uniy. ³ Fi çark'at'an İsusi Nanan İçu pine: «Mot'oğoy fi çark'ene». ⁴ İsusen pine: «Avazu, ay Nana, ama Bezi vaxt' hələ p'ap'itene». ⁵ İz Nanan q'ulluğçiğə pine: «Kot'in vəx k'ə uk'ayin, banan».

§ 1:33 1:33 İvel Urufen k'unuk'balo - yəni İvel Urufen amdarxoy ük'ə təmizbalo * 1:39 1:39 vis'imci saad - həysət'in vədine bərezərə saadin bip'. † 1:51 1:51 Burq. 28:12

⁶ İudeyxoy içoğo pakbsuni ədətə görə t'et'iya hər sunt'ay boş p'ə-xib met'rit' * xe p'aq'ala üq dənə jəne k'oyine buy. ⁷ İsusen q'ulluğçığo pine: «K'oyiğə xenen buybanan». Şot'oğonal k'oyiğə jomol şirik' buyt'unbi. ⁸ Oşa Şot'in saal pine: «İsə kot'oxun samal ext'i düvənbəyin t'öğöl taşanan». Şot'oğonal tat'unşeri. ⁹ Düvənbəyinen fina tarapi xene tadane bəği. Şot'in fine mayin baksuna tene avay, mot'o saycə xena eçeri q'ulluğçığone avay. Düvənbəyinen bəyə k'alpi ¹⁰ şot'o pine: «Bitot'in süft'ə saat' fina, amdarxon üğit'uxun oşa isə keje finane eşt'a. Ama hun saat' fina axıran efe».

¹¹ Hametər, İsusı Galileyin Gana ayize ak'est'i me samci möcüzəlü nişanen Şot'ay kalaluğa çoyele c'evk'i, İz şagirdxoval İçu vət'un baki. ¹² Mot'oxun oşa Şo İz Nanaxun, viçimoğoxun saal şagirdxoxun sagala K'efernauma taşi sa hema ği t'et'iyane mandi. †

*İsusı haq'i-toydaxo xrame məəlinexun şəp'esun
(Mat'. 21:12-13; Mrk'. 11:15-17; Luk'. 19:45-46)*

¹³ İudeyxoy C'ovaksuni axsibay‡ İşalayınşebaksay. İsusı Yerusolimane taşi. ¹⁴ Şot'in hari xrame məəline arak', eğel, göyərçin toydaxone ak'i, t'et'iya təngə badalbalxoval buney.

¹⁵ İsusen vijurxon sa tatar düzbi bütüm haq'i-toydaxo içoğoy eğel saal arak'xoxun sagala xramaxun şəp'eşi, təngə badalbalxoy ist'olxoval taradi təngöğə oq'ane şipi. ¹⁶ Şot'in göyərçin toydaxo pine: «Mot'oğə memiin ext'anan! Bezi Bavay k'oja bazaranan c'urevk'e!» ¹⁷ İz şagirdxonal İvel Şame boş bakala "vi k'oja çuresunen Za bok'osp'i-şik'ale" əyitə eyext'un badi. §

¹⁸ T'e vədə iudeyxoy kalat'oğon Şot'oxun xavart'un haq'i: «Mot'oğə bseynek' Vi ext'iyər baksuna yax mani möcüzəlü nişanxonon ak'est'es bakon?» ¹⁹ İsusen şot'oğə coğabe tadi: «Me xrama şarpanan, xib ğiin boş Zu kot'o təzədən biq'oz». * ²⁰ T'e vədə iudeyxoy kalat'oğon pit'un: «Me xram q'ırx üq useni bele biq'eşe, hun isə kot'o xib ğiin biq'alnu?» ²¹ Ama İsusen "xram" uk'at'an İz bədənəxune əyitey. ²² İsus p'uribəyinbakit'uxun oşa şagirdxon Şot'ay me pi əyitmoğə eyext'un badi, İvel Şamurxo q'a İsusı pi əyitmoğə vət'unbaki.

²³ İsusen C'ovaksuni axsibayi vədine Yerusalima bokat'an, Şot'in t'iya ak'est'i möcüzəlü nişanxo ak'it'oğoy gelo Şot'o vət'un baki. ²⁴ Ama İsusen amdarxoy ük'e bakalt'oğə avabaksuna görə şot'oğə İz barada hər şeyə nexteney ²⁵ şot'o görə ki, amdarxoy barada şinesa Şot'o exlətpsuna eht'iyəc buteney, axiri amdarxoy ük'exun c'ovakalt'oğə avaney.

3

İsusı q'a Nik'odimi exlət

¹ Fariseyxoy arane Nik'odim s'iyen iudeyxoy kalat'oğoxun soğone buy. ² Şo üşə İsusı t'öğöl hari pine: «Ravvi, avayan ki, Hun Buxaçuğon yaq'abi sa məəlimnu. Şot'aynak' ki, Buxaçuxsuz şuk'k'alən Vi ak'est'i möcüzəlü nişanxo ak'est'es batenekoy». ³ İsusen şot'o coğabe tadi: «Serina,

* 2:6 2:6 P'ə-xib met'rit' - təxminən 100 lit'ir. † 2:12 2:12 Mat'. 4:13 ‡ 2:13 2:13 C'eys. 12:1-27 § 2:17 2:17 İvel məğ. 69:9 * 2:19 2:19 Mat'. 26:61; 27:40; Mrk'. 14:58; 15:29

serinaz va nex: sal sa amdaren tüzədən nanaxun nu bakayin, Buxaçuğoy padçağluğa çalxes tene bakon».

⁴ Nik'odimen Şot'oxun xavare haq'i: «Yəşlu sa amdar hetərə tüzədən nanaxun bakes bakon? Şo p'əmcı kərəm iz nanay tapane başı saal nanaxun bakes banekon ki?» ⁵ İsusen coğabe tadi: «Serina, serinaz va nex: amdaren xenaxun saal Urufaxun tüzə yəşəyinq nu haq'ayin, *Buxaçuğoy padçağluğa bayes tene bakon. ⁶ Amdaraxun bakalo amdare, Urufaxun bakalo uruf. ⁷ Va Bezi "tüzədən nanaxun bakalanan" upsuna mat ma manda. ⁸ Muşen iz çureğala galane fune, şot'ay səsə inbaksa, ama mayin hari maya taysuna ten avabaksa. Urufaxun tüzə yəşəyinq haq'i amdaral metərə».

⁹ Nik'odimen "ke əşur hetərə bakes bakon?" pi xavare haq'i. ¹⁰ İsusen şot'o coğabe tadi: «Hun İsraila çalxəsi məəlimnu. Mot'oğə avatenu ki? ¹¹ Serina, serinaz va nex: yan beşi avabakalt'uyan exlətpsa, beşi ak'it'uyan şahidluğbsa, ama vən beşi şahidluğbsuna tenan q'abulbsa. ¹² Bezi me dünyənin əşurxoxun exlətp'it'oğə və tenansa, göynul bakala əşurxoxun exlətp'ayiz hetər və bakalnan? ¹³ Göynuxun şiri Amdari Ğaraxun başq'a şuk'k'al göynul laşi tene, † saycə Amdari Ğare t'et'iya bake. ¹⁴ Moiseyen çölə dizik'ə ala əqevk'i k'inək' ‡Amdari Ğaral Buxaçuğoy kiin ala əqəşine buq'on ki, ¹⁵ Şot'o və bakala hər sunt'in həmişəluğ yəşəyinq haq'ane.

¹⁶ Şot'aynak' ki, Buxaçuğon dünyənə t'etərə çureşi ki, İz tək sa Ğarane tadi; tanedi ki, Şot'o və bakalo maq'an p'uri, ama həmişəluğ yəşəyinq'an haq'i. ¹⁷ Buxaçuğon İz Ğara me dünyəneynak' pis q'ərar c'evkseynek' təə, şot'o çark'est'eynak'e yaq'abi. ¹⁸ Şot'in İçu və bakalt'aynak' pis q'ərar tene c'evk'al, və nu bakalt'aynak' isə ene pis q'ərar tadeşene, şot'aynak' ki, şo Buxaçuğoy tək sa Ğara və tene baki. ¹⁹ Tadeşi q'ərareynak' səbəb mone baki: dünyənə İsus işiğ k'inək'e hari, ama amdarxon bayinq'luğa işiğaxun gelet'un çureşi, şot'aynak' ki, içoğoy əməlxo şəre. ²⁰ Pisluğ balt'in işiğa nifrətebon, iz əməlxo ak'maq'anşi pi işiği tərəf tene tağon. ²¹ Serina əməlbalo isə işiğane c'eğon ki, izi Buxaçuğoy s'iyal bi əməlxo ak'eğane.

K'unuk'bal İoani İsusi barada şahidluğbsun

²² Kot'oxun oşa İsus q'a İz şagirdxo İudeyin oçalat'un taşi. İsus sa hema vaxt' şot'oğoxun t'et'iya mandı amdarxo xena badi k'unuk'ebsey. ²³ İoanenal Salima İşa bakala Aynonane xena badi k'unuk'ebsey, t'et'iya gele xenoy. Amdarxo hari xena başı k'unuk't'unbaksay. ²⁴ (İoana hələ zindana tet'un badey.) §

²⁵ Me vədine İoani şagirdxoy q'a q'erəz sa iudeyluni arane pak baksuni barada həcətə biti. ²⁶ Şagirdxon İoani t'əğöl hari pit'un: «Ravvi, İordan oqe bəğ c'eğalaç tərəf vaxun sagala baki amdar vi eyexe? Hun Şot'ay barada şahidluğənbey. Mone, Şot'inal k'unuk'ebsey, bitoval Şot'ay t'əğölə taysa». ²⁷ İoanen coğabe tadi: «Amdara Buxaçuğoxun nu tadeğayin, şot'in hik'k'al bes tene bakon. ²⁸ Bezi "Zu Xrist'os tezu, ama Şot'oxun bəşez yaq'abake" pi me əyitə vən şahidnan. * ²⁹ Bin şiyasa, bəy şone. Ama bəye yaq'a bəği ümüx-səsəl bakala xəşp'anal bəye səsə ibakat'an gele müqe

* **3:5** 3:5 - İsusen "xenaxun" uk'at'an k'unuk'baksunaxun, "Urufaxun" uk'at'an isə Buxaçuğə və amdarxoy ük' badalbaksunaxune əyitey. † **3:13** 3:13 Göynuxun şiri - bəzi şamurxost'a "göynuxun şiri, həysəəl göynul Bakalo". ‡ **3:14** 3:14 Ams'i oç. 21:9 § **3:24** 3:24 Mat'. 14:3; Mrk'. 6:17; Luk'. 3:19 * **3:28** 3:28 İoan. 1:20

baksa. Bezi həysət'in müqluğal hametərə bex c'eysa. ³⁰ Şo kala, zu isə mis'ik' bakalazu».

³¹ Göynuxun Eğalo bitot'uxun üst'üne. Oçali çoyexun bakalo isə oçali çoyel bakalane, hamal me dünyəni amdar k'inək' exlətp'alane. Ama göynuxun Eğalo bitot'uxun üst'üne. ³² Şot'in k'ə ak'i-ibakenesa, şot'oğoy baradane şahidluğbon, ama Şot'ay şahidluğa şuk'k'alən tene q'abulbsa. ³³ T'e şahidluğa q'abulbala amdaren isə Buxaçuğoy seri baksuna tət'iğəbsa. ³⁴ Buxaçuğon yaq'abi Amdaren Buxaçuğoy əyitəne nex, Buxaçuğonal İz Urufa Şot'o bol-bole tast'a. ³⁵ Bavan İz Ğara çuresa, hər şeyə Şot'ay kiyele tadi. † ³⁶ Ğara və bakalt'in həmişəluğ yəşəyinqə haq'i baksa, Ğara t'öxbalt'in isə yəşəyinqə tene ak'al, şot'aynak' ki, Buxaçuğoy əcuğ şot'ay loxole manst'a.

4

İsus q'a samariyalu çuux

¹ Fariseyxon İsusı İoanaxun gele şagird girbsuni saal şot'oğə xena badi k'unuk'bsuni barada it'unbaki. ² (İsusen İçin təə, İz şagirdxont'un k'unuk'bsay). ³ İsusen mot'o avabakala k'inək' İudeyinxun c'eri Galileyinane qaybaki.

⁴ Şo Samarinaxun c'ovakalaney. ⁵ İsus İak'oven iz ğar İosifa tadi oçala İša bakala Samariin Sixar s'iyen şəhərene hari. * ⁶ İak'ovi xene kəriz t'et'iyaney. Yaq'en İsusə mandak'bsuna görə Şo t'e xene kərizi t'öğöl çurepi. Üqumci saadey. †

⁷ Samariyalu sa çuux kərizəxun xe c'evk'sane hari. İsusen şot'o pine: «Za üğseynek' xe tandon?» ⁸ (İz şagirdxo ukun haq'seynak' şəhəret'un taşey.) ⁹ Samariyalu çuğon Şot'o pine: «Hun sa iudeynu, zu isə sa samariyalu çuux. Hun hetəren zaxun xe çuresəs bakon?» (İudeyxon samariyaluğoy əsp'est'ala q'ava əsp'estet'unst'ay.) ‡ ¹⁰ İsusen şot'o coğabe tadi: «Əğər hun Buxaçuğon tadi paya saal vaxun xe çureğalo Şu baksuna avabakayin, hunen Şot'oxun xe çureğon, Şot'inal va yəşəyinqəst'ala xene tadon». §

¹¹ Çuğon Şot'o pine: «Bezi ağa, xe c'evkseynek' sa q'av tevax bu, kərizəl bəğəloye. P'oy t'e yəşəyinqəst'ala xena mayin c'evk'alnu? ¹² Me kərizə yax beş bava İak'ovene tade. Kot'oxun için, iz ğarmoğon, iz beliqon xet'un üğə. Hun şot'oxunal üst'ünnu ki?» ¹³ İsusen şot'o coğabe tadi: «Me xenaxun üğəlo saal xeneza bakale, ¹⁴ ama Zu tadala xenaxun şiin üğəyin, sal sa vədə xeneza tene bakal. Zu tadala xe şot'ay boş həmişəluğ yəşəyinqəst'ala sa xene orayin bakale».

¹⁵ Çuğon Şot'o pine: «Bezi ağa, t'e xenaxun za tada ki, zu sal sa vədə xeneza ma bakaz, saal xe c'evkseynek' memiya ma eğaz».

¹⁶ İsusen çuğə pine: «Taki vi işq'ara k'alpa qaybaka miya». ¹⁷ Çuğon Şot'o "Bezi işq'ar butene" pine. İsusen şot'o pine: «Vi işq'ar nu baksuna düzen pi, ¹⁸ şot'aynak' ki, vi qo işq'are bake, həysə vaxun yəşəyinqəşaloval vi işq'ar tene, hun kot'o düzen pi».

¹⁹ Çuğon metərə pi: «Bezi ağa, azaksa ki, Hun xavareçalnu. ²⁰ Beşi bavoğon-kalboğon me buruğot'un bul k'os'bsay, ama vən iudeyxon nexnan

† 3:35 3:35 Mat'. 11:27; Luk'. 10:22 * 4:5 4:5 Burq. 33:19; Yeş. 24:32 † 4:6 4:6 Üqumci saad - həysət'in vaxt'en berezərə saadi p'as's'e. ‡ 4:9 4:9 Ezr. 4:1-5; Neh. 4:1-2 § 4:10 4:10 İoan. 7:38

ki, bul k'os'bseynek' sa ga bunesa, şoval Yeruslime». ²¹ İsusen şot'o pine: «Za vëbaka, t'etër sa vödëne eysa ki, Bava nê me buruğö, nêl Yeruslima bul k'os'bsun tene lazım bakal. ²² Vën tenan ava het'unan bul k'os'bsa, yan isê avayan het'uyan bul k'os'bsa, şot'aynak' ki, çark'esun iudeyxoşune. ²³ Ama t'e vödë enesa, şo ene harene ki, hëgigi bul k'os'balxon Bava urufen saal ük'en bul k'os'balt'un. Axırı Bavanal İçeynak' metër bul k'os'balxone qävesa. ²⁴ Buxaçux İç Urufe, İçu bul k'os'balxonal urufen q'a ük'en bul k'os'balat'un». ²⁵ Çuğon Şot'o pine: «Avazu ki, "Xrist'os" uk'ala c'äk'eşi * sa Tan eğale. Şo eğat'an yax hər şeyə avabakeş'ale». ²⁶ İsusen şot'o pine: «Vaxun əyitk'alo Şone, Zu Şozu».

²⁷ Me arane İsusı şagirdxo hart'un, Şot'ay sa çuğoxun exlëtpsuna ak'i mət't'əlt'un mandı, ama şuk'k'alen "k'ən çuresay?" nêl "het'aynak'en ke çuğoxun exlëtpsa?" pi tene xavar haq'i.

²⁸ Çuğon isê xene gamata oq'a laxı şəhərene qaybaki. Şot'in amdarxo pine: ²⁹ «Ekinan, zu biq'i əşurxo bitova za exlëtp'i Amdara ak'anın. Bərkə beşi yaq' bəğala Xrist'os Şone?» ³⁰ Amdarxoval şəhərexun c'eri İsusı t'öğölt'un hari.

³¹ Me arane şagirdxon Şot'o xoyinşt'unbsay: «Ravvi, sa şey uka».

³² Ama İsusen şot'oğö pine: «Zast'a t'etër sa ukune bu ki, vën şot'oxun xavarsuznan». ³³ T'e vödë şagirdxon "bərkə şinesa Kot'aynak' ukun eçerene?" pi sun-sunaxun xavart'un haq'i.

³⁴ İsusen şot'oğö pine: «Za Yaq'abit'ay çureğalt'u əməlşun, Şot'ay əşlə tamamşun Zaynak' ukun k'inək'e. ³⁵ Vën "exeynak' hələ bip' xəşə mande" tenan nex? Zu isê vëx nexzu ki, ef pulmoğö qaypi q'oruğa bəğanan: əkin ene neşum bakene, exp'ala vödëne. † ³⁶ Mone, exp'alen iz zəhməti haq'q'al exest'a, həmişəluğ yəşəyinşeynak' məhsulal topebsa. Hametër, ham bit'alo, ham exp'alo sagala müqt'unbaksı. ³⁷ Metərлуğen, "sunt'in binet'on, t'e sunt'in exebon" əyit hari düze c'eysa. ³⁸ Zu vëx iz loşol vën zəhmət nu zapi sa məhsula exbsaz yaq'abe. Q'erəzt'oğont'un zəhmət zapi, vën isê şot'oğöy zəhməti baranan şərik baki».

Samariyaluğoy gelet'ay İsusı vë baksun

³⁹ T'e şəhərexun bakala samariyaluğoxun gelo "bezi biq'i bütüm əşurxo za exlëtebi" pi şahidluğbala çuğoy əyitə görə İsusı vëne baki.

⁴⁰ Şot'aynak'al samariyaluyox İsusı t'öğöl hari Şot'o xoyinşt'unbi ki, içoğoy t'öğölq'an mandı. İsusal p'ə ği t'et'iyane mandı. ⁴¹ İsusen İçin şot'oğoxun exlëtpsuna görə lap gele amdare Şot'o vë baki. ⁴² Şot'oğon çuğö next'unıy: «Ene tək vi əyiten teyan vë baksı, ene yanal beşi ümüğon ibaki avayanbaki ki, hëgigiyal, dünyənə Çark'est'al Mone».

Padçağeynak' əşp'ala amdari ğare q'olaybaksun

⁴³ İsus p'ə ğinaxun oşa t'et'iin c'eri Galileyin tərəf yaq'ane baft'i. ⁴⁴ İsusen İçin sa vödë xavareçali iz yurdnu hörmət nu baksunı barada peney. ‡ ⁴⁵ Ama Galileyina eğat'an galileyaluğon Şot'o saat't'un q'abulbi, şot'aynak' ki, şot'oğonal axsıbayı vədine Yeruslima hari Şot'in t'et'iya bi hər şeyə ak'et'unıy. §

* **4:25** 4:25 c'äk'eşi - yeni, c'əyin ləəmeşi c'äk'eşi amdar † **4:35** 4:35 Mat'. 9:37-38; Luk'. 10:2

‡ **4:44** 4:44 Mat'. 13:57; Mrk'. 6:4; Luk'. 4:24 § **4:45** 4:45 İoan. 2:23

⁴⁶ Hametər, İsus p'urum mot'oxun bəş İzi xena fina taradi gala, Galileyin Gana ayizene hari. Me ayize padçağeynak' əşp'ala sa amdare buy. Şot'ay ğar K'efernauma azari bask'enedey. ⁴⁷ Me amdar İsus İudeyinxun Galileyina eysuna ibakat'an Şot'ay t'öğölə hari. Şot'oxun xoyinşebi ki, hari iz ğara q'olaybane, şot'aynak' ki, iz ğar elmoğoy loxoley.

⁴⁸ İsusen şot'o pine: «Vən müt'lək' möcüzəlü nişanxo ak'inan buq'on ki, vəst'a vələğ bakane!» ⁴⁹ Padçağeynak' əşp'ala amdaren isə İsus pine: «Bez ağa, hələ ki bez ğar p'uritene, tağen!» ⁵⁰ İsusen şot'o pine: «Taki k'oya, vi ğar yəşəyinqale». T'e amdaral İsusi əyitə vəkiki taneşi.

⁵¹ Şo hələ k'oya tene p'ap'ey, iz k'ulurxon hari içü iz ğare q'olaybaksunat'un xavar tadi. ⁵² Şot'in k'ulurxoxun iz ğare saat' baksuni vaxt'ane xavar haq'i, şot'oğonal pit'un: «Nəyni vüğümci saadast'ane * iz q'ızdırma şiri». ⁵³ Bavanal q'amışe baki ki, mo İsusen içü "vi ğar yəşəyinqale" pi vədinene bake. Hametər, şo içal, dirist' iz külfətəl İsus vət'un baki. ⁵⁴ Mo İsusi İudeyinxun Galileyina harit'uxun oşa ak'est'i p'əmci möcüzəlü nişaney.

5

Hovuzi t'öğöl bakala azarin q'olaybaksun

¹ Mot'oxun samal vədə oşa İsus Yerusalama, iudeyxoy sa axsibayane taşi. ² T'iya Eğeli darvazin t'öğöl, iz hərrəmine qo seyvan bakala, əbraniğoy muzin Bet'zada uk'ala sa hovuze buy. ³⁻⁴ Şot'ay qo seyvaneyal gele azariyoxe bask'ey: k'aç'i, axsağ saal p'aralıçen duği amdarxo. *

⁵ T'et'iya otuz muğ usenin azari bakala sa amdare buy. ⁶ İsusen me amdari baksuna ak'i, hamal şot'ay gele vaxt'axun azari baksuna avabaki şot'oxun xavare haq'i: «Q'olaybaksun çurensa?» ⁷ Azarinen İsus coğabe tadi: «Bez ağa, bezi t'öğöl sa amdar tene bu ki, xene galgalk'ala vədinə za hovuzə badane. Zu p'ap'amin q'erəzo zaxun bəş t'et'iya banesa». ⁸ İsusen şot'o pine: «Hayza, vi döşəyə ext'a, tarapa!» ⁹ T'e amdaral hat'e saad q'olayebaki, iz döşəyə ext'i taranepi.

T'e ği Şamat' ğiney. ¹⁰ Kot'o görəl iudeyxoy kalat'oğon q'olaybaki amdara pit'un: «Ğe Şamat' ğine, döşəyə taşt'un va q'adağane». † ¹¹ T'e amdaren şot'oğə coğabe tadi: «Za q'olaybi Amdaren za "döşəyə ext'a, tarapa" pine». ¹² Şot'oxun xavart'un haq'i: «P'oy va "ext'a, tarapa" pi amdar şuva?» ¹³ Ama q'olaybaki amdaren şot'ay şü baksuna tene avay, şot'aynak' ki, İsus t'et'iya bakala camaati arane açeney.

¹⁴ Samal oşa İsusen xrama t'e amdara bəğəbi pine: «Bəğa, hun q'olayebaki, saal günax əş ma biq'a ki, vi bel ene pis əş maq'an hari». ¹⁵ Q'olaybaki işq'arenal taşi içü q'olaybi t'e Amdari İsus baksuna iudeyxoy kalat'oğə avabakesedi.

¹⁶ Mot'oxun oşa iudeyxoy kalorox İsusə biq'suni loxolt'un biti, şot'aynak' ki, me əşurxo Şamat' ğinene bsay. ¹⁷ Ama İsusen şot'oğə pine: «Bezə Bavan ğeyin ğinal şirik' əşəbsa, Zuval əşəzbsa».

* **4:52** 4:52 Vüğümci saad - həysət'in vaxt'en berezərə saad sa. * **5:3-4** 5:3-4 - bəzi şamurxost'a: bask'ey saal xene galpsuni yaq'at'un bəğsay. 4 Şot'aynak' ki, Q'oncuğoy sa angelen arane hovuzi boş başi xena galgalest'ay. Xene galgalpsunaxun oşa t'et'iya bağala samci amdar, hetər azari balkayin q'olayebaksay. † **5:10** 5:10 Neh. 13:19; Yer. 17:21

¹⁸ Metərluğen, iudeyxoy kalorox İsusə bespsuni loxol samalal gelet'un biti, şot'aynak' ki, İsusen saycə Şamat' ğina tene pozmişey, hamal Buxaçuğoy İZ Bava baksuna upsunen İçu Buxaçuğoxun barabare hesabb-say.

İsusə tadesi ext'iyəri İZ Bavaxun baksun

¹⁹ Ama İsusen şot'oğə pine: «Serina, serinaz vəx nex: Ğaren İZ Bavay k'ə bsuna nu ak'ayin, İçuxun sa şey tene bon. İZ Bavay k'ə bayin, Ğarenal şot'one bsa. ²⁰ Şot'aynak' ki, Bavay İZ Ğara çuresə, İçin bala hər şeyə Şot'o ak'est'a. Bavay kot'oxunal kala əşurxo ak'est'ale, vənal mat mandalnan.

²¹ Bavay p'urit'oğə bəyinbi şot'oğə yəşəyinq tadi k'inək' Ğarenal İçin çureğalt'oğə yəşəyinqə tast'a. ²² Bavay şuk'k'ala divantenebsa, ama divanbsuni ext'iyərə İZ Ğarane tade ki, ²³ bitot'in Bava hörmətbala k'inək' İZ Ğaral hörmətq'anbi. İZ Ğara hörmətnubalt'in Şot'o yaq'abi Bavay hörmətenebsa.

²⁴ Serina, serinaz vəx nex: Bezi pit'oğə ümüxlaxi Za Yaq'abit'u və amdareynak' həmişəluğ yəşəyinqə bu. Şo pis q'əraren tene divanbakal, şot'aynak' ki, şo ene bisunaxun yəşəyinqə c'ovaneki.

²⁵ Serina, serinaz vəx nex: iz vədə enesa, şo ene hari p'ap'ene; p'urit'oğə Buxaçuğoy Ğare səsə ibakalt'un, ibakiyoroxal yəşəyinqalt'un. ²⁶ Şot'aynak' ki, Bavay İçust'a yəşəyinqə bakala k'inək' İZ Ğaral İçust'a yəşəyinqə baksune tadi. ²⁷ Divanbsuni ext'iyərə Şot'one tadi, şot'aynak' ki, Şo Amdari Ğare. ²⁸ Mot'o mat ma mandanan, şot'aynak' ki, t'etər sa vədəne eysa ki, gərəmzoğə bask'iyorox bito Şot'ay səsə ibaki ²⁹ gərəmzoğoxun c'eğalt'un. Şaat'luğ biyorox yəşəyinqə bseynak' bəyinbakalt'un, pislug biyorox isə divanbaki pis q'ərər haq'seynak' bəyinbakalt'un. †

³⁰ Zu Bez ext'iyərə hik'k'al bes batezkon. Bavay Za pi k'inək'ez divanbsa, Bezi c'evk'ala q'ərərəl düzgüne, şot'aynak' ki, Bezi çureğalt'u tez bsa, Za Yaq'abit'ay çureğalt'uz bsa.

İsusi barada bakala şahidluğ

³¹ Əgər Zu Bezi barada şahidluğ bayiz, Bezi şahidluğ seri tene bakan. ³² Ama Bezi barada şahidluğ bəlo q'ərəzone. Şot'ay şahidluğ seri baksunal avazu.

³³ Vən İoani t'öğöl amdarnan yaq'abi, şot'ay bi şahidluğal serine. § ³⁴ Bezi amdaxoy şahidluğa eht'iyəc butene, mot'oğə saycə ef çark'eseynak'ez nex. ³⁵ İoan bok'ala saal işiğ sakala sa çirağ k'inək'ey, vənal samal vədə şot'ay işiğa müq baksunnan çuresi.

³⁶ Ama Zast'a İoani Bezi barada bi şahidluğaxun üst'ün şahidluğə bu. Bezi Bavay Za tapşurbi əşurxo bex p'ap'espseynak' Bezi bala me əşurxon içən Bez barada şahidluğəbsa. Şot'oğə Bezi Bavay tərəfəxun yaq'abaksunane ak'est'a.

³⁷ Za yaq'abala Bavay İçinal Bezi barada şahidluğəbsa. Vən sal sa vədə Şot'ay səsə tenan ibake, İçuval tenan ak'e. * ³⁸ Şot'ay əyitəl vəst'a tene yəşəyinqəbsa, şot'aynak' ki, Şot'in yaq'abi Amdara tenan və.

† 5:29 5:29 Dan. 12:2 § 5:33 5:33 İoan. 1:19-27; 3:27-30 * 5:37 5:37 Mat'. 3:17; Mrk'. 1:11; Luk'. 3:22

³⁹ Vən İvel Şamurxo diggətlü k'alpi fikirnanbsa ki, şot'oğon vəx həmişəluğ yəşəyiş tadale. Ama İvel Şamurxonal Bezi baradat'un şahidluğbsa. ⁴⁰ Vən isə yəşəyiş haq'seynak' Bez baç'anexun eysun tenan çuresa.

⁴¹ Amdarxoy tərifə Bezi eht'iyəc butezax. ⁴² Ama vəx çalezxsə: vəst'a Buxaçuğ çuresun butene. ⁴³ Zu Bavay s'iyenez hare, vən isə Za q'abulenanbsa. Ama soğə hayzeri iz s'iyen eğayin, şot'o q'abulnanbon. ⁴⁴ Vən amdarxoxun eğala tərifənan qəvesə, tək bakala Buxaçuğoxun eğala tərifə təə. Şot'o görəl Buxaçuğə bakala vəluğ vəxun əxile!

⁴⁵ Fikirmabanan ki, Zu vəx Bavay bəş taxsırkər booz. Vəx taxsırkər balo ef umudbakala Moiseye. ⁴⁶ Əgər vən Moiseya vəbakinaniy, Zaal vənənbakoy, şot'aynak' ki, şot'in Bez baradane şampe. ⁴⁷ Ama şot'ay şampit'oğə tenan vəbaksəsa, Bezi əyitmoğə hetər vəbakalnan?»

6

İsusi qo hazar tanaxun gele amdara ukest'un (Mat'. 14:13-21; Mrk'. 6:30-44; Luk'. 9:10-17)

¹ Mot'oxun oşa İsus Galileya göle t'e soğə tərəfə c'ovaki. T'e göle s'iya T'iberiyal next'uniy. ² Şot'ay baç'anexun gele camaate taysay, şot'aynak' ki, Şot'in azariğə q'olaybsunen ak'est'ala möcüzəlü nişanxo at'unksay. ³ İsus burux gala laşi İz şagirdxoxun sagala areşi. ⁴ İudeyxoy C'ovaksuni axsibay* İşalayinşebaksay.

⁵ İsusen gele camaati İz t'öğöl eysuna ak'i Filip'a pine: «İsə şum mayin haq'en ki, me amdarxo uk'est'en?» ⁶ Me əyitmoğə şot'o yoxlayinşbseynek'e pi, şot'aynak' ki, İçin k'ə baleysə avaney. ⁷ Filip'en Şot'o coğabe tadi: «Kot'oğoynak' p'əbaç dinarluğ † şumal haq'ayin, hərt'u sa k'ot'or tene koft'on!» ⁸ T'e vədə şagirdxoxun soğə bakala Simon P'et'eri viçi Andreyen Şot'o pine: ⁹ «Memiya sa ğar əyeləst'a qo dənə mis'ik' muye şum saal p'ə dənə çəline bu, ama meq'ədər amdareynak' ko hik'ə ki?»

¹⁰ İsusen pine: «Camaata oq'a arşevk'anan». T'e gala boçu one buy, camaatal areşi. Miya bakala işq'arxoy say saycə qo hazar tana İşaney.

¹¹ Oşa İsusen şuma ext'i şükürbala afırinal bit'uxun oşa şot'o arşit'oğone paybi. Çəlinəl ext'i hak'etərə bi. Bit'ot'in iz çureğala hama exedi. ¹² Amdarxon kəyi-boşit'uxun oşa İsusen şagirdxo pine: «Avuzin mandi k'ot'orxo girbanan ki, hik'k'al maq'an zaybaki». ¹³ Şot'oğon girt'unbi, qo muye şuma kəyit'oğoy bəşt'an mandi k'ot'orxonal p'as's'e zənbilt'un buybi.

¹⁴ T'e vədine İsusen ak'est'i me möcüzəlü nişana ak'ala amdarxon pit'un: «Seriya, dünyəne eğala xavareçal Mone!»

¹⁵ İsusen avaney ki, amdarxon İçu zoren padçağ laxsunt'un çuresa, şot'o görəl p'urum savsa buruğone laşi.

İsusi xene çoyelxun taysun (Mat'. 14:22-33; Mrk'. 6:45-52)

¹⁶ Biyəbakat'an İsusi şagirdxo göle t'öğöl şiri ¹⁷ sa lodk'inat'un laşi. Ene bayinq'ey, ama İsus hələ şot'oğoy t'öğöl tene harey. Şoroxal göle t'e tərəf bakala K'efernaum şəhəret'un taşi.

* **6:4** 6:4 C'eys. 12:1-27 † **6:7** 6:7 p'əbaç dinarluğ - sa dinar fəəlin sa ğiluğ maaşa barabarey.

¹⁸ Ost'aar muşe buy, göle çoyelal ləpoğone duğsay. ¹⁹ Şagirdxon avar zapi saq'o qo, otuz st'adi † taşit'uxun oşa at'unk'i ki, İsus göle çoyelxune ləngbsun eysa, Şo lodk'inane İşalayınşaksay. Şot'oğö q'iyen haneq'i, ²⁰ ama İsusen şot'oğö "Zuzu, q'ımabanan" pine. ²¹ T'e vədə şagirdxon Şot'o lodk'inat'un laçuvk'i. Lodk'al hat'e saad içoğoy tağala gala p'anep'i.

²² Əyc'indəri göle t'e soğö tərəf mandi camaati eyex bafedi ki, t'et'iya tək sa lodk'ane bake, İsus isə şagirdxoxun t'e lodk'ina laşi teney, şagirdxo İçsuzt'un taşey. ²³ Me vədə T'iberinaxun sa hema lodk'al hari Q'onçuğon şükürbala afırına pit'uxun oşa ukun kəyi gala İşa çurepi. ²⁴ Camaaten nə İsusi, nə şagirdxoy t'et'iya nu baksuna ak'i t'e lodk'oğö laşi İsusa qəveseynak' K'efernaumat'un taşi.

İsus yəşəyinşest'ala şume

²⁵ Şot'oğon İsusa göle t'e soğö tərəf bəğəbi şot'oxun "Ravvi, memiya hevədən hari?" pi xavart'un haq'i. ²⁶ İsusen şot'oğö coğabe tadi: «Serina, serinaz vəx nex: möcüzəlü nişanxo q'amışakenan pi təə, şum kəyi boşenan pinan Za qəvesa. ²⁷ Ama c'ovaki-tağala ukuneynak' təə, həmişəluğ yəşəyinşest'ala ukuneynak' çalışakanan, şot'o vəx Amdari Ğaren tadale. Şot'aynak' ki, Bava-Buxaçuğon Şot'o İz təst'igbala peçatane duğə». ²⁸ Şot'oğon İsusaxun xavart'un haq'i: «Yan k'ə ben ki, beşi biq'ala əşurxo Buxaçuğoy piyes saat'q'an ak'eşi?» ²⁹ İsusen şot'oğö coğabe tadi: «Buxaçuğon vəxun sa şeye çuresa: efi Şot'in Yaq'abit'u və baksun».

³⁰ Şot'oğon İsusa pit'un: «Yax mani möcüzəlü nişanen ak'est'es bakon ki, yan va və bakayan? K'ə besen bakon? ³¹ Bəğa, beşi bavoğon-kalboğon ams'i oçala mannat'un kəye. Me barada İvel Şame boşal bune: "Şot'oğoy ukun bakseynak' göynuxun şume tadi"». §

³² T'e vədə İsusen şot'oğö pine: «Serina, serinaz vəx nex: vəx göynuxun şum tadiyo Moisey teney, göynuxun seri şuma vəx tadalo Bezi Bavane. ³³ Şot'aynak' ki, Buxaçuğoy şum göynuxun şiri, me dünyənə yəşəyinş Tadalone».

³⁴ Şot'o pit'un: «Ağa, Hun yax me şuma həmişə tada». ³⁵ İsusen şot'oğö pine: «Zu - yəşəyinşest'ala şumzu. Bezi t'öğöl eğalo sal sa vədə busa tene bakal, Za və bakalo sal sa vədə xeneza tene bakal. ³⁶ Ama vəx pi k'inək', Za ak'iyal bakaynan, Za və tenan. ³⁷ Bavan Za tadiyoro bito Bezi t'öğöl eğale, Bezi t'öğöl eğalt'uval sal sa vədə şəptezğon. ³⁸ Axırı Zu göynuxun Bez çureğalt'u bseynak' tez şire, Za Yaq'abit'ay çureğalt'u bex p'ap'espseynak'ez göynuxun şire. ³⁹ Za Yaq'abit'ay çureğalo isə şone ki, Za tadit'oğoxun sal sunt'u nu açesp'i şot'oğö axırnci ğine bəyinbaz. ⁴⁰ Şot'aynak' ki, Bezi Bavay çureğalo Ğara ak'i Şot'o vəluğ bakala hər sa amdaren həmişəluğ yəşəyinş haq'sune, Zuval şot'o axırnci ğine bəyinboz».

⁴¹ İsusen metər pit'uxun oşa iudeyxon İsusi "göynuxun şiri şum Zuzu" əyitin loxol əcuğon biq'i ⁴² pit'un: «Mo beşi çalxala İosifi ğar İsus tene ki? Axırı yan kot'ay nana-bava çalyanxsa. Həysə hetərə baksa ki, "göynuxunez şire" nexə?» ⁴³ İsusen şot'oğö coğabe tadi: «T'ot'opsuna efanan! ⁴⁴ Za yaq'abi Bavan şunesa Zaç nu bayın, şo Bezi t'öğöl eyes tene bakon. Zuval Bezi t'öğöl eğalt'u axırnci ğine bəyinboz. ⁴⁵ Xavareçalxoy

† 6:19 6:19 Saq'o qo, otuz st'adi 5-6 k'm. § 6:31 6:31 C'eys. 16:4,15; İvel məğ. 78:24

girkurxoy boş sameşene: "Şot'oğö bitova Buxaçuğon zombale". * Bavaxun ibaki zombakiyone Bezi t'öğöl eya. ⁴⁶ Düze, Buxaçuğoy t'öğölxun Harit'uxun başq'a Bava şuk'k'alen tene ak'e, saycə Şot'ine Bava ak'e. ⁴⁷ Serina, serinaz vəx nex: Za vë bakalt'ay həmişəluğ yəşəyinqe bu. ⁴⁸ Zu - yəşəyinqest'ala şumzu. ⁴⁹ Ef bavoğon-kalboğon çöle mannat'un kəye, ama p'uret'un. ⁵⁰ Mo isə göynuxun şigala t'etər sa şume ki, şot'o ukalo sal sa vədə tene biyal. ⁵¹ Zu - göynuxun şiri yəşəyinqest'ala şumzu. Me şumaxun ukalo həmişəluğ yəşəyinqəle. Zu tadala şum Bezi bədəne. Zu şot'o me dünyəni yəşəyinqeynak'ez tast'a».

⁵² İsusen metər pit'uxun oşa iudeyxoy arane həcəte baki: «Me amdaren ukseynak' İz bədənə yax hetərə tades bakon?» ⁵³ T'e vədə İsusen şot'oğö pine: «Serina, serinaz vəx nex: Amdari Ğare bədənəxun nu kəyi, iz p'iyaxun nu üğəynan, vəst'a yəşəyinq tene bakal. ⁵⁴ Bezi bədənəxun kəyi Bez p'iyaxun üğəlt'in həmişəluğ yəşəyinq haq'ale, Zuval şot'o axırncı ğine bəyinboz. ⁵⁵ Şot'aynak' ki, Bezi bədən seri ukune, p'iyal seri üğüne. ⁵⁶ Bezi bədənəxun kəyi, Bez p'iyaxun üğəlo Zast'ane manst'a, Zuval şot'ost'az manst'a. ⁵⁷ Dirist' bakala Bavan Za yaq'abi, Zuval Bavay sələməten yəşəyinqəle k'inək' Bez bədənəxun ukaloval Bezi sələməten yəşəyinqəle. ⁵⁸ Göynuxun şiri şum mone, mo ef bavoğon-kalboğon kəyi şumaxun tene. Şorox p'uret'un, ama me şuma ukalo həmişəluğ yəşəyinqəle».

⁵⁹ İsusen me əyitmoğö K'efernauma bakala sinagoga zombat'ane pi.

Şagirdxoy gelet'ay İsusaxun cöybaksun

⁶⁰ Şagirdxoy gelet'in me əyitmoğö ibakat'an pit'un: «Mo hetər sa zombsune? Kot'o şina q'amışakes bakon?» ⁶¹ Ama İsusen şagirdxoy İz pit'oğö görə t'ot'opsuna avaney. Şot'in pine: «Bezi əyitmux vəx lafest'a? ⁶² P'oy Amdari Ğare İz süft'in baki gala eşesuna ak'aynan, k'ənan bon? ⁶³ Yəşəyinq tadalo Urufe, amdar memiya acize. Bezi vəx pi əyitmoğost'a yəşəyinqest'ala Urufe bu. ⁶⁴ Ama ef arane nu vë bakalxoval bune». (İsusen vë nu bakalxoy saal Şot'o xəyanətbala amdari şu baksuna süft'inəxun avaney.) ⁶⁵ İsusen saal pine: «Kot'o görəz vəx pi ki, əğər Bavan sunt'u Zaç nu bayin, şo Bezi t'öğöl eyes tene bakon».

⁶⁶ Kot'oxun oşa şagirdxoy gelo İsusə boseri ene Şot'ay baç'anəxun tet'un taşi. ⁶⁷ T'e vədə İsusen İz p'as's'e şagirdaxun xavare haq'i: «Bərkə vənəl Za bosı taysunnan çuresa?» ⁶⁸ Simon P'et'eren İsusə coğabe tadi: «Ay Q'onçux, yan q'erəz şı t'öğölyan tağon? Həmişəluğ yəşəyinqest'ala əyitmux Vast'ane. ⁶⁹ Yanal vəyan hamal avayan ki, Buxaçuğoy İvel Bakalo † Hunnu». ‡

⁷⁰ İsusen şot'oğö pine: «Vəx - me p'as's'e şagirdal Zu tez c'ək'p'e ki? Ama p'urumal vəxun soğö iblise!» ⁷¹ İsusen me əyitmoğö Simon İsk'ariot'i ğar İuday baradane pi, şot'aynak' ki, şo p'as's'e şagirdaxun soğö baalkayin, İsusə xəyanətbaley.

7

İsusi viçimoğoy İçu nu vë baksun

¹ Kot'oxun oşa İsus Galileyinane taraney. İudeyina isə tene taysay, şot'aynak' ki, iudeyxoy kalat'oğon Şot'o bəspseynak' yaq't'un qəvesay.

* **6:45** 6:45 İsa. 54:13 † **6:69** 6:69 Buxaçuğoy İvel Bakalo - Xrist'os, Dirist' bakala Buxaçuğoy Ğar. ‡ **6:69** 6:69 Mat'. 16:16; Mrk'. 8:29; Luk'. 9:20

2 İudeyxoy Pace axsibay İşalayınşebaksay. * 3 İz viçimoğon İsus pit'un: «Memiin c'eri İudeyina taki ki, Vi şagirdxonal Vi biq'ala əşurxo ak'eq'at'un. 4 Axırı İçu çalxest'una çalışakala amdaren hik'k'ala c'əp'k'in tene bon. Hun mot'oğō bsanusa - taki, Va dünyənə çalxest'a». 5 Şot'ay viçimuxal İçu vë teney.

6 T'e vədə İsusen şot'oğō pine: «Bezi vaxt' hələ p'ap'itene, vëynak' isə hər vaxt' uyğune. 7 Dünyənən vëx nifrətbes tene bakan, ama Za nifrətbsa, şot'aynak' ki, Zu şot'ay əməlxoy şər baksunaz çoyel c'evk'sa. 8 Vën takinan axsibaya, Zu isə Bezi vaxt' hari nu p'ap'suna görə me axsibaya tez tağal». 9 İsusen me əyitmoğō pi Galileyinane çurpi.

10 Ama İz viçimux axsibaya taşit'uxun oşa İçal c'əp'k'in, İçu amdaxo ak'est'inut taneşi axsibaya. 11 İudeyxoy kalat'oğon axsibaya İsus qəvt'unsay. Şot'oğon "me amdax maya?" pi xavart'un haq'say. 12 Camaati arane Şot'ay barada gele exlətxone taysay. Bəzit'oğon "şaat' amdare", t'e sunt'oğon isə "təə, camaatane feret'st'a" next'unıy. 13 Ama iudeyxoy kalat'oğoy q'iyexun şuk'k'alen Şot'ay barada qay tene exlətspay.

İsus Pace axsibayi vədine xrama zombsun

14 Axsibayi qıyo c'ovakit'uxun oşa İsus xrama başi zombsane burqi. 15 İudeyxoy kalat'oğon məət't'əl mandı pit'un: «Me Amdaren maşk'al k'altenepe, hetərə baxsa ki, savadlune?» 16 İsusenal şot'oğō coğabe tadi: «Bezi zombsun Zaxun tene, Za Yaq'abit'uxune. 17 Şiin Şot'ay çureğalt'u bex p'ap'epsun çuresasa, şot'in Bezi zombsuni Buxaçuğoxun baksuna yoxsa Zu Zaxun upsuna avabakale. 18 İçuxun exlətp'alt'in içeynak'e tərif qəvesa, ama İçu Yaq'abit'aynak' tərif qəveğala Amdax serine, Şot'ost'a əfçi butene. 19 Moiseyen vëx k'anune tadi, ketər tene? Ama ef saycət'in me k'anuna tene əməlbsa! Tenesa Za het'aynak'nan bespsun çuresa?»

20 Camaaten coğabe tadi: «Hun k'ən əyite? Şina Va bespsun çuresa?» 21 İsusen şot'oğō pine: «Zu tək sa möcüzəz bi, vën bito mot'o məət't'əlınan mandı. 22 Moiseyen vëynak' sünnətbsuni k'anunane laxi (düze, me ədət Moiseyaxun təə, ef bavoğoxun-kalboğoxune eysa), vënal ef ğarmoğō lap Şamat' ğineyal baft'ayın sünnətnanbsa. † 23 Şamat' ğine Moiseyi k'anun maq'an pozmişaki pi ğarmoğō sünnətnanbsa, ama Şamat' ğine amdari dirist' bədənə q'olaybsuna görə Bezi loxol ef əcuğone biq'sa? ‡ 24 Piin ak'alt'u ma divanbanan, düz divanbanan».

İsus Xrist'ose ki?

25 T'e vədə yerusalımluğoy bəzit'oğon pit'un: «Me amdara tet'un qəvesay ki bespseynak'? 26 Bëğanan, mot'in qay exlətebsa, ama içü sa əyit tet'un nexə. Bərkə kalat'oğon Şot'ay həgigiyal Xrist'os baksunat'un avabake? 27 Ama me amdari mayın baksuna avayan, Xrist'os eğat'an isə Şot'ay mayın baksuna şuk'k'alen tene avabakal».

28 Şot'aynak'al İsusen xrama zombat'an ost'aar pine: «Həgigiyal Za çalnanxsa? Bezi mayın eysunal avanan? Ama Zu Zaxun tez hare, Za Seri Bakalt'ine yaq'abe. Vën Şot'o tenan çalxsa, 29 Zu isə Şot'o çalezxsa, şot'aynak' ki, Şot'ay t'öğxunez hare, Şot'ine Za yaq'abe».

* 7:2 7:2 əbraniğoy axsibay. Amdaxo bare vədine içoğoynak' q'oruğxo ga düzbi t'iyat'un manst'ay. Lev. 23:34; K'an. 16:13 † 7:22 7:22 Burq. 17:10; Lev. 12:3 ‡ 7:23 7:23 İoan. 5:9

³⁰ Me əyitmoğə görə İsusə biq'sunt'un çuresi, ama şuk'k'al Şot'o tene laft'i, şot'aynak' ki, İz vaxt' hələ tene p'ap'ey. ³¹ Ama camaati gelo Şot'o vëney. Şot'oğon next'uniy: «Xrist'os eğat'an me amdaren ak'est'it'uxun gele möcüzəlü nişanxo ak'est'ale ki?»

³² Fariseyxon camaati İsusə barada k'ə upsuna it'unbaksay. Şot'o görəl samci bəyinşxon q'a fariseyxon Şot'o biq'seynak' xrame q'aroolçığot'un yaq'abi. ³³ İsusen pine: «Samal vaxt' Zu vëxun bakoz, oşa isə Za Yaq'abit'ay t'öğöl tağoz. ³⁴ Vën Za qəvesi tenan bəğəbal, Zu bakala galal eyes tenan bakal». ³⁵ T'e vədə iudeyxon içoğoy arane pit'un: «Me Amdar maya tağale ki, Şot'o teyan bəğəbal? Grek'xoy arane bakala iudeyxə taşi zombale? ³⁶ "Vën Za qəvesi tenan bəğəbal, Bezi bakala galal vën eyes tenan bakon" əyiten k'ə upsune çuresa?»

³⁷ Axsibayi axırnci, ən vacib ğine İsusen hayzeri ost'aar pine: «Şu xenezane, Bezi t'öğöl hari üğəq'an. § ³⁸ İvel Şamurxon uk'ala k'inək', Za vë bakala amdari boşt'an yəşəyinqest'ala xene oqurxo barale». * ³⁹ Mot'o İçu vë bakalxoy oşa haq'ala Urufi baradane nexey. Uruf isə hələ tene tadeşey, şot'aynak' ki, İsus hələ tene eçəşey, İz s'iyal tene alabakey.

⁴⁰ Camaati aranexun sa hemaran me əyitmoğə ibaki "mo, həgigiyal, beş yaq'bəği xavareçale" pit'un. † ⁴¹ Sa hemaran "Mo Xrist'ose" pit'un, ama bəzit'oğon next'uniy: «K'ə? Xrist'os Galileyinaxune eysa? ⁴² İvel Şame boş tene şameşe ki, Xrist'os Davidi nəsiləxun, şot'ay yəşəyinqi Bet'lexem ayizexun eğale?» ‡

⁴³ Metərluğen, İsusə barada camaati arane cöy-cöy fikirxone buy. ⁴⁴ Bəzit'oğon Şot'o biq'sunt'un çuresi, ama şuk'k'al Şot'o laftenedi.

İudeyxoy kalat'oğoy nu vë baksun

⁴⁵ Mot'oxun oşa xrame q'aroolçiyox samci bəyinşxoy q'a fariseyxoy t'öğölt'un qaybaki. Şot'oğonal q'aroolçığoxun "şot'o het'aynak' tenan eçeri?" pi xavart'un haq'i. ⁴⁶ Q'aroolçığon coğabt'un tadi: «Həysət'inəl şirik' sal sa amdaren metər tene əyitp'ey». ⁴⁷ Fariseyxon şot'oğə pit'un: «Şot'in vəxal feret'edi? ⁴⁸ Bəyn kalat'oğoxun soğə nəəl sa farisey Şot'o vënebaki? ⁴⁹ Ama k'anuna nu avabakala vəxlarik' savadsuzxoy loxol Buxaçuğoy ləənəte hare!»

⁵⁰ İçoğoy aranexun sunt'in, mot'oxun bəş İsusə t'öğöl hari Nik'odimen Ş isə şot'oğə pine: ⁵¹ «Beşi k'anuna görə, sa amdara ümüxlaxinut, şot'ay k'ə bsuna avabakinut divanbsun düzgünə ki?» ⁵² Şot'oğon Nik'odima pit'un: «Bərkə hunal Galileyinaxunnu? Şamurxo k'alk'ayin, ank'on ki, xavareçal Galileyinaxun tene eğal».

(Ən damna kiinsamurxost'a İoan. 7:53-8:11 tene bu.)

⁵³ Mot'oxun oşa hər soğə iz k'oyane taşi.

8

İsus saal əxlagsuzluğu loxol biq'əsi çuux

¹ İsus isə Zeytun buruğone taşi. ² Savaxt'an üşenen Şo p'urum xramane hari. Bütüm camaat Şot'ay t'öğölə gireşi, Şot'inal arşi zombsane burqi.

³ Me vədine k'anun zombalxon q'a fariseyxon əxlagsuzluğu loxol biq'əsi sa çuğot'un t'et'iya eçeri. Şot'o biyex c'evk'i ⁴ İsusə pit'un: «Məəlim, me

§ 7:37 7:37 Lev. 23:36 * 7:38 7:38 Məs. 18:4; İsa. 58:11; Yez. 47:1; Zək. 14:8 † 7:40 7:40 K'an. 18:15-18 ‡ 7:42 7:42 2 Şam. 7:12; Mik'. 5:2 § 7:50 7:50 İoan. 3:1-2

çuux əxlagsuzluğbat'ane biq'eşe. ⁵ Moiseyen iz k'anuni boş yax əmirbene ki, metərt'oğō jəlayınşen. P'oy hun k'ən nex?» *

⁶ Mot'o İsusə sinəyinşbseynek't'un nexey, Şot'o taxsırkər c'evkseynek' sa məənət'un qəvesay. Ama İsusen k'os'baki k'əşinen oçali loxol şampsane burqi. ⁷ Şot'oxun saal xavar haq'at'an tikbaki şot'oğō pine: «Ef boş şu günaxsuzesa, barta me çuğō samciq'an jə bosı». ⁸ Oşa p'urum k'os'baki oçali loxol şampsane burqi.

⁹ Me əyitmoğoxun oşa, ağsaq'q'alxoxun burqi soğō-soğō t'et'iin əxilt'unbaki. İsus təke mandi, çuux isə hələ t'et'iyaney. ¹⁰ İsusen tikbaki şot'o pine: «Ay çuux, morox hort'un baki? P'oy şuk'k'alən vaynak' q'ərar tene c'evk'i?» ¹¹ Çuğon "şuk'k'alən, bezi ağa" pine. T'e vədə İsusen pine: «Zuval va tez taxsırkərbsa. Taki, eneyal günax ma ba».

İsus dünyəni işiğə

¹² İsusen saal camaataxun əyitk'at'an pine: «Zu - dünyəni işiğzu. Bezi baç'anexun eğalo sal sa vədə bayinq'luğa tene tarak'al, şot'ost'a yəşəyinşest'ala işiğ bakale». †

¹³ Fariseyxon isə Şot'o pit'un: «Vi barada Hunen şahidluğbi baksə, şot'o görəl vi şahidluğ ext'ibərli tene». ‡ ¹⁴ İsusen şot'oğō coğabe tadi: «Bezi barada Zu şahidluğbiyal bakayiz, Bezi şahidluğ ext'ibərlune, şot'aynak' ki, Zu Bezi mayin hari maya taysuna avazu. Vən isə Bezi mayin hari maya taysuna tenan ava. ¹⁵ Vən amdarxoy q'aydoğonnan divanbsə, Zu isə şuk'k'ala divantezbsə. ¹⁶ Divanbayizal, Bezi c'evk'ala q'ərar serine, şot'aynak' ki, tək tezu, Za yaq'abi Baval Zaxune. ¹⁷ Ef k'anunal şameşene ki, p'ə tani şahidluğ ext'ibərlune. § ¹⁸ Bezi barada şahidluğbalə Zu saal Za yaq'abi Bez Bavane». ¹⁹ T'e vədə İsusaxun xavart'un haq'i: «P'oy maya vi bava?» İsusen coğabe tadi: «Vən nə Za, nə Bez Bava tenan çalxsə. Əgər Za çalxinaniy, Bez Baval çalnaxoy».

²⁰ İsusen me əyitmoğō xrama, nəziri q'uti bakala gala zombat'ane pi. Ama şuk'k'alən Şot'o biteneq'i, şot'aynak' ki, Şot'ay vaxt' hələ tene p'ap'ey.

İsusi me dünyənexun nu baksun

²¹ Oşa İsusen şot'oğō p'urum pine: «Zu c'eri tazsa, vən isə Za qəveşi ef günaxi boş biyalnan. Bezi tağala galal vən eyes tenan bakal». ²² T'e vədə iudeyxon pit'un: «Kot'in İçu bəsp'ale ki, "vən Bezi tağala gala eyes tenan bakal" nexə?» ²³ İsusen şot'oğō pine: «Vən oq'a bakala dünyənexunnan, Zu isə ala bakala. Vən me dünyənexunnan, Zu isə me dünyənexun tezu. ²⁴ Kot'o görəz vəx "ef günaxxoy boş biyalnan" pi. Əgər Bezi "Zu Şozu" baksuna tenan və baksasə, ef günaxxoy boş biyalnan».

²⁵ T'e vədə "p'oy hun şunu?" pi İsusaxun xavart'un haq'i. İsusen şot'oğō pine: «T'e belxun Bezi şu baksuna pezuysə, Şozu. ²⁶ Bezi ef taxsıra çoyel c'evk'i ef barada uk'ala gele əyitmuxzax bu. Ama Za Yaq'abiyo düzinə uk'alone, Zuval Şot'oxun ibakit'oğoz dünyənə exlətəpsə». ²⁷ Şot'oğon İsusen içoğoxun Bavay barada əyitəpsuna tet'un q'amışaki.

²⁸ T'e vədə İsusen pine: «Vən Amdari Ğara ala əqevk'at'an * avabakalnan ki, Zu Şozu, Zaxun c'evk'iyal sa şey tezbsə, saycə Bavan Za hetər zombenesə, t'etərəl exlətezbsə. ²⁹ Za Yaq'abiyo Zaxune. Şot'in Za tək tene

* 8:5 8:5 Lev. 20:10; K'an. 22:22-24 † 8:12 8:12 Mat'. 5:14; İoan. 9:5 ‡ 8:13 8:13 İoan. 5:31 § 8:17 8:17 K'an. 17:6; 19:15 * 8:28 8:28 İoan. 3:14

bare, şot'aynak' ki, Zu həmişə Şot'ay xoşel eğalt'uz bsa». ³⁰ İsusen me əyitmoğō uk'at'an amdarxoy gelo Şot'o vëne baki.

Serinen amdarxo çark'est'un

³¹ İsusen İçu vë iudeyxo pine: «Əgər vën Bezi əyiten tağaynan, həgigiyal, Bezi şagirdxonan. ³² T'e vədə vën seri k'ə baksuna avabakalnan, serinenal vëx çark'est'ale».

³³ İudeyxon İsusa coğabt'un tadi: «Yan Avrahami nəsiləxunyan, sal sa vədəl şuk'k'ali k'ul teyan bake. "Vën çark'eğalnan" k'ə upsuna?»
† ³⁴ İsusen şot'oğō pine: «Serina, serinaz vëx nex: günax əşp'est'ala amdar iz günaxi k'ule. ³⁵ K'ul ailin boş həmişə tene yəşəyinqbsa, ğar isə həmişə ailin boşə. ³⁶ Vëx çark'est'alo Ğaresa, t'e vədə vën həgigiyal çark'eğalnan. ³⁷ Vën Avrahami nəsiləxun baksuna avazu, ama p'urumal Za bespsunnan çuresa şot'o görə ki, Bez əyit vëx p'ateneq'sa. ³⁸ Zu Bez Bavay t'öğöl ak'it'oğoz exlətpsa, vën isə ef bavaxun ibakit'oğonan bsa».

³⁹ Şot'oğon İsusa coğabt'un tadi: «Beşi bava Avrahame». İsusen şot'oğō pine: «Avrahami nəsiləxun bakiynaniy, Avrahamallarik' Buxaçuğoy çureğalt'oğonan əməlbəy. ⁴⁰ Vën isə Za - Buxaçuğoxun ibaki serina vëx uk'ala Amdara bespsunnan çuresa. Avrahamen metər əşurxo tene biq'e. ⁴¹ Vën efi bavay biq'i əşurxonan bsa».

Şot'oğon əcuğon biq'i "yan nanaxun bic' baki əylux teyan, beşi sa Bavane bu, Şoval Buxaçuxə" pit'un. ⁴² İsusen şot'oğō pine: «Əgər ef Bava Buxaçux bakiniy, Za çurnanğoy, şot'aynak' ki, Za Buxaçuğone dünyəne yaq'abe, həysəəl memiyazu. Zu Bez ext'iyəren tez hare, Şot'ine Za yaq'abe. ⁴³ Bezi uk'alt'oğō het'aynak' tenan q'amışaksa? Şot'aynak' ki, Bezi əyitmoğō ümüxlaxsun çurtenansa. ⁴⁴ Vën ef bava iblisaxunnan, ef bavay çureğalt'oğoval bsunnan çuresa. Şo burqesunaxun ‡ amdar besp'ale, seri bakala hər şeyal şot'oxun əxile, şot'aynak' ki, şot'ost'a seri uk'ala hik'k'al butene. Əfçi əyitpsuna saat'e başarbəsa, şot'aynak' ki, əfçiduğale hamal əfçiduğalxoy kalone. ⁴⁵ Zu isə düzinə exlətpsunə görə vën Za vëtenanbaksa. ⁴⁶ Vëxun şina subutbes bakon ki, Zu hevaxt'esa sa günax əşez biq'e? P'oy düzinəz əyitesa, het'aynak' Za tenan vëbaksa? ⁴⁷ Buxaçuğoxun bakala amdaren Buxaçuğoy əyitə inebakon. Vën isə tenan ibaksa, şot'aynak' ki, Buxaçuğoxun tenan».

İsusi İzi həmişə baksuni barada əyitpsun

⁴⁸ T'e vədə iudeyxon pit'un: «Hun həgigiyal sa samariyalunu, Ş vast'aal murdar urufe bu». ⁴⁹ İsusen coğabə tadi: «Zast'a murdar uruf tene bu, Zu Bezi Bavaz hörmətbsa, vën isə Za hörmətəxun sananksa. ⁵⁰ Zu Zaynak' s'i tez q'azayinqbsa, Zaynak' s'i q'azayinqest'alo Divanbalone. ⁵¹ Serina, serinaz vëx nex: «Şiin Bezi əyitə əməlbəyin, sal sa vədə bisun tene ak'al».

⁵² İudeyxon Şot'o pit'un: «Həysə həgigiyal avayanbaki ki, vast'a murdar urufe bu. Avrahamal p'urene, xavareçalxoval. Ama Hun "şiin Bezi əyitə əməlbəyin, sal sa vədə tene biyal" nexnu. ⁵³ Hun beşi bava Avrahamaxunal kalanu? Şoval p'urene, xavareçalxoval. Axiri Hun Va şun hesabsa?»
⁵⁴ İsusen şot'oğō metərə coğab tadi: «Əgər Zuz Zaynak' s'i q'azayinqbsasa, Bezi s'i hik'k'ale, ama Zaynak' s'i q'azayinqest'alo Bezi Bavane. Vën Şot'o "beşi Buxaçux" pinan k'ale. ⁵⁵ Ama Şot'o tenan çalxi. Zu isə Şot'o çalezxsa.

† **8:33** 8:33 Mat'. 3:9; Luk'. 3:8 ‡ **8:44** 8:44 Burq. 3 § **8:48** 8:48 - İudeyina samariyalu upsun təhk'ire hesabbsay, şot'aynak' ki, iudeyluğoy samariyaluğoxun ara buteney.

Əgər "Şot'o tez çalxsa" pizuy, vëllarik' əfçiduğal bakalzuy. Ama Zu Şot'o çalezxsa, İz əyitəl əməlezbsa. ⁵⁶ Ef bava Avrahamen Bezi eysuna gelene yaq'bəğsay. Bezi eysuna ak'iyal gele müqey».

⁵⁷ T'e vədə iudeyxon Şot'o pit'un: «Vi sal əlli yəş tene bu, Avrahamen va hetərə ak'i?» ⁵⁸ İsusen şot'oğə pine: «Serina, serinaz vəx nex: Avraham nanaxun bakalt'uxun bəş Zu Bakalozu». * ⁵⁹ Me əyitmoğə görə İsusə jəlayinşbseynak' jət'un ext'i, ama İsus amdarxoy piyexun açi xramaxun c'ere.

9

K'aç'i amdari q'olaybaksun

¹ Sa ği İsusen yaq'en tağat'an sa amdare ak'i. T'e amdar nanaxun k'aç'ine bakey. ² İz şagirdxon İsusaxun xavart'un haq'i: «Ravvi, şina günax əşpest'e ki, me amdar k'aç'ine nanaxun bake: için, yoxsa iz nana-bavan?» ³ İsusen coğabe tadi: «Mo nə me amdari əşp'est'i günaxa görəne bake, nə iz nana-bavay əşp'est'i günaxa görə. Mo Buxaçuğoy əşurxo me amdari yəşəyinq'ast'a çoyelq'an c'eri pine bake. ⁴ Heq'ədər ki ğenaxune, Za Yaq'abit'ay əşurxo balayan. Samal oşa bayinq' bakale, t'e vədə şuk'k'alən əşp'es tene bakon. ⁵ Heq'ədər ki Zu dünyənezu, Zu dünyəni işiğzu». *

⁶ Me əyitmoğə pit'uxun oşa İsusen oq'a çupi, t'e çupuna k'ulaxun gərbi oç'ine düzbi. Oşa t'e oç'ina k'aç'i amdari piyel ladi ⁷ pine: «Taki, Siloam hovuzə vi çoya os'k'a». ("Siloam" - "yaq'abakiyo" upsune.) Şot'inal taşi iz çoya os'ek'i, qaybakat'an isə iz pulmoğon ene aneksay.

⁸ T'e amdari q'onşiqon q'a süft'inəxun şot'o sa dilənçi k'inək' çalxalt'oğon next'unuy: «Mo t'e dilənçiluğbala amdar tene ki?» ⁹ Bəzit'oğon "şone" pit'un, t'iyəmit'oğon "təə, ama şot'o oşq'arest'a" pit'un. İçin isə "zu hat'e amdarzu" pine. ¹⁰ Şot'oxun xavart'un haq'i: «P'oy hetərə baki ki, vi piyel işiğə hari?» ¹¹ Şot'in coğabe tadi: «İsus uk'ala Amdaren oç'i düzbi bezi piyel lanedi, za "taki Siloam hovuzə vi çoya os'k'a" pine, zuval taşi bez çoya os'k'it'uxun oşa bezi pulmux qayesi». ¹² Şot'oxun xavart'un haq'i: «P'oy t'e amdar maya?» Şot'in pine: «Tez ava».

Fariseyxoy q'olaybaki amdaraxun bala silist'

¹³ Me süft'inəxun k'aç'i baki amdara fariseyxoy t'öğölt'un eçeri ¹⁴ şot'aynak' ki, İsusen oç'i düzbi şot'ay pula q'olaybi ği Şamat' ğiney. ¹⁵ Fariseyxonal t'e amdaraxun hetərə baki ki, aksan burqi pi xavart'un haq'i. T'e amdarenal "Şot'in bezi piyel oç'ine laxi, zuval taşi bez çoya os'ezk'i, isə azaksa" pine.

¹⁶ T'e vədə fariseyxoxun bəzit'oğon pit'un: «Me amdar Buxaçuğoxun tene, şot'aynak' ki, Şamat' ğine k'anunxo tene əməlbsa». T'e sunt'oğon isə "günaxkər amdaren metər möcüzəlü nişanxo hetərə ak'est'es bakon?" pit'un. Hametər şot'oğoy arane fikirxo cöyebaki. ¹⁷ Şot'o görə saal k'aç'i amdaraxun xavart'un haq'i: «P'oy hun me amdari barada k'ən nex? Axırı şot'in vi pulmoğone qaype». K'aç'i amdarenal "Şo xavareçale" pine.

¹⁸ Ama iudeyxoy kalorox hələl vətət'unuy ki, me amdar k'aç'ine bake, isəəl aneksa. Mot'o görəl q'olaybaki amdari nana-bava k'alpi ¹⁹ şot'oğoxun xavart'un haq'i: «Mo ef ğare? Vən nexnan ki, ko nanaxun bakat'an k'aç'ine bake. P'oy hetərə baksa ki, həysə aneksa?» ²⁰ Şot'ay nana-bavan

* **8:58** 8:58 C'eys. 3:14; İoan. 1:1; 8:24,28; Qay. əyit 1:4-6,8 * **9:5** 9:5 Mat'. 5:14; İoan. 8:12

pit'un: «Hoo, mo beşi ğare, nanaxun bakat'anal k'aç'ine bake. ²¹ Ama həysə hetərə aksa nəəl iz pulmoğə şina q'olaybe avateyan. İçuxun xavar haq'anən. Mis'ik' tene, iz barada içinq'an pi».

²² Şot'oğon iudeyxoy kalat'oğoy q'iyexunt'un me əyitmoğə pi, şot'aynak' ki, iudeyxoy kalorox ene q'ərara haret'uniy ki, şiin İsusı Xrist'os baksuna q'abulbayın, t'e amdari tura sinagogaxun bot'alt'un. ²³ Mot'o görət'un t'e amdari nana-bavan "mis'ik' tene, içuxun xavar haq'anən" pi.

²⁴ İudeyxoy kalat'oğon süft'ə k'aç'i baki amdara p'əmci kərəm k'alpi şot'o pit'un: «Buxaçuğə elasp'a ki, düz uk'alnu. Yan me amdari günaxkər baksuna avayan». ²⁵ Şot'inal coğabe tadi: «T'e amdari günaxkər baki nu baksuna tez ava. Sa şeyaz ava ki, süft'ə k'aç'izuy, ama həysə azaksa». ²⁶ Şot'oxun xavart'un haq'i: «Şot'in va k'ə bi? Vi pulmoğə hetərə q'olaybi?» ²⁷ Şot'in coğabe tadi: «Həysəz vəx exlətp'i, ama tenan ümüxlaxi. Het'aynak'nan mot'o saal ibaksun çuresa? Bərkə vənal Şot'ay şagird baksunnan çuresa?» ²⁸ Şot'o jamdi pit'un: «Hunnu şot'ay şagird, yan isə Moiseyi şagirdxoyan. ²⁹ Yan avayan ki, Moiseyxun exlətp'iyə Buxaçuğə, me amdari isə mayın baksuna teyan ava».

³⁰ T'e amdaren pine: «Məət't'əl mandalane ki, vən Şot'ay mayın eysuna tenan ava, ama Şot'in bezi pulmoğə q'olaybi. ³¹ Ama avayan ki, Buxaçuğə günaxkərxo təə, İçu q'abulbi İz əyiten tağala amdaxone ibaksa. ³² Sal sa vədine şuk'k'alən tene ibakey ki, şinesa nanaxun k'aç'i baki amdari pulmoğə qayk'ane. ³³ Əgər me Amdar Buxaçuğəoxun nu bakiniy, hik'k'al bes tene bakoy».

³⁴ Şot'oğon isə t'e amdari loxol haraypi pit'un: «Belxun-oşel günaxi boşən nanaxun bake! İse yax dərş tadalən baki?» Metər piyal şot'o şəp't'unşi.

Fariseyxoy içoğoy k'aç'iluğa nu aksun

³⁵ İsusen t'e amdara şəp'esuni barada inebaki. Oşa şot'o bəğəbi pine: «Hun Amdari Ğara vənu?» ³⁶ Şot'in xavare haq'i: «Bezi ağa, şot'ay Şu baksuna za upa, zuval və bakaz». ³⁷ İsusen şot'o pine: «Şo həysə vi ak'ala, vi İçuxun exlətp'ala Amdare». ³⁸ Şot'inal "ay Q'onçux, vəzu" pi İsusı bəş past'əsi. ³⁹ İsusen pine: «Zu me dünyəne amdaxoy əşurxo çoyel c'evkseynak'ez hari ki, nu ak'alxon ak'eq'at'un, ak'alorox isə k'aç'iq'at'un baki».

⁴⁰ Şot'ay t'öğöl bakala bəzi fariseyxon me əyitmoğə ibaki "bərkə yanal k'aç'iyən?" pi Şot'oxun xavart'un haq'i. ⁴¹ İsusen şot'oğə pine: «Əgər k'aç'i bakiynaniy, ef loxol günax tene bakoy. Ama həysə "ayanksa" upsunen ef günaxxo ef loxole manst'a».

10

Şaat' çoban

¹ «Serina, serinaz vəx nex: eğeli ağıla iz çomoxun təə, çərvəndəxun cupi bağalo oğri saal fūq'k'ale. ² Ama çomoxun bağalo eğelxoy çobane. ³ Q'aroolçinen çomo şot'aynak'e qayk'on, eğelxonal şot'ay səsəne ümüxlaxon. Şot'inal iz eğelxo s'iyen k'alpi şot'oğə qavunane c'evk'on. ⁴ İz eğelxo bitova qavuna c'evk'it'uxun oşa iç bəş, eğelxoval şot'ay baç'anexune tağon, şot'aynak' ki, şot'ay səsə çalt'unxsa. ⁵ Ama q'erəz amdari baç'anexun tet'un tağon, şot'oxun t'it'unt'on, şot'aynak' ki, q'erəz amdari səsə tet'un çalxsa».

⁶ İsusen me məsəlinə exlətebi, ama şot'oğon İsusi exləti məninə tet'un q'amişaki. ⁷ Şot'aynak'al İsusen şot'oğə p'urum pine: «Serina, serinaz vəx nex: Zu - eğelxoynak' çomozu. ⁸ Zaxun bəş hariyoroş bito oğriyox q'a fūq'k'alxone, ama eğelxon şot'oğə tet'un ūmūxlaxi. ⁹ Zu - çomozu, şu me çomoxun bağayin, çark'eğale. Şo başi-c'eğale, içeynak' ot't'ağ bəğəbale. ¹⁰ Oğri saycə başq'seynak', bəspseynak' saal sərbseynek'e eysa, Zu isə şot'oğə yəşəyinş, əsil yəşəyinş tast'eynak'ez hare.

¹¹ Zu - şaat' çobanzu, şaat' çobanen eğelxoynak' iz elmoğoval q'urbane tadon. ¹² Tənginen əyiteşi çoban isə eğelxoy q'onçux tene, şot'aynak'al ule eysuna ak'at'an şot'oğə bosi t'inet'on. Ulenal şot'oğə həfədon, şot'oğə sərpi şinek'on. ¹³ Şo tənginen əyiteşinə, şot'aynak'al eğelxoynak' ūk' tene bok'ospsa. ¹⁴⁻¹⁵ Zu şaat' çobanzu. Hətər ki, Bavan Zane çalxsa, Zu Bavaz çalxsa, hametərəl bezit'oğoz çalxsa, bezit'oğonal Zat'un çalxsa. Zu eğelxoynak' Bezi elmoğə q'urbanez tast'a. * ¹⁶ Bezi me ağılaxun nu bakala q'erəzəl eğelxozax bu, Zu şot'oğoval eçalazu. Şot'oğonal Bezi səsə ibakalt'un, t'e vədə tək sa sürü, tək sa Çoban bakale.

¹⁷ Zu Bezi elmoğə q'urbanez tast'a ki, oşa şot'o qaydi qoş ext'az. Bavanal Za mot'o görəne çuresa. ¹⁸ Bezi elmoğə Zaxun şuk'k'alən haq'es tene bakon, ama şot'o Zuz tast'a. Şot'o tast'eynak'al, oşa qaydi qoş exst'eynak'al Bezi ext'iyərə bu. Axırı me əmirə Bezi Bavaxunez haq'e.

¹⁹ Me əyitmoğə görə iudeyxoy arane p'urum fikirxo cöyebaki. ²⁰ Şot'oğoy gelet'in pine: «Me amdarast'a murdar urufe bu, ko gije. Hət'aynak'nan kot'o ūmūxlaxsa?» ²¹ T'iyəmit'oğon isə pit'un: «Morox içust'a murdar uruf bakala amdari əyitmux tene. Maya ak'eşe ki, murdar urufen k'aç'i amdari pulmoğə q'olaybane?»

İudeyxoy İsusə nu vəbaksun

²² İjenaney, Yerusəlimal İşiği axsibayt'un† c'ovakest'ay. ²³ İsus xrame məəlin hərrəmine bakala Solomoni seyvane taranne. ²⁴ İudeyxoy İsusi hərrəmine gireşi Şot'o pit'un: «Heq'ədər yax şüpin boş efalnu? Əgər Hun Xrist'osnusa, yax qay upa». ²⁵ İsusen şot'oğə coğabe tadi: «Zu vəx exlətezbi, ama və tenan. Bezi Bavay s'iyen biq'i əşurxon Bezi barada şahidluğəbsa. ²⁶ Ama vən Za və tenan, şot'aynak' ki, Bezi q'uziğoxun tenan. ²⁷ Bezi q'uziğon Bezi səsə çalt'unxsa, Zuval şot'oğə çalezxsa, şorox Bezi baç'anexunt'un eysa. ²⁸ Zu şot'oğə həmişəluğ yəşəyinşez tast'a. Şoroxal sal sa vədə tet'un biyal, şuk'k'alən şot'oğə Bezi kiyexun haq'es tene bakal. ²⁹ Şot'oğə Za tadi Bava bitot'uxun üst'üne. Şuk'k'alən şot'oğə Bavay kiyexun haq'es tene bakon. ³⁰ Zu q'a Bava sayan».

³¹ İudeyxon p'urum jət'un ext'i ki, Şot'o jəlayinşat'un. ³² İsusen şot'oğə pine: «Zu vəx Bavaxun eğala gele şaat' əşurxoz ak'est'i. Vən kot'oğoy mat'u görənən Za jəlayinşbsun çuresa?» ³³ İudeyxon Şot'o coğabt'un tadi: «Va kot'o görə təə, adi amdar baksunen Va Buxaçux bi Buxaçuğoy əleyinə əyitpsuna görəyan jəlayinşbsa». ‡ ³⁴ İsusen şot'oğə pine: «P'oy ef İvel Şame boş tene şameşe ki, "Buxaçuğon pene: <Vən buxaçuxxonan>»? § ³⁵ Buxaçuğon İzi əyitə avabakest'i amdarxo İçine <buxaçuxxonan> nexə. İvel Şamal avanan ki, pozmişakes tene bakon. ³⁶ İse vən uk'alnan

* **10:14-15** 10:14-15 Mat'. 11:27; Luk'. 10:22 † **10:22** 10:22 İşiği axsibay - Me axsibayast'a iudeyluğon İsusi nanaxun baksunaxun 164 usen bəş Yerusəlima baki xrame surluğon murdarlayinşit'uxun oşa, şot'ay təzədən pak saal İvel baksuna, t'et'iya p'urum Buxaçuğə q'ulluği burqesunat'un q'eydbsa. ‡ **10:33** 10:33 Lev. 24:16 § **10:34** 10:34 İvel məğ. 82:6

ki, Zu - Buxaçuğon c'ək'p'i düynəne yaq'abi Amdaren - "Zu Buxaçuğoy Ğarzu" upsunen Buxaçuğoy əleyinəz əyite? ³⁷ Əgər Bavay biq'ala əşurxo tez biq'sasa, Za vë ma bakanan. ³⁸ Ama me əşurxo bizaqsasa, Za vë nuval bakaynan, Bezi biq'ala əşurxo vëbakanan ki, Bava Zast'a, Zuval Bavast'a baksuna avabaki q'amışakes bakanan». ³⁹ İudeyxon p'urum İsusı biq'sunt'un çuresi, ama Şo içoğoy kiyexun c'efedi.

⁴⁰ İsus p'urum İordan oqe t'e soğo tərəf, İoanen süft'ə k'unuk'bala gala taşi t'et'ıya manedi. * ⁴¹ Şot'ay t'öğöl gele amdare eysay. Şot'oğon next'unıy: «İoanen sal sa möcüzəlü nişan nuval ak'est'i bakayın, şot'ay me Amdari barada pi bito əyitmux düze c'eri». ⁴² Gele amdaxoval t'et'ıya İsusı vət'un baki.

11

P'uri Lazari bəyinbaksun

¹ Bet'anya ayize yəşəyınşala Lazar s'ıyen sa amdar azarayınşebaki. Şot'ay Mariya saal Mart'a s'ıyen p'ə xunçine buy. * ² Mo hat'e Q'onçuğoy loxol adeğala c'əyin lapi Şot'ay turmoğoy iz popen şarpi Mariyaney. Azarayınşaki Lazar şot'ay viçiney. † ³ Xunçimoğonal "ay Q'onçux, Vi çureğala amdar azarine" pi İsusəynak' xavart'un yaq'abi. ⁴ İsusen mot'o ibaki pine: «Me azari axır bisun tene, Buxaçuğoy kala s'i çoyel c'eyseynak'e. Şot'ay köməyen Buxaçuğoy Ğaren kala s'i q'azayınşeq'an pine bake».

⁵ İsusen Mart'a, şot'ay xunça saal Lazara çuresay. ⁶ Ama Lazari azari baksuna ibakat'an İz baki gala p'ə ğıyal manedi. ⁷ Oşa isə İz şagirdxo "p'urum İudeyına tağen" pine. ⁸ İz şagirdxon Şot'o pit'un: «Ravvi, t'et'ıya bakala iudeyxon samal vədə mot'oxun bəş Va jəlayınşbsunt'un çuresay. Hun p'urumal t'et'ıya qayenbaksax?» ⁹ İsusen coğabe tadi: «Ğine p'as'se saad tene ki işiğ? Şu ğenaxun tarak'ayın, tene lamandon, şot'aynak' ki, me dünyənə işiğ baksuna görə aneksa. ¹⁰ Ama şu üşə tarak'ayın, lamanedon, şot'aynak' ki, içust'a işiğ tene bu». ¹¹ İsusen me əyitmoğoxun oşa şot'oğoy pine: «Beşi dost' Lazar nep'axeşi. Zu şot'o muğurbseynak'ez taysa». ¹² T'e vədə İz şagirdxon Şot'o pit'un: «Əgər nep'axeşenesa, q'olaybakale». ¹³ İsusen şot'ay bisuni baradane exlətəpsay, ama şot'oğon t'etərt'un fikirəpsay ki, nep'axesuni baradane nex. ¹⁴ T'e vədə İsusen şot'oğoy qay pine: «Lazar p'urene. ¹⁵ Ama Zu vəx görə müqzu ki, t'et'ıya tez bake - metər vən Za lap usum vë bakalnan. İşə ekinan şot'ay t'öğöl tağen». ¹⁶ "Əkiz" k'aleğala T'omasen t'e soğoy şagirdxo pine: «Ekinan yanal taşi İsusaxun sagala biyen!»

¹⁷ İsus t'ıya hari avanebaki ki, Lazar ene bip' ğine ğerəmzin boşe. ¹⁸ Bet'anyay q'a Yerusalmi arane qos'se st'adinaxunal ‡ mal yaq'e buy, ¹⁹ şot'aynak'al Mart'a q'a Mariya içoğoy viçi bisuna görə buldirist'luğ tast'a gele iudeyxone harey.

²⁰ Mart'a İsusı eysuna ibaki Şot'ay bəşe c'eri, Mariya isə k'oyane çurpi. ²¹ Mart'an İsusı pine: «Ay Q'onçux, əgər Hun memiya bakınuy, bezi viçi tene biyoy. ²² Ama avazu ki, Hun həysəəl Buxaçuğoxun k'ə çureğayın, Şot'in Va tadale». ²³ İsusen şot'o "vi viçi bəyinbakale" pine.

* **10:40** 10:40 İoan. 1:28 * **11:1** 11:1 Luk'. 10:38-39 † **11:2** 11:2 İoan. 12:3 ‡ **11:18** 11:18 qos'se st'adi - 3 k'm. İša

24 Mart'an Şot'o pine: «Avazu ki, bəyinbakale, bəyinbaksuni vədine, axırını gine şoval bəyinbakale». 25 İsusen şot'o pine: «Zu - Yəşəyinzü, bəyinbaksunal Zaxune. Za və bakalo biyayinal, yəşəyinzəle, 26 yəşəyinzü Za və bakaloval sal sa vədə tene biyal. Mot'o vənu?» 27 Mart'an Şot'o coğabe tadi: «Hoo, ay Q'onçux, vəzu ki, İzi me dünyəne eysuna beş yaq'bəğala Buxaçuğoy Ğar, yəni Xrist'os, Hunnu».

28 Mart'an mot'o pit'uxun oşa taşi iz xunçi Mariya c'əp'k'in k'alpi pine: «Məəlim memiyane, vane k'ale». 29 Mariyan kot'o ibakala k'inək' kap hayzeri İsusi t'öğölə taşi. 30 İsus hələ ayize tene başey, Şo Mart'a İz bəş c'eri gala çurpeney. 31 Mariya ük' tadala, içuxun sagala k'oya bakala iudeyxon şot'ay kap hayzeri qavuna c'eysuna ak'at'an pit'un p'oyla ki, önöpseynak' gərəmzoğone taysa. Kot'o görəl şot'ay baç'anexun tat'unşi. 32 Mariyan İsusi bakala gala p'ap'i Şot'o anek'i, İz turnoq'a biti pine: «Ay Q'onçux, əgər Hun memiya bakinuy, bezi viçi tene biyoy».

33 İsusen Mariyay q'a şot'ay t'öğöl hari iudeyxoy önöpsuna ak'at'an içü gele pise təsirbi. 34 Şot'in xavare haq'i: «P'urina mayanan laxe?» Şot'o pit'un: «Beşi Ağa, eki ak'est'en». 35 İsusen önönepi. 36 T'e vədə iudeyxon "bəğanan şot'o hetərə çuresay!" pit'un. 37 Ama şot'oğoy bəzit'oğon pine: «K'aç'i amdari piyel işiğ eçeri me amdaren sa şey bes tene bakoy ki, me amdar nu p'uriniy?»

38 Hametər İsus dilxor gərəmzoğone taşi. Gərəmzoğ sa mağaraney, Ş iz bağala gane jomost'al jət'un t'ik'ırdey. 39 İsusen pine: «Jəna ext'anan!» P'urit'ay xunçi Mart'an şot'o pine: «Ay Q'onçux, t'et'iin yəgin ki adesa, axırı şot'ay bisun bip' gine». 40 İsusen pine: «P'oy Zu va tez pey ki, və bakayin, Buxaçuğoy kalaluğa ak'alnu?»

41 Metər luğen, jəna ext'undi. İsusenal ala bəği pine: «Ay Bava, Za ibaksuna görə Va şükürezbsa. 42 Avazu ki, Za həmişə inbaksa. Ama mot'o Bezi t'öğöl çurpi camaateynak'ez nex ki, Za Hun yaq'absuna vəbakat'un». 43 Me əyitmoğoy pit'uxun oşa ost'aar pine: «Lazar, qavuna c'eki!» 44 P'uriyal qavunane c'eri. Şot'ay tur-kul parçinen, çö isə dəsməren bəc'ürey. İsusen şot'oğoy "me amdara qaypanan taşeq'an" pine.

*Fariseyxoy İsusə bespsuni niyət
(Mat'. 26:1-5; Mrk'. 14:1-2; Luk'. 22:1-2)*

45 T'e vədə Mariyay t'öğöl hari iudeyxoy gelet'in İsusen k'ə bsuna ak'i Şot'o vət'un baki. 46 Ama şot'oğoxun bəzit'oğon fariseyxoy t'öğöl taşi İsusen bit'oğoy şot'oğoy exlətt'unbi.

47 T'e vədə samci bəyinxon q'a fariseyxon Kala Şurina girbi pit'un: «Yan k'ə ben? Me amdaren gele möcüzəlü nişanxone ak'est'a. 48 Əgər Şot'o bark'ayan, bito Şot'o və bakale. Rimluğonal hari beşi xrama q'a dirist' me azuk'a əfçibalt'un».

49 T'et'iyə bakalt'oğoxun sunt'in, hat'e useni samci bəyinxoy kalo bakala K'ayafan şot'oğoy pine: «Vən hik'k'al tenan ava. 50 Q'amıştenanbaksa ki, vəynak' bütüm me azuk'i k'as'esaxunsa sa amdari me azuk'eynak' bisun saat'e?» 51-52 Şot'in me əyitmoğoy içuxun tene pi, ama t'e useni samci bəyinxoy kalo baksunen xavareçalluğebi. Şot'in İsusi saycə me azuk'eynak' təə, me dünyəne səpələyinzəki Buxaçuğoy əyloğoy bitova

sagala girbseynek' bisunane xavareçalluğbi. ⁵³ Metərluğen, hat'e ğinaxun əyitə sat'unbi ki, İsus besp'at'un.

⁵⁴ İsus ene iudeyxoy arane qay tene taraney. Şo t'et'iin çöle İša bölginə, Efraim uk'ala şəhərene taşi, İz şagirdxoxun t'et'iya manedi.

⁵⁵ İudeyxoy C'ovaksuni axsibay* İşalayınşebaksay. Gele amdar C'ovaksuni axsibayaxun bəş içoğo pakbseynek' ayizmoğoxun Yerusali mane hari. ⁵⁶ Şot'oğon İsus qəvt'unsay, xrame məəlnə çurpi sun-sunaxun xavart'un haq'say: «K'ənan fikirbsa? Şo axsibaya tene eğal?» ⁵⁷ Samci bəyinxon q'a fariseyxon isə "şot'ay ganu avabakalt'in yax xavarq'an tadi" pi əmirt'un tadi ki, Şot'o biq'at'un.

12

Mariyay İsusəynak' eçeri pay (Mat'. 26:6-13; Mrk'. 14:3-9)

¹ C'ovaksuni axsibayaxun* üq ği bəş İsus Bet'anyinane hari. İsusen p'uri ganuxun bəyinbi Lazaral t'et'iyane yəşəyınşbsay. ² T'et'iya İsusi eysuni s'iyal q'onaxluğt'un tadi. Mart'an q'ulluğəbsay. Lazaral İsusaxun sagala q'onağxoy aranəney. ³ Mariyan isə sa lit'ra † toyexlu təmiz narde c'əyin ext'i İsusi turmoğoy loxol lapi iz popen şarpsane burqi. C'əyini muç'a aden k'oja haneq'i. ‡

⁴ Ama İsusi şagirdxoxun sunt'in, mat'in ki, oşa Şot'o toydaley, İuda İsk'ariot'en pine: ⁵ «Mot'oxunsa me c'əyinə xibbaç dinara § toydi kəsibxo paybese bakoy». ⁶ Me əyitə kəsibxoy q'ayğina manst'una görə təə, iç oğri baksuna görəne nexey, şot'aynak' ki, içust'a bakala təngin toraya amdarxoy laxalt'uxun sa paya başeq'say. ⁷ T'e vədə İsusen pine: «Me çuğo ma galda, şot'aynak' ki, me c'əyin Za oçalaxbala ğineynak'ey. ⁸ Kəsibxo həmişə ef t'öğölt'un, Zu isə həmişə ef t'öğöl tez bakal».

⁹ Me vədə iudeyxoy gelo isə İsusi Bet'anyina baksuna avabaki ham İsusə görə, hamal Şot'in p'uri ganuxun bəyinbi Lazara ak'seynak' t'et'iyat'un hari. ¹⁰ T'e vədə samci bəyinxo Lazaral bespsuni q'ərarat'un hari ¹¹ şot'aynak' ki, iudeyxoy gelo Lazara görəne İsusi tərəf c'ovaki Şot'o və baki.

İsusi Yerusali ma baysun (Mat'. 21:1-11; Mrk'. 11:1-11; Luk'. 19:28-40)

¹² Əyc'indəri, axsibaya hari amdarxoy gelo İsusi Yerusali ma eysuna ibaki ¹³ p'almin xode c'ik'urxo ext'i Şot'ay bəşə c'eri. Şot'oğon

"Hosanna! *

Q'onçuğoy s'iyen eğalo he bəxt'əvərə!

İsraili padçağeynak' xeyir-bərəkətq'an baki!"

uk'a harayt'unney. †

¹⁴ İsusen sa cəyil elem bəğəbi iz baç'ane laneşi. Hetər ki, şameşene:

¹⁵ «Ay Sioni xuyər, ‡ ma q'İba!

Bəğa vi padçağ sa cəyil elema laşi enesa». §

* **11:55** 11:55 C'eys. 12:1-27 * **12:1** 12:1 C'eys. 12:1-27 † **12:3** 12:3 sa lit'ra - 300 gr. samal gele

‡ **12:3** 12:3 Luk'. 7:37-38 § **12:5** 12:5 Sa dinar fəəlin sa ğiluğ maaşa barabarey. * **12:13** 12:13

Hosanna - əbrani muzin «Buxaçuğo alxışq'an baki» upsune. † **12:13** 12:13 İvel məğ. 118:25-26

‡ **12:15** 12:15 Sioni xuyər - "Sion" Yerusali ma tadeşi q'erəz s'iyurxoxun soğone. "Xuyər" isə memiya "amdarxo" upsune. § **12:15** 12:15 Zək. 9:9

¹⁶ İsusı şagirdxon t'e vədə mot'oğoy k'ə upsuna tet'un q'amışaksay. Ama İsusı s'i alabakit'uxun oşa, Şot'ay barada şameşit'oğö saal camaati Şot'ay bəş hetər şameşeneysa, hat'etərəl c'eysuna eyex badi q'amışt'unbaki.

¹⁷ Lazara gərəmzoğoxun k'alpi p'uri ganuxun bəyinbat'an İsusı t'öğöl bakala camaaten hələl me barada exlətebsay. ¹⁸ Amdarxon İsusı me möcüzəlü nişana ak'est'una ibakeney, şot'o görəne Şot'ay bəş c'erey. ¹⁹ Şot'aynak'al fariseyxon sun-suna next'unıy: «Bəğanan, beşi kiyexun hik'k'al tene ayesa. Dirist' dünyə Şot'ay baç'anexune taysa».

İsusı saturbəş İz bisuna avabakest'un

²⁰ Axsibaya Yerusallıma bul k'os'bsa harit'oğoy arane sa hema grek'i muzin əyitk'ala amdare buy. ²¹ Şot'oğon Galileyin Bet'sayda ayizexun bakala Filip'i t'öğöl hari şot'o xoyinšt'unbi: «Ağa, yan İsusı aksunyan çuresa». ²² Filip'en taşi Andreyane pi, Andreyenal Filip'axun sagala taşi İsusat'un xavar tadi.

²³ İsusen coğabe tadi: «Mone, Amdari Ğar əslində Şu baksuni çoyel c'eğala vaxt' harene. ²⁴ Serina, serinaz vəx nex: əgər sa arumi dən oçala bitı tene bisasa, tək sa arum k'inək'əl manest'a, ama bisanesa, gele bare tast'a. ²⁵ İz yəşəyınşə çureğalt'in şot'o açesebon, izi me dünyəne bakala yəşəyınşə hik'k'al nu hesabbalt'in isə şot'o həmişəluğ yəşəyınşeynak'e q'orişon. * ²⁶ Şin Za q'ulluğbsun çureğayın, Bezi baç'anexunq'an hari. Zu maya bakayız, Za q'ulluğbaloval t'et'ıya bakale. Şin Za q'ulluğbayın, Bavanal şot'o hörmətbale.

²⁷ Həysə Bezi ük' narahate. K'ə uk'az? "Ay Bava, Za me dəyğınəxun çark'est'a" uk'az? Ama Zu dünyəne me dəyğın koruğaxun c'ovakseynak'ez hare! ²⁸ Ay Bava, Vi s'ıya alaba!» Göynuxunal sa səse hari: «Alazbi, saal alaboz».

²⁹ T'et'ıya çurpi camaati bəzit'oğon mot'o ibaki "göyene gürupi", t'e sunt'oğon isə "Şot'oxun sa angelene əyitp'i" pit'un. ³⁰ İsusen pine: «Me səs Zaynak' tene, vəynak'e. ³¹ Həysə isə me dünyə divanebaksa, me günaxbala dünyəni kalaluğbalal † qavuna boşəgale. ³² Za isə oçalaxun ala əqevk'at'an, bütüm amdarxo Zaç zap'k'oz».

³³ İsusen me əyitə upsunen İz mani cürə bisunane ibakest'i. ³⁴ Camaaten Şot'o coğabe tadi: «İvel Şamurxoxun ibakeyan ki, Xrist'os həmişəluğ mandale. P'oy Hun het'aynak'en "Amdari Ğar ala əqəğalane" nex? Amdari Ğar şuva?» ‡

³⁵ T'e vədə İsusen şot'oğö pine: «İşiğ samal vədə ef arane bakale. İşiğ bakala vədine tarapanan ki, vəx bayınq'luğen maq'an biq'i. Şot'aynak' ki, bayınq'luğa tarak'alt'in maya taysuna tene avabaksa. ³⁶ İşiğ bakala vədine İşiğa vəbakanan ki, İşiği əylux bakanan». İsusen me əyitmoğö pit'uxun oşa taneşi, şot'oğoy piyexunal aneçi.

İudeyxoy inadkərluğ

³⁷ Ama İsusen camaati bəş meq'ədər möcüzəlü nişanxo ak'est'it'uxun oşal amdarxo Şot'o və teney. ³⁸ Morox kot'o görəne baki ki, İsayı xavareçali me əyitmux bex p'ap'ane: «Ay Q'onçux, beşi xavara şuva vəbaki,

* **12:25** 12:25 Mat'. 10:39; 16:25; Mrk'. 8:35; Luk'. 9:24; 17:33 † **12:31** 12:31 me günaxbala dünyəni kalaluğbalal - yəni şeytan. ‡ **12:34** 12:34 İvel məğ. 110:4; İsa. 9:7; Yez. 37:25; Dan. 7:14

Q'onçuğoy zor şineynak'e qayeşi?» §

³⁹ İsayan pi k'inək', şorox şot'o görə və tet'un baksay ki:

⁴⁰ "Buxaçuğon şot'oğoy pulmoğo k'aç'inebi,

İçoğoy haq'ıla kütebi ki,

İçoğoy pulmoğon maq'an ak'i,

İçoğoy haq'ilen maq'an bot'i

Saal Zaç maq'at'un fıırıpi ki,

Zu şot'oğo q'olaybaz». *

⁴¹ İsayan İsusi kalaluğa aksuna görəne me əyitmoğo Şot'ay barada pey.

⁴² Əslində isə kalat'oğoy gelo İsusa vəney, ama fariseyxon içoğo sinagogaxun maq'at'un şəp'əsi pi mot'o qay tet'un avabakest'ay.

⁴³ Buxaçuğoxun eğala tərifəxunsa amdarxoxun eğala tərifət'un c'ək'p'i.

⁴⁴ İsusen ost'aar pine: «Za və bakalo saycə Za təə, Za Yaq'abit'uval vəne. ⁴⁵ Za ak'alt'in Za Yaq'abit'uval aneksa. ⁴⁶ Zu işiğzu. Me dünyəneyal harezu ki, Za və bakalo bayinq'luğa maq'an mandı. ⁴⁷ Bezi əyitə

ibaki şot'o nu əməlbalt'u isə Zu tez divanbal, şot'aynak' ki, dünyənə divanbseynak' təə, dünyənə çark'est'eynak'ez hare. ⁴⁸ Za t'öǝxbi Bezi əyitmoğo nu q'abulbalt'ay divanbal ene bune: Bezi uk'ala əyiten axırnci

ğine şot'aynak' q'ərar c'evk'ale. ⁴⁹ Şot'aynak' ki, Zu Zaxun tez əyitp'i, Za yaq'abi Bavane Bezi k'ə upsuni saal hetər exlətpsuni barada Za əmir tadi. ⁵⁰ Zu avazu ki, Şot'ay çureğalt'oğon həmişəluğ yəşəyinşə tast'a.

Metərluğen, Bavan za mani əyitmoğo upsuna əmirbenesa şot'oğoz əyite».

13

İsusi İz şagirdxoy turmoğo os'ksun

¹ C'ovaksuni axsibay* İşalayinşebaksay. İsusen me dünyənəxun cöybaki İz Bavay t'öǝl qaybaksuni vaxt' hari p'ap'suna avaney. Şot'in me dünyənə İçu aid bakalt'oğo həmişə çureşene, axıra şirik'əl çureşi.

² Biyəsin şum ukala vədəney. İblisenal ene İsusa toyst'uni fikirə Simon İsk'ariot'i ğar İuday beyne badeney. ³ İsusen Bavan hər şeyə İz kiyel tast'una, İzi Buxaçuğoxun eysuna, qaybakiyal Buxaçuğoy t'öǝl taysuna avaney. ⁴ Şot'in İz ganuxun hayzeri xələtə c'eq'i sa dəsmər ext'i İz biyex ğaçepi. ⁵ Mot'oxun oşa ləənə xe bapı şagirdxoy turmoğo os'k'i, İz biyex ğaçp'i dəsməren şarpsane burqi. ⁶ İsus Simon P'et'era İşalayinşakat'an şot'in İsusa pine: «Ay Q'onçux, bezi turmoğo Hun os'kalnu?» ⁷ İsusen şot'o coğab tadi pine: «Bezi k'ə bsuna hun həysə təə, oşa q'amışakalnu».

⁸ P'et'eren Şot'o pine: «Sal sa vədine! Hun bezi turmoğo ten os'kal!» İsusen şot'o coğabe tadi: «Əgər nu os'k'ayiz, Bezi əsil şagird bakes ten bakon».

⁹ T'e vədə Simon P'et'eren Şot'o pine: «Ay Q'onçux, t'e vədə saycə bezi turmoğo təə, kulmoğo q'a bulal os'k'a». ¹⁰ İsusen şot'o pine: «Os'k'alpi amdareynak' saycə turmoğo os'ksun bəse, şot'aynak' ki, şo bul-oş təmize. Vənal təmiznan, ama bütüm təə». ¹¹ Şot'in İçu şiin toydalesa avaney, kot'o görəl "bütüm təmiz tenan" pine.

¹² İsusen şot'oğoy turmoğo os'k'it'uxun oşa İz xələtə lapi p'urum İz gala arşi şot'oğoy pine: «Zu vəynak' k'əz bisa q'amışnanbaki? ¹³ Vən Za "Məəlim" saal "Q'onçux" pinan k'ale. Düznan nexə, şot'aynak' ki, Zu hat'e

§ **12:38** 12:38 İsa. 53:1 * **12:40** 12:40 İsa. 6:10; Mat'. 13:14-15; Mrk'. 4:12; Ap'ost'. 28:26-27

* **13:1** 13:1 C'eys. 12:1-27

Şozu. ¹⁴ İse ki, Zu Q'onçux saal Məəlim baksunen ef turmoğoz os'k'i, vənəl sun-sunay turmoğoz os'k'alanan. ¹⁵ Vəx ak'esezdi ki, Zu vəynak' bit'u vənəl sun-sunaynak' banan. ¹⁶ Serina, serinaz vəx nex: k'ul iz ağaxun, elçiyal içü yaq'abit'uxun kala tene. ¹⁷ İse ki me əyitmoğoz avanan, vən hametər bsunen bəxt'əvər bakalnan. ¹⁸ Ef bitot'ay barada tez nex. Zu Bezi c'ək'p'it'oğoz çalezsa. Ama barta "Zaxun sagala şum ukalo Bez düşməne baki" † uk'ala İvel Şam bex p'ap'eq'an. ¹⁹ Həysə me əyitmux bex p'ap'alt'uxun bəş vəx mot'oğoz nexzu ki, bex p'ap'at'an və bakanan: Zu Şozu. ²⁰ Serina, serinaz vəx nex: Zu yaq'abalt'u q'abulbalt'in Zane q'abulbsa, Za q'abulbalt'in isə Za Yaq'abit'une q'abulbsa». ‡

İuday İsusə toyst'un

(*Mat'. 26:20-25; Mrk'. 14:17-21; Luk'. 22:21-33*)

²¹ İsusen me əyitmoğoz pit'uxun oşa gele pis baki pine: «Serina, serinaz vəx nex: vəxun sunt'in Za toydale». ²² İz şagirdxon me əyitmoğoz şi barada upsuna nu avabaksuna görə çəmişəki sun-sunay loxolt'un bəği. ²³ İz şagirdxoxun soğoz - İsusi çureğala şagird Şot'o lap işaney. ²⁴ Simon P'et'eren t'e şagirdi loxol himebi ki, şi barada upsuna Şot'oxun xavar haq'ane. ²⁵ T'e şagirdenal fıripi İsusaxun xavare haq'i: «Ay Q'onçux, şoz şuva?» ²⁶ İsusen coğabe tadi: «Me şume loq'mina torpi şu tadozsa, şone». Loq'mina torpi Simon İsk'ariot'i ğar İudane tadi. ²⁷ İudan loq'mina ext'ala k'inək' Şeytan şot'ay boşe başı. İsusen şot'o "k'ə balnusa, usum ba!" pine. ²⁸ İsusen mot'o het'aynak' şot'o upsuna sulfin bel bakalt'oğoz şuk'k'alən tene q'amışaki. ²⁹ Təngin toray İudast'a baksuna görə bəzit'oğon fikirt'unbi ki, İsusen şot'o "axsibaya yaynak' lazım bakala şeyurxo haq'a" nəəl "kəsibxo sa şey tada" nexə. ³⁰ İudan loq'mina ext'it'uxun oşa kap qavunane c'eri. Üşeney.

Sun-suna çurekinan

³¹ İuda c'erit'uxun oşa İsusen pine: «Həysə Amdari Ğare s'i alanebaki, Buxaçuğoz s'iyal Şot'oxune alabaki. ³² İse ki, Buxaçuğoz s'i Şot'oxune alabaki, Buxaçuğonal Şot'o İçust'a alabale, usumluğən alabale. ³³ Ay Bezi əylux! Samal vədəl vəxun bakoz. Vən Za qəveğalnan, ama Zu iudeyxo "Bezi tağala gala vən eyes tenan bakon" pi k'inək' həysə vəxal mot'o nexzu. § ³⁴ Vəx təzə sa əmirez tast'a: sun-suna çurekinan, Zu vəx çuresi k'inək' vənəl sun-suna çurekinan. * ³⁵ Əğər efi sun-suna çuresun bakayin, t'e vədə bütüm amdaxon avabakalt'un ki, vən Bezi şagirdxonan».

P'et'eri İçuxun danmişaksuna İsusə saturbəş upsun

(*Mat'. 26:31-35; Mrk'. 14:27-31; Luk'. 22:31-34*)

³⁶ Simon P'et'eren İsusaxun xavare haq'i: «Ay Q'onçux, mayan taysa?» İsusen coğabe tadi: «Zu tağala gala həysə hun Bezi baç'anexun eyes ten bakon, ama oşa eğalnu». ³⁷ P'et'eren Şot'o pine: «Ay Q'onçux, həysə het'aynak' Vi baç'anexun eyes tez bakon? Vaynak' bezi elmoğoz tadon». ³⁸ İsusen şot'o pine: «Zaynak' vi elmoğon tadon? Serina, serinaz va nex: dadalen elk'amın hun Zaxun xib kərəm danmişakalnu».

† 13:18 13:18 İvel məğ. 41:9 ‡ 13:20 13:20 Mat'. 10:40; Mrk'. 9:37; Luk'. 9:48; 10:16 § 13:33 13:33 İoan. 7:34 * 13:34 13:34 İoan. 15:12,17; 1 İoan. 3:23; 2 İoan. 5

14

İsus - Buxaçuğoç tağala yaq'e

¹ «Barta ef ük' maq'an narahat baki. Buxaçuğo və bakanan, Zaal və bakanan. ² Bezi Bavay k'oya mandala ga gelene. Əgər nu bakiniy, vəx uzk'oy ki, vəynak' ga həzirbsaz taysa? ³ Taşi vəynak' ga həzirbit'uxun oşa qaybaki vəx Bezi t'öğöl taşoz ki, Zu bakala gala vənal bakanan. ⁴ Bezi tağala gane yaq'a vən çalnanxsa».

⁵ T'omasen İsus pine: «Ay Q'onçux, Vi maya taysuna teyan ava, yaq'a hetəryan çalxon?» ⁶ İsusen şot'o pine: «Zu - seri, yəşəyinşest'ala yaq'zu. Bavay t'öğöl tağala saycə sa yaq'e bu, şoval Zaxune c'ovaksa. ⁷ Əgər Za çalxinaniy, Bezi Baval çalnanxoy. İ sə ene vən şot'o çalnanxsa, şot'o aalk'enan».

⁸ Filip'en şot'o pine: «Ay Q'onçux, Bava yax ak'est'a, ko yaynak' bəse». ⁹ İsusen şot'o pine: «Xeylək vaxt'e ki, Zu vəxunzu, hələ Za ten çalxi, Filip'? Za ak'i amdaren Bez Bava ak'ene. P'oy hun hetəren "Bava yax ak'est'a" pes bakon? ¹⁰ Zu Bavast'a, Baval Zast'a baksuna və tenu ki? Vəx pi əyitmoğo Zaxun tez nexə, ko Zast'a bakala Bavane İz əşurxo bsa. ¹¹ Zu Bavast'a, Baval Zast'a baksuna vəbakanan, tenesa mot'o Bezi bala əşurxo görəq'a bakayin və bakanan.

¹² Serina, serinaz vəx nex: Za və amdaren Bezi bi əşurxo içinal bale, hələ kot'oxunal kala əşurxo bale, şot'aynak' ki, Zu Bavay t'öğöləz taysa. ¹³ Vənal Bezi s'iyen * k'ənesa çureğaynan, şot'o booz ki, Bavay s'i Ğarast'aq'an alabaki. ¹⁴ He vədə Bezi s'iyen Zaxun sa şey çureğalnansa, şot'o booz.

İvel Urufi barada əyit tast'un

¹⁵ Əgər Za çurnansasa, Bezi buyruğxo əməlbəlan. ¹⁶ Zu Bava xoyinşboz, şot'in q'erəz sa Kəməybal yaq'abale, şoval vəxun həmişəluğ mandale. ¹⁷ Şo Buxaçuğoy serina çoyel c'evk'ala Urufe. şot'o dünyənen q'abulbes tene baksə, şot'aynak' ki, şot'o nə ateneksa, nəəl çaltenexsa. Vən isə şot'o çalnanxsa, şot'aynak' ki, şo vəxune, ef boş mandale.

¹⁸ Vəx yetim tez bark'al, ef t'öğöl eğoz. ¹⁹ Samal c'ovakit'uxun oşa dünyənen ene Za atenek'al, ama vən Za ak'alnan. Zu yəşəyinşbsuna görə vənal yəşəyinşalnan. ²⁰ T'e ği avabakalnan ki, Zu Bez Bavast'azu, vən Zast'anan, Zuval vəst'azu. ²¹ Şiin Bezi buyruğxo əmələbsasa, Za çureğalo şone. Bez Bavanal Za çureğalt'u çureğale. Zuval şot'o çureşi Za şot'o ak'est'oz».

²² İsk'ariot' təə, t'e soğo İudan şot'o pine: «Ay Q'onçux, ko hetəre baksə ki, Hun bütüm dünyənə təə, saycə yaynak' ak'eğalnu?» ²³ İsusen şot'o coğabe tadi: «Şiin Za çuresasa, Bezi əyitə bəğale, Bezi Bavanal şot'o çureğale. Yanal me amdari t'öğöl hari şot'oxun sagala bakalyan. ²⁴ Za nu çureğalt'in Bezi əyiten tene tağal. Ef ibaki zombsun Bezi tene, Za yaq'abi Bavay zombsune.

²⁵ Hələ ki ef t'öğölzu, vəx mot'oğo pizu. ²⁶ Ama Kəməybalen - Bavan Bezi s'iyen yaq'abala İvel Urufen hər şeyə vəx zombale. Zu exlətp'i bütüm əyitmoğo ef eyex badale. ²⁷ Ef arane serluğ laxiz taysa, Zast'a bakala serluğa vəxəz tast'a. Zu şot'o vəx dünyənen tadala k'inək' tez tast'a. Barta ef ük' maq'an narahat baki, qımabanan.

* **14:13** 14:13 Bezi s'iyen Bez çureğalt'oğo uyğun

²⁸ Zu vëx "həysə tazsa, oşa p'urum ef t'öğöl eğoz" upsuna inanbaki. Əgər Za çuresinaniy, Bezi Bavay t'öğöl taysuna müqnan bakoy, şot'aynak' ki, Bava Zaxun üst'üne. ²⁹ Mot'oğə saturbëş vëx pizu ki, mo bex p'ap'at'an Za vë bakanan.

³⁰ Ene vëxun gele tez əyitk'al, şot'aynak' ki, me dünyəni kalaluğbal enesa. Düze, şot'in Bezi loxol kalaluğbes tene bakon, ³¹ ama dünyənen avabakalane ki, Zu Bava çurezsa, Bavanal Za k'ə bürmişenesa, şot'o bsazu. Həysə isə hayzanan memiin tağen.

15

C'ap' saal iz zoğurux

¹ Zu - seri c'ap'zu, Bez Baval t'ulluği q'onçux. ² Zast'a bakala bar nu tadala hər zoğa Bavan k'as'ene. Bar tadala hər zoğa isə budayinşi təmizebsa ki, lap gele barq'an tadi. ³ Vën isə Bezi pi əyiten ene təmiznan.

⁴ Zast'a mandanan, Zuval vëst'a mandoz. Zoğ c'ap'e loxol nu bakayin, için-içuxun bar nu tadala k'inək' vënal Zast'a nu mandaynan, bar tades tenan bakon. ⁵ C'ap' Zuzu, vënal zoğurxonan. Şu Zast'a mandayin, Zuval şot'ost'a mandayiz, şot'in gele bare tadon, şot'aynak' ki, Zasuz hik'k'al bes tenan bakon. ⁶ Zast'a nu mandalo isə, c'ap'axun t'öğ bosesi q'aribaki zoğ k'inək'e. Metər zoğurxo girbi aruğə bot'unst'a boneksa. ⁷ Əgər Zast'a mandaynan, Bezi əyitmuxal vëst'a mandayin, k'ə xoyinşbi çureğaynan, vëx tadeğale. ⁸ Vën gele bar eşt'unen saal Bezi şagird baksunen Bezi Bavay s'i alanebaksa.

⁹ Bavan Za çuresi k'inək' Zuval vëx çurezsi. Bezi çuresunast'a mandanan. ¹⁰ Əgər Bezi buyruğxo əməlbaynan, Bezi çuresunast'a mandalnan, hetər ki, Zu Bavay buyruğxo əməlbi Şot'ay çuresunast'a manezst'a.

¹¹ Me əyitmoğə vëx exlətezbi ki, Bezi müqluğ vëst'aq'an baki, ef müqluğal bolq'an baki. ¹² Bezi buyruğ metərə: Zu vëx çuresi k'inək' vënal sun-suna çurekinan. * ¹³ Şuk'k'ali çuresun dost'eynak' iz elmoğə tadala amdari çuresunaxun gele bakes batenekon. ¹⁴ Əgər Zu vëx bürmişit'oğə əməlbaynan, vën Bezi dost'urxonan. ¹⁵ Ene vëx nökerxo tez nex, şot'aynak' ki, nökeren iz ağan k'ə bsuna tene ava. Zu vëx dost'ez nex, şot'aynak' ki, Bezi Bavaxun ibakit'oğə bütümə vëx avabakesezdi. ¹⁶ Vën Za tenan c'ək'p'i, Zuz vëx c'ək'p'i tapşurbi ki, taşi bar tadan, t'e baral həmişə mandane. Metərluğen, Bezi s'iyen Bavaxun k'ə çureğaynan, Şot'in vëx tadale. ¹⁷ Bezi buyruğ mone: sun-suna çurekinan.

Dünyənen şagirdxo nifrətsun

¹⁸ Dünyənen vëx nifrətbayin, ef eyex badanan ki, vëxun bëş Zane nifrətbe. ¹⁹ Əgər me dünyənəxun bakiynaniy, dünyənen izi k'inək' vëx çureğoy. Ama vën dünyənəxun tenan, Zu vëx dünyənəxun c'ək'ezpi, kot'o görə dünyənen vëx nifrətebsa. ²⁰ Zu vëx pi əyitə ef eyex badanan: "K'ul iz ağaxun kala tene". Əgər Za pul tadi işiğ tet'un tadesa, vëxal hat'etər balt'un; Bezi əyitə bəğət'unsa, efiyal əyitə bəğalt'un. † ²¹ Kot'oğə bitova efi Bezi baç'anəxun taysuna görə balt'un, şot'aynak' ki, Za Yaq'abit'u tet'un çalxsa. ²² Zu nu harizuy, şot'oğoxun nu exlətp'izuy, şot'oğoy taxsır tene bakoy, ama həysə günaxkər baksuna görə içoğə təmizə c'evk'es tet'un bakon. ²³ Za nifrətbalt'in Bezi Baval nifrətebsa. ²⁴ Əgər Zaxun başq'a şuk'k'alən nu bes bakala əşurxo şot'oğoy arane nu bizuy, içoğoy günax

* **15:12** 15:12 İoan. 13:34; 15:17; 1 İoan. 3:23; 2 İoan. 5 † **15:20** 15:20 Mat'. 10:24; Luk'. 6:40; İoan. 13:16

tene bakoy. Ama həysə Bezi bit'oğə ak'it'uxun oşal Zaal, Bezi Bavay nifrətt'unbsa. ²⁵ Ama mo kot'o görəne baki ki, Moiseyi Şamurxoy boş şameşi "Za nahaq' gala nifrətt'unbi" əyit bex p'ap'ane. ‡

²⁶ Bavaxun eğala serina ak'est'ala Urufen - Zu Bavay t'öğölxun vəynak' yaq'abala Köməybalen, eğat'an isə Bezi barada şahidluğbale. ²⁷ Vənal mot'o ef piin ak'i şahidluğbalnan, şot'aynak' ki, t'e belxun Zaxun sagalanan.

16

¹ Me əyitmoğə vəx nexzu ki, ef vələğ nu açane. ² Vəx sinagogxoxun şep'eğalt'un. Hamal t'etər sa vədə eğale ki, vəx besp'alt'in Buxaçuğə q'ulluğbi baksuna fikirbale. ³ Şot'oğon mot'o balt'un, şot'aynak' ki, nə Bava tet'un çalxi, nə Za. ⁴ Ama mot'oğə vəx exlətezbi ki, t'e vaxt' eğat'an Bez pi əyitmoğə ef eyex badanan.

İvel Urufi əşurux

Süft'inəxun mot'oğə vəx tez exlətp'i, şot'aynak' ki, vəxun sagalazuy. ⁵ Həysə isə Za Yaq'abit'ay t'öğölez taysa, ama vəxun şuk'k'alən Zaxun "mayan taysa?" pi tene xavar haq'sa. ⁶ Şot'aynak' ki, me Bezi pit'oğon vəx dərdəne badi. ⁷ Ama Zu vəx serinaz nex: Bezi taysun ef xeyrinəne. Şot'aynak' ki, nu tağayiz, Köməybal ef t'öğöl tene eğal, ama tağayiz, Şot'o vəynak' yaq'aboz. ⁸ Şo eğat'an günaxi, düzgünluği saal divani barada fikiri düz nu baksuna avabakest'ale: ⁹ günaxi barada, şot'aynak' ki, Za vələğ tene bu; ¹⁰ düzgünluği barada, şot'aynak' ki, Zu Bavay t'öğölez taysa, ene Za tenan ak'al; ¹¹ divani barada, şot'aynak' ki, me dünyəni kalaluğbaleynak' * ene q'ərar tadeşene.

¹² Hələ vəx Bezi uk'ala gele əyitzax bu, ama həysə korox ef haq'ıla tene p'aq'al. ¹³ Serina çoyel c'evk'ala Uruf eğat'an isə Şot'in vəx həgigi seri bakala yaq'en taşale. Axiri hik'k'ala İçuxun tene exlətp'al, ama k'ə ibakenesa şot'o uk'ale saal oşa bakala əşurxo avabakest'ale. ¹⁴ Şot'in Bezi s'iya alabale, şot'aynak' ki, Zu pi əyitmoğə vəx avabakest'ale. ¹⁵ Bezi Bavay k'ə bunesa, Bezine. Kot'o görəz "Bezi əyitmoğə vəx avabakest'ale" pi.

Şagirdxoy dərdə müqluğa fırıpsun

¹⁶ Male mande, Za ene tenan ak'al, ama gele tene c'ovakal ki, Za p'urum ak'alnan». †

¹⁷ T'e vədə İsusi bəzi şagirdxon sun-suna pit'un: «"Male mande, Za ene tenan ak'al, ama gele tene c'ovakal ki, Za p'urum ak'alnan" saal "şot'aynak' ki, Bavay t'öğölez taysa" pi me əyitmux k'ə upsuna?» ¹⁸ Şot'oğon içoğoy arane xavart'un haq'say: «"Male mande", "gele tene c'ovakal" k'ə upsuna? Yan mot'o teyan q'amışaksa». ¹⁹ İsusen İçuxun k'ə xavar haq'alt'uniysa avabaki şot'oğə pine: «"Male mande, Za ene tenan ak'al, ama gele tene c'ovakal ki, Za p'urum ak'alnan" pi Bezi əyiti baradanan sun-sunaxun xavar haq'sa? ²⁰ Serina, serinaz vəx nex: vən önöpi zizik'alnan, dünyə isə müq bakale. Vən dərdə boş bakalnan, ama ef dərd müqluğa fırık'ale. ²¹ Çuğon əyel eçala vədine q'aç'e zap'e, şot'aynak' ki, iz vədə p'ap'ene. Ama əylə eçerit'uxun oşa dünyəne sa amdər eşt'una görə iz müqexun zapi q'aç'a eyexun c'evək'sa. ²² Vənal həysə dərđlunan. Ama Zu vəx p'urum ak'oz, t'e vədə vən müqbakalnan, şuk'k'alenal me müqluğa vəxun haq'es

‡ 15:25 15:25 İvel məğ. 35:19; 69:4 * 16:11 16:11 - yəni ki ibliseynak' † 16:16 16:16 - Bəzi şamurxost'a: ak'alnan. Şot'aynak' ki, Bavay t'öğölez taysa.

tene bakal. ²³ T'e ği Zaxun hik'k'al tenan xavar haq'al. Serina, serinaz vëx nex: Bezi s'iyen † Bavaxun k'ə çureğaynan, Şot'in vëx tadale. ²⁴ Həysət'inəl şirik' Bezi s'iyen hik'k'al tenan çureşe. Çurekinan, tadeğale, ef müqluğal bol bakale.

²⁵ Vëx mot'oğo məsələğonez nexey. Ama t'etər sa vədəne eysa ki, ene vëxun məsələğon tez exlətp'al, Bavay barada vëynak' qay exlətp'oz. ²⁶ T'e ği vën Bavaxun Bezi s'iyen xaişbalnan. Zu Bezi ef gala Şot'oxun sa şey xoyinşbsuna tez nex. ²⁷ Axırı Bavan İçin vëx çuresa, şot'aynak' ki, vën Za çurnansı, Buxaçuğoy t'öğxun Bezi eysunal vënanbaki. ²⁸ Bavay t'öğxun me dünyənez hari, isəəl me dünyənexun c'eri p'urum Bavay t'öğöləz taysa».

²⁹ T'e vədə İz şagirdxon pit'un: «Həysə Hun qayen exlətpsa, sal sa məsələl ten nex. ³⁰ İsə q'amişyanbaksa ki, Hun hər şeyə Vaxun xavar haq'alt'uxun bəşen ava. Kot'o görəl Vi Buxaçuğoxun eysuna vëyan». ³¹ İsusen şot'oğə pine: «Həysə həgigiyal vënan? ³² Mone, Za savsa barti hər soğə iz k'oya şareğala vaxt' enesa, şə ene harene. Ama Zu savsa tezu, şot'aynak' ki, Bava Zaxune. ³³ Vën Zast'a serluğ bəğğəbanan piz mot'oğə vëynak' exlətp'i. Me dünyəne əzyəti boşnan, ama ük'lü bakanan! Zu me dünyəni şərə q'alibez hari».

17

İsusi İçeynak' afırpsun

¹ İsusen exlətp'i çark'it'uxun oşa göynul bəği pine: «Ay Bava, vaxt' hare! Vi Ğare kalaluğa ak'est'a ki, Ğarenal Vi s'iyəq'an alabi. ² Hun Şot'o bitot'ay loxol ext'iyəren tadi ki, Şot'inal Vi tadit'oğə bitova həmişəluğ yəşəyinş tadane. ³ Həmişəluğ yəşəyinşal mone ki, Va - tək bakala seri Buxaçuğə saal Hun yaq'abi İsus Xrist'osa çalxat'un. ⁴ Hun Za tapşurbi əşurxo bex p'ap'epsunen oçali çoyel Vi kalaluğa ak'esezdi. ⁵ Ay Bava, Zu Vi t'öğöl bakat'an, hələ dünyə yaranmışakit'uxun bəş Bezi s'i alabakəney. Həysə p'urum Bezi s'iyə Vi t'öğöl alaba.

İsusi İz şagirdxoynak' afırpsun

⁶ Dünyənəxun Hun Za tadi amdarxo Vi Şu baksunaz ak'est'i. Şorox Vit'uniy. Hun şot'oğə Zan tadi, şot'oğonal Vi əyitə əməlt'unbi. ⁷ Həysəəl avat'un ki, Za k'ə tadenu bito Vaxune. ⁸ Şot'aynak' ki, Za avabakest'i əyitmoğə şot'oğə avabakesezdi, şot'oğonal q'abult'unbi. Vi t'öğölxun eysuna həgigiyal q'amişt'unbaki, Za Hun yaq'absunal vət'unbaki. ⁹ Zu şot'oğəynak'ez afırine. Dünyənəynak' təə, Za tadit'oğəynak'ez xoyinşbsa, şot'aynak' ki, şorox Vit'un. ¹⁰ Bezi bakala hər şey Vine, Vi bakaloroxal Bezine, şot'oğoxunez Bezi s'iyə alabe. ¹¹ Zu me dünyəne gele tez mandal, Zu Vi t'öğöləz qaybaksa. Şorox isə me dünyənət'un manst'a. Ay İvel Bava, şot'oğə Za tadi Vi s'iyə zoren q'orişə ki, Yallarik' saq'at'un baki. ¹² Şot'oğoxun sagala baki vədine şot'oğə Hun Za tadi Vi s'iyə zoren q'orişezbsay. Şot'oğə ezfi. İvel Şam bex p'ap'eq'an pi əfçibaksuna q'ərar tadeşi amdaraxun başq'a, şot'oğoxun şuk'k'al tene açi. *

¹³ Həysəəl Vi t'öğöləz eysa. Heq'ədər ki me dünyənəzu, me əyitmoğə nexzu ki, Bezi müqluğ şot'oğost'al bol-bolq'an baki. ¹⁴ Zu şot'oğə Vi əyitə p'ap'esezbi. Dünyənən şot'oğə nifrətəbi, şot'aynak' ki, Zu me dünyənəxun nu bakala k'inək' şoroxal me dünyənəxun tet'un. ¹⁵ Şot'oğə

† 16:23 16:23 - Bez çureğalt'oğə uyğun * 17:12 17:12 İvel məğ. 41:9; İoan. 13:18

me dünyənexun exst'una təə, şot'oğə şər bakalt'uxun q'orişbsunaz Vaxun xoyinşbsa. ¹⁶ Zu me dünyənexun nu bakala k'inək' şoroxal me dünyənexun tet'un. ¹⁷ Şot'oğə Vaynak' Vi seri bakala əyiti zoren İvelba. Seri bakalo saycə Vi əyite. ¹⁸ Hun Za me dünyəne yaq'abi k'inək' Zuval şot'oğə me dünyənez yaq'abi. ¹⁹ Za şot'oğoy dərdenez Va həsrbsa ki, şorox həgigiyal Viq'at'un baki.

İsusi bütüm İçu vət'oğoynak' afırıpsun

²⁰ Saycə şot'oğoynak' təə, şot'oğoy əyiten Za vë bakalt'oğoynak'al afırızne ki, ²¹ bütüm saq'at'un baki. Ay Bava, Hun Zast'a, Zuval Vast'a bakala k'inək' şoroxal Yast'a bakeq'an ki, dünyənen Vi Za yaq'absuna vëbakeq'an. ²² Hun Za tadi s'iyə kalaluğa Zuval şot'oğoz tadi ki, Yan sa bakala k'inək' şoroxal saq'at'un baki. ²³ Zu şot'oğost'a, Hunal Zast'anu. Barta şoroxal tam saq'at'un baki ki, me dünyənen Vi Za yaq'absuna, Za çureğala k'inək' şot'oğoval çuresuna avabakeq'at'un. ²⁴ Ay Bava, xaişezbsa ki, Hun Za tadi amdarxoval Bezi bakala gala Zaxunq'at'un baki. Barta Hun Za tadi s'iyə kalaluğa ak'eç'at'un, şot'aynak' ki, Hun dünyə yaranmışakalt'uxun bəşen Za çureşi. ²⁵ Ay düzgün bakala Bava, me dünyənen Va tene çalxi, Zu isə Va çalezxa, mot'oğonal Vi Za yaq'absuna avat'unbaki. ²⁶ Vi şu baksuna şot'oğə avabakesezdi, avabakest'unal davamboz ki, Vi za tadi çuresun şot'oğost'a bakala k'inək', Zuval şot'oğost'a bakaz».

18

İsusi biq'esun

(*Mat'. 26:47-56; Mrk'. 14:43-50; Luk'. 22:55-57*)

¹ İsusen afırıpit'uxun oşa İz şagirdxoxun sagala c'eri Gidron dərəni t'e soğə tərəfə c'ovaki. T'et'iyə sa zeytunluğə buy. İsus q'a İz şagirdxo t'iyat'un başi. ² İsusa xəyanətbala İudanal me ganu çalexsay, şot'aynak' ki, İsus q'a İz şagirdxo usum-usum t'et'iyə girt'unsay.

³ Mone, İudan Rime q'oşuni əsk'ərxo saal samci bəyinşxon q'a fariseyxon yaq'abi xrame sa hema q'aroolçığo t'iyane eçeri. Şot'oğoy kiyel çirağ, lopa saal silaxe buy. ⁴ İsusen İz bel eğala hər şeyə avaney. Şo bəş c'eri "şunan qəvesa?" pi şot'oğoxun xavare haq'i. ⁵ Şot'o coğabt'un tadi: «Nazaret'lu İsusa». İsusen şot'oğə "Zu Şozu" * pine. Şot'o toydi İudal şot'oğoxun sagalaney. ⁶ İsusen "Zu Şozu" uk'at'an şorox qoş baki oçala past'unşi.

⁷ Şot'in p'urum "şunan qəvesa?" pi şot'oğoxun xavare haq'i. Şot'oğonal "nazaret'lu İsusa" pit'un. ⁸ İsusen coğabe tadi: «Vəx pizu ki, Zu Şozu. Əgər Zanan qəvesasa, Bez t'öğöl bakalt'oğə tərbanan taşeq'at'un». ⁹ Mot'o şot'aynak'e pi ki, İzi "Za tadi amdarxoxun şuk'k'ala tez açesp'i" pi əyit bex p'ap'ane. †

¹⁰ Simon P'et'erast'a xançale buy. Şot'o c'evk'i samci bəyinşi nökeri yön ümüğə tumexun bonet'i. T'e nökeri s'i Məlikey. ¹¹ T'e vədə İsusen P'et'era pine: «Xançala iz gala laxa! Bavan tadi koruği kasına uğiz buq'on». ‡

¹² T'e vədə hazartani kalat'in iz əsk'ərxoxun sagala, saal iudeyxoy xrame q'aroolçığon İsusa biq'i İz kulmoğə gəçt'unpi. ¹³ İsusa süft'ə Xanani t'öğölt'un taşeri. Şo t'e usen samci bəyinşxoy kalo bakala

* **18:5** 18:5 - Həmişə Bakalo. † **18:9** 18:9 17:12 ‡ **18:11** 18:11 Mat'. 26:39; Mrk'. 14:36; Luk'. 22:42

K'ayafay q'ayinbaney. § 14 Mo hat'e K'ayafaney ki, "bütüm me azuk'i k'as'esunaxunsa sa amdari me azuk'eynak' bisun şaat'e" pi iudeyxoy kalat'oğō maslaate tadey. *

Pet'eri İsusaxun samci danmişaksun

(Mat'. 26:69-70; Mrk'. 14:66-68; Luk'. 22:55-57)

15 Simon P'et'er saal q'erəz sa şagird İsusı baç'anexun tat'unsay. T'e şagird samci bəyinşxoy kalat'ay çalxaley, şot'aynak'al İsusaxun sagala şot'ay məəlne baneşi. 16 P'et'er isə qavuna çomoy t'öğöl çurk'alane baki. Samal oşa samci bəyinşxoy kalat'ay çalxal bakala t'e şagird qavunane c'eri. Şot'in çomoy tume çurpi q'ulluğçi xuyərəxun exlətp'i P'et'era bonane badi. 17 Me arane çomoy tume çurpi q'ulluğçi xuyəren P'et'eraxun xavare haq'i: «Hun t'e amdari şagirdxoxun tenu ki?» Şot'in isə "təə, tezu" pine.

18 Miney pi nökerxon q'a q'aroolçiğon t'et'iya aruxp'i, iz hərrəmine çurpi gamt'unsay. P'et'eral şot'oğoxun çurpi gamesane burqi.

İsus Samci bəyinşxoy kalat'ay bəş

(Mat'. 26:59-66; Mrk'. 14:55-64; Luk'. 22:66-71)

19 Samci bəyinşxoy kalat'in isə İsusaxun İz şagirdxoy q'a zombsuni baradane xavar haq'say. 20 İsusen şot'o coğabe tadi: «Zu bitot'ay bəş qayez exlətp'e, bütüm iudeyxō gireğala sinagogxo q'a xramaz həmişə zombe, hik'k'alal c'ap' tez exlətp'e. 21 İsə het'aynak'en Zaxun me exlətə taşt'a? Za ibaki amdaxoxun xavar haq'a, şot'oğon Bezi pi əyitmoğō avat'un». 22 İsusen me əyitmoğō pit'uxun oşa t'et'iya çurpi q'ulluğçiğoy sunt'in "samci bəyinşxoy kalat'u metəren coğab tast'a?" pi Şot'o sa silləne duği. 23 İsusen şot'o coğabe tadi: «Əgər haq'suzes əyitesa, Bez haq'suz baksuna ak'est'a. Ama düzez əyitesa, Za het'aynak'en duğsa?» 24 T'e vədə Xananen Şot'o hələl İz kul gəç samci bəyinşxoy kalo bakala K'ayafay t'öğölə yaq'abi.

P'et'eri p'əmcı saal xibimci danmişaksun

(Mat'. 26:71-75; Mrk'. 14:69-72; Luk'. 22:58-62)

25 Simon P'et'er çurpi gameğat'an şot'oxun p'urum xavart'un haq'i: «Unk'o hunal me amdari şagirdxoxunnu, tene?» Şot'in danmişaki "təə, tezu" pine. 26 Samci bəyinşxoy kalat'ay nökerxonun soğō P'et'eren duği ümüğō bot'i amdari q'oomey. Hat'e nökeren "va şot'oxun sagala tez ak'ey ki ganu?" pi P'et'eraxun xavare haq'i. 27 P'et'er p'urum izi İsusaxun sagala baksunaxun danmişə baki. Hat'e saadal dadalen elepi.

İsus Rimen təyinbi kalaluğbal P'ilat'i bəş

(Mat'. 27:1-2; 11-31; Mrk'. 15:1-20; Luk'. 23:3-5; 13-25)

28 Savaxt'an üşenen İudeyin kalat'oğon İsusa K'ayafay t'öğoxun Rimen təyinbi kalaluğbal P'ilat'i sarayat'un eçeri. Ama içan saraya tet'un başi şot'aynak' ki, pak manst'unt'un çuresay, tenesa C'ovaksuni axsibayı† ukuna ukes tet'un bakaliy. 29 T'e vədə P'ilat' qavuna, şot'oğoy t'öğöl c'eri pine: «Me amdari taxsır hik'ə?» 30 Şot'oğon P'ilat'a coğabt'un tadi: «Əgər me amdaren pis əş nu biq'i bakiniy, kot'o vi kiyel teyan tadoy!» 31 P'ilat'en şot'oğō pine: «Kot'o memiin taşeri ef k'anunen vən divanbanan». İudeyxoy kalat'oğon P'ilat'a pit'un: «Beşi şuk'k'ala

§ 18:13 18:13 - Xanan içal süft'ə samci bəyinşxoy kaloney. Şot'o gele vədə hələl "samci bəyinşxoy kalo" pit'un k'aley. * 18:14 18:14 İoan. 11:49-50 † 18:28 18:28 C'eys. 12:1-27

besp'est'uni ext'iyər butene». ³² Mo şot'o görəne baki ki, İsus İzi hetər bisuni barada pi əyit bex p'ap'ane. ‡

³³ P'ilat' qaybaki sarayane başı. Şot'in İsusə k'alpi Şot'o pine: «Hun iudeyxoy padçağnu?» ³⁴ İsusen coğabe tadi: «Hun kot'o vaxunen pi, yoxsa Bezi barada va q'erəzt'oğont'un exlətp'i?» ³⁵ P'ilat'en pine: «Zu iudeyzu ki? Vi azuk'en q'a samci bəyinşxone va bezi kiyel tadi. Exlətp'a, k'ən biyo?» ³⁶ İsusen coğabe tadi: «Bezi padçağluğ me dünyənexun tene. Əgər Bezi padçağluğ me dünyənexun bakiniy, Bezi q'ulluğçığon Zu iudeyxoy kalat'oğoy kiyel nu bafst'eynak' davat'unboy. Ama Bezi padçağluğ memiin tene». ³⁷ P'ilat'en Şot'o pine: «Ak'esa, hun padçağnu». İsusen coğabe tadi: «Vi pi k'inək'e, Zu Padçağzu. Zu serin barada şahidluğbseynek'ez nanaxun baki dünyəne hari. Serin tərəf bakala hər sunt'in Za ümüxelaxsa». ³⁸ P'ilat'en Şot'oxun "p'oy seri hik'ə?" pi xavare haq'i.

Mot'o pit'uxun oşa p'urum qavuna, iudeyxoy t'öğöl c'eri şot'oğoy pine: «Zu Şot'ost'a sal sa taxsır tez aksa. ³⁹ Vəst'a sa ədəte bu: C'ovaksuni axsibayi vədine zu vəynak' sa tana tərəzbsa. Həysə çurnansasa, vəynak' "iudeyxoy padçağa" tərbaz?» ⁴⁰ Şot'oğon p'urum harayk'a pit'un: «Me amdara təə, Barabba tərba!» Barabba isə sa k'uldurey.

19

İsusə bespsuni q'ərar

¹ T'e vədə P'ilat'en İsusə tatarlayınşsunane əmirbi. ² Əsk'ərxonal şaşaxun sa tac əldi İsusə belt'un laxi, Şot'ay loxol tünd ç'oç'a xələtt'un lap'ti. ³ Şorox İsusə t'öğöl hari "iudeyxoy padçağ dirist'q'an baki!" pi Şot'o sillət'un duğsay.

⁴ P'ilat'en p'urum qavuna c'eri iudeyxoy pine: «Mone, şot'o qavuna, ef t'öğöləz eşt'a ki, bezi şot'ost'a sa taxsır nu aksuna vən avabakanan». ⁵ İsus İz bel şaşaxun tac, İz loxol tünd ç'oç'a xələt qavuna c'əgat'an P'ilat'en şot'oğoy pine: «Me amdari loxol bəğanan!» ⁶ Samci bəyinşxon q'a şot'oğoy q'ulluğçığon Şot'o ak'i "xaçe loxol t'əq't'a, xaçe loxol t'əq't'a!" uk'a harayt'unpi. P'ilat'en isə şot'oğoy pine: «Şot'o vən ext'i xaçe loxol t'əq't'anan, şot'aynak' ki, zu şot'ost'a sa taxsır tez aksa». ⁷ İudeyxon şot'o coğabt'un tadi: «Beşi k'anune bu, me k'anuna görəl şo biyalane, şot'aynak' ki, içü Buxaçuğoy Ğare nex».

⁸ P'ilat'en me əyitə ibaki samalal q'inebi. ⁹ P'urum saraya başı İsusə xavare haq'i: «Hun mayinnu?» Ama İsusen şot'o coğab tene tadi. ¹⁰ P'ilat'en Şot'o pine: «Zaxun exlətspun ten çuresa? Ten ava ki, va tərbsunal, xaçe loxol t'əq't'st'unal bezi kiyele?» ¹¹ İsusen şot'o coğabe tadi: «Əgər va Alaxun nu tadeşiniy, Bezi loxol vi sal sa ext'iyər tene bakoy. Ama Za vi kiyel tadit'ay günax gele kalane».

¹² Me əyitmoğoxun oşa P'ilat'en Şot'o tərbsune çuresi, ama iudeyxon harayk'a next'uniy: «Əgər me amdara tərbayin, imp'erat'ori tərəf tenu. İçü padçağ uk'alo imp'erat'ori düşməne!»

¹³ P'ilat'en me əyitə ibaki İsusə qavunane c'evk'i. Şo "Jenen Döşəyinqəki" gala (əbrani muzin Gabbata), izi divanbseynek' laxesi taxt'a areşi. ¹⁴ C'ovaksuni axsibayeynak'* həzirluğ bəğala ğine təxminən üçüncü

‡ 18:32 18:32 - İsusə İzi xaçe loxol t'əq't'esuna saturbəş avabakest'enedey. İoan. 3:14; 12:32

* 19:14 19:14 C'eys. 12:1-27

saadey. † P'ilat'en iudeyxox "bəğanan, ef padçağ mone!" pine. ¹⁵ Ama şot'oğon harayt'unpi: «İradbakeq'an, iradbakeq'an! Kot'o xaçe loxol t'əq't'a!» P'ilat'en şot'oğoxun xavare haq'i: «Yəni ef padçağa xaçe loxol t'əq't'az?» Samci bəyinşxon coğabt'un tadi: «İmp'erat'oraxun başq'a beşi padçağ butene!» ¹⁶ T'e vədə P'ilat'en İsusaxaçe loxol t'əq'st'eynak' şot'oğoy kiyele tadi.

İsusaxaçe loxol t'əq'st'un

(*Mat'. 27:32-44; Mrk'. 15:21-32; Luk'. 23:24-43*)

Əsk'ərxon İsusaxaçe tat'unşeri. ¹⁷ İsusen xaça İcin taşeri "Kəllə", yəni əbrani muzin K'olgot'a uk'ala galane c'eri. ¹⁸ T'et'iyaxaçe loxol t'əq't'undi. İçuxun sagala q'erəz p'ə tanal xaçe loxol t'əq't'undi: soğox İsusiyən, t'e soğox tərs tərəf, İsus isə biyexey. ¹⁹ P'ilat'en xaçe loxol İudeyxox PADÇAĞ NAZARET'LU İsus şame duğest'i.

²⁰ İudeyxox gelet'ine me şama k'alpi, şot'aynak' ki, İsusaxaçe loxol t'əq't'eşi ga şəhərə İşaney hamal t'e şam əbrani, lat'ini saal greki muzine şameşey. ²¹ Mot'o görət'un iudeyxox samci bəyinşxon P'ilat'a pey: «"İudeyxox padçağ" təə, "<Zu iudeyxox padçağzu> uk'al" şampa». ²² P'ilat'en isə "k'ə şampezsaxa, ene şampezu" pine coğab tadey.

²³ Əsk'ərxon İsusaxaçe loxol t'əq't'it'uxun oşaxa Şot'ay paltarxox ext'i içoğox arane bip' gala cöyt'unbi. Şot'oğon gurat'al ext'undi, t'e gurat' t'etərə əleşey ki, şot'ay loxol əbun buteney. ²⁴ Şot'oğon sun-sunaxa pit'un: «Mot'o zıgmaben, çöp bosen bəyin, şiyaxa baksaxa». İvel Şamurxost'a bakalaxa "İçoğox arane Bezi paltaraxa cöyt'unbi, Bezi paltareynak' çöpt'un bosi" ‡ əyit bex p'ap'eq'an pine me əşurxox baki.

²⁵ İsusaxaçe loxol t'əq't'i gala İz Nanaxa, İz Nanay xunçi, K'leop'ay çuux Mariyaxa saal magdalluxa Mariyane çurpey. ²⁶ İsusen İz Nanaxa saal Şot'ay t'əğöl İz çureğalaxa şagirdi çurpsunaxa ak'i İz Nanaxa pine: «Ay Nanaxa, kot'o Vi ğar hesabba!» ²⁷ Şagirdə isə "hunaxa kot'o vi nanaxa hesabba!" pine. Kot'oxun oşaxa t'e şagirden Mariyaxa iz k'oyanaxa taşeri.

İsusibisun

(*Mat'. 27:45-56; Mrk'. 15:33-41; Luk'. 23:44-49*)

²⁸ İsusen hər şeyetamam baksunaxa avaney. Şot'aynak'al İvel Şam tam bex p'ap'eq'an pi "xenezaz baki!" pine. § ²⁹ T'et'iyaxa fine oq'oyen buy saxa q'ave buy. Saxa bisinə t'e oq'oyi boş puşp'it'uxun oşaxa q'arğuni loxol c'ovakest'i İsusiyəmot'un taşeri. ³⁰ İsusen fine oq'oyaxa q'urtedi. Oşaxa "tamame baki" pi İz bulaxa k'os'bi İz urufaxa Buxaçuğonexa tapşurbi.

³¹ Mo Həzirluği ğiney, hamal me Şamat' ği C'ovaksunixaxa axsibayaxun saxa ğinane kofst'ay. İudeyxon tet'un çuresay ki, xaçe loxol t'əq't'eşiyorox Şamat' ğine suruk' mandat'un. Şot'aynak'al şot'oğon P'ilat'axun xaişt'unbi ki, xaçe loxol t'əq't'eşit'oğox turmoğoxoxbi * meyidxoxaçe loxolxun ext'at'un. ³² T'e vədə əsk'ərxon süft'ə İsusaxun sagalaxaçe loxol t'əq't'eşit'oğox sunt'ay, oşaxa isə t'e sunt'ay turmoğoxox t'undib. ³³ İsusiyəğöl

† **19:14** 19:14 üqümci saad - həysət'in vaxt'en berezərə saadi p'as's'e. ‡ **19:24** 19:24 İvel məğ. § **19:28** 19:28 İvel məğ. 22:15; 69:21 * **19:31** 19:31 Xaçexa loxol t'əq't'eşit'oğox bisunen boxoyexa zapey. Amaxa şot'oğox turmoğoxoxoxsunen şot'oğon içoğox efes tet'un baksay, metərluğenal suruk'eşiyə usum bisat'uniy.

İşalayınşakat'an isə Şot'ay ene p'uri baksuna ak'i İz turmoğo tet'un xoxbi.
³⁴ Ama əsk'ərxoxun sunt'in Şot'ay bōrinə xişt'ik'en deşinebi, hat'e saad t'et'iin p'i saal xene bari.

³⁵ Mot'o iz piin ak'i amdarene şahidluğbsa, şot'ay şahidluğal serine, şot'in serina upsuna avane. Şahidluğbsa ki, vənal və bakanan. ³⁶ Morox şot'o görəne baki ki, İvel Şamurxost'a bakala "Şot'ay sa üq'ənal xox tene bakal" † əyit bexq'an p'ap'i. ³⁷ İvel Şamurxost'a metər sa gaal bune: "Deşibakit'ay loxol bəğalt'un". ‡

İsusi meydə mağarina laxsun

(*Mat'. 27:57-61; Mrk'. 15:42-47; Luk'. 23:50-56*)

³⁸ Mot'oxun oşa arimat'eyalu İosifen P'ilat'axun meydə exst'unane xaişbi. İosif İsusi şagirdəy, ama iudeyxoy kalat'oğoxun q'ıbsuna görə mot'o c'ap'e efsay. P'ilat'en şot'o bareti, İosifenal hari İsusi meydə exedi. ³⁹ Şot'oxun sagala Nik'odimal buney, mo üşe İsusi t'öğöl hari hat'e Nik'odimey. § Şot'in içuxun sabaç lit'ra * aloyaxun gərgürbi mirra † c'əyine eçeri. ⁴⁰ Şot'oğon İsusi meydə ext'i iudeyxoy oçalaxbsuni ədətən şot'o adeğala c'əyin ləəmdi kətani bəzen bəc'ürt'unpi. ⁴¹ İsusaxa xəçə loxol t'əq't'i gala İsa sa gane buy, memiyal hələ meydə nu laxesi təzə sa mağarane buy. ⁴² Əyc'indəri Şamat' ğiney, me mağaral İsa baksuna görə şot'oğon İsusi meydə t'et'iyat'un laxi.

20

İsusi bəyinbaksun

(*Mat'. 28:1-8; Mrk'. 16:1-8; Luk'. 24:1-12*)

¹ Şamat'i samci ğine* üşenen, hələ bayinq' vədine magdallu Mariya İsus laxesi mağarinane hari. Şot'in anek'i ki, mağarin jomoxun t'əp'ək' jə t'ik'irəşene. ² Şot'aynak'al t'it'eri Simon P'et'eri saal İsusi ən gele çureğala t'e soğo şagirdi t'öğöl hari pine: «Q'onçuğomağarinaxun taşeret'un, mayat'un laxə teyan ava».

³ P'et'er saal t'e soğo şagird mağarinat'un taşi. ⁴ Şorox sagala t'it'unst'ay, ama t'e soğo şagird P'et'eraxun yeyine t'ist'ay, şot'o görəl mağarina süft'ə şone p'ap'i. ⁵ Şot'in k'os'baki anek'i ki, kətani bəzurxo t'iya bitene, ama bona tene başi. ⁶ Şot'ay baç'anexun Simon P'et'eral hari p'anep'i, şo mağarin boş başi biti kətan bəzurxo ⁷ saal İsusi bula bəc'ürpi dəsmərə anek'i. Dəsmər kətan bəzurxoy t'öğöl təə, q'erəz sa gala cöycə bəc'ür mandeney. ⁸ T'e vədə mağarina süft'ə p'ap'i t'e soğo şagirdal bona başi mot'oğox ak'i vəne baki. ⁹ Ama şot'oğon İsus p'uri ganuxun bəyinbakalane uk'ala İvel Şama hələ tet'un q'amışaksay.

İsusi magdallu Mariya ak'esun

(*Mat'. 28:9-10; Mrk'. 16:9-11*)

¹⁰ Hametər, şagirdxo p'urum içoğoy mandala galat'un qaybaki.

¹¹ Mariya isə önk'a mağarin çölin tərəf çurpeney. Şot'in önk'a-önk'a k'os'baki mağarin bonane bəği. ¹² T'et'iya mas'i paltar lapi p'ə angele

† **19:36** 19:36 C'eys. 12:46; Ams'i oç. 9:12; İvel məğ. 34:20 ‡ **19:37** 19:37 Zək. 12:10; Qay. əyit 1:7 § **19:39** 19:39 İoan. 3:1-2 * **19:39** 19:39 sabaç lit'ra - 34 kg. † **19:39** 19:39 mirra - şaat' adeğala oyurxoxun həzərbaki toyexlu c'əyin * **20:1** 20:1 Şamat'i samci ğine - yəni bazarin ğine. İudeyxoynak' şamat'i samci ği bazarin ğine hesabbaşa.

ak'i: soğo İsusı meydə laxi gane best'a, t'e soğo isə turmoğost'a arşeney. ¹³ Şot'oğon Mariyaxun "ay çuux, het'aynak'en öñöne?" pi xavart'un haq'i. Mariyanal şot'oğo pine: «Bezi Q'onçuğo taşeret'un, maya laxsunal tez ava». ¹⁴ Mot'o pit'uxun oşa baç'ane fıripi İsusı t'et'ıya çurpsuna anek'i, ama Şo İsus baksuna tene avabaki.

¹⁵ İsusen şot'oxun xavare haq'i: «Ay çuux, het'aynak'en öñöne? Şun qəvesa?» Mariyan Şot'ay bağban baksuna zəndbi pine: «Ağa, əgər Şot'o hunen taşeresə, maya laxsuna za upa, zu Şot'o ext'oz».

¹⁶ T'e vədə İsusen şot'o pine: «Mariya!» Mariyanal fıripi İsusə əbrani muzin "Ravvuni!" pine. ("Ravvuni" məəlim upsune).

¹⁷ İsusen şot'o pine: «Za ma biq'i efa, şot'aynak' ki, Zu hələ Bavay t'öğöl tez əqəse. Ama Bezi viçimoğoy t'öğöl taki, şot'oğo upa ki, Bezi Bava bakala k'inək' efiyal Bava bakalt'ay, Bezi Buxaçux bakala k'inək' efiyal Buxaçux bakalt'ay t'öğöləz əqesa».

¹⁸ Magdallu Mariya şagirdxoy t'öğölə hari, şot'oğo "Q'onçuğo azk'i!" pine. Oşa İsusen içü pit'oğo bitova şot'oğo avabakesedi.

İsusı İz şagirdxoynak' ak'esun

(*Mat'. 28:16-20; Mrk'. 16:14-18; Luk'. 24:36-49*)

¹⁹ Hat'e ği - şamat'i samci ğine biyəşçoye şagirdxo p'urum sagalat'unıy. Şot'oğon iudeyxoy kalat'oğoy q'iyexun içoğoy bakala k'ojin çomo kir-itp'et'unıy. Ama İsus bona başı şot'oğoy boş çurpi pine: «Vəynak' xeyirq'an baki!» ²⁰ Mot'o pi şot'oğo iz kulmoğo saal bərinəne ak'est'i. Şagirdxon Q'onçuğo ak'i gele müqt'un baki.

²¹ İsusen şot'oğo p'urum pine: «Vəynak' xeyirq'an baki! Bavan Za yaq'abi k'inək' Zuval vəxez yaq'absa». ²² Mot'o pit'uxun oşa şot'oğoy loxol fupı pine: «İvel Urufa haq'anən! ²³ Vən şı günaxxo bağışlayınşaynan, şo bağışlayınşakale, şı günaxxo nu bağışlayınşaynan, şo bağışlayınşakinut mandale». †

İsusı T'oması ak'esun

²⁴ Ama p'as's'e şagirdaxun soğo, "Əkiz" k'aleğala T'omas, İsus İz şagirdxo ak'eğat'an şot'oğoy t'öğöl tene buy. ²⁵ T'e soğo şagirdxonal T'oması "Q'onçuğo ayank'i" uk'at'an şot'oğo pine: «Əgər Şot'ay kiyel misp'aren qaypi yaroğo nu ak'ayız, misp'ari ganxo bezi kul nu laft'ayın, İzi bərineyal kula nu laxayız, zu mot'o vətəzbakon».

²⁶ Muğ ğınaxun oşa İsusı şagirdxo p'urum k'oya gireğat'an T'omasal şot'oğoy t'öğöləy. Çomxo kirit baalkayın, İsus bonane başı. Şot'oğoy arane çurpi pine: «Vəynak' xeyirq'an baki!» ²⁷ Mot'oxun oşa T'omasane pi: «Vi k'əşinə miya laxa, Bezi kulmoğo bəğa, vi kula boxoda, Bezi bərine laxa. Ma süpələyinşaka, və baka!» ²⁸ T'e vədə T'omasen pine: «Hun bezi Q'onçuxnu, bezi Buxaçuxnu!» ²⁹ İsusen isə şot'o coğabe tadi: «Hun Za ank'i pin və baki? Ak'inut' və bakalorox isə he bəxt'əvərt'un!»

İoanen şampi girke məksəd

³⁰ İsusen İz şagirdxoy piin bəş q'erəzəl gele möcüzəlü nişanxone ak'est'ey, manu ki, me girke boş tene şameşe. ³¹ Ama memiya bakalorox şot'aynak'e şameşe ki, vən İsusı Xrist'os, Buxaçuğoy Ğar baksuna vėbakanan, və bakiyal Şot'ay s'iyen yəşəyınş haq'anən.

† 20:23 20:23 Mat'. 16:19; 18:18

21

İsusi İz şagirdxo göle börine ak'esun

¹ Me əşurxoxun oşa İsus T'iberiya göle * börine p'urum İz şagirdxo ak'eşi. Mo metəre bakey:

² Simon P'et'er, "Əkiz" k'aleğala T'omas, Galileyin Gana ayizexun bakala Nat'anail, Zavdayi ğarmux saal Şot'ay q'erəz p'ə şagird sagalat'uniy. ³ Simon P'et'eren pine: «Çəli biq'saz taysa». Mandi şagirdxon "yanal vaxun tayansa" pit'un. Şorox taşi lodk'inat'un laşi, ama t'e üşe hik'k'al biq'es tet'un baki. †

⁴ Kəybakat'an İsus göle börine çurpeney, ama şagirdxon Şot'ay İsus baksuna tet'un avabaki. ⁵ İsusen şot'oğö pine: «Ay viçimux, ukseynak' sa şey biq'es bananki?» Şot'o coğabt'un tadi: «Təə». ⁶ İsusen pine: «Tora lodk'in yön tərəf bosanan, t'et'iin biq'alnan». Haketərəl bit'un. Şot'oğon t'eq'ədər çəlit'un biq'i ki, tora zapes tet'un baksay. ‡ ⁷ T'e vədə İsusi çureğala şagirden P'et'era pine: «Mo Q'onçux». Simon P'et'eren Şot'ay Q'onçux baksuna ibakala k'inək' iz looxun c'eq'i alin paltaren bəc'üresi lodk'inaxun c'eri xene boşe cupi. ⁸ T'e soğö şagirdxo isə çəlin tora zapsun-zapsun lodk'inent'un hari, şot'aynak' ki, göle börinexun əxil tet'uniy, p'əbaç p'exusa § İsa gane mandey.

⁹ Şorox q'ariluğa c'eğat'an at'unk'i ki, t'et'iya bok'ala s'ile loxol çəline ap'sa, iz t'öğöl şumal buney. ¹⁰ İsusen şot'oğö pine: «Həysə biq'i çəlinəxunal eçanan». ¹¹ Simon P'et'er tora q'ariluğa eşt'eynak' lodk'inane laşi. Tore boş sabaç əlli xib dənə kala çəline buy. Çəli lap gele baalkayin, tor k'as'teneşi. ¹² İsusen şot'oğö pine: «Ekinan, savaxt'in şuma ukanan». Şagirdxoy saycət'in Şot'oxun "Hun şunu?" pi xavar haq'suna ük' tenebi. Şot'ay Q'onçux baksuna avat'uniy. ¹³ İsusen şuma ext'i şot'oğö payebi, hat'etərəl çəlinəne paybi. ¹⁴ İsus p'uri ganuxun bəyinbakit'uxun oşa xibimci kərəmey ki, şagirdxo ak'esay.

İsusi P'et'era tadi tapşuruğ

¹⁵ Savaxt'in şumaxun oşa İsusen Simon P'et'era pine: «Ay İoani ğar Simon, hun Za kot'oğoxun gelen çuresa?» P'et'eren Şot'o pine: «Hoo, ay Q'onçux, Va çuresuna avanu». İsusen şot'o pine: «Bezi q'uziğö bəğa». ¹⁶ Şot'in p'əmcı kərəm P'et'era pine: «Ay İoani ğar Simon, Za çurensa?» Şot'inal İsusa pine: «Hoo, ay Q'onçux, Va çuresuna avanu». İsusen şot'o pine: «Bezi q'uziğö otarişa». ¹⁷ Xibimci kərəm P'et'era pine: «Ay İoani ğar Simon, Za çurensa?» P'et'eren xibimci kərəm İsusen içuxun "Za çurensa?" xavar haq'suna görə pisbaki Şot'o pine: «Ay Q'onçux, Hun hər şeyə avanu, bezi Va çuresuna avanu». İsusen şot'o pine: «Bezi q'uziğö bəğa. ¹⁸ Serina, serinaz va nex: cəyil bakat'an vi q'ayınşa ğaçp'i çureğala gala tansay, ama q'oja bakat'an kulmoğö boxodalnu, q'erəzt'in vi q'ayınşa ğaçp'i va vi nu çureğala gala taşale». ¹⁹ İsusen me əyiten P'et'eren mani cürə bisunen Buxaçuğoy s'iya alabaleysa, şot'one avabakest'ay. Mot'o pit'uxun oşa "Bezi baç'anexun eki" pine.

²⁰ P'et'erenal qoş bəği İsusi çureğala şagirdi içoğoy baç'anexun ey-sunane ak'i. Mo hat'e biyəsin şum ukala vədine fıripi İsusaxun "ay

* **21:1** 21:1 T'iberiya göl - mo Galileya göle t'e soğö s'ine † **21:3** 21:3 Luk'. 5:5 ‡ **21:6** 21:6 Luk'. 5:6 § **21:8** 21:8 p'əbaç p'exus - 100m.

Q'onçux, Va toydala amdar şuva?" pi xavar haq'i şagirdey. * ²¹ P'et'eren me şagirdə ak'i İsusa pine: «Ay Q'onçux, p'oy me amdar hetər bakala?» ²² İsusen şot'o pine: «Əgər Zu qaybakamin † şot'ay dirist' manst'una çureğayız, mot'oxun va hik'ə? Hun Bezi baç'anexun eki». ²³ Hametər, t'e şagirdi nu bisuni barada vëbakalt'oğoy arane exlətxone yəymişəki. Ama İsusen şot'o tene biyal tene pey, saycə "əgər Zu qaybakamin şot'ay dirist' manst'una çureğayız, mot'oxun va hik'ə?" peney.

²⁴ Me əşurxoy barada şahidluğbsun şamk'alo hat'e şagirde. Yanal avayan ki, şot'ay şahidluğ serine.

²⁵ İsusen q'erəzəl gele əşurxone biq'ey. Əgər şoroxal soğo-soğo şameşiniy, zaynak' t'etərə eysa ki, şameğala girkurxo sal dünyəne tene p'aq'oy.

* **21:20** 21:20 İoan. 13:25 † **21:22** 21:22 Zu qaybakamin - memiya İsusen İzi me dünyənə p'əmci eysunaxune əyitey